

Dr TIHAMÉR/TÓTH

UNIVERSITNÍ PROFESOR V BUDAPEŠTI

UTRPENÍ KRISTOVO

K Á Z Á N Í

PODLE II. NĚMECKÉHO VYDÁNÍ

V PŘEROVĚ 1936

Nr. 17.437.

I M P R I M A T U R

Dr. Joannes Martinů,
Vicarius generalis.

Olomucii, die 25. octobris 1935.

ÚVODNÍ SLOVO

Tento překlad je nepatrnou splátkou Pánu Ježíši za naše vykoupení.

Kniha důkladně probírá záhadu utrpení. Poněvadž bolest nikdy z lidského života nevymizí, budou nešťastní lidé vždycky knězi vděční, když je přivede ku prameni útěchy a síly. Proto kdykoli v roku kniha poslouží, nejenom ve svatopostní neděle a pátky, kdy konejme večer pobožnost za vykoupení.

První promluvy jsou trochu těžší, než právě to je dobré, abychom se povznesli k vyšší úrovni kazatelské. Lid chce slyšet v kostele »slovo života věčného«, a Bůh si zaslouží, abychom vždy s vážnou přípravou o něm mluvili. Proto doufám, že české kněžstvo přijme tuto knihu, a Pán Bůh dá své požehnání.

Al. H.

U Lubojatech, 1935.

PROČ TRPĚL KRISTUS?

1. PROČ SE STAL BŮH ČLOVĚKEM?

V Kristu milovaní bratři a sestry!

Minulou neděli jsem ukončil první polovinu cyklu, který jsem začal před rokem a jenž pojednával o Pánu našem Ježíši Kristu.*

Až dosud jsem mluvil o Kristu jako o Učiteli lidstva. Tím však jsem jen částečně předvedl dílo Kristovo. Kristus nebyl největší, když nás učil, ale když krvácel za nás na kříži mezi nebem a zemí. Když jsme tedy naslouchali pozorně Kristu-Učiteli, pohlédneme nyní na velekněze, který se za nás obětuje, na Krista trpícího a vítězího.

V minulých kázáních jsme rozebírali otázku: kdo byl Kristus a čemu učil? V následující řadě kázání uvidíme, co pro nás Kristus učinil a jak nás vykoupil. Dosavadní kázání byla budována na větě: »Věřím v Ježíše Krista, Syna jeho jediného.« Tato řada promluv vysvětlí nám další větu Vyznání víry: »Trpěl pod Pontským Pilátem, ukřižován, umřel a pohřben jest.«

Cítím již, milí bratři a sestry, že toto téma nám Spasitele mnohem více přiblíží, než téma minulé. Téma: »Čemu učil Kristus?« se obracelo spíše k našemu rozumu, kdežto téma: »Co pro nás Kristus trpěl?« mluví spíše k našemu srdci. A když jsme mohli říci již tenkrát, když jsme se zabývali učením Kristovým, jako učedníci jdoucí do Emauz: »Zdali nehořelo v nás srdce naše« (Luk. 24, 32), teď v nás zaplácá oheň lásky ještě daleko více, když budeme v duchu svědky nezměrné jeho oběti, jeho krvavého utrpení.

Abychom však dovedli rozjímati o Kristově utrpení hodně prospěšně, musíme si napřed jasně uvědomiti účel jeho utrpení. Nežli tedy začnu mluvit o tom, *co Kristus trpěl*, musíme jasně poznati, *proč Kristus trpěl*. Musíme poznati hloubku duchovní bídy, z níž lidstvo před Kristem volalo po Vykupiteli. *Proč se stal Syn Boží člověkem, co je dědičný hřích, kdo je Uykupitelem, co to znamená vykoupení, co vyjadřují slova: »Nyní jsme vykoupeni!«* — to jsou otázky, které vám chci nejdříve vysvětlit v několika kázáních. Pak budeme s to přidružiti se v duchu a uvědoměle k trpícímu Spasiteli, krácejícímu cestou křížovou.

Proto se táži: Proč sestoupil Kristus k nám na zem? to jest: *Proč se stal Syn Boží člověkem?*

Na tuto otázku je možno odpověděti trojím způsobem: Syn Boží se stal člověkem, *za I. aby nás učil pravdě, za II. aby nás vykoupil a za III. aby nás vychoval k dokonalé oslavě Boha.*

* »Kristovo učení«.

1. Kristus nás naučil pravdě.

A. Co získalo lidstvo tím, že se Bůh stal člověkem, pochopíme patřičně teprve tehdy, když známe prastarou touhu lidské duše, *aby Bůh žil mezi námi!* Člověk měl mučivou touhu vystoupiti z bláta pozemských cest, z nekonečných hříchů a ze smutku a vznést se k Bohu.

A na tyto smělé tužby, na tuto skoro neuvěřitelnou myšlenku odpovídá křesťanství k našemu plnému uspokojení: Věřím v Ježíše Krista, Syna Božího, to znamená: *Hle, konečně jest Bůh mezi námi!* V ostatních náboženstvích, která roznítla v lidské duši žhavou touhu, jest Bůh bolestně daleko od lidí. Teprve v křesťanství se objímají nebe a země, křesťanství to jest, které nám dalo Boha. Jediné křesťanství zná veliké tajemství, jak je člověku možno pozdvihnouti se k Bohu už teď, dokud ještě žijeme na této zemi. Bůh nám dal za příklad svého Syna, Krista, který žil zde mezi námi, měl tělo jako my, pracoval, namáhal se, hladověl jako my — a na konci svého života, který na zemi dobojoval, vrátil se neporušen, nad sním bílý do věčného království svého Otce. O celém jeho životě, prožitém mezi námi, možno užití jeho vlastních slov: »Příklad zajisté dal jsem vám, abyste i vy činili tak, jako jsem já činil vám« (Jan 13, 15). *Bůh se tedy stal člověkem, aby poučil člověka, jak se dostane k Bohu,* aby nás poučil, jak musíme vybudovati království duše, které je sice na tomto světě, ale není z tohoto světa (Jan 18, 36).

Kristus vstoupil do našeho všedního života a ukázal, jak i ty maličké úkoly životní mohou mít cenu pro věčnost, jak je musíme vykonávat, abychom jimi dospěli k Bohu. To jest to veliké učení jeho života. Kristus byl také opravdovým člověkem, sestoupil do hlubin pozemského života: pracoval, strádal, byl zrazen, nepochopen, týrali ho, trpěl a umřel — ale vždy a vždy, při všech událostech života, bušil v něm tep jiného světa. I nás chtěl vyučiti tomuto umění, abychom i uprostřed pozemských útrap ani na chvíli nezapomínali na věčnost. Tak jako je moře všude slané, neboť sůl chrání vodu před hnilobou, tak má i vznešená myšlenka na život věčný prostupovati všechny vnější projevy našeho života, aby nás chránila od rozmrzelosti a malátnosti.

B. Jakým světlem je pro nás Kristovo učení, pochopíme vlastně teprve tehdy, máme-li vůbec ponětí, *v jakých temnotách bychom tápali bez jeho učení!* Jak zkalené a zmatené by bylo naše pojetí cíle člověka! Jak těžko bychom rozeznali démant od obyčejného skla, hrdinnost od ješitné pózy! Jak snadno bychom považovali hrubost za udatnost, pomstu za sílu charakteru a tvrdost srdce za spořivost!

Lidé před Kristem představovali si Boha pouze jako pána

s příšernou mocí, sedícího na trůně z blýskajících mraků. Člověk pak ovšem také podle toho jednal, jeho ideálem byla moc, která všechno smete a všechno potlačí. Zbožnění bezuzdné síly a moci bylo tak zakořeněno v lidské duši, že v prvních stoletích křesťanských se umělci ani neodvažovali znázorňovati Krista ukřižovaného, protože se pohlíželo na obraz trpícího Boha jako na nepřekročitelnou překážku při obrácení pohanů.

Dnes však vyznáváme a hlásáme směle, že nám sice Kristus zjevil mnoho krásných poznatků o Bohu, o duši, o věčném životě, i o účelu pozemského života, a ve svém horském kázání že nám sdělil tolik nových, obdivuhodných a radostných pravd, že však přece ještě daleko více učinil prolitím své krve, potu a slz, svým utrpením a smrtí, ano, daleko více než svým učením.

Zde máme tedy druhou odpověď na naši otázku. Syn Boží se nestal člověkem jen proto, aby nás učil, nýbrž aby nás svým utrpením vykoupil.

II. Kristus nás vykoupil.

A. Temné mraky se rozprostíraly nad lidstvem před Kristovým příchodem. Lidé jenom nejistě tápali po životních cestách. I u Židů pouze svítalo. — — — Konečně vyšlo slunce, mlha zmizela: objevil se Kristus.

Když se naplnil proroky předpověděný čas, když bída lidského ducha dosáhla vrcholu, *tu přišel Vykupitel, aby splatil náš dlužní úpis*. Zde na zemi ležel na smrt nemocný člověk, musel tedy přijíti nebeský lékař. Sv. Jan Zlatoústý vyjadřuje tuto myšlenku těmito slovy: Pán drží v ruce list, na který napsal Adam první hřích, a který pak ostatní lidé důkladně popsali až do posledního místěčka svými hříchy. Ale Kristus přibil tento dlužní úpis na kříž. Jeho krev naň stékala a smyla vinu. Kristovy rány na kříži zahojily rány naše, jeho smrt zbavila nás smrti věčné.

Nyní už tedy vím, čím je pro mne Kristus! Jsem nemocen — Kristus je mým Lékařem. Jsem hříšník — Kristus je mým Vykupitelem. Zbloudil jsem — Kristus je Cesta. Jsem nevědomý — Kristus je Pravda. Jsem mrtev — Kristus je Život!

Je pouze zapotřebí trochu se zamyslit, drazí bratři a sestry, abychom si Krista zamilovali. Kdyby nebylo Krista, mohl nás věčný Otec potrestati za hříchy právě tak, jako trestal pyšné anděly — potrestati bez smilování! Ale neučinil toho! Chtěl nám uděliti milost.

Kristus mohl též přijíti na svět v podobě anděla. Ale chtěl býti člověkem! Hříchem se člověk zřítíl do propasti a Kristus chtěl sestoupit do této propasti. Někdy čteme v dějinách o skvělých gestech, kdy věřitelé si předvolali své dlužníky, roztrhli před nimi dlužní úpisy a vhodili je do ohně. Kristus však tak jedno-

duše neodpustil pozemskou vinu a také si to tak neusnadnil, aby dlužní list prostě roztrhal, nýbrž podal dostiučinění tím, že prolil svou vlastní krev. Jedinou vůdčí myšlenkou celého jeho života, s níž přišel a chodil, na niž se připravoval, v níž vyvrcholily všechny jeho záměry, jeho plamenná horlivost a celá jeho duše — jest kříž. Mnohému učil. Kdybychom však chtěli shrnouti celé jeho učení v jediné slovo, znělo by: kříž. Mnoho zázraků vykonal, mnoho dobrých skutků učinil, ale kdybychom to všechno chtěli shrnout v jednom slově, bylo by to: kříž.

A co zamýšlel Kristus svým utrpením a svým umíráním?
• Přemohl na dřevě kříže toho, který kdysi na rajském stromě zvíťežil — tak píše Církev v jedné prefaci při mši svaté: »... jenž zkaziv smrt« (2 Tim. 1, 19), to jest onu strašlivou moc, která stála za smrtí: moc satana. Zničil moc hříchu nad námi: »... jenž dal sebe sama za nás, aby nás vykoupil od všeliké nepravosti...« (Tit. 2, 14). Úpis, který svědčil proti nám, který nám byl na odpor, odstranil, přibiv ho na kříž. (Kol. 2, 14.)

B. Ale člověk nedá pokoj a hned se táže: »Bůh přece musil věděti předem, že člověk zhřeší, viděl předem všechna utrpení, která z toho povstanou, proč tedy stvořil člověka a *proč tedy dopustil jeho hříšný pád?*

Toť výčitka, kterou možno často slyšet.

Jak na to odpovíme, milí bratři a sestry?

a) Především můžeme odpovědět slovy knihy Jobovy: »Kdo může Bohu říci: Proč tak činíš?« (9, 12), nebo slovy sv. Pavla: »Ó člověče, ano ty, kdo jsi, jenž odmlouváš Bohu? Řekne-liž výrobek výrobci: Proč jsi mne udělal takto?« (Řím. 9, 20.)

b) Mohli bychom však ještě i jinak odpovědět. I když na zemi nechápeme myšlenek Božích, tož je alespoň tušíme, a toto tušení jest již odpovědí na tuto nesnadnou otázku. Bůh, jenž je dobrota sama, nechtěl pádu člověka, ale když se tak již stalo, snažil se Bůh, aby z toho vzešlo něco dobrého: naše vykoupení. Kdyby nebylo hříchu, nebylo by vykoupení, kdyby nebylo hříchu, nebyl by ani Kristus sestoupil na zem. Tak porozumíme úžasně krásným slovům sv. *Augustina*, která píše Církev ráno na Bílou sobotu: O felix culpa! »Ó šťastný hřích, který nám dal takového Vykupitele!«

C. Vidíte, zde máme vynikající vysvětlení a odůvodnění Kristova utrpení. *Jakou cenu asi má moje duše; když Kristus za ni umřel!*

Jakou cenu mám bez duše? Chemikové vypočítali přesně cenu lidského těla. Z jeho tuku by se dalo zhotovit sedm malých kousků mýdla. Ze železa v těle obsaženého maličký klíček. Z jeho cukru bychom si osladili jeden šálek čaje. Fosforu obsahuje tělo

k výrobě 2200 hlaviček sirek a magnesia na jeden fotografický snímek. Všechno dohromady by stálo jenom několik korun.

Nuže, takovou, jenom takovou cenu má lidské tělo bez duše! A jakou cenu má s duší? Ach, jakou cenu musí mít duše, když ji Bůh stvořil a ze hříchu vykoupil, když ji živí svým Tělem a chystá jí království nebeské!

Bez duše má člověk cenu několika korun!

A s duší? Větší než celý svět! Takové malé, umouněné cikáně je cennější než celý stvořený svět. Odkud máme toto závratné učení? Odtud, že Kristus zemřel k vůli nám, k vůli naší duši!

Ach, jak mnoho by se mělo o tom přemýšlet a jak prospěšné by bylo sestoupit až na dno této hluboké myšlenky. *Duše je neocenitelným pokladem!* Vše zanikne, svět pomine, ale duše bude žít! Jak nádherné kultury viděl svět — a kde jsou dnes? Kde je vyspělá kultura Babyloňanů, Asyřanů, Athéňanů i Římanů? Ale duše žije!

»*Kristus sestoupil s nebe pro člověka a pro naši spásu.*« Pro naši duši! Rozumíš tomu, bratře? Tolik potu a námah apoštolů, potoky prolité krve tolika mučedníků! Nač to vše? Vše jen pro naši duši!

Nač všechny práce tolika papežů a kněží, k čemu ty četné knihovny a školy, nespočetná kázání, svátosti, mše svaté . . . K čemu to vše? Vše jen pro naše duše!

Přísné kláštery, řeholníci, kteří v noci vstávají a prodlévají na modlitbách, pokání bledých řeholnic bez jediného povzdechu. K čemu to vše? Jen pro duši!

Veškeré milosti Pána našeho, první tlukot jeho nejsvětějšího Srdce, i jeho poslední vzdech — k čemu? . . . Pro duše! Pro hříšníky, mezi nimiž jsem já první a ty jsi první a každý je první, neboť pro nás všechny přišel Pán náš Ježíš Kristus.

Nyní již chápeme, čím je lidská duše bez Boha! Tím, čím je kapka rosy bez slunce! Dokud nevyjde slunce je rosa na lístku květiny zelenavou, bezcennou, obyčejnou kapkou vody. Jakmile na ni dopadnou sluneční paprsky, promění se v křišťálovou perlu, jež září nádhernými barvami. Tak bledá, všední a ubohá je moje duše, dokud do sebe nevssaje a ze sebe nevyzařuje oslnivě zářivé paprsky božství. A že to dnes můžeme činit, za to vděčíme vykupitelskému dílu Kristovu.

Kristus přišel na svět, aby oslavil Boha.

Na začátku kázání tázal jsem se: Proč se stal Syn Boží člověkem?

První dvě odpovědi již znáte. Stal se člověkem, aby nám svým

příkladem ukázal cestu k životu věčnému, a aby dostiučinil božské spravedlnosti za nás, to jest, aby nás vykoupil z hříchu.

Tím však není ještě dána konečná odpověď, neboť konec konců není člověk středem světa. Člověk není také konečným cílem světa, nýbrž Bůh a jeho oslava. Úkolem člověka jest tedy oslava Boží. Kristus přišel též proto na svět, *aby naučil člověka oslavovat Boha za to, že ho vysvobodil z hříchu.*

Třetí příčina, proč Syn Boží se stal člověkem — vlastně by to měla být první — jest tedy oslava Boha. Slyšme jen slova Páně a vycítíme z nich, že si byl vědom tohoto úkolu:

»Můj pokrm jest činiti vůli toho, jenž mne poslal.« (Jan 4, 34.)

»Ctím Otce svého« (Jan 8, 49).

»Otče, přišla hodina; oslav Syna svého, aby Syn tvůj oslavil tebe« (Jan 17, 1).

»Já jsem tě oslavil na zemi, dokonav dílo, které jsi mi dal, abych je učinil« (Jan 17, 4).

»Oznámil jsem jméno tvé lidem« (Jan 17, 6).

Hle, tak mluvil Pán Ježíš o sobě!

Ve svém listě k Židům vztahuje sv. Pavel tato slova žalmu na Krista: »Hle, přicházím, jakož v závitku knihy psáno jest o mně, abych vykonal vůli tvou, Bože« (k Žid. 10, 7). Jinde zase shrnuje život Kristův: »Ponížil sebe sama, stav se poslušným až k smrti, a to k smrti kříže« (k Fil. 2, 8).

Abychom se i my svým životem líbili Bohu, seznámil nás Kristus s Bohem. Učil nás, jak se musíme správně k němu modlití a jak máme životem plnit jeho nejsvětější vůli.

Proto k oslavě Boží ustanovil zvláště oběť mše svaté. Chtěl svého Otce ustavičně chváliti a velebiti, i když opustí zemi. Ustanovil oběť mše svaté, aby po celém světě každou hodinu, ba každou minutu stoupala k nebesům jako libá vůně a nejdokonaleji chválila Boha.

Z toho všeho vysvítá, že Kristův plán se uskutečňuje tím více, čím více se na zemi šíří oslava Boží. Ach, jak daleko jsme ještě od úplného uskutečnění plánu Kristova! Na zeměkouli žije na 2000 milionů lidí a z těch je pouze 330 milionů katolíků. A kolik by se z těch posledních ještě muselo odpočítati, těch, kteří jsou katolíky pouze podle jména a svým životem působí Církvi hanbu! Není mým úkolem posuzovati, jací jsou druzí, jak ostatní žijí. Ale jaký jsem já? Je můj život důstojnou odpovědí na vykupitelskou oběť Páně? Pracuji i já na uskutečnění Kristova plánu: u sebe sama i u ostatních?

Nezapomínejme, že Kristus přišel k nám proto, aby nás učil, aby nás vykoupil a vychoval k oslavě Boží!

A kolik lidí stále ještě neví, že proto přišel!

*

Jak mnoho lidí úsilovně zápolí, aby na sebe strhlo pomíjející statky pozemské, a jak málo lidí bojuje i jen nepatrným zlomkem těchto sil o život věčný! Jak mnoho lidí si počíná tak, jak jednal Rotschild po bitvě u Waterloo!

18. června 1815 pokusila se vojska Napoleonova na rovině u Waterloo o poslední zoufalý útok, aby zabránila spojení německých a anglických armád. Zatím pozoroval Rotschild s úzkostí, co se dělo v generálním štábu Wellingtonově. A když viděl, že spojení Němci a Angličané vítězí, tu náhle zmizel z tábora. Následujícího dne, 19. června, byl již v přístavu města Ostende. Na moři zuří strašlivá bouře, přeplavba se zdá naprosto nemožná, však tu také není ani námořníka, který by chtěl Boha pokoušet takovou plavbou. Ale Rotschild neustupuje, nabízí 2000 zlatých a nalézá přece člověka, který se odvažuje dopravit ho na anglický břeh.

Za několik hodin připluli šťastně do Doveru. Bez prodlení spěchá nyní Rotschild do Londýna a tam přímo na bursu. Aniž by se komu slovem zmínil, skupuje za směšně nízký obnos nesmírné množství cenných papírů, které při stálých porážkách Angličanů nebyly na burse ani zaznamenány.

Když se pak za několik hodin dostala do Anglie zpráva o vítězství Angličanů, tu stoupla cena papírů do závratné výše — ale zisk byl již v rukou Rotschildových.

Bratři a sestry! Jak se stále opakuje v životě táž historie, jenže v jiném vydání! Vidíme lidi, kteří milují peníze, kteří jsou štváni penězi . . . lidi, kteří vůbec nemají klidu, kteří si nedopřejí ani tolik času, aby se najedli, vyspali, usmáli, kteří si nedopřejí času, aby byli ještě lidmi . . . a to jenom pro peníze, pro ty krásné, lesklé peníze!

Žijí, jako by Kristus ještě vůbec nežil! — — —

Jako by nás Kristus ještě ani neučil správnému způsobu života!

Jako by Kristus za nás nezemřel! . . .

Ale my nezapomeňme na učení dnešního kázání: *Syn Boží se stal člověkem proto, aby se člověk stal dítětem Božím!*

Pane Ježíši Kriste, dej, ať žijeme tak, abychom byli hodni plodů a zásluh tvého vykupitelského života, jakož i tvé vykupitelské smrti! Amen.

2. TRAGEDIE ČLOVĚKA

V Kristu milovaní bratři a sestry!

V nové řadě kázání, kterou jsem začal minulou neděli, mám v úmyslu zabývat se vykupitelským dílem Spasitelovým, Kristem trpícím.

Proč se stal Syn Boží člověkem? Tak jsem se tázal v úvodním kázání. Stal se člověkem snad jen proto, aby nás poučil o vznešených pravdách víry? Přišel Kristus jenom proto, aby byl naším učitelem?

Nikoli! Kristus není nazýván pouze naším Učitelem, ale mnohem častěji a se zvláštním důrazem je nazýván naším Spasitelem. Je naším Spasitelem, který svým utrpením a obětí na kříži učinil zadost božské spravedlnosti, která byla uražena našimi hříchy.

Abychom však mohli vniknouti do hloubi vykupitelského díla a dovedli je ocenit srdcem plným porozumění a vděčnosti, musíme nejdříve poznati strašnou tragedii člověka, která se stala příčinou utrpení Kristova.

Dnes chci k vám promluvit o této tragedii lidstva, o prvním hříchu, který zatemnil lidský rozum a měl za následek řadu mravních porážek. Pro prvotní hřích a jeho následky jsme potřebovali Vykupitele. Uvažujme tedy v dnešním kázání: *Za I. Co jest dědičný hřích? a za II. Jest skutečně dědičný hřích?*

I. Co jest dědičný hřích?

Abychom rozuměli vykupitelskému dílu Spasitelovu, musíme především poznati jeho původ, čili věděti: *co jest dědičný hřích?* V čem spočívá lidská tragedie, kterou na lidstvo uvalili naši pradědové svou neposlušností, jejíž tragika však žije dále v každém člověku, který od nich pochází.

A. Dle učení Písma svatého *stvořil Bůh první lidi v nejdokonalější harmonii duše a těla. Postavil je do záplavy světla, do plného štěstí:* jejich tělo bylo krásné a kypělo zdravím, jejich duše byla naplněna světlem, pravdou a dobrem. Pak přišel, bohužel, první hřích, který všechno zkazil. Zde se dá vhodně uvést podobnoství Páně o člověku, který nasel dobrého semene na poli svém, ale nepřítel nasel koukole mezi pšenici (Mat. 13, 24-30). Dokud nebyl spáchán první hřích, byly všechny síly a smysly těla poslušny duši a duše poslouchala Boha. Ale tato oblažující harmonie byla zničena prvním hříchem, a od té chvíle, kdy se po prvé duše vzbouřila proti Bohu, od toho okamžiku se vzbouřilo i naše tělo

proti duši. Takto povstal v nás neblahý, zneklidňující a neustávající válečný stav mezi tělem a duší, mezi dobrem a zlem, mezi světem a tmou: tragédie člověka!

Od těch dob platí pro každého z nás slovo Písma sv.: »Vždyť všichni zhřešili a potřebují milosti Boží« (k Řím. 3, 23), a »Byli jsme od přirozenosti dítkami hněvu, jako i ostatní« (k Efes. 2, 3), »Skrutá bezbožnost již působí« (2. k Thess. 2, 7). Tak píše sv. Pavel. Při jiné příležitosti mluví ještě mnohem srozumitelněji: »Jako skrze jednoho člověka hřích přišel na tento svět, a skrze hřích smrt, tak na všechny lidi smrt přišla, poněvadž v něm všichni zhřešili« (k Řím. 5, 12), »Pádem jednoho přišlo na všechny lidi odsouzení« (k Řím. 5, 18).

B. Ale právě tato slova mnohého zaráží. »Pro hřích jednoho přišlo na všechny lidi odsouzení k zavržení.« *Toho nechápu! Uždyť je to strašná nespravedlnost!* Proč mne tíží hřích prarodičů, když oni se ho dopustili a nikoli já! Což jsem já zodpověden za to, co učinili moji rodiče? Tomu naprosto nerozumím! Toho prostě nechápu.

Tato rozhořčená slova můžeme často slyšet. Ale takto mohou mluvit pouze ti, kteří nevědí, čemu učí naše víra o dědičném hřích. *Dědičný hřích není totiž nic hmatatelného, nic pozitivního, moje duše není zaň osobně zodpovědna; dědičný hřích je nedostatek harmonie ducha a těla, dané od Boha Adamovi, jako fyzické a morální hlavě pokolení lidského, a jež byla ztracena odřeknutím poslušnosti Bohu.* Chybí nám jedna věc, která by tu měla býti a která v prvních lidech před pádem skutečně také byla, a jež by bez jejich hříchů byla také v naší duši: chybí tu posvěcující milost!

Snad se mi podaří lépe vysvětlit tuto pravdu v podobenství. Představme si bohatého majitele panství, který měl kdysi 10.000 ha pozemků a krásný zámek, ale který přišel o všechno svým marnotratným životem. Když se mu narodily děti, neměl již nic kromě svého jména. Dětem by bylo připadlo veliké dědictví, kdyby nebyl jejich otec žil tak lehkomyšlně. Ale takto vstoupily do života bez majetku, tedy s tímto nedostatkem. Tito ubožáci jsou zcela nevinní a nejsou také zodpovědní za hříchy svého otce, a přece nejsou vpuštěni do ztraceného zámku svých předků. Nuže, tímto způsobem pochopíme o něco lépe dědičný hřích, jehož jsme se sami nedopustili, za nějž však trpíme také my. Porozumíme i podobenství duchaplného obhájce naší katolické víry, Pascala, který se o hřích dědičném vyjádřil takto: »Člověk je žebrák, pocházející ze vznešeného rodu.«

Kdo by si při tom nevzpomněl na zchudlé ruské šlechtice, které od dob světové války potkáváme ve všech světových městech? Z jejich tváří, sešlých starostmi a strádáním, i z jejich vetchého šatu vyzařuje vždy jejich vznešený původ, a přece jsou chudí, a

v celém jednání můžeme na nich pozorovati jistou tragickou dvoj-
jakost: na žebráky jsou příliš vznešení a na lidi vznešené příliš
žebráčtí.

Tu máme tedy znázorněn dědičný hřích. Člověk je původu
vznešeného, vždyť vyšel ze stvořitelské ruky Boží! Ale odboj pr-
votního hříchu setřel s nás božskou podobu a proto jsme tedy jen
— otrhanými aristokraty.

C. Že toto vše není pouhým výmyslem nebo řečnickou ozdobou,
nýbrž smutnou skutečností, *že tíha prvotního hříchu i břímě oněch
milionů hříchů, které v něm měly zřídlo, člověka vždy mučily* —
i člověka před Kristem! — to potvrzují dějiny.

Nesmírná tíha a vědomí hříchu vždy tiskla člověka k zemi a on
odkázán sám na sebe, pokusil se o vše, aby se tohoto břemene zba-
vil. Není možno čísti bez dojetí zprávy o krvavých zápalných o-
bětech pohanů, kteří házeli své poklady, bohatství a často do-
konce i své děti do sžírající náruče žhavého Molocha, věřice, že
tím zmírní hněv svých rozhněvaných bohů. Znali a velmi bolestně
cítili sami na sobě břímě hříchu a jeho příšernou vládu.

Ale nebylo tomu tak jen v minulosti! Hřích dědičný ovinuje
celou zeměkouli jako obrovský had a otravuje celé dějiny lidstva.
Pro hřích dědičný pláče novorozené děťátko, proto též plodí země
trní a hloží, proto tolik pálí a bolí utrpení, proto tekou lidské slzy,
proto se otvírá hrob a pohlcuje všecky.

II. Je skutečně dědičný hřích?

Cítím, milí bratři a sestry, že u této otázky musíme se poněkud
dále zdržeti, protože dnešní člověk rád kritisuje a se zálibou útočí
zvláště na tuto pravdu.

Často slyšíme tyto naduté a posměšné poznámky: »Hřích dě-
dičný! Toť pikantní historie Adama a Evy v ráji! A k tomu had
— svůdce! A konečně trest Boží — to vše je jen pohádka z orientu!
Což může moderní člověk něčemu takovému ještě věřit?«

Nuže, my se takových řečí nebojíme ani dost málo, tím odváž-
něji se jim postavíme na odpor.

Ano, dědičný hřích patří k nejhlavnějším sloupům křesťanské
věrouky. Je to dogma! *Dogma, v něž nejenom věříme, ale
pro jehož pravdivost svědčí velké množství našich zkušeností.*

Nevěříš, že existuje prvotný hřích, a že tento hřích měl straš-
livé následky? Nevěříš, že člověk při svých prvních krocích na
mravní cestě udělal krok stranou, uklouzl, a že od těch dob každý
pokulhává na této cestě?

Nevěříš-li tomu, tedy mi odpověz na tyto otázky:

A. Nejdříve mi vysvětli *nejednotnost v lidské duši!* Vysvětli
tragedii, nesoulad a strašlivý zápas, který povstane a zuří v kaž-

dém člověku, jakmile se *má rozhodnouti mezi dobrem a zlem.*• Nepocítili jste ještě nikdy, jaké příšerné bestie otvírají v hloubí duše své tlamy ke hříchu, ke sprostotě a ohavnosti, a jak je to pro nás často těžké zkrotit je v kleci své duše?

Tento smutný nesoulad v lidské přirozenosti neušel ani pohanům. »Žádný člověk se nenarodí bez chyby,« naříká již *Ovid.* »Vždy jsme náchylni k tomu, co je zapovězeno,« praví *Cicero.*• V nás vězí skutečně špatné semeno, vůle nakloněná ke zlému, tomu nás učí křesťanská víra, a křesťanská mravouka nás poučuje, že před vůlí nakloněnou ke zlému se musíme stále míti na pozoru.

Z lidí zůstala uchráněna dědičného hříchu pouze nejblahoslavenější Panna Maria — to vyznáváme věrou v »Neposkvrněné Početí«. Všichni ostatní, i ti největší světcí, zakusili na sobě zahabující vzpouru vůle nakloněné ke zlému.

V nepopsatelných pokušeních a bojích je nám útěchou, že dokonce i sv. Pavel, tento vynikající apoštol, musel tolik bojovati proti lidské přirozenosti ke hříchu nakloněné. Nikdo nepopsal názorněji a dojímavějším způsobem účinek a sílu hříchu dědičného, než sv. Pavel ve svém listě k Římanům: »Tomu, co dělám, nerozumím. Vždyť nekonám to, co chci, nýbrž to, čeho nenávidím — neboť chtění jest při mně, konání dobra však nikoli. Činím-li však právě to, čeho nechci, nekonám to já, nýbrž ten hřích, který přebývá ve mně. — Libuji si totiž v zákoně Božím podle člověka vnitřního, ale vidím jiný zákon v údech svých, který odporuje zákonu mysli mé a jímá mne zákonem hříchu, jenž jest v údech mých« (k Řím. 7, 15, 18, 20, 22, 23).

Jak strašlivý to obraz! A to není nikterak jen osobní stav sv. Pavla. Je to přiznání *člověka*, obraz situace každého jednotlivce. My všichni musíme zvolati se sv. Pavlem: »Já nešťastný člověk! Kdo mne vysvobodí z těla smrti této?« (k Řím. 7, 24). A naše odpověď nemůže býti jiná, než odpověď sv. Pavla: »Díky Bohu skrze Ježíše Krista, Pána našeho!« (k Řím. 7, 25).

Nevěříš, že jest hřích dědičný? Vysvětli mi tedy, *odkud pochází v člověku tolik náklonnosti ke zlému!*

Dítě přijde na svět, rodiče je úzkostlivě střeží, aby nevidělo žádného špatného příkladu, pečlivě je vychovávají, dítě vidí stále a všude kolem sebe jen dobré, a přece — jak vyrůstá — ukazuje se jednou ta, po druhé nějaká zase jiná zlá vášeň: tvrdohlavost, neposlušnost, lež, lenost. Kdo tomu rozumí? Símě od rodičů zaseté bylo nejlepší, a přece je žeň plna plev. Kdo tomu rozumí? Jen ten, jenž ví, že duše novorozeného dítěte není neosetou ornicí, ale že tam již rozsel dědičný hřích símě zlých náklonností, které přímo a nepozorovaně žene do stébel. Všichni vstupujeme do života se zkaženou, k hříchu nakloněnou přirozeností, a úsilí o dobré, o šlechtné, o Boha, vyžaduje si od nás všech jisté námahy. *Rodi-*

me se jako hříšníci, svatými se teprve musíme stát! A kdo ve svém životě neumí zápoliti o vrcholky svatosti, ten uvízne navždy v hlubinách hříchu. Hleďte, popíráním hříchu dědičného stala by se celá naše vychovatelská práce nemožnou.

B. Ty tvrdíš, že není dědičného hříchu? Nuže, vysvětli mi tedy, *odkud pramení dnes to nesmírné množství hříchů?* Vysvětli mi strašlivou vládu zla a zkázy, která se táhne dějinami celého lidstva. Vysvětli mi nezměrné sobectví, s nímž se rodíme. (Jen se podívej, jak se již i malí bratříčci dovedou pohádati pro krajíček chleba s máslem!) Křesťanství to vysvětluje. Praví: *Tato nezřízená samoláska, toto nemilosrdné, bezohledné, vše deptající sobectví, s nímž přicházíme na svět — to jest následek dědičného hříchu.**

Či snad někdo popře, že v nás není tato egocentrická náklonnost? Kdo by byl s to popřítí všechny ty odstrašující vrtochy, pudy a žádostivosti, které vystupují z tajuplných hlubin naší duše? Jistý znalec lidí praví: »Nevím, jak vypadá srdce zločince, znám pouze srdce počestného člověka, ale již to je hrozné!«

Jak mi to vysvětlíš? Nemůžeš přece říci tomu, jenž věří v Boha: »Pohleď, jak bídného, zlého, pyšného a ošklivého tě Bůh stvořil!« Není možné, aby Bůh stvořil takovou nestvůru! Tu není jiného vysvětlení než to, které dává křesťanská víra: Člověk nemá dnes již takové vlastnosti jaké měl, když vyšel z ruky Boha — Stvořitele. Člověk se vmísil do plánů Božích a — všechno pokazil. Tato náklonnost ke hříchu je naším podílem z dědictví po prarodičích, tak jako jednotlivec dědí po otci a matce celou řadu dobrých i zlých náklonností.

C. Nevěříš, že je dědičný hřích? Pak mi tedy vysvětli konečně celého člověka, tuto tajuplnou záhadu, neboť *bez víry v dědičný hřích zůstává člověk věčným tajemstvím.*

Kdo by také rozuměl tomu nesmírnému zmatku, tomu množství rozporů, které se v člověku jen hemží! S jakou touhou žízníme po světle a pravdě a zároveň nás k sobě přitahují noc a temnoty příšernou silou. Jak ráda by se naše duše vznesla k Bohu, ale síla zla ji tiskne k zemi, do bláta! Jak se nám líbí vše dobré a pravdivé, a přece kolik zla, ošklivosti a lži v nás je! Kdo porozumí nářku malého dítěte, které si jednou povzdychlo: »Proč je tak těžké býti hodným a tak snadné býti zlým?« Kdo to pochopí?

Jak žízníme po radosti, míru a štěstí — a zatím je naším údělem nepokoj, utrpení a bolest! Proč tomu tak? Jak překrásnou duši objevíme mnohdy v zuboženém těle a jaké zhnílé hnojiště skrývá často tělo oslňující svou krásou! Kdo to pochopí?

* »Peccatum originale materialiter quidem est concupiscentia, formaliter vero est defectus originalis iustitiae« (S. Thomas, Summa theol. 1, 2, q. 83, a. 2 ad 4.)

Nuže, pověz, nechceš stále ještě věřit, že jsme kdysi, na počátku, udělali chybný krok — že kdysi — při prvním kroku — bylo v člověku něco zničeno?

V jednom velkoměstě našli zavražděnou služebnou, která zůstala sama v bytě, když domácí páni na delší čas odešli. Když byl sepsován protokol, přišly úřady na zvláštní věc. Bylo totiž zjištěno, že vrah dal kanárkovi do klece potravu a vodu, dříve než se vzdálil z bytu. Byl posléze dopaden, a když se ho tázali, proč ještě nakrmil kanárka, dal neočekávanou odpověď: »Nemohl jsem se zbavit myšlenky, že by tento ubohý ptáček měl zahynout hladem.«

Bratři, sestry! Stále ještě nevěříte, že jest dědičný hřích? Či nevidíte, jak strašně zpusťošil lidské duše? Člověk zavraždí svého bližního, a abych tak řekl, nehne při tom ani brvou, ale zároveň nemůže snést myšlenky, že by k vůli němu zahynul malý ptáček.

Nepotřebujeme však myslet hned na vrahy. Stačí, když si vzpomeneme na sebe samy. Kolik tajemství, rozporů, kolik nerozluštitelných hádanek má v sobě každý člověk! Dobro známe příliš dobře, a jsme též přesvědčeni, že je ho nutně třeba. Když je však máme konati, tu nám najednou selhávají síly. Jak vzletné myšlenky nám plní hrud, jak snadno se nás zmocňuje nadšení, s jakou vroucností se umíme modlit — a v příštím okamžiku již zase dovedeme býti hrubí, náladoví, vyzývaví a nelaskaví. Člověk dovede býti ve svém jednání až úzkostlivě přesný, když ví, že je pozorován, brodit se v hříchu, hromaditi s velikou nesvědčivostí hřích na hřích, nevěrnost na nevěrnost, když ho nikdo nevidí!

Kde zde najdeme rozluštění? Nikde jinde než v učení křesťanském, které praví: Člověk začal vznešeně, ale hned s počátku učinil chybný krok. Byl stvořen k tomu, aby kraloval, ale koruna brzy spadla s jeho hlavy. Ó, není pravda, že člověk je od přírody dobrý, jak se snažila dokazovat pedagogika Rousseauova. Také se však nerodí jako už předem zatracený ďábel, jak si troufá učit pesimistická filosofie. Ale člověk se rodí jako král a žebrák zároveň, jako boháč a chudás, jako orel a krtek, jako harmonie a chaos současně. Bůh ho nestvořil takovým, jakým je dnes. A proto, chce-li se trochu povznést, musí bojovat. Ano, musí bojovat, ale oč?

Naši křesťanští předkové dovedli si znázorňovat těžko pochopitelné náboženské pravdy zajímavými, dnes ovšem trochu naivně vypadajícími obrazy.

Ve velechrámě v Halberstadtu je obraz, představující smrt, která vede Adama a Evu na řetěze, a ďábel k tomu hraje na housle. Je to sice naivní obraz, ale říká velice mnoho. Vypráví, jak hřích, špatnost očarovaly člověka jako sladká hudba, ale pak ho sevřely v pouta a člověk — otrok hříchu — je vlekl, sténal pod

nimi, až konečně přišel někdo, kdo byl silnější než ty okovy, silnější než smrt, silnější než satan: Kristus-Vykupitel!

»Pravil jsem ti, člověče, bojuj a pevně důvěřuj!« tak zněla poslední slova básníka Madácha v »Tragedii člověka«. Bojuj! To však nestačí, dokud člověk neví, oč? Ale křesťanství nám praví, oč bojujeme. O to, aby vše dobré, krásné a ušlechtilé, vzlet a soulad v nás zvítězily nad zlem, ošklivostí a sprostotou, to jest, abychom byli takovými, jak vyšel člověk z ruky Stvořitele. Náš život v »Tragedii člověka« musí býti hymnem, který chválí Boha.

Aby se to podařilo, k tomu bylo zapotřebí vykoupení. Abychom se dostali z hříchu, který vše krásné, ušlechtilé, božské, i život pokrývá sazemi a popelem, jsme povinni spolupracovat s Kristem Pánem na jeho díle vykupitelském.

*

Milí bratři a sestry! 19. května roku 1929 zapálily se v Moreni rumunské petrolejové prameny a od té doby, přes namáhavé hašení a záchranné práce, hořely několik let jako pekelná výheň. Vojín s nasazeným bodákem stráží vchod do údolí, kde petrolejové prameny hoří již po čtyři roky. Strážce nemá již téměř lidské podoby: jeho uniforma je pokryta sazemi a černý pot stéká s ušpiněného obličej. Podivný hukot a syčení naplňuje okolí a stupňuje se eksplosemi vyvěrajících pramenů a blesky, které šlehají k nebi, v hrůzostrašné divadlo. Vzduch je na vzdálenost půl kilometru tak horký, jako by byl naplněn tekutým ohněm. V rozloze několika kilometrů odumřela veškerá vegetace, na všechny strany se rozprostírá strašlivá souše, nikde již ani travičky — čas od času se země zachvěje pod nohama. Nejružnějším způsobem se již pokoušeli uzavřítí otvory ohnivých jícňů, ale dosud bylo vše marné! Když ucpali jeden pramen, chytil druhý . . . a lidská technika stojí bezmocně tváří v tvář této zkáze . . . zatím co hořící prameny rozlévají nevyčerpatelně špínu a saze, zkázu a smrt.

Bratři! Požár v Moreni zuřil po čtyři roky — ale od tisíciletí, od prvního hříchu prvního lidského páru, hoří mnohem tragičtější oheň, tragický pramen mravní špíny, zkázy, špatnosti, smrti. Po celá staletí musil člověk přihlížeti s bezmocným zoufalstvím, jak tento požár ničil nejkrásnější poklady: mravnost, čistotu, ušlechtilé vzněty, věčné určení. A kdybychom byli odkázáni sami na sebe, stáli bychom dodnes bezmocně před zkázou. Ale: »Kde však se rozhojnil hřích, tam rozhojnila se nadmíru milost, aby jako hřích panoval ve smrti, tak i milost panovala skrze spravedlnost k životu věčnému skrze Ježíše Krista, Pána našeho« (k Řím. 5, 20, 21).

Kristus Pán se nad námi smiloval a dal nám obranný prostře-

dek proti tomuto strašlivému požáru, nikoli vodu, kterou se brání lidé před hmotným ohněm, ale krev, svou vlastní krev, jejíž síla nedá zhoubnému ohni zahubiti duši.

Kristus stal se naší silou, naší nadějí. Ohnivé prameny hříchu hoří sice ještě dnes a nevyhasnou, dokud budou lidé na zemi, neboť v nás vězí zárodek zla, ale dnes máme proti němu účinný prostředek: milosrdnou dlaň Kristovu a jeho předrahou krev. *S touto pomocí můžeme překonati všechny útoky pekla a dosáhnouti života věčného. Amen.*

3. BYL KRISTUS PESIMISTOU ČI OPTIMISTOU?

V Kristu milovaní bratři a sestry!

Myšlenka, kterou chci rozvinout v dnešním kázání, jest zajímavá i poučná. Na první pohled by se snad zdálo, že je to plané filosofování, vnikneme-li však do její hloubky, objevíme v ní celý důl povzbuzení pro náboženský život.

Myšlenka, kterou se snažím vysvětlit, povstává v důsledku mého posledního kázání, v němž jsem promlouval o hříchu dědičném. Neboť to, co jsme slyšeli o truchlivých následcích dědičného hříchu a o tragedii člověka, staví nás přímo před těžkou otázkou: Způsobil-li hřích dědičný takovou pohromu v lidské duši, jakou cenu má ještě člověk a jeho svobodná vůle? Můžeme my sami vykonat něco pro své spasení? Máme ještě budoucnost? Naději? Dovedeme ještě zvítězit nad zlem? Téma dnešní své promluvy bych tedy formuloval takto: Jak pohlížel Kristus Pán na člověka a na jeho vůli? Měl ještě důvěru v naše síly, smýšlel o nás špatně? *Byl Kristus pesimistou či optimistou?*

Odpověď na tuto otázku je ztížena tím, že oba názory se opírají o výroky Páně. Kristus hlásá jasně a zřetelně, že člověk je od narození náchylný ke zlému, tedy je pesimistou! Jindy nás zase staví před závažné úkoly: »Buďte dokonalí, jakož i Otec váš nebeský dokonalý jest« (Mat. 5, 48). A to je přece důkaz nesmírného optimismu!

Jak si vysvětlíme tento zdánlivý protiklad? Jen tak, když dobře známe učení Kristovo, že vykoupení je potřebné a nutné. Budeme-li v dnešním kázání rozjímati, zdali byl Kristus vůči člověku pesimistou či optimistou, tu se vlastně blíže seznámíme se základním učením křesťanské víry, s naukou o *vykoupení*.*

1. Byl Kristus pesimistou?

Jest nepopíratelně jisté, že před Kristem byli i nejlepší lidé naplněni trpkým pesimismem. Starozákonní proroci nepřestávali kázati o lítosti a o pokání. Jste zlí! Žijete v hříších! Obratťe se! — zaznívá znova a znova z jejich spisů. I ve sv. Janu Křtiteli máme vzor přísného kajícího, jenž nepřestává poučovat: Jsme hříšníci, špatní lidé, činme pokání!

A tu přichází Kristus Pán. Co on o tom soudí?

* Srov. Karel Adam, Christus, unser Bruder (Regensburg 1930), 133—176.

I on hlásá, že musíme pohlížet na lidskou přirozenost a její zlé náklonnosti s jistým pesimismem. Zkaženou lidskou přirozenost přitahuje k sobě hřích, jako přitažlivost zemská přitahuje kámen.

A jak dobře ví Pán, že hřích má tak bohaté žně a vyžaduje si tolikerych obětí! Proto praví ke svým posluchačům: »Nepotřebují zdraví lékaře, nýbrž nemocní.« (Mat. 9, 12.) Proto uvádí příklad o pyšném fariseovi, v jehož duši pod vnější rouškou svatosti se to hemží hříchy (Luk. 18, 10 n.). Proto nazývá jednou samého Petra satanem (Mat. 16, 23). A právě proto kdysi sobě pozasteskl: »Pokolení nevěřící, dokavad mám býti s vámi? Dokavad mám vás trpěti?« (Marek 9, 18). Proto je pesimismus základním tónem Kristova učení o přirozenosti lidské ke hříchu nakloněné. »Čiňte pokání« (Mat. 4, 17). Proč? Protože »jste zlí« (Mat. 7, 11 a 12, 34) ba dokonce, že jste »pokolení zlé i cizoložné« (Mat. 12, 39).

Když doprovázíme Krista-učitele na jeho cestě, musíme se častěji zaleknouti toho, že nacházejí všechen lid tak hříšným, byl vůči němu velikým pesmistou. »Běda tobě, Korozain, Betsaido!« (Mat. 11, 21) tak se dral z jeho prsou smutek nad zatvrzelostí těchto měst.

V jižní části Jerusalema, v Siloe, zřítíla se věž a pochovala osmnáct Galilejců ve svých troskách. A Pán se táže svých posluchačů: »Myslíte, že oni byli větší vinníci než všichni lidé, kteří přebývají v Jerusalemě?« (Luk. 13, 4). Dle Krista byl tedy Jerusalemský hříšný, a zvláště hříšní jsou ti, kteří se chlubně nazývají »spravedlivými«, neboť právě ti mají kajícího smýšlení nejméně.

Dle toho byl Kristus do jisté míry skutečně pesmistou. Nesnil v nadhvězdách světech. Nikdo jiný neviděl lépe než on zkaženost člověka, děsivé propasti v lidské duši. Ach, on nebyl idealistou, žijícím v oblacích! Jeho podobenství ukazují dokonale, jak výborně znal lidskou přirozenost: lidskou povahu tak lenivou k dobrému, a ke zlému tak snadno náchylnou! Hospodář se vrací domů a líní sluhové ho neočekávají, praví v jednom ze svých podobenství. Přichází ženich a panny ho neočekávají, praví v jiném. Král volá lidi k velké hostině, ale pozvaní nepřicházejí, praví v třetím podobenství.

Když to všechno shrneme dohromady, musíme si přiznati, že Kristus měl skutečně pesmistický názor o vlašné a slabé lidské vůli a naší lenosti k dobrému!

II. Byl Kristus optimistou?

A. Slyšíme však od Krista Pána opět taková slova, požadavky a přikázání, která svědčí o tom, že měl o lidech neobyčejně idealistický názor — tedy optimista.

Troufali bychom si dáti takové přiznání, jako dal Kristus, když

bychom o někom beznadějně pesimisticky smýšleli? Opakuji: přikázání, které dal všem lidem! »*Buďte tedy dokonalí, jakož i Otec váš nebeský dokonalý jest!*« (Mat. 5, 48). Nuže, to by byl neslýchaný požadavek, kdyby byl Kristus přesvědčen, že lidská přirozenost je od základu úplně špatná.

A pak, co vše od nás Pán nežádá! Jaký jemnocit a velkomyslné oběti! Jakou věrnost v malém a mučednickou hrdinnost ve velkých věcech! Káže nám potlačit již první hnutí hněvivé myšlenky! Kdo se oddá hříchu v myšlenkách, bude souzen tak, jako by se ho byl skutečně dopustil! Musím milovati i své nepřátele! Boha pak musím milovati celou svou bytostí, z celého srdce svého a z celé duše své a ze vši mysli své, aby mohl ve mně řídit všechny mé myšlenky a plány, všechna má slova a skutky . . .

Kdo však by to dokázal, kdyby byl až do dna srdce zkažený?

Vidíš, zde je zdánlivá nesrovnalost v učení Kristově. *Kde kde najdeš vyřešení?*

B. Rozluštění spočívá v tom, že Kristus tam, kde mluvil pesimisticky, vždy měl na mysli člověka s vůlí jemu samotnému přenechanou a hlavně člověka, jaký by byl *bez Krista Vykupitele*. Těm však, kteří v Krista věří, kteří *s ním žijí* ve vřelém spojení, dostane se síly k splnění i neoptimističtějších nadějí. Jako by chtěl Pán říci: Člověk, který jest odkázán sám na sebe, nedovede se vymaniti z hříchu, a tu je zajisté nejčernější pesimismus oprávněn. Ale každý, kdo se přimkne k mé vykupitelské síle, musí se státi optimistou.

C. Nyní již také pochopíme, proč Pán zdůrazňoval, jak je třeba *posílit a léčit duši*. Vždy znova poukazoval na to, že do každého člověka, který z něho žije, »proudové vody živé poplynou« (Jan 7, 38), které smývají hříchy a propůjčují sílu k vítězství. Ovšem, že dal Kristus mnohým nejdříve zdraví tělesné, ale při takových příležitostech vždy znova zdůrazňoval, že daroval nemocnému ještě daleko větší klenot, než je zdraví těla, tím, že zároveň uzdravil jeho duši. »Synu, dcero, odpouštějí se tobě hříchové tvoji« (Mat. 9, 2. Luk. 5, 20).

Takto dostáváme poněkud správnou odpověď na svoji otázku.

Jest pravda, že u člověka, odkázaného na sebe sama, jest oprávněn jakýsi pesimismus; a naopak zase každý, kdo žije se Spasitelem, má záruku a naději na nejnádhernější optimismus. »Já jsem vinný kmen, vy ratolesti, kdo zůstává ve mně a já v něm, ten přináší ovoce mnoho, neboť beze mne nemůže činiti nic. Jestliže kdo ve mně nezůstane, vyvržen bude ven jako ratolest; i uschne a seberou ji a vrhnou na oheň, a bude hořeti« (Jan 15, 5-6).

Jest pravda, že bez Krista se musíme zhroutiti. Ale Kristus se nám stal oporou, když pravil: »Pojďte ke mně všichni, kteří se loptíte a jste obtíženi, a já vás občerstvím. Vezměte jho mé na sebe

a uče se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem: a naleznete pokoj duším svým; neboť jho mé jest sladké a břímě mé lehké» (Mat. 11, 28—30).

Jest pravda, že bez Krista může člověk klesnouti do hloubi mravní zpustlosti. Když se však žena, která velmi hluboko klesla, vrhla k nohám Ježíšovým, prolévajíc slzy lítosti, když se jako tonoucí uchopila ruky Kristovy, tu uslyšela z jeho božských úst slova: »Odpouštějí se tobě hříchy!« (Luk. 7, 48).

Ještě nikdy nezazněl ptačí zpěv tak jásavě, žádný jarní paprsek se tak příjemně neusmíval, žádná hvězdná noc neměla tak hojivého účinku, jako těchto několik slov Kristových: »Odpouštějí se tobě hříchy!«

Teprve teď, kdy známe obojí výroky Páně, můžeme odpovědět na otázku: Byl Kristus pesimistou či optimistou? *Byl pesimistou vůči onomu člověku, který je odkázán sám na sebe; a optimistou vzhledem k tomu, který se dovede přimknouti k síle Boží.* »Beze mne nemůžete činiti nic,« praví Pán ve své řeči na rozloučenou (Jan 15, 5). A sv. Pavel k tomu volá jako ozvěna: »Všechno zmožu v tom, jenž mne posiluje« (k Fil. 4, 13).

Znajíce pravdy, o nichž jsme dosud rozjímali, dovedeme snadno rozptýliti všeobecně známý blud.

III. Jest život v Kristu ponurý?

Je to podivné, že se u mnohých lidí zahnízdilo domnění, *jako by byl Kristus životní názor pochmurný, zahořklý, neradostný*, jako by se cesty následování Krista vinuly pod bezhvězdným nebem, pod zataženou oblohou, kterou ani paprsek sluneční nepronikne, jako by ten, kdo chce následovati Krista z celé duše, musel býti skleslý, smutný, bázlivý a úzkostlivý, jako by se všichni musili s bázní a třesením vzdalovati světa.

Je skutečně pravda, že život v Kristu je ponurý a temný? Je pravda, že ten, kdo Krista následuje, se nesmí zasmáti? Je pravda, že můžeme býti věrnými dítkami Kristovými jen tehdy, když žijeme odloučení od světa v poustevně nebo za zdmi kláštera?

A. Především musíme uznati jedno. Jest nepopíratelnou skutečností, milí bratři a sestry, že *křesťanství jest náboženstvím stálé sebevýchovy a bdělosti*. Tuto pečeť vtiskla křesťanství věčně památná slova Páně: »Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři sám sebe a vezmi kříž svůj a následuj mne.« (Mat. 16, 24.) Proč to praví Pán? Právě proto, že znal příliš dobře zlé náklonnosti lidské přirozenosti, onen strašlivý boj, který zuří mezi dobrem a zlem.

Ale hned zanikne vše ponuré a odstrašující v tomto výroku, jakmile trochu přemýšlíme *o účelu křesťanského sebezapírání*. O sebezáporu v křesťanství nikterak neplatí heslo: »l' art pour l' art«.

Křesťanství si nelibuje v jakémsi fakirském trápení sama sebe, u nás není sebezápor konečným cílem, ale pouze prostředkem k dosažení konečného cíle, prostředkem ke zkrocení smutných následků dědičného hříchu.

B. Naše první otázka tedy zněla: *Jest následování Krista možné i ve světě nebo jen v klášteřích?* A naše odpověď zní: Je možné ve světě i v klášteře! Druhá otázka: *Jest možno následovati Krista bez stálého sebezáporu?* Odpověď: Nemožno! Ani ve světě, ani v klášteře!

Neboť, aby někdo pravdu nejen poznal, ale též plnil, k tomu nestačí jen dobré předsevzetí a nadšené odhodlání, ale stálá, ostražitá bdělost a dozor nad sebou samým. Člověk se snaží systematickým vědeckým badáním objevit záhady říše přírodní, a při tom nesmí nikdy ztratiti s dohledu ony prameny, z nichž by se do jeho prací mohla vlouditi jakákoliv chyba nebo blud. Nuže: sebevýchova, askese nejsou také ničím jiným než tím, že stále na očích máme a ucpáváme ony prameny, z nichž by se mohla vplížiti nějaká chyba do dobyvatelské práce v říši duchovní.

Jak vznešený jest onen ideál, který nám křesťanům důtklivě připomíná: »Buďtež tedy dokonalí, jakož i Otec váš nebeský dokonalý jest« (Mat. 5, 48); ale nepodaří se dobýti tohoto vrcholu hory dokonalosti útokem, dosáhnouti ho můžeme jedině dlouhým a ponenáhlým odříkáním. Ach, kdyby se podařilo dobýti ho útokem, prostým nadšením, pak by mezi námi žilo jistě více křesťanů! Ale marně: tímto způsobem se to nepodaří! »Království nebeské násilí trpí, a ti, kteří násilí činí, uchvacují je!« (Mat. 11, 12). Na cestě za dokonalostí je zapotřebí dlouhého, klidného uvažování, zkoušení, cvičení.

C. »Cvičení« se jmenuje řecky »askesis«. *Co tedy znamená »askese«?* Plánovitě dobývání půdy v říši naší duše, neustálé pátrání po vlastních slabostech, posilování vlastní vůle a oslabování útočné síly protivníka, abychom užili vojenského výrazu: »válečná škola« vyššího duchovního života — to se nazývá křesťanská askese, bdělost, sebezápor.

Křesťanství prikazuje: Nelpi celou duší na penězích, nebuď lakomý, ale dej ze svého bohatství též jiným! A káže rozdávat ne proto, že by snad pozemský majetek byl něčím špatným, ale proto, abychom příliš nelnuli ke statkům časným, které táhnou duši k zemi.

Žij úplně čistě až do té doby, kdy vstoupíš v manželství! — žádá křesťanství. A nežádá to proto, že by snad byl manželský život mezi mužem a ženou něčím hříšným, ale právě proto, aby vyzdvihlo jeho svatost, a aby chránilo člověka před výstřelky pudového života.

Nebudeš požívati masa v pátek! — Ne proto, jako by bylo maso

v pátek hříšné a jiné dny nikoliv; ale proto, abych se měl v moci a sám viděl, je-li ve mně duše silnější než tělo.

Jen to vyřkněme zřetelně: názor, kterým se lidé ohánějí hned zde, hned zase jinde, jakoby bylo následování Krista možné jediné v klášteře, je hanebný blud. O tom nemůže býti ani řeči! Se sebezáporem jest možné všude. Askese, sebeovládání a bdělost nad sebou jsou proto závazné pro všechny lidi, protože všichni, jeden jako druhý, musíme bojovati proti následkům dědičného hříchu, a protože jest povinností každého z nás následovati Krista. Že ho můžeme následovati na jakékoliv životní cestě, to dokazují svatí Církve, kteří vystoupili do zářivého světla oltářů nejen z tichých klášterních cel, ale z nejrůznějších společenských tříd. Vedle svatých řeholnic a svatých kněží uctíváme i svaté služebné, svaté žebráky, svaté vojíny, lékaře, herce, otce i matky rodin, universitní profesory.

A právě nyní stojíme před svatořečením dvou francouzských továrníků, kteří žili v minulém století a měli tu vynikající vlastnost, že se o své dělníky starali s bezpříkladnou láskou.

*

Milí bratři a sestry! Již mnohokrát se křesťanství vytýkalo, že má pochmurný, temný názor na svět a že kdo chce vésti důsledně katolický život, ten že se nesmí radovat jako jiní lidé z krásy světa, protože prý stále je pln obav: Ach, jen abych se nedopustil žádného hříchu! — a že v celém jeho životě není dne ani noci, kdy by byl prost tohoto věčného strachu před hříchem. Stále a stále prý jen slyší: Sebezapření, sebevýchova, odříkání, to nesmíš, to je hřích — — —

Co jest tedy na tom pravdy? — Byl Kristus pesimistou nebo optimistou? Jest křesťanský světový názor temný a ponurý? Můžeme říci, že křesťanský názor zarmucuje, tíží a běže odvahy?

Ach, nikdy! »Evangelium« znamená po česku »radostné poselství«. Předně křesťanství nám nechce nic bráti, ale spíše dáti. Nežádá, bychom se zřekli věci, která má *skutečně* cenu, která má sílu, která jest pravým klenotem. Nežádá, bychom se zřekli všech zdravých, člověka důstojných radostí, ale bychom se chránili jedu. Nežádá ani, bychom se zbavili všeho majetku, ale bychom se ho zbavili jen tehdy, když by nám bylo překážkou na cestě k životu věčnému. Nežádá po nás, bychom se odříkali zdravého a silného života tělesného, ale bychom nepropadli duševnímu mrzáctví a nemoci duše.

Evangelium, které nám zvěstuje »království Boží«, se přirozeně přičí »světu«, ale jen a jen proto, že nabízí daleko vyšší hodnoty, které člověka povznášejí.

A konečně, jak svět naprosto nestačí uhasiti žízeň duše lidské, nemusíme vyčísti teprve z evangelia, to vypořádáme z nespokojenosti dítek tohoto světa, jimž z tváře hledí nevýslovná touha po něčem vyšším. Proč tolik lidí nezná účelu a cíle života? Proč lká tolik lidí v mladistvém věku nad bezúčelností a omrzelostí života, nad neradostným živořením? Proto, poněvadž srdce potřebuje náplň, která by je uspokojila, život potřebuje cíl, který mu kyne. Tuto životní náplň, tuto radost ze života, tento životní cíl nám podává jediné evangelium, jen říše Boží. *Pouze evangelium mi ukazuje proč žiji, proč bojuji a jaká bude odměna, když zvítězím.*

Bratři a sestry! My všichni bojujeme — ale Kristus Pán dej, abychom též všichni byli vítězi! Amen.

4. K ČEMU NÁS NAPOMÍNÁ DĚDIČNÝ HŘÍCH?

U Kristu milovaní bratři a sestry!

V posledních dvou kázáních jsme mluvili o tragice dědičného hříchu. Hlavní myšlenkou těchto kázání bylo, že vina chybného kroku našich prarodičů se projevuje jako smutné dědictví na veškerém lidstvu. Dnes chci promluvit o *vážných napomenutích*, která vyplývají z existence dědičného hříchu. *K čemu nás tedy napomíná dědičný hřích?*

Ne, tomu prostě nerozumím! — řekne snad někdo. Což nemohlo zúčtovat vykupitelské dílo Spasitelovo nadobro s dědičným hříchem? V čem pak tedy vlastně záleží vykoupení, když stále ještě, i po vykoupení, se musí počítati s dědičným hříchem a jeho zákaznými následky? V čem tedy záleží vykoupení?

Vykoupení, bratři a sestry, spočívá v tom, že druhá božská osoba, jako Boho-člověk přijala od Nejblahoslavenější Panny Marie tělo, narodila se na zemi, že Kristus žil mezi námi 33 let a nás poučil slovem i příkladem o velkém boji za svobodu duše. Ale neučil nás jen boji, nýbrž dal nám k němu i sílu a svou milostí vyléčil naši lidskou přirozenost, poraněnou prvotním hříchem. Své dílo potom korunoval utrpením a smrtí, čímž si získal nesmírných zásluh, kterými může zakrýti všechny hříchy všech lidí na světě před trestající spravedlností Boží, když — a zde následuje důležité zjištění — *když také lidé chtějí čerpati z jeho oživující krve, která neustále proudí s kříže.*

Vykoupení tedy skutečně vyléčilo onu ránu, kterou nám zasadil dědičný hřích, ale jizva nám po něm zůstala: hříchem zeslabený rozum a ke zlému nakloněná vůle. Vykoupení tedy záleží v tom, že nejsme již hříchu bezmocně vydáni, jak tomu bylo u člověka před Kristem; ale platí to ovšem jen tehdy, když sami spolupůsobíme s Kristem Spasitelem a sami se namáháme, aby Kristova tekoucí krev kanula i na naši duši.

Rozjímání o následcích dědičného hříchu nás má napomenouti, abychom se měli na pozoru, protože podle učení svatého apoštola Pavla nosíme svůj klenot, svou duši, v křehké nádobě (2 Kor. 4, 7). Buďme tedy velice opatrní, aby nám nevypadla z rukou, abychom klenot nerozbili!

I. Bojuj o duši.

A. Nejtragičtějším následkem dědičného hříchu jest zajisté *osobní hřích a mravní zlo, které nahání hrůzu a svou vládou všechno zaplavuje.*

a) Se zármutkem si prohlížíme den co den noviny. Co strašlivého v nich zase bude? Hrozíme se, když vidíme, jak zlo vládne! Když vidíme, v jakou potopu se během dějin rozšířil pramen, který vytryskl následkem prvotního hříchu: *v potopu nepokoje, bojů, špatnosti a podlosti!*

A skutečně, kdo umí hledět na svět jemnocitem křesťanské duše, musí zvolati pln hrůzy: Ach, kolik mrtvých se nachází mezi námi! Ano, svět je pln mrtvých! Mrtvých, kteří sice dle těla žijí, kteří jedí, procházejí se a baví se, ale jejichžto duši hříchy prosáklou nemůže prozářiti sluneční paprsek pravého života, milosti Boží.

Kolik sprostoty, kolik hříchů a kolik nepokoje jest na tomto trpkém světě!

Již téměř dva tisíce let zaznívá slovo Páně o míru, který nám chce dáti . . . A hle, přicházíme k většímu městu, kráčíme si spokojeně mezi vlnícími se lány obilí. Najednou zaslechneme nějaké hučení ve vzduchu . . . zvuk, podobný hučení motoru letadla, a již slyšíme hluk se všech stran. Pohlédneme k nebi . . . a tam nahoře se objeví našemu zraku malá, černá tečka, tak jak spatřujeme z dálky letadlo, a hned nato upozorujeme celý roj takových teček: válečná letecká eskadra má manévry. Letí na nebi ve tvaru trojúhelníku a jeden roj přilétá za druhým. Mír Kristův! Bože můj, jak to bude asi vypadat, až se tyto manévry změní ve skutečnost! Každé letadlo je schopno vynést do vzduchu 2000 kg třaskavin, vražedných a otravných plynů, plynů slzotvorných a omamných, tak vysoko, že letadla není ani viděti a není slyšeti hučení motoru . . . a kostely, továrny, děti, ženy, kultury celých staletí se zřítí a zahynou!

Bratři, sestry! Nevidíte, v jakou zátopu hříchů se rozrůstá dědičný hřích?

b) A co jest ještě mnohem hroznější: vlny hříchu nám stoupají až nad hlavu *a my toho ani nechceme pozorovati.*

Jak těžce onemocněla duše dnešního člověka, vidíme nejlépe z toho, že se již ani při nejukrutnějším zločinu nezachvějeme, protože nám to zevšednělo. A to jest právě příznakem smrtelné nemoci, že tak lhostejně přijímáme hřích.

Starší lékař se tázal jednou mladého kolegy: »Mohl byste mi zde, ze středu nemocničního sálu, říci, který z těchto chudáků jest na tom nejhůře?«

»Jak bych to mohl odtud poznati?« podivil se mladý lékař.

»A přece je to možné! Podívejte se tam do toho rohu, tam ten pacient jest nejvíce nemocen. Jeho obličej je plný much, ale on to snáší docela klidně . . . To jest znamení krajní vyčerpanosti!«

A tyto známky agonie vidíme u moderního člověka, přijímá hřích docela klidně, bez jediného hnutí brvou a bez výčitek svědomí, protože mu již chybí vědomí hříchu. Činí tak, jako nepočestná

žena, o níž praví Písmo svaté, že si po hříchu, jehož se dopustila, utře ústa a řekne: Nic zlého jsem neučinila (Kn. přisl. 30, 20). Svůj zevnějšek čistí moderní člověk více než staří pohané, spotřebuje více mýdla, častěji se převléká do čistého prádla, ale den ze dne tím více u něho mizí smysl a cit pro čistotu duchovní.

Když studujeme staré pohanské kulturní dějiny Římanů, nemůžeme ani očím věřit, když čteme, kolik smírných obětí tam bylo přinášeno, a *jak živě se u pohanů jevilo vědomí viny*. Mnoho dnešních lidí nemůže se pochlubit tak čistým svědomím, jaké měli pohané! Ve starém Římě jsme krok za krokem přicházeli ke kostelům, kde pohan, který se cítil vinen, přinášel oběti, aby se očistil od hříchů. A právě v tom záleží neštěstí dnešního člověka, že má jistě aspoň tolik hříchů jako pohan, a že si toho není ani vědom a netouží očistiti duši. Všichni jsme hříšní, ale pocítujeme to také všichni? Pocítujeme v tiché chvíli vyčítavý hlas svědomí, že jsme někoho pomluvili, že v nás hoří plamen lži, závisti a smyslnosti?

c) Je-li již smutným údělem, že upadáme do hříchu, pak jest mnohem smutnější, že *hříšného pádu ani necítíme!* Jsou lidé, kteří když se jim přihodilo neštěstí, že upadli do těžkého hříchu, ihned zatouží s pláčem po Kristu, po očistění duše a takoví budou zachráněni. Ale jsou též lidé, na jejichž duši lpí snad mnohem menší hříchy, o nichž nevědí, které ale jako bujně rostoucí popínavé rostliny rdousí duši k smrti. Někdo uklouzne na chodníku a zláme si nohu. »Těžký případ«, praví lékař, »ale za osm neděl budete běhati zase jako veverka.« Na obličejí druhého se objeví malá skvrnka, vřídeček... s počátku toho ani necítí a nestará se o to, když však mu posléze vřed vyříznou, je již pozdě: zemře na otravu krve. Prvnímu se přece stalo mnohem více — ale on se lekl a hned vážně hledal pomoci, zatím co druhý ani necítil, že mu něco schází, a proto se o nic nestaral.

B. Pohleďte, bratři, zde jsme dospěli k prvnímu vážnému napomenutí, které plyne z dědičného hříchu. *Ó, kéž by naše duše neotupěla tak, že by si nebyla ani vědoma viny! Jen ať v nás hoří, ať nás znepokojuje, ať nám nedopřeje klidu bolestivá skvrna hříchu!* Neboť kdo jednou pochopil, co je hřích, ten také ví, co znamená Kristus, a kdo celou duší nenávidí hřích, ten dovede též z celé duše milovat Krista, který nás z hříchu vykoupil.

a) Bratře, sestro, *nenávidíš hřích?* Jsi znepokojen, když zhřešíš? Doutná v tobě aspoň jiskřička touhy po očistění? Jistě velmi dbáš, abys měl čisté nehty. Mýdla spotřebuješ dosti, na své ruce nestrpíš ani nejmenší špíny, na oděvu ani prášku, ve svém pokoji ani trochu bláta a smetí. Ale tam uvnitř ve své duši, jsi i tam tak úzkostlivě citlivý k prachu, blátu a špíně?

Ach, kdykoli si myjeme ruce nebo čistíme oblek, měli bychom se také tázati sebe sama: Jsem i ve svém nitru tak čistý?

Hle, první velké napomenutí z učení o dědičném hříchu: lidé, buďte na stráži! Neboť od dob prvotního hříchu jest přirozenost lidská nakloněna ke zlému, a když nebudete dávatí pozor, pohltí vás vlna hříchu!

b) Než z toho plyne také veliká povinnost: *Bojuj o svou duši!*

Dnešní lidstvo tak snadno zapomíná, že dědičný hřích jest smutnou pravdou.

Plato jednou řekl: »Věda má jenom tolik ceny, kolik nám pomáhá poznati dobré.« Na universitě v Kahýře je nápis: »Chemie je důležitá — Allah je důležitější.« Ale dnešní člověk, který je tak domýšlivý na své vědomosti, se jen usmívá, protože nechce poznati ony temně divoké mocnosti, strašlivé žádosti sobectví a smyslnosti, které číhají v hloubi každé duše lidské. Jsou to v křesťanské mluvě — následky hříchu dědičného.

Kdo dovede spoutati tyto dravce? Kdo asi udělá pořádek v této džungli nezřízených žádostí, vášní a pudů? *Jen ten, kdo vede u-kázněný boj duše a svou vůli sílí spasitelnou milostí Kristovou.*

c) Jen ten, kdo jasně pozná bolestné následky dědičného hříchu, pochopí, proč nazýváme své svaté náboženství *náboženstvím sebepřemáhání*. Náklonnost ke zlému není sama o sobě ještě hříchem, ale vede ke hříchu. I kdyby byla hříšná žádost v nás sebe silnější, a kdyby měla za následek tak silné pokušení, že by nás hnala až na pokraj propasti hříchu, dokud však nesvolíme, nehřešíme, a to je také naší útěchou. V tom právě spatřujeme vyzvání *k neustálému boji*. Tento zápas se zlými tužbami, který musíme vybojovat, skončí až u hrobu. Proto praví Písmo sv.: »Bojování je život člověka na zemi.« (Job 7, 1.) Je to těžký zápas, poněvadž se obrací proti nám samotným. Zápas tuhý, ale »Blahoslavený člověk, jenž snáší pokušení, neboť, když bude zkušén, obdrží korunu života, kterou Bůh zaslíbil těm, kteří ho milují.« (Jak. 1, 12.) Boj se sebou samým jest boj nejtěžší, ale zvítězit sám nad sebou, toť vítězství nejkrásnější!

II. Další napomenutí dědičného hříchu.

Z existence dědičného hříchu vyplývají také ještě jiné praktické důsledky.

A. Duši každého novorozeného dítěte obestírá černý mrak, který nepropouští milostiplné záře dobrotivé tváře Boží: proto je zcela přirozené, že si rodiče pospíší a dají svá novorozenáťka pokřtiti.

Nábožensky uvědomělí rodiče neodkládají křtu svých dětí, nýbrž dávají je pokřtít hned v prvních dnech po jejich narození. Vždyť život dospělého visí na nitce, což teprve život malých dětí. — Jak by také mohla býti šťastnou ta matka, jejíž dítě

by zemřelo její vinou bez křtu. Takové dítě nebude sice zavrženo, ale následkem skvrny, která lpí na jeho duši, nevejde do království nebeského — a to zavinili jeho rodiče, kteří je nechali zemřít bez křtu.

A když jsme již v kázání dospěli až k tomuto bodu, tu nemohu pominouti bez poznámky jistou hroznou věc. Jsou rodiče, jsou ženy, které, otráveny příšernou bezbožností frivolního světa, se opovažují svým dětem, které mají vstoupiti do tohoto světa, ale jeho světla ještě nespátřily, uzavřítí cestu ke světlu věčnému svou vražednou rukou a násilným zásahem. Žádné lidské slovo není zde dosti tvrdé, žádný světský trest dosti přísný, aby této zvrhlé módě vtiskl pečeť barbarské vraždy nenarozených. Malé lidské poupě — a kdyby bylo týden nebo jen jeden den staré — má již od okamžiku, kdy začalo žít, duši, a ta je zatížena dědičným hříchem. A ony prokleté ruce, které uloupí život tomuto maličkému tvorů, neloupí mu pouze život pozemský, nýbrž uzavírají mu navždy bránu nebes.

Milí bratři a sestry! Odvoláváme se rádi na milosrdenství Boží. Ale u těch, kteří předstoupí před soudnou stolicí Boží s hříchem vraždy dítěte, z něhož se kajícně nevyznali a za nějž nečinili pokání, oněmí i jeho milosrdenství.

B. K čemu nás ještě napomíná dědičný hřích? Vysvětluje nám nesmírně vážnou a hluboce zarmucující skutečnost *dědičnosti*, a zároveň nám důtklivě připomíná i *rodičovské a vychovatelské úkoly*.

Již Starý zákon hlásá, že třetí i čtvrté pokolení bude pykati za hříchy svých rodičů a předků (2. Moj. 20, 5; 4. Moj. 14, 18). Jeremiáš naříká, že rodičové jedli kyselé hrozny a jejich dětem se ztupily zuby (Jer. 31, 29). Jak bolestně se to vymstí, jak trpce a draze musí pykati pozdější generace, o tom nás poučuje teprve moderní badání o zákonech dědičnosti a věrouka o hříchu dědičném. A to jsou neobyčejně vážná napomenutí lidem. Jest sice pravda, že ani nejlepší rodiče nejsou s to uchránit své dítky škodlivých následků prvotního hříchu: ale jejich čistý a střízlivý život před sňatkem i v manželství oslabí aspoň sílu škodlivé dědičnosti.

Uvědomí, že jest dědičný hřích, jest však také napomenutím pro vychovatele dítek! Zlá náklonnost, která dříme v nás všech, jest zapřisáhlou nepřítelkyní nevinnosti. V každém dítěti vězí tento zlý zárodek. Začíná časem klíčit a se rozrůstat, a zničí v dětské duši kvetoucí zahradu Boží, *když se nevyhubí plevel správně ukázněnou výchovou, modlitbou a svátostmi*. Každá pedagogika, která nepočítá s křehkostí lidské přirozenosti, musí ztroskotat. Křesťanství zná lidskou povahu, proto žádá, abychom řetězy sebezapírávého života spoutali dravé šelmy, které otvírají své tlamy v hloubi

naší duše. Proto zavrhuje nemravné obrazy, pomníky, divadla, kina a knihy, neboť to všecko může roznítit požár v duši a zavinit mravní pohromu.

Hle, jak vážně musíme chápati dědičný hřích a jeho následky, a jak tímto praktickým vysvětlením oživne naše víra!

C. Dědičný hřích však nás učí také ještě něčemu zcela novému. Myslím, že bychom nenalezli člověka, který by si neuvědomil, když uvažuje o dědičném hříchu, *jak důležité sociální naučení a jaké vědomí lidské závaznosti* nám hlásá.

My lidé jsme odkázáni jedni na druhé. Nejsme hrstí prachových zrneček, jež nemají společných zájmů. Nikoli! Tvoříme jednu velikou rodinu, která je spojena společným otcem, společnou matkou, společným původem a bohužel i *společným hříchem*! Isaiáš píše právem o lidech, že »každý vrávorá svou cestou« (Is. 47, 15), a že »my všichni jako ovce zbloudili jsme, každý na svou cestu uchýlil se« (Is. 53, 6). Jsi-li bohatý či chudý, silný nebo slabý, krásný či ošklivý, učený nebo neučený — to je vedlejší: když jednou vstoupíme do života, jsme před Bohem všichni hříšníky a jsme odkázáni na jeho milosrdenství, chceme-li se zvednouti z bídy hříchu a vytrvati v dobrém. Tělesně jsme všichni zpřízněni s Adamem — milost pak zase všichni dostáváme od Krista.

Za nejhlavnější příčinu dědičného hříchu se má bezmezné sobectví člověka. Když toto víme, pak porozumíme, proč si vyvolil Kristus pokoru a utrpení jako prostředek k našemu vykoupení. Dokud svět nebyl vykoupen, hlavní chybou a hnací silou všeho bylo sobectví. Proto tedy musil Kristus vésti nový vykoupený svět svým vlastním příkladem na protichůdnou cestu lásky a pokorného sloužení.

Kristus nezvítězil nad sobectvím jen svým příkladem pokory, nýbrž také svým utrpením, které na sebe dobrovolně vzal. Egoismus svaluje každé zlo, každé odříkání a každé utrpení na jiné. Kristus tedy převzal utrpení jiných: chudobu, práci, námahu, zneuznání, pomluvu, smrtelný zápas i smrt.

Jak krásné je to tedy, že z této bolestné tragiky, z tohoto nám všem společného dědičného hříchu, vyvěrá vážné napomenutí lásky k bližnímu: milost Boží zahojila mé rány, proto také já zahojím rány jiných. Boží milosrdenství mi odpustilo hříchy, tedy i já musím se s ostatními smířit. Bůh měl se mnou slitování, musím tedy býti trpělivým vůči druhým.

*

Milí bratři a sestry! V dnešním kázání jsme putovali bolestnými, temnými cestami — ale na konec dospěli jsme ke světlu. Smut-

ný byl pohled na tolik bídy a neštěstí, které se sneslo na nás k vůli dědičnému hříchu. Jak jsme se však potěšili, když víme, že od smrti Kristovy můžeme nad zlem zvítězit, a ačkoliv nám jsou nepřátelé v patách, kyne nám povzbudivě svoboda říše Kristovy.

Ke konci roku 1871 stál francouzský generál Bourbaki na švýcarských hranicích u Verrières. Jeho vojíni následkem častých porážek byli zachvázeni beznadějnou, stísněnou náladou. Nepřítel, který je pronásledoval, byl jim již v patách. Francouzský generál vyslal jednoho důstojníka přes hranice, aby vyjednával s velitelem švýcarské armády, za jakých podmínek by smělo jeho vojsko vstoupit na švýcarskou půdu. Prvního února ráno ve čtyři hodiny se vrátil posel se vzkazem, a za několik minut již zněl povel v celém táboře, který zaplašil veškerou beznadějnost: »Dále do Švýcar! Vstup je volný!«

Vstup jest volný! rozléhalo se všude po táboře a působilo zázraky. Pojednou vjela do vojáků nová síla, a ti, kteří dříve leželi unaveně a sklesle na zasněžených polích, vstali a pochodovali do Švýcar, třebas se jim únavou chvěl krok. Kupředu! Kupředu! Neboť zde na nás číhá zajetí a smrt, ale tam volnost, klid a pokoj.

Bratři, sestry! Tak znělo také s kříže Kristovo spásné volání k lidem na smrt zemdleným: »Dokonáno jest! — Vstup do království věčného jest volný!«

Pane Ježíši, dej, abychom i my v zápase s hříchem neumdlěli! Abychom už nikdy a nikdy nezapomněli, že ten, kdo slouží hříchu, je ztracen, zatím co tomu, kdo se pevně přidrží tvé ruky a po tvém boku bojuje, otevrou se brány království věčného, brány svobody, vítězství a míru! Amen.

5. OSOBNOST VYKUPITELOVA

V Kristu milovaní bratři a sestry!

V první kapitole listu k Efeským shrnuje sv. Pavel hlavní důvody vykupitelského poslání Kristova s klasickou stručností. Nemohl bych proto naléztí lepšího úvodu ke svému dnešnímu kázání, v němž jsem si umínil mluvit o *Kristu — Vykupiteli*.

Slyšte jen, co praví apoštol v uvedeném listě: »Veleben budiž Bůh a Otec Pána našeho Ježíše Krista, který nás požehnal v Kristu všelikým požehnáním duchovním v nebesích, ježto si nás byl v něm vyvolil před ustanovením světa, abychom byli před ním svatí a neposkvrnění, v lásce nás předurčiv k přijetí za syny své skrze Ježíše Krista podle zaslíbení vůle své, aby se velebila sláva milosti jeho, kterou nás omilostnil v milém Synu svém, v němž zajisté máme vykoupení skrze krev jeho, odpuštění hříchů podle přebohaté milosti jeho« (Efes. 1, 3-7).

Nadšená slova sv. Pavla obsahují vše, co míním v dnešním kázání říci o Kristu-Vykupiteli. Dnes vám chci ukázati, že *nás Bůh miluje láskou nekonečnou*, když se nad námi slitoval a seslal nám svého Syna na zem. »V tom se ukázala na nás láska Boží, že Bůh poslal Syna svého jednorozeného na svět, abychom byli živi skrze něho« (I. Jan 4, 9), píše apoštol Jan. Abychom však mohli hleděti na Vykupitele se srdcem ještě vděčnějším, chci poukázati na *temnoty před vykoupením*, po jakých nesprávných cestách se lidstvo potácelo, dokud nad ním nezasvitla záře betlemské hvězdy.

I. Před vykoupením.

Dílo vykupitelské dovede oceniti jen ten, kdo také ví, jak lidé před Kristem bloudili a pustli.

A. Adam byl před Bohem právním zástupcem celého lidstva. Jeho úkolem bylo zanechatí jako dědictví všem potomkům dary, jež od Boha obdržel. On však nám místo toho odevzdal, bohužel, *otrávené dědictví*. »Skrze jednoho člověka hřích přišel na tento svět a skrze hřích smrt, a tak na všechny lidi smrt přišla, poněvadž v něm všichni zhřešili« (k Řím. 5, 12).

Od dob hříchu prvního lidského páru je člověk dítětem padlých rodičů a nad jeho dějinami se rozprostřela noc nevědomosti a zločinnosti.

A z jakého řetězu chybných kroků jsou utvořeny tyto dějiny! Baal, Moloch, Apis, Jupiter, Venuše, Merkur — jak smutná

to jména, jak smutné to stanice poblouznění lidstva, které se zřeklo Boha!

Jejich mravy se podobaly jejich bohům. Jen vraždění, a zase vraždění! Vraždění těla, vraždění duše! Lidé se vraždili, aby se zmocnili jeskyně k obývání. Vraždili se, aby ukořistili koně. Vraždili, aby mohli uloupit zabitému ženu. Vraždili z pomstychtivosti a dokonce i proto, aby se mohli pást na smrtelném chropění umírajícího. Egypťané byli, jak známo, velice vzdělaní, a přece se tam stalo, že jeden faraon s velikou zálibou vypichoval oči mladým válečným zajatcům. A aby se jeho hrdinský čin zachoval i příštím tisíciletím, dal se zvěčnit na jednom reliefu v thébském chrámu právě při této práci.

Bezbožnost tak vzrostla, že pohané věřili nejenom v »dobrého boha«, ale i ve »zlého boha«, v boha špatnosti a temnoty.

Nebylo místočka na světě, kam by nebyl pronikl jed hříchu. Jak strašlivý to příval hříchů u dospělých i malých! Hříchy mužů a žen! Hříchy veřejné i tajné!

Občas zasvitl sice paprsek temnou nocí a zdálo se, jako by ten neb onen řecký filosof byl našel ztraceného pravého Boha. Jeden z nich dokonce hlásal i nesmrtelnost duše, ale potom zase jen mraky a temnota. Člověk se zklamal ve všem, ze všeho vystřízlivěl, vše u něho pozbylo ceny. Ani morálky, ani cti, ani života si nevážil. Brutus se vraždil se slovy: »Ctnosti, nejsi nic jiného, než prázdné slovo!«

B. Ale člověk se s tím nemohl spokojiti, nemohl věřiti, že by toto mělo býti konečným cílem života! Jakási nevýslovná touha a bázeň zároveň naplnila jeho duši: Touha po kráse a majestátu Božím, bázeň před jeho hněvem a spravedlností.

Písmo svaté Starého zákona jest plno projevů tohoto dvojakého pocitu. Člověk se trásl před Bohem a přece po něm toužil, čekal na Boha a chtěl ho spatřit. »Zalez do skály a schovej se do děr v zemi z bázně před Hospodinem, před jeho slavnou velebou!« Tak praví prorok Isaiáš (Is. 2, 10). Hle, jak se Boha báli! Ale z téže lidské duše se drala i vřelá touha po Bohu v srdcelomné prosbě žalmisty: »Jako prahne jelen po bystřinách, tak dychtí duše moje po tobě, Bože« (Žalm 41, 2). Hle, jak lidská duše toužila po Bohu! Bála se Ho, jsouc si vědoma svých hříchů, ale mnohem více ještě ji mučila touha spatřiti Boha, míti jej u sebe a klaněti se mu tak, jako kdysi v prastaré době, když se lidé těšili v nevinosti svého srdce z přátelství Božího.

Tato palčivá touha ponoukala lidstvo, aby si vyřezávalo bůžky. Tato palčivá touha hnala lidi dokonce tak daleko, že se domnívali, že je Bůh ve zvířatech, v býku, slonu, krávi, lvu, v ohni, ve stromech a v pramenech, a zatím co se před těmito zvířaty a věcmi vrhali v modlitbě na kolena, stále ještě se zvětšovala žízeň

jejich duší. S pláčem volali po Bohu, plakali jako ubohé děti, které byly odtrženy od své matky, jako písklata, která vypadla z hnízda.

Jako touží nevěsta po ženichovi, tak toužilo po někom celé lidstvo i celá příroda. Po někom, kdo by měl slitování s jeho bídou! Po někom, kdo by mu odpustil hříchy! Po někom, kdo by jeho duši vyzdvihl z bláta a nečistoty, která ji obklopovala.

Ano, bratři, musíme se jen vmyslit do světa před Kristem, do tohoto bezúčelného života, do bezuzdných vášní lidstva před Kristem, abychom pochopili posvátnou, radostnou náladu vánoční písně: *»Narodil se Kristus Pán, veselme se!«*

II. Kristus, zaslíbený Vykupitel.

Čas dozrál. Bůh se smiloval nad ubohým lidstvem a seslal nám k osvobození *Vykupitele, po tisíciletí slibovaného.*

A. V každém národě žila nějaká, byť i velice nejasná představa o Vykupiteli, který měl přijíti. Ale jen *posvátné knihy Židů popisovaly s úzkostlivou přesností všechny podrobnosti, kdo tento Vykupitel bude a jak bude vypadati.*

A tato starozákonní proroctví o Mesiáši se vyplnila do nejmenších podrobností na osobě Kristově. Pascal píše: I kdybychom měli jen jediné proroctví o Kristu, které se splnilo, přece toto jediné proroctví by mělo nesmírnou cenu jako důkaz. Ale my nemáme pouze jedno, ale celou řadu proroctví, která nejsou z jednoho věku, ale z celé dlouhé řady po sobě jdoucích staletí.

V nich se před námi majestátně rozvinuje obraz Vykupitele.

a) Především nalézáme v posvátných knihách útěchyplné zaslíbení, že *Vykupitel skutečně jednou přijde.*

O tom mluvil Bůh již v ráji, kdy určil trest po prvním hříšném pádu, a potrestanému lidstvu zvěstuje po prvé útěchyplný slib vykoupení, dle něhož bude rozšlápnuta hlava zlého nepřítele (I. Moj. 3, 15).

To hlásá také zaslíbení, kterého se dostalo Abrahamovi: *»V tobě požehnána budou všechna pokolení země«* (I. Moj. 12, 3), to jest: z tvého národa vyjde Spasitel.

Na to poukazuje umírající Jakub, když se loučí s Judou: *»Nebude odňato žezlo Judovi, dokud nepřijde Ten, jenž má býti poslán, a jenž bude očekáváním národů«* (I. Moj. 49, 10).

b) Ale knihy proroků neoznamují pouze, že Vykupitel přijde, *nýbrž prorokují také zcela přesně všechny okolnosti jeho příchodu.* Micheáš praví, že se narodí v Betlemě, a to podle Malachiáše, před zkázou chrámu jerusalemského. Již celá staletí před tím byly sepsány podrobnosti o jeho utrpení, zradě a jeho smrti, o jeho zmrtvýchvstání a podivuhodném rozšíření jeho království.

A knihy Nového zákona se často při různých událostech v životě Kristově dovolávají toho, že to všechno se stalo, aby se vyplnilo, co bylo o něm prorokováno (Mat. 1, 22; 2, 15; 4, 14; 8, 17; 26, 56. Jan 13, 18).

B. Lidstvo, jsouc si vědomo hříchu, hledalo již po tisíciletí cestu vykoupení, ale samo od sebe ji nemohlo najít. Kolik jiných cest jsme již objevili! Našli jsme cestu k úplně neznámým světadílům, našli jsme prostředky k vykácení pralesů, k vysušení močálů, našli jsme cesty k potírání nemocí a k novým vynálezům — ale nebyli jsme schopni bez Krista najít cestu k vysvobození z hříchů.

Ale u Krista jsme ji našli. A od té doby říkáme: *Kristus jest naším Vykupitelem!*

Snad jsou to všední, až příliš často slýchaná slova! Ale přemýšleli jsme již také na př. o tom, *co nám Kristus Vykupitel dal, a ještě více, co naše vykoupení Krista stálo?*

a) *Co nám dal Kristus Vykupitel?*

Vrátil lidem ztraceného Boha a ztraceného člověka vrátil Bohu!

Od dob Kristových teprve víme, jak veliká jest láska Otce k padlému člověku.

Bůh sám se smiloval nad člověkem, který se proti němu vzbouřil. »Bůh nechce smrti bezbožného, ale aby se bezbožný obrátil od své cesty a živ byl« (Ezech. 33, 11). Proto nám dal v Kristu Vykupitele, aby nás tím zachránil. »Neboť tak Bůh miloval svět, že Syna svého jednorozeného dal, aby nikdo, jenž v něho věří, nezahynul, nýbrž měl život věčný« (Jan 3, 16).

Nechtěl nás nadále nechat v duchovní a mravní anarchii, do níž jsme byli uvrženi hříchem, ale chtěl nám dát v Kristu novou hlavu, »aby všecko pod jednou hlavou opět spojil v Kristu, co jest na nebi i co jest na zemi« (k Efes. 1, 10).

Od dob Kristových tedy víme, jak veliké je smilování Otce nad námi! Nepohoršujme se nad touto skorem neuvěřitelnou dobrotou milosrdného Boha! Bůh je tak dobrý, že to dle lidského způsobu myšlení není možno ani pochopit.

Ano, jest tomu skutečně tak: tato láska jest nám tajemstvím! Jest tajemstvím, kterého náš lidský rozum nemůže pochopit, že Pán vinice — Bůh — vyplatí dělníku, který se dostaví teprve o jedenácté hodině (t. j. hodinu před skončením práce) právě tolik mzdy, jako ostatním, kteří musili nésti tíhu a parno dne.

Jest to tajemstvím, že uražený Otec přijme s otevřenou náručí ztraceného syna, který se vrací k němu oděn v hadry, když byl promarnil celý svůj majetek, a dá mu na počest ještě vystrojiti slavnostní hostinu.

Jest to tajemství, že Kristus seděl za stolem s celníkem a trpěl u svých nohou tak hluboce kleslou Marii Magdalenu.

Jest to tajemstvím, že Bůh jest tak dobrotivý, tak milosrdný a smířlivý.

Mnohem více však svědčí o dobrotě Boží to, že nás již tehdy miloval, když my jsme ho ještě nemilovali, že k nám vztahoval ruku již tehdy, když my jsme si ještě tolik libovali v hříších. »Bůh však ukazuje svou lásku k nám tím, že Kristus zemřel za nás, když jsme byli ještě hříšníky« (k Řím. 5, 8-9). »Bůh však pro velikou lásku svou, kterou nás miloval, spolu obživil nás v Kristu, milostí zajisté spasení jsme skrze víru, a to nikoli ze sebe; Boží je to dar (k Efes. 2, 4, 5, 8).

b) Zdali však jsme si již také uvědomili s vděčným srdcem, *co naše vykoupení Krista stálo?*

Ó, ty malé dítě betlémské, k čemu jsi se odhodlalo! Vědělo jsi, co na tebe čeká? Vědělo jsi, že betlémská chudoba, mrazivá zima a naprostá opuštěnost jest jenom začátkem pozemského utrpení, které mělo trvati třiatřicet let?

Vědělo jsi, že ty planoucí hvězdy, které ve vánoční noci tak klidně zářily na temné obloze, budou svítiti jednou v noci čtvrtelní na tvé zkrvavené čelo, na tvé tělo bolestí rozechvělé? Ty, Jezulátko malé, Ježíši, Spasiteli náš, věděl jsi to?

Věděl jsi, že ta tichá noc, která se tehdy rozprostírala po tichých nivách judských, nezůstane stále tak klidnou? Že toto mlčení bude jednou přerušeno šepem Jidáše, hlukem vojínů a surovým smíchem pacholků, jednou ve čtvrtek — v zahradě getsemanské? Ty, Jezulátko malé, Ježíši, Spasiteli náš, věděl jsi to?

Věděl jsi, že tě sláma nepíchá tak, jak tě jednou bude bodati trnová koruna? Že malá olejová lampička, blížící v chlévě, stále ještě svítí mnohem jasněji než slunce ve tmách Velikého pátku? Že studený chlév jest ještě mnohem útulnější, a že jesle jsou měkčím lůžkem než hrubé dřevo kříže? Pane Ježíši, věděl jsi to?

Ano, milí bratři a sestry, Kristus Pán věděl vše! Věděl, co ho budeme státi: kolik slz, kolik bolesti, krve a utrpení, jak strašlivou smrt — a to vše vzal dobrovolně na sebe.

A právě proto, že to vše věděl předem a dobrovolně na sebe vložil, proto ho nepřestává křesťanská duše chváliti a uctívati. Od té doby jest nejdojímavější naší modlitbou několik slov, jimiž vyjadřuje srdce, láskou planoucí, vřelý dík: »Klaníme se tobě, Pane Ježíši Kriste, a dobrořečíme tobě, že skrze svůj svatý kříž svět jsi vykoupil!«

III. Klaníme se tobě, Pane Ježíši Kriste!

Ve druhé kapitole listu k Filippenským vzpomíná sv. Pavel na oběť, kterou vzal Ježíš k vůli nám na sebe, těmito slovy: »Sebe sama zmařil, přijav způsobu služebníka tím, že podobným se stal lidem a ve vnějším zjevu svém byl shledán jako člověk. Ponižil

sebe sama stav se poslušným až k smrti, a to k smrti kříže.« (Verš 7. a 8.)

Potom uvádí apoštol důsledek: »Proto také Bůh povýšil ho a dal mu jméno, kteréž jest nade všechno jméno, aby ve jménu Ježíšově pokleklo veškeré koleno nebesťanů, pozemšťanů i těch, kteří jsou v podsvětí, a aby každý jazyk vyznal, že Pánem jest Ježíš Kristus ve slávě Boha Otce.« (9 a 10.)

Ano, bratři, již po dva tisíce let padají po celém širém světě miliony lidí na kolena a klanějí se Pánu našemu Ježíši Kristu, našemu Vykupiteli, a ze srdce plného vděčnosti plyne modlitba: »Klaníme se tobě, Pane Ježíši Kriste, a dobrořečíme tobě!«

A. *Klaníme se především celému Kristu.* Neoddělujeme jeho božství od lidství, ale prostě ho milujeme a klaníme se mu tak, jak se mu klaněla nejblahoslavenější Panna Maria ve svaté noci vánoční.

Klaníme se mu, jak se mu klaněli prostí pastýři (Luk. 2, 20) a mudrcové od východu (Mat. 2, 11).

Klaníme se mu jako andělé, kteří se objevili po pokušení Páně na poušti a sloužili jemu. (Mat. 4, 11).

Klaníme se mu jako uzdravený slepý od narození, který před ním poklekl a jemu se klaněl (Jan 9, 38).

Klaníme se mu jako apoštolové, když utišil bouři na moři (Mat. 14, 33).

Klaníme se mu jako na víru obrácený nevěřící Tomáš: »Pán můj a Bůh můj!« (Jan 20, 28).

Klaníme se Kristu jako první křesťané, jichž pýchou, heslem a odvahou bylo jméno Kristovo: »Neboť není jiného jména pod nebem daného lidem, v němž bychom měli spasení býti« (Sk. ap. 4, 12).

Klaníme se Kristu, protože známe vznešené vidění sv. Jana, které není nic jiného, než věčné svědectví, jak se Kristu klaněli první křesťané: »A veškeré tvorstvo, které jest na nebi i na zemi, a pod zemí i na moři, a co jest v nich, všechny jsem uslyšel praviti: Tomu, jenž sedí na trůně a Beránkovi chvála a čest i sláva a moc na věky věkův!« (Zj. 5, 13.)

Právem spojujeme v Kristu lidské a božské vlastnosti. Mluvíme o tom, že Syn člověka sestoupil s nebe (Jan 3, 13; 8, 58); říkáme též, že Syn člověka se za nás obětoval (k Řím. 8, 32) a Pán slávy byl ukřižován (I. Kor. 2, 8). Právě proto neoddělujeme v Kristu člověčenství od božství, ale klaníme se celému Kristu.

B. Od 17. století, od dob zjevení sv. Markétě Alacoque, se klaníme zvláště *Nejsvětějšímu Srdci Páně*. A činíme tak plným právem, neboť uctívající Srdce, klaníme se celému Pánu Ježíši. A nemáme k tomu pouze právo, ale máme to za zcela samozřejmé, že středem našeho klanění jest Srdce Ježíšovo. Nejsvětější Srdce Je-

žíšovo jest symbolem všeho velikého, vznešeného a svatého, co můžeme říci o Kristu.

Ba, je více než symbol! Toto Srdce tlouklo v těle Pána Ježíše po třiatřicet let pozemského života! Toto Srdce se o nás chvělo, mělo s námi hluboký soucit a modlilo se za nás! V tomto Srdci kolovala Kristova krev, jeho drahocenná, za nás prolitá krev! Toto Srdce bylo pokladnicí božské lásky a moudrosti! A konečně, když ve smrti na kříži oněměla ústa Ježíšova, rozevřela se rána Srdce, jako poslední útočiště všech hříšníků.

C. Klaníme se celému Kristu, ale se zvláštní vděčností uctíváme *jeho svaté rány*. Pět otevřených ran Kristových káže nám o lásce Kristově výmluvněji, než by kdy mohly hlásati jeho rty. Jest zde někdo, kdo by mohl ještě pochybovati . . . o čem? Nuže, o tom, že hřích jest něco strašlivého, a jak oprávněně jej Bůh stíhá svým hněvem, ale ještě více, jak útěchyplné a povznášející jest Kristovo smilování nad námi!

Klaníme se ranám Kristovým jako věčným svědkům jeho utrpení, které vzal na sebe pro nás, a svědkům jeho lásky: Lidé, pohleďte přece, jak velice vás miluji!

Klaníme se ranám Kristovým jako majáku, který nám vrhá světlo do vlnícího se moře pokušení: Lidé, neklesejte, utíkejte před hříchem, víte přece, co jste mne stáli!

Klaníme se ranám Kristovým, protože ony jako slova modlitby za slitování vystupují k nebeskému Otci: Otče, pohleď, co jsem pro lidi učinil; smiluj se nad nimi!

»Ach, vždyť to jest jen sentimentalita!«, prohodí snad někdo. Ne, to není sentimentalita, ale výraz naší vděčnosti! Neboť políbím-li ruku svého otce, která pro mne pracovala, když ctím jízvy, kterých se dostalo obhájci vlasti, musím tím více ctíti ony svaté rány, z nichž vykvrácel Kristus, můj Spasitel . . . *pro mne vykvrácel!*

*

Milí bratři a sestry! Kristus přinesl nám božský život. Osud náš záleží na Kristu, buď s ním žijeme, nebo bez Krista umíráme. V našem sluchu stále musí zaznívati napomenutí sv. Pavla: »Také vás, kteří jste mu někdy byli odcizeni a nepřáteli smýšlením ve skutcích zlých, nyní smířil v jeho těle z masa skrze smrt, aby vás představil svatými a neposkvrněnými a bezúhonnými před sebou.« (ke Kol. 1, 21—22).

I když máme dosti příčin, abychom truchlili nad svou přirozeností ke zlému nakloněnou, máme ještě mnohem větší právo se radovati ze svého vykoupení skrze Ježíše Krista.

Kristus sám jest Život. Přišel, abychom měli život i my, a měli jej v hojnosti (Jan 10, 10), a od těch dob těž zaznívají k našemu

sluchu slova sv. Jana: »A z plnosti jeho my všichni jsme obdrželi« (Jan 1, 16). Ale zvláště nesmíme přeslechnouti slova našeho Pána: »Já jsem vinný kmen, vy ratolesti; kdo zůstává ve mně, a já v něm, ten přináší ovoce mnoho, neboť beze mne nemůžete činiti nic.« (Jan 15, 5).

Ó, Kriste, Vykupiteli náš, věříme v tebe, milujeme tě, následujeme tebe — Kriste, Spasiteli náš, klaníme se tobě! Amen.

6. DÍLO VYKOUPENÍ

U Kristu milovaní bratři a sestry!

Sv. Bernard rozvádí v jedné ze svých řečí o narození Kristově zajímavou myšlenku. Jeho slovy začínám své dnešní kázání.

»Hrál jsem si s kamarády na tržišti,« píše, »a zatím byl nade mnou v královském paláci vyřčen ortel smrti. To zaslechl jediný syn králův. Hned sňal korunu se své hlavy, odložil knížecí háv a oděv v hrubé roucho, s hlavou posypanou popelem, opustil bos a s pláčem palác, protože byl jeho sluha odsouzen k smrti. V tomto stavu jsem jej náhle ušel před sebou a hluboce dojat jsem se ho tázal, co to znamená. Tu jsem se dozvěděl, že chce za mne zemřít.«

To vypravuje sv. Bernard. Ale tím hrajícím si hochem, který se s lehkomyšlnou bezmyšlenkovitostí bavil na tržišti života, nebyl Bernard sám, ale lidstvo! Lidstvo žilo svým hříšným životem ve slepé lehkomyšlnosti, vsadilo své věčné štěstí na jednu kartu a — prohrálo je. A tu oblékl Syn Boží, Ježíš Kristus, roucho utrpení, a aby nás opět vrátil životu, sám za nás podstoupil smrt.

Minulou neděli jsem mluvil o osobě Kristově, dnes se chci zmínit o jeho vykupitelském díle. Posledně jsme jednali o tom, že Ježíš Kristus je skutečně naším Vykupitelem a Pánem, na kterého lidstvo čekalo: ale dnes zkoumejme za I. *Jak se Kristus stal naším Vykupitelem a za II. Jak se stal naším Pánem.*

I. Jak se stal Kristus naším Vykupitelem?

Na tuto otázku odpovídá naše svatá víra: *Stal se naším Vykupitelem A.) tím, že byl Bůh a B.) ačkoliv byl Bůh, zemřel za nás.*

A. Že Kristus je začátkem i koncem všeho stvoření, On že je Cestou, Pravdou a Životem, že je nám Kristus vším ve všem — vysvětluje se tím, že byl více než kdokoliv z těch miliard lidí, více než největší mudrci a učenci: *Kristus byl Bůh v lidské podobě.*

a) Všimněme si jen každého slova trpícího Spasitele, každého jeho pohybu a hned poznáme: Zde netrpěl, zde neumřel pouhý člověk. U něho nenajdeme hrdinné pózy, žádného pohrdání lidmi, žádné nenávisti ke světu, ani trpkosti — naopak z každého jeho slova, jež pronáší s láskou, z lahodného míru, který ozařuje jeho čelo krví pokryté, promlouvá k nám veliké tajemství: *U tomto lidském těle zjevil se Bůh mezi námi a trpěl za nás.*

b) Není-li Kristus Bůh, nebyl by nás mohl vykoupiti, *protože člověk nemohl vykoupení provést.*

Neboť z čeho nás musel vysvoboditi? Z dvojího pouta. Nejdříve z otroctví hříchu, jenž jest příčinou tělesné i duchovní bídy a utrpení; pak z pout lidské přirozenosti, která je nakloněna ke zlému. Kde je člověk, kterému by bylo jen napadlo, že on by mohl splniti takový úkol? A kdyby i byla tato myšlenka kdy probleskla lidským mozkiem, kde je ten, který by byl dovedl člověku, který úpí v hlubinách, urovnati cestu ke vznešenému Bohu? Při prvním pádu se zbořil most, který spojoval člověka s Bohem, a žádný člověk nebyl s to tuto propast někdy překlenouti.

To vše nemůže býti dosti zdůrazněno těm, kteří sní o jakémsi vlastním *sebespasení* lidstva? Sebespasení? Nuže, co by byl mohl asi člověk, sám na sebe odkázaný a následkem své zkažené přirozenosti k věčnému klopýtání odsouzený, Bohu nabídnouti? Každé čistě lidské dobro a čistě lidské snažení není ničím jiným, než matným, blikavým plaménkem svíce, v porovnání ke sluneční kouli, hořící v moři světla nekonečné Boží svatosti! *Uykoupiti mohl jen Bůh sám! A nebyl-li Kristus Bohem, pak stále ještě nejsme vykoupeni!*

Poslechněte, jakými dojemnými slovy to vysvětlil světoznámý španělský dramatik *Lope de Vega*:

»Touha po vědění, nejmocnější mezi všemi pudy, mne neustále štvála po mnoho let sloužití vědám a umění. Kde jest však ovoce a odměna za všechno mé snažení?

Co jsem kdysi měl za pravdu, v tom vidím dnes jen smyšlenky; co mi kdysi bylo světlem, zřím nyní před sebou jako temný mrak — prázdné zůstalo srdce moje, chudé láskou a věrou. Věda neuspokojí duše lidské! Pane můj, nyní obracím svůj pohled na tvůj kříž, abych našel u tebe umění a moudrost. Můžeš mne poučiti ty, který tam visíš na kříži? Ano, ty mne můžeš poučiti! Neboť ty ses úplně obětoval, ty, ó Kriste, tam na dřevě umučení, tys otevřenou knihou věčné pravdy, tys knihou života!«

B. Tato hluboká slova Lope de Vegy vedou naše myšlenky ještě dále: Kristus se stal naším Vykupitelem nejen tím, že byl Bůh, ale také tím, že za nás trpěl *nehledě na své božství!*

Každý mravní přestupek vyžaduje trestu. Kdo ví a sám to pocituje ve vlastní duši, nebude se nerozumně tázati: K čemu pak bylo třeba Kristovy vykupitelské smrti? Což nemohl Bůh trest prostě prominouti?

a) *Nikoliv! Nemohl, protože mravní pořádek vyžaduje dosti učinění!*

V minulém století se těšily národy v kavkazských horách z vlády spravedlivě smýšlejícího sultána Šamyla, který chtěl ze svého národa vymýtiti korupci a úplatkářství. Oznámil, že kdo bude udán, dostane před shromážděným lidem padesát ran důtkami. A víte, kdo byl první, koho udali? Matku sultánovu!

Tato zpráva vladaře přímo ohromila. Po celé tři dny bojoval sám se sebou ve stanu, čtvrtého dne pak předstoupil bled a s vážnou tváří před zástup a dal předvésti svou spoutanou matku. Po té dal dvěma mužům povel k bičování. Ale v okamžiku, když dopadala první rána, odstrčil náhle svou matku stranou, a sám s obličejem na smrt bledým přijal všech 50 ran. Potom povstal, a pravil k svému hluboce dojatému lidu: Nyní jděte domů, zákonu bylo učiněno zadost, krev vašeho knížete tekla jako dostiučinění! . . . a od tohoto dne vymizelo úplatkářství úplně. Národ nemohl zapomenouti na tuto bolestnou hodinu . . .

A my, drazí bratři a sestry, bychom mohli zapomenout, co stálo Krista naše vykoupení?

b) *Víte, co stálo Krista naše vykoupení?*

Kristův život!

»Syn člověka nepřišel, aby se mu sloužilo, nýbrž aby sloužil a dal život svůj na vykoupení za mnohé« (Mat. 20, 28), učí Pán sám o sobě. Při jiné příležitosti pronáší opět tato skvostná slova: »Tak Bůh miloval svět, že Syna svého jednorozeného dal« (Jan 3, 16.). Plným právem napomíná následkem toho sv. apoštol Pavel věřící: »Jste vykoupeni za cenu velikou« (I. ke Kor. 6, 20), protože Kristus »Dal sebe sama ve výkupné za všechny« (I. k Tim. 2, 6).

Zde máme učení naší svaté katolické víry o vykoupení: *Kristus za nás dostiučinil*, protože vše místo nás vytrpěl.

V 53. kapitole prorocství Isaiášova slyšíme v devíti verších dvánákrát o tom, že »sluha Boží« bude trpěti za nás a místo nás. Sv. Pavel pak píše: »Toho — jenž hříchu neznal, učinil pro nás hříchem« (2. ke Kor. 5, 21), t. j. že hříchy veškerého lidstva tařka naň naložil. »Kristus nás vykoupil ze zlořečenství zákona stav se pro nás zlořečenstvím« (ke Gal. 3, 13), t. j. vzal na sebe naše hříchy, pramen všeho utrpení a zlořečení. »Kristus umřel za hříchy naše podle Písem« (I. ke Kor. 15, 3).

c) Ach, není to všechno s to otrásti naší duši? *Nerozumíme stále ještě i po tom všem tajemství Golgoty?*

Víte, proč za dnešních dob tak mnoho lidí nerozumí tajemství Golgoty? Proto, že si zvykli považovati za cenné pouze ty věci tohoto světa, které se dají uchopiti, změřiti, viděti a ohmatati. Přitom zapomínají, že viditelný svět jest pouze mdlým, ubohým odleskem mnohem většího, hlubšího a nádhernějšího světa nadsmyslného. Člověk, který v životě netouží po ničem, leč jen nasytit chtíče, který je zcela pohlcen životním shonem, kterého zcela zaujímá hmotářský život, takový člověk ovšem snadno zapomene, že jest ještě jiný život, který sice plyne tiše, ale jest vnešenější a dává více síly, a že Golgota slibuje právě tomuto životu vítězství a povýšení na trůn. Chceme-li pochopiti nauku kříže, máme nejdříve zapotřebí klidu a niternosti.

V jednom klášteře v Toskánsku jest obrovská freska, znázorňující ukřižování Páně. Nemůžeme pohlédnouti bez dojetí na tento obraz, který vyplňuje celou stěnu. Nemůžeme ani oči odvrátiti od tří velikých křížů, které zastíňují nebe i zemi. Na tomto obraze vzhlíží všecko ztrnule ke krvácejícímu Kristu: stromy ztrnuly, i černé mraky ztuhly. Ztrnuli lidé i Jerusálém . . . všecko vzhlíží ztrnule ke Kristu, který naklání svou zkrvavenou hlavu a umírá . . .

Úchvatný to obraz! Ale také obraz, který probudí v duši velmi hlubokou myšlenku. Hlavní myšlenku křesťanství: *jak ukřižovaný a vykrvácený Kristus objímá celé dějiny lidstva, jak vyplňuje celý obzor a zatemňuje veškerá slunce.*

Hle: Kristus se stal naším Vykupitelem, protože byl Bůh!

II. Ježíš Kristus, Pán náš.

Nenazýváme Krista pouze svým Bohem a Vykupitelem, ale zároveň svým Pánem a Bratrem. S jakou nesmírnou radostí jej takto nazýváme! Ano, nebyl jedině Bohem, ale zároveň také člověkem. Člověkem z masa a krve. Jako člověk jest naším bratrem, jako Bůh naším Pánem, jako Bohočlověk naším Vykupitelem.

Slyšíme každý den, jak Církev svatá vždy končí modlitby slovy: *»Per Dominum nostrum Jesum Christum, Filium tuum . . . — »Skrze Pána našeho, Ježíše Krista, Syna tvého . . .«* Slyšíme to denně, i my sami se tak modlíme, ale to množství krásných a povznášejících pravd, v tomto zakončení obsažených, můžeme poznati teprve tehdy, když známe vykupitelské dílo Kristovo.

»Skrze Pána našeho Ježíše Krista« — jak výborné pravdy jsou v těchto slovech, která tak často slyšíme!

Co vyznáváme těmito slovy?

A. Nejdříve svou nesmírnou radost, že *Kristus nebyl pouze Bohem, nýbrž zároveň také člověkem*, že tedy v Kristu žil mezi námi Bůh! Že máme v Kristu bratra, který jest Bůh! Že lidské tělo a krev a lidská přirozenost nejsou již proklety v očích Božích, jelikož jsme se Kristem stali pokrevními příbuznými Boha! Že Bůh, který se stal člověkem, vystavěl zase most, který se klene od člověka k Bohu!

Právě v tom poznáváme závratnou hloubku díla Kristova, že Bůh se stal člověkem, že nepozvedl lidstvo k božství, ale že se božství snížilo k lidstvu. Nestal se člověk Slovem Božím, ale Slovo Boží se stalo člověkem, jak píše sv. Pavel: »Sebe sama zmařil, přijav způsobu služebníka tím, že podobným se stal lidem a ve vnějším zjevu svém byl shledán jako člověk« (k Fil. 2, 7).

Proč se tedy radujeme z toho, že se Kristus stal člověkem? Proto, že je Kristus smysly pochopitelným, názorným, úchvatným a úspěšným svědectvím, že nás chtěl Bůh vykoupiti. Názorným svědectvím

— či je snad možné ještě hmatatelnější svědectví než Kristus, jak se jevil v jeslích a na kříži? Svědectví úchvatné — což mohl Bůh pro nás učiniti ještě více, než vydati svého jednorozeného Syna za nás jako výkupné? Svědectví úspěšné — neboť tím, že sestoupilo k nám Slovo, stalo se naše vykoupení nepopíratelnou skutečností. Tak tedy žil zase někdo na zemi, kdo mohl volati k Bohu s čistým srdcem: »Otče«, a na jehož slovo přišla odpověď s nebe: »Toto jest Syn můj milý!«

B. Ten, kterého nazývá nebeský Otec svým milým Synem, jest zároveň i naším bratrem, vždyť vzal na sebe naše tělo a naši krev — hle, v tom jest podstata radostné zvěsti vánoční. Ne v tom, že se Bůh zjevil viditelně mezi námi a nás učil, ale v tom, že *jest naším bratrem dle krve*. Vtělený Kristus uvedl dosavadní cestu lidského pokolení na jiné koleje, otevřel nám nový pramen. Od té doby máme hlavu: Krista a my všichni jsme údy této hlavy, t. j. není již žádného osamoceného, opuštěného nebo osiřelého člověka, protože jsme v Kristu všichni bratry!

Hle, když sestoupíte do hlubin naší víry, v níž každodenně vyznáváme »Skrze Ježíše Krista, Pána našeho«, tu zpozorujeme plni údivu, kolik vznešených naučení v sobě chová. Nyní teprve dobře rozumíme oslovení kazatelů. Snad jste si všimli, že vždy znovu slyšíte slova: »*U Kristu milovaní bratři a sestry!*« Chápete nyní, že to není jenom kazatelská fráze, že to není sentimentální vychloubání, ale svatá skutečnost. Kristus jest naším Pánem a bratrem a proto jsou všichni křesťané zpřízněni nejenom mezi sebou, ale i s Bohem. Když tedy říkáme: »Skrze Pána našeho, Ježíše Krista«, vyznáváme současně základní pravdu křesťanství: V Kristu, Pánu našem, tvoříme svatou jednotu!

C. Konečně vyznáváme tím též základní větu křesťanského duchovního života: žíti, bojovati a zdokonalovati se v Kristu! Vyznáváme svou tragedii: lidská duše, plná zlých náklonností, nemůže se pozdvihnouti sama od sebe k Bohu, ale jediné skrze Pána našeho Ježíše Krista.

Při tom vyznívá z těchto slov také naděje, plná blažené radosti: Jistě se nám dostane toho, oč prosíme ve jménu Pána našeho Ježíše Krista!

Radost, která nás uklidní nejvíce, je v tom, že vykoupená duše s velikou důvěrou může říci: Čeho bych se měla ještě báti, miluji-li Krista, který pro mne umřel! Proto také z těch slov zaznívají nejkrásnější akordy v křesťanské duši: tóny radosti; uspokojení, naděje a vděčnosti.

Všichni známe svatou Pannu Orleánskou, *Jeanne d'Arc*, která zachránila svou vlast. Narodila se v malé vsi Domremy. V berních knihách města Paříže byla až do dob francouzské revoluce u jména vesnice Domremy tato poznámka: »Pro zásluhy panny

neplatí daní«. Zásluhy malé dívenky osvobodily její rodnou obec na 200 let od daní. Nuže, rcete: Zásluhy Kristovy, krvavé utrpení Syna Božího, by nemělo síly, aby nás osvobodilo od trestu za hříchy?

Ó, jen přemýšlejme hodně vážně o slovech: »Skrze Ježíše Krista, Pána našeho«!

Neboť kdybychom se zde chtěli pustiti do rozboru maličkých denních cvičení svého duchovního života, o čem všem bychom zde museli mluvit! Kolik to v našem životě nedodržení předsevzetí, kolik pokulhávací dobré vůle a bezúspěšného vynaložení sil. To všecko zůstalo bez úspěchu a užitku jen proto, že to bylo konáno bez Boha. Jak mnohé zachvátí zatrpkllost, že stále upadají do staré chyby a špatného návyku, znovu se rozhodují: Ale ode dneška to už bude jiné! A přece zůstává vše při starém, protože se chtějí vykoupiti sami a ne »skrze Ježíše Krista, Pána našeho.«

Kdykoliv tedy vyslovujeme ona, bohužel až příliš zevšednělá slova: »Skrze Pána našeho Ježíše Krista«, nechť se zachvěje duše naše oživující radostí z vykoupení! Hleďme s rozzářenýma očima a s pyšnou radostí na svého Pána, na ten nejsvětější zjev světových dějin!

Cyrus a Alexandr Veliký a jiní dobyvatelé světa byli velikými bohatýry v dějinách, ale proti Kristu, který dobyl světa na Golgotě, byli jen prachem. A jaký nebetyčný rozdíl mezi nimi a Kristem! Jméno a říše oněch stouply do výše jako veliké vlny, jež se brzy zase beze stopy ztratily, zatím co Kristus ještě dnes žije, vládne a vítězí. Jeho kříž se stkví na věži kostela, na hrobech hřbitovů, na korunách králů, v ruce umírajících, a pokud budou lidé na zemi, neutichnou chvály a díky vykoupené duše *našemu trpčícímu Spasiteli, Synu Božímu, který umřel za nás, Pánu našemu Ježíši Kristu!*

*

Již tedy chápeme, milí bratři a sestry, v čem záleží dílo vykoupení a co znamená býti »křesťanem«.

Býti křesťanem znamená míti v duši Krista a býti jím vykoupen. Ne námi samotnými, ale »skrze Ježíše Krista, Pána našeho« — »per Dominum nostrum Jesum Christum«.

Býti křesťanem znamená vložiti všechny své myšlenky v Kristovy ruce a čerpati z něho celou svou důvěru.

Býti křesťanem znamená Boha více milovati než se ho báti.

Býti křesťanem znamená plniti vůli Boží a napnouti veškeré své síly, abychom ji stále plnili. Ale když jsme přesto klesli? Jakže? Je to možné, aby se křesťan dopustil hříchu? Ach, kde je ten, který ještě nikdy neklesl! Nikoli! Býti křesťanem neznámá neupadnutí do žádného hříchu, ale: *nelibovati si v hříchu, nezů-*

stávati v hřichu, nýbrž z hloubi duše volati po Spasiteli a přidržeti se jeho silného ramene.

Kdo takto žije, nemůže zahynouti. Cesta toho, kdo se s takovou dojemnou věrou a tak pokornou láskou přimkne ke Kristu, povede k Bohu i tehdy, kdyby ho chtěla lidská přirozenost, ke zlému nakloněná, občas zavést do močálu, na okraj propasti nebo k bouřlivě se vzdouvajícímu moři.

Ale kdo to ví, raduje se, že je vykoupen, raduje se, že milostí boží je křesťanem. Ten rozumí též slovům sv. Petra: »Ale Krista Pána oslavujte ve svých srdcích« (I. Petr 3, 15), a cítí též pravdu slov sv. Pavla: »Radujte se v Pánu vždycky, opět pravím, radujte se« (k Fil. 4, 4), jako i »Nemiluje-li někdo Pána našeho Ježíše Krista, buď proklet« (I. ke Kor. 16, 22), zatím co: »Milost budiž se všemi, kteří milují Pána našeho Ježíše Krista neproměnlivě« (k Efes. 6, 24).

Víte, co může býti naší jedinou správnou odpovědí na Kristovo • vykupitelské dílo? To, že přenecháme zcela a úplně odpovědnost za sebe Kristovým svatým plánům a úradkům: On jest vpravdě vinným kmenem a my z něho žijícími ratolestmi.

Můj život bude knihou — která je napsána Krví Kristovou!

Bude ohněm — v němž hoří Kristova oběť!

Můj život bude vichrem — v němž Kristova láska letí do výše!

Bude zápasem — k němuž mi Kristus propůjčí sílu, aby byl můj život jednou vítězstvím, které odmění Kristus, Pán náš, korunou života věčného! Amen.

V Kristu milovaní bratři a sestry!

Až sdělím téma dnešního kázání, pomyslí si snad mnozí, že chci vyprávěti nějakou pohádku.

Nadpisuji totiž své dnešní kázání slovy »Had« a »Beránek«, a to by byl zajisté vhodný nadpis pro pohádku.

Kdo však je sběhlý v Písmě svatém, uhodl hned, o čem zde budu mluvit, že to nebude žádná pohádka, ale spíše nejdojímavější a nejvznešenější událost světových dějin. Neboť Písmo sv. zmiňuje se o hadu tam, kde mluví o zlém duchu, který lidstvo svádí ke hříchu (I. Moj., 1), kdežto Krista nazýváme »Beránkem« (Zj. 12, 11), který přemohl hada.

Když chci mluvit o »hadu« a »Beránkovi«, zamyslím tedy pouze vysvětlit základní věty křesťanského učení, podstatu vykoupení, a hlavně otázku, proč Kristus trpěl.

Když Písmo sv. mluví o pádu prvního člověka, vypravuje o hadu, který strhl člověka do hříchu. A z tohoto hříchu, jakož i z oceánu hříchů, které následovaly, nemohl člověk již vybřednouti, dokud nepřišel Syn Boží, Ježíš Kristus, jenž se obětoval za lidstvo jako nevinný beránek, jako »Beránek Boží«.

Jistě jste již často viděli dojímavý obraz Golgoty. Na dřevě kříže visí Beránek Boží a pod křížem se svíjí smrtelně raněný had. Není ještě docela usmrcen krví Beránkovou, ale je smrtelně zraněn. Zatím co před smrtí Beránka uštkl každého, koho jen chtěl, a člověka se slabou vůlí měl úplně v moci, může teď, od dob Golgoty, poranit jen toho, kdo se k němu dobrovolně blíží, ale nemůže uškodit tomu, kdo se omývá v krvi Beránkově. Dnešní kázání věnuji vysvětlení tohoto předmětu.

Nejdříve však si zapamatujme myšlenky, že (za I.) *had byl prolitou krví Beránkovou skutečně přemožen (to nazýváme vykoupením)*, a pak uvažujme, jak (za II.) se musí duše omývat v prolité krvi Beránka Božího, t. j. *jak musíme spolupracovati na svém vykoupení.*

I. Beránek Boží zvítězil nad hadem.

A. Je základní pravdou křesťanského učení, že Kristus Pán, druhá božská osoba, proto vzala na sebe lidskou podobu a proto trpěla a umřela, *aby vykoupila hříšného člověka.*

Tedy Kristus nás vykoupil.

Vykoupil? Z čeho? Z našeho velice smutného osudu, od trestu, v ráji určeného. »Zlořečená budiž země . . . trní a hloží bude ti

plodit... V potu tváře jísti budeš chléb, dokud se nevrátíš do země, ze které jsi vzat« (I. Moj. 3, 17-19).

a) »*Ach, pohádka z orientu,*« ušklebují se nevěřící a posměšně stahují koutky úst.

Pohádka? Nuže, milý bratře, milá sestro! Jeden z tvých přátel sedí ve vězení, nebo na smetišti, obklopen špínou a hnilobou... Pohlédneš na něho a zvoláš: »Ach, ty nešťastníče! Jak jsi se sem dostal, co se s tebou stalo?« On však odpoví: »Jak jsem se sem dostal? Co se se mnou děje? Nic, to jsou jen hlouposti, to je jen pohádka z orientu...«

Hřích našich prarodičů že je bajka z dálného východu? Nuže, dobře, vysvětlí mi tedy to množství trní a bodláčí, jimiž je život lidský přeplněn — život člověka, který by chtěl býti tak šťasten!

Hřích jest pohádka? Ale pověz, což není tvé čelo pokryto potem, když si musíš vydělávat svůj denní chléb?

Pohádka? A což se všichni se vším všudy neobrátime v prach?

Pohádka? Což nedoléhá na nás tak těžce pokušení, hřích, bolest a smrt? Na nás, kteří toužíme po štěstí, kteří jsme stvořeni k něčemu vyššímu, k nesmrtelnosti... A přece nás vše strhuje do bláta a do hříchu. Což toho nevidíš? Nevidíš sám na sobě, že se zde musela kdysi odehráti strašlivá tragedie?

A pozoruj někdy dějiny, tisíciletý zápas lidstva: despoty, tyrany, otroctví, hříchy, vraždy, zločiny, války — a řekni, nevidíš zde prokletí?

b) *Uviděli jste již někdy, drazí bratři, zničený nebo zbořený kostel?* Po celá staletí v něm den co den zněly společné modlitby mnichů v bílých hábitech. Po okolí se ještě rozprostírala temná noc, ranní červánky ještě neozářily vrcholky horských velikánů, a mniši již spěchali v dlouhých řadách do chrámu, aby tam Boha chválili a potom každý šel za svým zaměstnáním. Oko vševědoucího Otce spočívalo s láskou na malé katedrále.

Tak tomu bylo po celá staletí.

A nyní stojím na nádvoří zpustlého kláštera a procházím jím zaražen, beze slova. Hle, zde byly cely, kde po celodenní námaze uléhali mniši večer ke krátkému odpočinku! Jak málo místa každému z nich stačilo! Tam jsou základy refektáře, kde se scházeli ke skrovnému stolu. A zde stával kostel. Zdi se ještě zdvihají strašidelně do výše, střecha se však již zřítíla na dlažbu z červených cihel, strop krypty jest probořen... Teď stojím v zasypané hrobce... a všude panuje ponuré ticho, tíživé, nepříjemné mlčení... Prastaré lípy smutně šeptají o zaslé kráse... Divný nepokoj sevřel mi duši. Zde, kde právě teď stojím, zářil kdysi mramorový oltář, s něhož vystupovala denně k nebi smírná oběť krve Kristovy... zde kdysi sídlila blažená radost... zde se vše rozléhalo radostným zpěvem věřících... každé slovo bylo modlitbou, každý čin

bohoslužbou, každá duše obrazem Božím . . . a dnes? Je tu hrobové ticho, němý hřbitov, vše zpuštěné a mrtvé!

B. A teď si pomysli, že takovou zbořeninou byla lidská duše po hříchu, *dokud nepřišel Bohočlověk, aby nás vykoupil!*

a) Bohočlověk! *Bůh*: protože pouhý člověk nebyl schopen sám se spasiti, nemohl se vyprostiti z okovů své zkažené přirozenosti; a *člověk zároveň*: vždyť člověk byl vzbouřencem, proto muselo přijíti zadostučinění od člověka.

Přichází mne *vykoupiti*. Čím mne vykoupil? *Svým utrpením a smrtí*. Hřích byl vzpourou proti Bohu — vykoupení vyžadovalo podrobiti se vůli Boží; hřích byl pýchou — vykoupení pokořením; hřích byl sobectvím — vykoupení obětováním sebe sama.

S velikou úctou mluví francouzští katolíci o jednom pařížském faráři, jménem Machiavelli, který opustil svůj krásný chrám sv. Augustina, aby se stal misionářem nevěřících, opuštěných a zatrpklých novopohanů v Saint-Quen, v jednom pařížském předměstí, jakých poslední dobou vyrostlo na obvodech velkoměst jako hub po dešti. Na ulici házeli uličníci po knězi kamením. Jeden kámen ho zasáhl do čela a krvavě ho zranil. Kněz zvedl krvavý kámen a pravil: »Děkuji vám, přátelé! Tento krvavý kámen si dobře uschovám a slibuji vám, že bude základním kamenem chrámu, který zde zbuduji.«

A chrám skutečně již stojí a ve zdivu je kámen s krví horlivého kněze.

b) Tak zazdil také náš velekněz svou vlastní krev do našeho vykoupení a proto ho nazýváme zvláště důvěrně: *svým milovaným Pánem*.

Dějiny liturgie přinášejí doklad, že spojení jména Kristova se slovem »Kyrios« = Pán jest tak staré, jako Církev sama. Ve slově »Kyrios« i »Dominus« je obsaženo jádro křesťanství. Co musíme pociťovati vůči Kristu, to nám říká název »Kyrios«. Tak jako nazývali křesťané nebeského Otce »Abba«, »Pater«, a toto slovo se rovnalo modlitbě, tak také volali ke Kristu slovem »Kyrios«, »Dominus«, a tím důstojně uznávali zásluhy Beránka Božího. »Hoden jest Beránek, ten, jenž zabit byl, aby vzal moc a bohatství a moudrost a sílu a čest a slávu i chválu« (Zj. 5, 12).

II. I my musíme spolupracovat na díle vykoupení!

Nestačí však, milí bratři a sestry, pouze věděti, že krev Beránka Božího byla za nás prolita, ale sami se musíme starati, jak sobě zajistiti ovoce této oběti. Jak si je zajistíme a *jak máme při tom býti činni*, poznáme teprve tehdy, až jasně uvidíme, *v čem záleží vykoupení*.

Jsmo vykoupeni? Nevidím toho. Advent máme již za sebou, ale kde máme pro to důkaz? *My křesťané jsmo vykoupeni? Z čeho? Což není již žádného pokušení? Ach, více než dosti! Nebo není již hříchu, utrpení, smrti? Ach, jak mnoho! Co tedy znamená vykoupení?*

A. Pohledme nejdříve, *co vykoupení neznamená.*

- a) *Především neznamená nikterak, že ten, kdo byl vykoupen, nebude vystaven již žádnému pokušení.*

Může se tedy i křesťan dopustiti hříchu? Ano. »Království nebeské násilí trpí,« pravil jednou Pán, »a ti, kteří násilí činí, uchvacují je.« (Mat. 11, 12). Proto hleděl i sám Kristus pokušení do očí, aby nás poučil, jak i my mu máme odpírati.

- Slyšíme nárek: »Proč mne Kristus neosvobodil od pokušení?«
• Jen proto, že zde na zemi musím síliti vůli a ukázati svou věrnost. Nikdy jsi ještě nepocítil, o kolik krásnější se stala podoba Boží v tobě, kdykoliv jsi přemohl pokušení?

Kristus nás sice nezbavil pokušení, ale *dal nám sílu, že nikdy nemusíme klesnouti.* Had může uštknouti i dnes, ale máme také úspěšný protijed: krev Beránkovu. Teď již rozumím, co znamená, že jsem křesťan, že jsem vykoupen. Také mne překvapí smutné dni, ale hledím Kristu do očí, a hle, jaká síla z nich vyzařuje! I mne dráždí hřích, ale nastavuji mu odhodlaně čelo, jak to činil Kristus na poušti. Jižijž mne hrozí pohltiti děsivé vlny příkvačivšího pokušení, ale já se rychle a pevně chápu Kristovy ruky a ta mne uchrání každého nebezpečí.

- Bratři, sestry! Jsmo vykoupeni, tedy nesmíme kolísati v pokušení! Jsmo vykoupeni, tedy nezůstáváme v pralese smyslného života, k němuž jsmo pokoušeni! »Blahoslavený člověk, jenž snáší pokušení, neboť když bude zkušén, obdrží korunu života, kterou Bůh zaslíbil těm, kteří ho milují.« (Jak 1, 12.) Ovšem, pokušení nás nezbavil, ale dává sílu k vítězství nad ním.

b) Vykoupení neznamená, *že krev Beránkova učinila konec hříchům.* Může se tedy i vykoupený dopustiti hříchu? Co je nám tedy platné vykoupení?

- Může se ho dopustiti, bohužel! Kristus nám nevzal možnost dopustiti se *hříchu*, ale *dal nám možnost jej potříti*, anebo, když už jsmo tak nešťastni a klesneme, že *můžeme znovu vstáti*. Chybovati
• jest lidské, ale smutné divadlo; avšak může býti dojímavější a zároveň vznešenější scéna, než když upřímný kající povstává k novému životu?

Ach, neříkejte, že cesta pokání jest neradostná — ale neradostný je život toho, kdo se brodí až po krk v požitcích moderního života. Nevěřte, že nám pokání vtiskne do ruky revolver, jak to obyčejně činí moderní nevěra na konci špatného života. Bezmocné prokletí nevěry se snad nikde neprojevuje jasněji jako právě při

hříchu. Koho již obrátila nevěra? Za to mnohé již uvedla v zoufalství, mnohé dohnala k sebevraždě: ještě žádného kleslého nezachránila. Kristus však stojí po tvém boku, jakmile jsi se ve zpovědnici rozhodl k těžkému zápasu, aby ses opět vzpřímil, abys vybědl z bahna, do kterého jsi se dostal. Staví se k tobě, přitiskne k sobě tvoje bledé čelo a ty cítíš pojednou v sobě novou ušlechtilou, čistou radost ze života! Rci, nejsme vykoupeni z hříchu, zvláště když slyšíme z Kristových úst: »Pravím vám, že tak bude větší radost v nebesích nad jedním hříšníkem, pokání činícím, než nad devadesáti devíti spravedlivými, kteří pokání nepotřebují« (Luk. 15, 7).

Dle toho nevyhostil Kristus hřích ze světa, ale učil nás přemáhati jej.

c) A konečně vykoupení také neznamená, že *Kristus nás zbavil smrti*.

Nezbavil nás jí, ba naopak, sám zemřel na Kalvarii, *ale svou smrtí smrt přemohl*. I pro nás je smrt něčím vážným, ale u nevěřících vede přímo k zoufalství. Při velikých katastrofách se zatínají jejich pěsti a při tom pocítují, jak jsou bezradní. Ale křesťan ví, že se nerodí pro tento svět, proto v něm musí při myšlence na smrt uzrátí přesvědčení, že se zcela odevzdává do rukou Božích. Ví, že smrt není žádným finale života, ale spíše posledním akordem přede hry, pak že se opona teprve zdvihne, když tělo zpráchniví a vlastní děj teprve začne. Víme, že po tomto krátkém životě pozemském následuje život věčný, po bolesti štěstí, po stínu světlo, po tušení nazírání, po tápání v temnotách věčné světlo — po smrti zmrtvýchvstání, tak jak i náš Vykupitel zmrtvých vstal. Proto také slavíme svátky svatých o jejich úmrtním dnu, a ne v den jejich pozemského zrození.

Kristus tedy nezbavil nás smrti, ale naučil nás *mužně umírat*.

Když toto vím, pak jen ať přijde pokušení, já je přemohu! Nechť na mne dolehne utrpení, nerozdrtí mne! Nechť mi hřích hrozí sebe více, nepřidám se k němu! Nechť si přijde smrt, podívám se jí klidně do očí, vždyť skrze ni přece dospěji tam, kde nebude již ani pokušení, ani smrti, kde na mne čeká jen koruna za vítězně probíjovaný život, bude to jen návrat věrné duše, která vytrvala až do konce, ke svému nebeskému Otci.

B. Nuže, nyní již můžeme dáti odpověď na otázku: *Co znamená a v čem záleží vykoupení?* Záleží v tom, že jsme povoláni ke svatební hostině Beránkově (Zj. 19, 9). I nadále budou pokušení a hříchy; když však se vylévá milost Boží na naše duše, láme se síla hříchu. Přijdou utrpení; ale jakmile vím, že tím Bůh něčeho chce dosáhnouti, ochromí se jejich palčivost. Přijde smrt, ale když dovedu napsat na rakev: »Vstaneme zmrtvých!«, mizí všechna bázeň.

a) Nestačí však pouze *věřiti*, že jsme vykoupeni. Nesmíme si představovati vykoupení tak, jako by nás byl Kristus vykoupil a my pak můžeme jen složit ruce v klín a očekávati odměnu v nečinnosti. Ne, ne! Ale *také já musím spolupracovati se Spasitelem!* »Ne každý, kdo mi říká: Pane, Pane, vejde do království nebeského, nýbrž kdo činí vůli Otce mého, jenž jest v nebesích, ten vejde do království nebeského« (Mat. 7, 21). Kristus za mne trpěl a vykoupil mne. Jak to? Tak, že mi otevřel pramen a řekl: Čerpej a budeš spasen! Ve mši svaté se znova za mne obětuje... Pojď, čerpej a budeš spasen! Ustanovil svaté svátosti: Pojď, čerpej a budeš spasen! V čem tedy spočívá vykoupení? »Těm pak, kteří jej přijali, dal moc státi se dítkami Božími« (Jan 1, 12). Nevykoupil nás tedy již tím, že se narodil v Betlémě? Nikoliv! Ale tím, když se také narodí ve mně: t. j. *když také já pracuji pro svou duši!*

Krásně praví jeden básník o vykoupení: »Bylo darem, ale také úkolem!«

b) Ale *jak nabudu podílu na této přetékající božské milosti?*

Křtem. Než pouhý křest nestačí! Milost křtu sv. sice smyje dědičný hřích, ale nezničí jeho stop, jeho ran a následků. Bůh chtěl, abych i já spolupůsobil a získal život věčný tím, že s duší připravenou k boji nastavuji čelo zlé náklonnosti, utrpení, nemoci a smrti. O tomto boji mluví sv. apoštol Pavel když píše: »S ohledem na dřívější život svůj máte odložit člověka starého, který běře zkaženou podle chutí klamných, obnoviti se na duchu myslí své a obléci člověka nového, stvořeného podle Boha ve spravedlnosti a svatosti pravdy« (k Efes. 4, 22—24). »Vždyť ani ten, jenž zápasí o závod, nebývá ověnčen, nezápasil-li náležitě.« (2 Tim. 2, 5.)

A kdo nechce bojovati o milost vykoupení, toho by mohla dosti poučiti legenda o egyptském poustevníku Makariovi. Tento poustevník našel starou lebku. Otázal se jí: »Čí hlavou jsi byla kdysi?« Lebka odvětila: »Jednoho pohana.« »Kde jest tvá duše?« ptal se poustevník dále. »V pekle!« zněla odpověď. »Jsi hluboko v pekle?« »Tak hluboko, jak je daleko od země k nebi.« »A jest ještě někdo hlouběji?« vyzvídal Makarius. »Ano, Židé.« »A ještě hlouběji?« »Tam,« odpověděl mrtvý, »tam jsou špatní křesťané, kteří byli vykoupeni krví Krista Pána, ale neuměli si toho vážit; ti jsou ještě mnohem hlouběji v pekle, hlouběji než všichni ostatní.«

Bratři a sestry, nemylme se tedy! Kristus je lékař: nabídl nám lék; kdo se chce uzdraviti, musí léku užívat! Kristus jest zahradník: zasadil strom života; kdo chce býti zachráněn, musí s něho požívat ovoce! Kristus jest Beránek: zvítězil nad hadem; kdo chce zvítěziti, nechť pije z krve Beránkovy!

*

Staré kroniky zvěčnily malou událost z dějin jednoho francouzského hrabství. Vládcé této malé říše ležel po krvavém a bouřlivém panování na úmrtním loži. Lid, vysílený stálými nepokoji, toužil po mírumilovném a klidném vladaři. A tak zemští páni stáli o volbách před těžkým problémem. Zesnulý zanechal dva syny, oba byli ještě malými dětmi, nebylo tedy možno vědět, který z obou bude mírnější a mírumilovnější a který by byl větším požehnáním pro zemi. Ve své bezradnosti se pánové uchýlili do dětského pokoje v zámku — obě děti ležely v ložnici jako dva andělci, jedno bylo roztomilejší než druhé. Zde stanuli vznešení voliči opět bezradně: které si měli vybrati? Konečně poukázal jeden z přítomných na ručky, které ležely na přikrývce. Obě děti odpočívaly tak krásně a mile, ale jeden hošík spal se zaťatou pěstí a druhý s otevřenou dlaní . . . Bez další debaty se rozhodli pro dítě s otevřenou dlaní. A kronika poznamenává, že se stalo později skutečně mírným a požehnaným vladařem.

Podobně zde stojí i lidstvo po tak krvavých a bouřlivých desítech; jeho unavená duše si žádá toužebně mírného panovníka. Nuže, pohleďte na Krista, jak mírumilovně vztahuje ručky z jeslí a později s jakou požehnanou láskou rozpíná zkrvavené ruce na dřevě kříže na Kalvarii! Pohleďte na Beránka Božího, pohleďte jen, jak teče jeho krev pro nás, jak stéká na hlavu svůdce — hada!

Had a Beránek! Ach, někdy se zdá, jakoby v dnešním bezbožném světě neměla již ceny prolitá Beránkova krev, jako by znovu vítězil svůdce — had . . .

Ne, nesmíme se lekati: konečné vítězství připadá Beránkovi! I kdyby jich bojovalo proti Kristu sebevíce, »Beránek je přemůže, neboť on jest Pán nad pány a Král nad králi« (Zj. 17, 14).

»To jsou ti, kteří přišli z velikého soužení a umyli roucha svá a zbílili je v krvi Beránkově. Proto jsou před trůnem Božím a slouží mu dnem i nocí v chrámě jeho . . . Beránek, který jest uprostřed trůnu, bude je pásti a dovede je ku prameni vod živých a Bůh setře všelikou slzu s očí jejich.« (Zj. 7, 14—17).

Bratři a sestry! Bojme se hada, milujme Beránka!

Nevěřme hadu, věřme Beránkovi!

Prchejme před hadem, následujme Beránka!

Aby se na nás vyplnilo slovo Písma: »Blahoslavení, kdo umývají roucha svá v krvi Beránkově, aby měli právo na strom života a vešli branami do města« (Zj. 22, 14).

Amen.

8. O VYKOUPENÝCH

V Kristu milovaní bratři a sestry!

Naše vykoupení se datuje od té chvíle, kdy krev Beránkova zvítězila nad svůdcem hadem — to bylo předmětem mého posledního kázání.

Učení o vykoupení je však tak pevným stěžejním sloupem křesťanské víry a vědomí vykoupení tak silnou oporou mravního života, že musím věnovati ještě další kázání podrobnému vysvětlení této myšlenky.

Býti křesťanem neznamena jen věriti slovu Božímu a plniti přikázání Boží, ale býti znovuzrozen z Ducha svatého, býti vykoupěn Ježíšem Kristem. Vědomí, že jsme vykoupeni, činí náš život jistým, silným, radostným — jest přece Kristus kořenem našeho života, ale právě proto nám ukládá také vážný úkol a závazek — spolupracovat s Kristem.

Kdo jasně poznává, co to znamená býti vykoupěn, toho naplní oprávněná pýcha a radost, ale zároveň si bude vědom povinnosti, která vyplývá z vykoupení. Na to, bohužel, mnozí křesťané zapomínají a jejich život pak ovšem neukazuje, že jsou vykoupeni.

Rozjímějme tedy, co znamená věta: *»J sme vykoupeni«*; načež hned zpytujme svědomí, *je-li na nás také znáti, že jsme skutečně vykoupeni.*

I. »Jsem vykoupen!«

A. K základnímu učení křesťanství náleží věta: Jsme vykoupeni skrze Ježíše Krista. *Co však znamenají vlastně tato slova, která tak často slyšíme: »J sme vykoupeni!«?*

a) Naše děti zpívají milou vánoční píseň a tak se mi zdá, že dvě řádky této písně dávají přiléhavou odpověď na uvedenou otázku. Slyšte jen onen veršik místo odpovědi: *»Když svět již k zániku šel — zrodil se Spasitel«.* *»By nás od věčné smrti vysvobodil — Ježíš se zrodil.«* Svět šel ke svému zániku; aby však nezahynul, narodil se Kristus — v tom právě záleží vykoupení! Jak krátká, prostičká odpověď a zároveň jak moudrá, poučná a pravdivá! Jen ten, kdo takto pohlíží na dílo vykoupení, pochopí naši nesmírnou radost vánoční. Však také nemáme druhých tak milých a poetických svátků, které by byly naší duši tak blízké!

Avšak co je činí takovými? Snad radostně zářící očka dětí? Hvězdami posetý stromek vánoční? Slavnostní štědrovečerní večeře? Ty různé dary, svědčící o lásce?

Nikoliv! Toto všechno jest jenom jakýmsi přívěskem svátků a ne-

patří k jejich podstatě. Podstatu nám zjevuje slovo anděla k pastýřům: »Nebojte se, neboť hle, zvěstuji vám radost velikou, která bude všemu lidu. Narodil se vám dnes Spasitel, to jest Kristus Pán, v městě Davidově.« (Luk. 2, 10, 11.)

Před nedávnem se dostavili k sv. Otcí švýcarští poutníci s biskupem ze Ženevy — Lausanne v čele. A papež pochválil biskupa přede všemi poutníky, protože s hrdinnou odvahou daroval svou krev k záchraně jednoho svého kněze, k jehož uzdravení bylo třeba transfuse krve. Jest to skutečně příklad, který se nedá dosti oceniti, když pastýř dá svou krev za své ovečky. Ale, milí bratři a sestry, za nás obětoval svou krev Kristus Pán! A nejen svou krev, ale svůj život! A nedal ji jenom jednou, ale obětuje ji každodenně v tajuplné oběti mše svaté! To jest vykoupení. Skutečně: »By nás od věčné smrti vysvobodil, Ježíš se zrodil.«

b) Tutéž myšlenku bychom mohli vyjádřiti i takto: Tím, že se Kristus stal naším bratrem, t. j., že vzal na sebe naše lidské tělo a naši přirozenost, vtáhl nás všechny do svého oběhu krevního, takže jsme se od dob vykoupení stali *údy Kristovými*. Proto vše, co Kristus dělal, patří nám: I nám patří všechno jeho utrpení, slzy, smutek, smrt, radost, vítězství.

Jak těžko uvěřitelné a závratné to tvrzení! Celé vykupitelské dílo Boží, Kristova pouť světem z Betléma až na Golgotu, vzácné démanty jeho sebeobětování a lásky, práce a trpělivosti, které rozsel Kristus po této cestě — všechny náleží nám! Vidíš, to znamená věta: »Jsme vykoupeni«. Právě to, co napsal sv. Tomáš Akvinský: »Kristovo utrpení nám náleží právě tak, jako bychom je byli sami vytrpěli až do konce.«

Vykoupení nám tedy praví, že jsme všichni v Kristu, bratru našem, již viseli na kříži. Podle toho znamená tedy vykoupení, že dostiučinění, jehož si žádala Boží spravedlnost od hříšného člověka, Kristus v podstatě již vykonal, protože Kristus jest Beránek Boží, který snímá hříchy světa. Právě, že černý mrak, který stál mezi Bohem a člověkem, zmizel, a Bůh znovu nám náleží, tak jako my znovu náležíme Bohu. »Za všechny zemřel Kristus, aby ti, kteří jsou živi, nežili sobě, nýbrž tomu, jenž za ně umřel a z mrtvých vstal« (2 Kor. 5, 15). »On jest obětí smírnou za hříchy naše, ale nejen za hříchy naše, nýbrž i za hříchy celého světa« (I Jan 2, 2).

c) Těm však, kteří o tom všem rozjímají až do konce, nemusíme zvlášť připomínati, aby byli hrdi! Nač? Na křesťanství! Ano, *jen budme hrdi! Na koho? Na svého Spasitele, na svého Pána Ježíše Krista!*

Posledního dne své pozemské pouti stojí Pán tam na hoře Olivetské a při loučení se obrací na apoštoly neslýchanými slovy: »Dána jest mi veškerá moc na nebi i na zemi« (Mat. 2, 18). Slyšíte, bratři? *Veškerá moc!* Ach, jaká to řeč! Když Franklin vy-

nalezl hromosvod, mohl snad říci: Dána jest mi moc nad bleskem... Když Lindbergh přeletěl oceán, mohl snad říci: Dána jest mi moc nad oceánem...

Ale říci: »Dána jest mi veškerá moc na nebi i na zemi«. Na zemi! A v nebi! A až nad poslední hvězdnou mlhovinou! A kdo že to řekl? Ten, který byl vždy skromný! Který nikdy v ničem nepřeháněl! Který si vždycky zachoval rozvahu! A při tom dává pově: »Jdouce tedy... učte všechny národy... a hle, já s vámi jsem po všechny dni až do skonání světa« (Mat. 28, 18—20). Po všechny dni jsem u vás! S vámi jsem také v roce 67: Ukřižování sv. Petra. S vámi jsem i v roce 303: pronásledování pod Diokleciánem. S vámi jsem i v roce 1918: revoluce a komunismus nenávidějící náboženství. S vámi jsem také v roce 1934: pronásledování náboženství v Mexiku...

Vidíš, to vše praví těchto několik slov, že jsme vykoupeni! Buďme tedy hrdi na to, že Kristus nás vykoupil!

V druhém listě sv. apoštola Petra čteme napomenutí, bez kteréhož by naše vědomosti o vykoupení byly neúplné.

Sv. Petr píše totiž: »Protož, bratři, vynasnažte se tím více, aby jste dobrými skutky upevnili své povolání a vyvolení« (2 Petr. 1, 10). To znamená: jest sice jisto, že Kristus pro všechny zemřel, ale nicméně jest také jisto, že *pro mne zemřel nadarmo, pokud nechci vlastní spolupráci bráti podíl na jeho zásluhách*. Kristus dal vytrysknouti pramenu, ale my se nad něj musíme nahnouti, abychom se z něho napili. Neprospěl by zajisté pramen Kristův, kdybych z něho prostě nechtěl pít.

a) Strašné jest pomyšlení, že *jsou lidé, pro něž Kristus zemřel nadarmo, pro něž Kristova krev tekla marně!*

Jest to možné?

Císař Konstantin byl jednou napaden hroznou nemocí a lékaři mu předepsali prapodivný lék: Není prý mu pomoci — pravili — jen když dá zabít několik malých dětí, natchytati jejich krev a vykoupati se v ní. Jen po této omlazující koupeli nabude opět zdraví.

Strašlivá myšlenka! Ale císař měl aspoň tolik náboženského citu, že neuposlechl rady lékařů.

Ale dejme tomu, že by byl císař jednal dle předpisu lékařů. Dá zabít děti, vykoupě se a uzdraví... Je pravda: nárek matek by se byl rozléhal po celé zemi... ale život takového císaře by to byl snad ještě zasloužil!

A teď si představme, že Konstantin by byl dal povraždit děti a byl by se vykoupal v jejich krvi — a koupel by byla bývala marná! Kdo by tu byl s to popsati bolest plačících matek? Přinesly největší oběť, prolily krev svých dítek — a všechno nadarmo!

Pojďme ještě o krok dál. Představme si, že císař by byl dal při-

praviti tuto drahocennou lázeň a již stál u vany, aby do ní vstoupil. Tu však ho napadne svévolná myšlenka: uchopí vanu, převrhne ji a drahocenná dětská krev vytéká na zem. Nalezlo by se slovo v lidské řeči, které by bylo schopno vyjádřit bolest matek, jež musely přihlížeti k svévolnému prolévání krve svých dětí?

Bratři, sestry . . . co se neodvážil učiniti císař Konstantin s krví dítek svých poddaných, *to činí zatvzrzlý hříšník den co den s prolitou krví Syna Božího. Kristova krev byla prolita i pro něho, ale byla prolita nadarmo! Kristus chtěl i jej vykoupiti, ale přinesl oběť marně, protože hříšník sám vykoupen býti nechtěl!*

b) Bratři, sestry, nezapomínejme, *že k vůli vykoupení musíme vykonati jednu práci. Jakou práci?* Píti žíznivou duší z pramene, který byl otevřen Kristovým utrpením; neklásti překážek milosti, která vytéká ze svátostí Kristem ustanovených. Jsme povinni spolupracovati s Kristem, a tak sami si zasloužiti užitek z jeho vykoupení.

»Spolupracovati s milostí«, t. j. poslušnou, ochotnou duší odpovídati na klepání milosti Boží. Největší práci ovšem vykonal Kristus, ale k našemu spasení jest právě tak zapotřebí i naší spolupráce a byť by to bylo jen tak málo spolupráce, jako když otec zvedne svého malého synka do výše o štědrém večeru a povzbudí ho slovy: »Nuže, utrhni si jeden pozlacený ořech! . . . Tak vidíš, sám sis jej utrl, teď patří tobě!« Podobně zdvihá i mne milost Boží, abych mohl trhati ovoce života věčného se stromu kříže, plody, které vypučely z krve Kristovy a skrze ni dozrály.

II. Pozná se na nás, že jsme vykoupeni?

Po tom po všem dávám nyní obtížnou otázku zpytování svědomí: Bratři, věříme, že jsme vykoupeni. *Ale je to na nás také poznat, že jsme vykoupeni?* Svědčí náš život také o slovech sv. Pavla: »S Kristem ukřižován jsem; žiji pak nikoli více já, nýbrž žije ve mně Kristus« (ke Gal. 2, 19, 20)? Jest Kristus středem mých myšlenek? Je Kristus mým mravním ideálem? Stojí vždy a stále přede mnou, při všech mých námahách a pracích, při mém odpočinku a zábavě, při mém utrpení, při mých záměrech a mých zklamáních? Tázal jsem se již sám sebe: Pane, učinil bys to ty tak, jak já to činím? Neboť, neoddávejme se žádnému klamu: jen ten je »vykoupen«, při jehož pozemských životních projevech se může pozorovat, že srdce jeho svorně tluče se Srdcem Kristovým.

S Kristem sneseme i dnes ještě život, bez Krista to naprosto nemůže jíti kupředu ani u jednotlivce ani u celku.

A. *S Kristem lehce sneseme tvrdý život. Ale jen a jediné s ním!* Jeden pacient se smutným výrazem v obličeji vstoupil do če-

kárny jistého nervového lékaře. Po důkladné prohlídce pravil mu lékař: »Nenalézám na vás organické chyby, tedy pochází vaše nemoc jediné z duševní stísněnosti. Musíte se více pohybovat i ve volné přírodě!«

»Prosím,« odvětil nemocný, »bydlím za městem a sice na nejkrásnějším místě, kde je příroda od jara do podzimu takřka stále v květu.«

»Tedy zkuste něco jiného. Vezměte si častěji dovolenou ve svém povolání,« pokračoval lékař.

»Každého léta ztrávím celé tři měsíce v naprostém klidu vysoko v horách a v zimě dlím několik týdnů na Riviéře,« zněla odpověď.

»Tedy chodte více do společnosti a poslechněte si některého komika,« radil dále lékař.

»Prosím, vždyť já jsem přece Cardol,« odvětil nemocný, »světoznámý komik, který denně rozesměje na tisíce lidí, ale můj vlastní život je tak bezradostný, tak trudnomyslný...«

- Zdaž z toho nevyciňujete velikou pravdu: Jen s Kristem v srdci je možno radostně, vesele žít!

S ním je možno dokonce i lehce snést dnešní život! S ním mohu i uprostřed bolesti prohlásit: Jsem vykoupen! Jestli se nyní rozhlédnu v dalekém světě nebo ve svém malém okruhu, je to stejné, ze všech stran zaznívá ke mně bolestná ozvěna žalmu: »Circumdederunt me gemitus mortis« — »Náhle mne překvapila tenata smrti« (Žalm 17, 6), a přece věřím a hrdě vyznávám: jsem vykoupen! S obrovitou silou mne tlačí zkažená lidská přirozenost k zemi — a přece věřím a vyznávám, že jsem vykoupen!

- Jak často klopýtnu, ba dokonce i padnu, a přece věřím, že jsem vykoupen! Snad tíží mou duši těžký balvan hříchů, takže musím říkat s ženami, které spěchaly ke hrobu Kristovu: »Kdo nám odvalí kámen ode dveří hrobových? Byl totiž velmi veliký« (Mark 16, 3, 4) — a přece věřím a vyznávám, že jsou na to Kristovy zásluhy dosti silné.

B. Než nejenom jednotlivec požívá ovoce zásluh Kristových, ale je v nich uloženo mnohem více spásné síly i *pro národy a pro celé lidstvo*, než si myslíme. Láska Boží, uložená ve svátostech, jest poslední jistý lék na rány dnešního lidstva

Co vše jsme zkoušeli v posledních dvaceti letech, kolik tu bylo konferencí, zákonů, nařízení, plánů — a přece se nemoc nezlepšila. Neboť to všechno přiznání se ke zlu nebylo nic jiného, než zdánlivé, povrchní ošetřování a nezasáhlo vlastních kořenů zla. Ale dnešní věda léčebná se nespokojuje s takovým ošetřením. Když někdo trpí bolestmi hlavy, tu se lékař nespokojí, že mu dá prášek, který na okamžik uklidňuje nervy, ale chce odhalit vlastní příčinu nevolnosti a snaží se ji pak odstranit. Nechce zamezit nemoc jednoliti-

vých orgánů, ale snaží se uzdraviti celý organismus od základu. Neboť je-li organismus sám o sobě zdravý, zmizí také nemoc jednotlivých orgánů.

Když všechna znamení tomu nasvědčují, že dnešní lidstvo se dostalo na rozcestí, pak zbývá jen tato volba: *buďto se musí reformovat učení Kristovo, nebo náš dosavadní způsob života. Třetí možnosti není.*

Nebylo by to však šílenstvím viklati Kristovými příkázáními a změnit je jen proto, že tolik lidí je nezachovává? Proto, že moje kapsní hodinky nejdou správně, budu snad chtít řídit slunce? Mnozí nežijí již čistým životem — mělo by se snad k vůli tomu zrušiti 6. příkázání? Věrnosti manželské se nedbá — měla by snad býti odstraněna jednotnost a nezrušitelnost manželství? Mnozí kradou — měl by se tedy zapovědět soukromý majetek? Mnozí lhou — měli bychom se tedy zříkat pravdivosti?

Nikoli! Nesmí se měniti zákony Kristovy, ale náš dosavadní život se musí změnit!

A skutečně musíme přiznati, že všechny dosavadní snahy, vyléčiti nemoci lidské společnosti, zklamaly, protože se jen málo nebo vůbec nic nedbalo o Krista-Lékaře.

Rány lidské společnosti domáhají se však čím dál, tím více Kristova léku. Všude se volá: Potřebujeme »křesťanský« lid! Více života podle Krista! Více jedinců, kteří nosí Krista ve své duši, kteří svým životem dávají příklad! Tedy proniknouti svět a lidskou duši myšlenkou Kristovou! Aby se to však časem uskutečnilo, musíme nejdříve přizpůsobiti *svůj vlastní život* docela vůli Páně.

»By nás od věčné smrti vysvobodil — Ježíš se zrodil!« Svět spěl k zániku, ale Vykupitel se proto narodil, aby docela zanikl — to jest učení o vykoupení, *a za to nechť pěje můj vlastní život i celé lidstvo chvály ke cti Kristově.*

*

Vykoupení mají zpívat píseň chvály!

Když španělský král Ferdinand vtáhl se svou chotí Isabelou slavnostně do jednoho města, dobytého z moci Maurů, a když všichni, kteří ho následovali, pěli radostné Te Deum, bylo po jednou slyšeti hlasy, jako by se ozývala ozvěna zpěvu z hloubi země. Průvod se ulekl. Zcela blízko bylo nyní slyšet radostný zpěv pod zemí: »Buď pozdraven, jenž přichází ve jménu Páně!« Co je to? Ozvěna? Nikoli! To jásali křesťané, uvěznění Maury v podzemních vězeních, a zdravili přicházejícího osvoboditele. To byla vítězná píseň vysvobozených z pozemského zajetí.

Krásnější však průvod postupuje před mým duchovním zrakem

— vděčné lidstvo, zpívající píseň chvály ke cti Boží, že ho vysvobodil z hříchu.

Pochod lidstva . . .

V čele zkrvavený muž, jehož ramena zraňuje kříž, a za ním nejlepší lidé světa — výkvět lidstva.

Tam kráčejí prostí rybáři, které jako první vyvolil k hlásání svého jména. Sv. Petr, první papež, a za ním ostatních 259 papežů. Tisíce biskupů a desetitisíce kněží, kteří mu sloužili věrně, ze všech sil a vytrvale. Velcí Otcové prvních dob Církve. Tam kráčí miliony mučedníků, okolo jejichž bledých skrání svítí podivuhodná svatozář. Pak mniši pouště a klášterů. Za těmi miliony a zase miliony všech staletí, všech národů, modlících se a zpívajících v tisícere řeči.

Svatí v královském hávu a svatí v oděvu služebných, svatí ze samoty pouští a svatí z hlučných velkoměst.

Tam kráčejí kazatelé víry, jejichž slovům naslouchali národové. Tam panny s jasně zářícíma očima, jinoši, kteří výchovou Církve uzráli ve vážné muže . . . A přede všemi kráčí ten, na jehož ramenou spočívá břímě kříže.

A na okraji cesty, po které již téměř dva tisíce let kráčí toto světové procesí, stojí lidé dneška, čekající na průvod Vykupitele.

Zde stojí lenoši a zvědavci, duše vlašné, lidé zkažení skrz naskrz, a Kristus hledí na ně lítostivým zrakem, ale to se jich ani netkne.

Zde stojí lhotejní a nehýbají se, protože zde není nikoho, kdo by je do průvodu pobídl.

Zde stojí ti, kteří jsou naplnění nenávistí, a když se Kristus k nim přibližuje, sahají jejich ruce v jemných rukavičkách a plné prstenů po kamení.

Opodál stojí polodivocí národové z dalekých zemí, plní netažené naděje a touhy, s radostí by se připojili a zalidnili říši Boží, a modlili by se: »Pane Ježíši, přijď království tvé!«

Zde stojí miliony věřících a k oběti ochotných dítek Kristových.

A uprostřed všech těch, tam někde v tlačenci zástupu, stojíš i ty, milý bratře, milá sestro!

Tam stojíš, ale ve které skupině, ve které řadě? Mezi studenými? Mezi vlašnými? Mezi nenávistníky? Mezi těmi, kteří Kristu klnou?

Ach, ne, ne!

Ale, mohu doufati, milý příteli, že stojíš *mezi těmi sty miliony vděčně se modlících, u nichž ani ne tak ústa, jako spíše jejich život jásá ve vděčném zpěvu vykoupených: »By nás od věčné smrti vysvobodil — Ježíš se zrodil!« Díky tobě, Pane Ježíši Kriste, že jsi nás vykoupil! Amen.*

9. JSEM DÍTKEM BOŽÍM!

V Kristu milovaní bratři a sestry!

Luisa, dcera francouzského krále Ludvíka XV., se kdysi obořila na jednu ze svých dvorních dam slovy: »Pamatujte, prosím, že jsem dcerou vašeho krále!« A dvorní dáma odvětila zcela klidně: »A vy, Madame, uvažte laskavě, že já jsem dcerou vašeho Boha!«

Ano, od času, kdy Kristus trpěl pro naše spasení, jsme všichni dítkami Božími. Tomu se učíme v katechismu, to slyšíme na kázání. A není to jenom prázdné mluvení! Toť svatá skutečnost, povznášející svojí výškou a uchvacující svojí hloubkou, která je ukrytá ve výroku: »Jsem dítkem Božím!« Skutečnost, které jsme snad ještě nikdy nedomyslili!

O této cti, že jsme totiž dítkami Božími, k níž nás povznesclo utrpení Kristovo, promluvím v dnešním kázání.

Pokusme se tedy pochopiti a vychutnati vznešenou myšlenku: *Jsem dítkem Božím!* v celé její hloubce, a tím sobě uvědomíme také povinnosti, které plynou z této pocty.

I. *Jsem dítkem Božím.*

A. Myšlenku, že jsem dítkem Božím, a povinnosti, které z toho vyplývají, pěkně znázorňuje rozhovor, ke kterému jednou došlo *mezi mladým a starým členem jisté vážené rodiny.**

K synovi, který se chtěl odebrati do ciziny, pravil otec: »Synu, nezapomeň, že jsi Ravensteinem! I kdyby na tebe doléhalo jakékoli pokušení, tak si vždy řekni: Ravenstein něco takového neudělá!« Takto se rozloučil otec se synem. Hluboce dojat slíbil mladík, že svým předkům zůstane věren. Potom odešel za hranice na universitu.

První návštěvu vykonal mladík u seniora svého rodu, zkušeného a váženého starého kněze benediktina, jemuž s hrdostí sdělil slova otcova při loučení. Tu přelétl stín přes obličej ctihodného kněze, který chvíli hleděl zamyšleně do dáli, pak se zadíval studentovi do rozzářeného obličeje a řekl:

»Nyní, když jsi se stal samostatným, budeš slýchati zcela jiné rozhovory, než jsi slýchal u svého otce, a budeš si muset nyní sám o nich učinit úsudek. Pamatuj si, co ti řeknu! I mne propouštěl otec do světa s těmito slovy a tak jsem šel z domu jako hrdý Ravenstein. Byl jsem tak sebevědomý, že jsem důvěřoval naší ro-

* Förster: Christus und das menschliche Leben, 198—200.

dové síle více než Bohu, svému Spasiteli. Ale život rozbil mou pýchu na střepy...

Milý synovče, když nyní tak na vše vzpomínám, co jsem v životě učinil a co jsem četl v kronice svých předků, a srovnávám to s heslem našeho rodu: »Ravenstein něco takového neudělal!«, pojímá mě hrůza. Neboť není zločinu, kterého by se byl již některý z Ravensteinů nedopustil, ať už skrytě, nebo i veřejně. I já ti říkám, co řekl tvůj otec, ale v obráceném smyslu. Nezapomeň, že jsi Ravenstein a že v sobě nosíš nebezpečné dědictví. Vedle vynikajících členů nacházejí se v naší rodině i velcí bandité, a Bůh sám ví, kdo je pravým Ravensteinem!

Víš, co bylo pramenem mých nečestných a hříšných činů? Falešné domněnky, že jsem již následkem svého zrození lepší a vzácnější než všichni ostatní. Právě toto falešné vědomí, že jsme ze vznešenějšího rodu, podlamuje příliš často naše poctivé snažení a radost z boje o pravou duševní jemnost a dokonalost, a takové třídní sebevědomí potlačí v nás lehce vědomí hříchu...«

Udivenýma očima zahleděl se ušlechtilý mladík na svého strýce a pravil pln úzkosti:

»Cítím, že máte pravdu, strýčku, ale čeho se nyní mám držeti? Dejte mi tedy jiné životní heslo!«

Tu vzal starý benediktin obě ruce synovcovy do svých a z hloubi duše, která uzrála v utrpení a sebezpytování, řekl:

»*Zapomeň, že jsi Ravenstein, ale nezapomeň ani na okamžik, že jsi dítětem Božím*, a že Bůh, jenž se stal k vůli tobě člověkem a na kříži umřel, jest nejkrásnějším vzorem bohatých i chudých. Ve všech životních bojích nechť před tvým zrakem a před tvou duší se vznáší Bůh. Nedej se zmásti svým pyšným »já«, nedej se svésti na scestí všelijakými frázemi. Zůstaň věren až do smrti a On ti dá korunu života věčného.«

Bratři! Stálo věru za to zapamatovati si rozhovor starého řeholníka se synovcem. Ano, tato slova z úst zkušeného kněze si jistě zaslouží, aby byla zvěčněna: »Zapomeň, že jsi synem bohaté, vznešené rodiny, ale nezapomeň nikdy, že jsi dítětem Božím!«

B. Jak požehnané to bylo rozhodnutí, že se Bůh stal člověkem!

Víte, co z toho následovalo? To, že si zvolil pozemskou matku, jakou máme my. Že žil v rodině, že měl kolébku, že miloval vlast, že trpěl útrapy jako my. Slovem, že s námi zcela a úplně srostl. Od té chvíle, co si zvolil za matku nejblahoslavenější Pannu Marii, uznal všechny lidi za své bratry. A jsme-li jednou bratry Kristovými, bratry pravdivého Syna Božího, pak jsme také přijatými a uznanými syny Jeho nebeského Otce.

V schönbrunském zámku ve Vídni se ukazuje stříbrná kolébka, kterou darovalo město Paříž novorozenému synu Napoleona I. Je to skutečně jemná umělecká práce se zlatým orlem, ozdobená

vzácnými drahokamy, zcela odpovídající skvostnému titulu, který byl udělen novorozenému knížeti již v kolébce — Orlík.

Ale jaký byl konec toho všeho? V jaké trosky se rozpadly tituly a pocty, jakými bezcennými střepy se staly! Jediný titul, který má nějakou cenu, jest nepomíjející *důstojnost synovství Božího, kterou jsme dostali na křtu svatém.*

Při křtu by se tedy mělo vyzváněti všemi zvony, měly by zníti a jásati své Aleluja, neboť křtem svatým dostává novorozeně důstojnost dítěte Božího.

b) *Richard Wagner* napsal tato duchaplná slova: »Pro člověka má největší cenu to, že Spasitel žil kdysi mezi námi.«

Ale toto vědomí by bylo velice málo platné. My víme nejen, že Spasitel žil kdysi mezi námi, ale to nejdůležitější je, že *žije až dodnes mezi námi a v nás*: zásluhy jeho utrpení stále nám přicházejí k dobru — jsme přece dětmi Božími a bratry Kristovými, údy jeho mystického Těla.

Jsem údem mystického Těla Kristova, jeho krev koluje ve mně, jeho Srdce tlouče na místě srdce mého, jeho dechem žiji!

c) V 17. a 18. století celá řada alchymistů hledala ve dne v noci »kámen mudrců«. Chtěli se dopídití tajemství, že vynaleznou, jak by se dal bezcenný kov proměnit ve zlato.

Tento »kámen mudrců« sice lidstvo nikdy nenašlo, ale do našich rukou se dostalo tisíckrát větší tajemství učením o mystickém Těle Kristově, podle něhož u křesťana v milosti posvěcující, t. j. dokud jeho duši netíží těžký hřích, se každá zdánlivě bezcenná denní práce, každé zaměstnání v domácnosti, zábava, spánek, jídlo, strádání a utrpení, všechno toto se před Bohem promění v cenné zlato. »Buď že tedy jíte neb pijete, neb cokoli jiného činíte, všechno ke slávě Boží činite« (I. Kor. 10, 31).

My jsme — smím-li použití toho přirovnání — s Kristem sloučení na život a na smrt. Není v nás ani jediné myšlenky, ani jediné slova, plánu, není v nás ničeho, co by bez Krista mělo nějakou cenu pro nebe. Jako v krápníkové jeskyni nezmožou samy o sobě ničeho ty krápníky, které rostou od zdola nahoru v krápníkové sloupy čili stalagmity, ale vyrostou jenom o tolik, kolik na ně dopadá kapek ze sloupů, které visí nad nimi, tak vyrosteme i my k nebi jen o tolik, kolik Kristus nám dodá na vzrůstu.

Vidíš, v tom pozůstává vznešené vědomí našeho dětství Božího a bratrství Kristova!

II. K čemu zavazuje dětství Boží?

Shora uvedená myšlenka poukazuje již sama na povinnosti, které vyplývají z dětství Božího. Slyšte jenom, jak napomíná sv. *Augustin*: »Perpende, qui tale pro nobis dedit pretium, qualem a

• nobis sit exacturus usuram« — »Pomysli, jaké úroky po nás bude žádati ten, který nám dodal takové ceny«.

A. *Jsem dítkem Božím!* — kdykoli mne přepadne nechuť a rozladění, mám si připomenout tuto pravdu. Jsem dítkem Božím! — kdykoli doráží pokušení k hříchu, jsem povinen říkati si tuto pravdu. Jsem dítkem Božím! — to mám mít na paměti, kdykoli jsem upadl do hříchu a obracím se ke svému Otci v nebesích s lítostí v srdci a s prosbou o odpuštění.

a) Jsem dítkem Božím, veliká jest proto moje důstojnost! *Tato důstojnost mne také zavazuje k určitým povinnostem!* »Noblesse oblige«. Když *Perikla* žádal přítel, aby mu k něčemu dopomohl svou lží, dal mu tento pohan odpověď, při níž by se musel asi mnohý křesťan zardít: »Jsem tvým přítelem, ale pouze v pravdě!«

Důstojnost dítky Božího zavazuje k velkým povinnostem! Jsme povinni všemožně se snažit, abychom se alespoň příliš nevzdálili od svého prvorozeného bratra: od Ježíše Krista! »Neboť v něm přebývá všechna plnost božství tělesně, a vy jste v něm naplnění, neboť on je hlavou všeho knížectva a vší mocnosti . . a to tím, že jste byli s ním pohřbeni na křtu. V něm jste byli též vzkříšeni« (ke Kol. 2, 9, 12).

b) »Králem jsi ty?« tak se otázal Pilát Krista. »Ano, já jsem! Ale co o tom víš ty, pochybovačný člověče, připoutaný k zemi a zapletený v sítích smyslného života? Co ty si představuješ pod mým královstvím? Já jsem král duší, hledajících pravdu, království moje jest slunná říše čistých duší!«

Milí bratři a sestry! Jsme zpřízněni s tímto Kristem Králem, to znamená, že i my jsme králi! Jak podivuhodná to říše, v níž se každý jednotlivý může státi králem, aniž by musel druhého strhnouti s trůnu!

A jaké ohnivé, povzbuzující sebevědomí zároveň: můj Pane, můj bratře, můj Kriste, ty mne chceš učiniti králem, ty mne chceš pozvednouti ze zajetí hříchu! Jak jsem povinen dbáti o svou hodnost královskou! Jak bolestná to tragedie, když jest někdo králem a neváží si toho, ba ani o tom neví! A tak si počíná křesťan, který žije v hříších!

Když byl syn krále *Menedema* pozván jako host k prostým lidem, ptal se syn otce, zdali má toto pozvání přijati. A otec odpověděl: »Můžeš jíti, ale nesmíš zapomenouti, že jsi synem královským!« Toto napomenutí platí také pro tebe: Můžeš dělati, co chceš, jenom nezapomeň, žeš Kristovým bratrem, že tě Bůh přijal za své dítě!

c) Včera slavila Církev památku sv. Remigia. Když byl *Chlodvík, král Franků*, o vánocích v roce 496 pokřtěn sv. Remigiem v chrámě sv. Martina v Remeši, umínil si křtící biskup, že se postará, aby obřad byl vykonán co nejslavněji. Dal položit koberce

na cestu ke kostelu a kostel sám slavnostně vyzdobiti; nesčetné svíce z vosku napuštěného vůní nejdražších květů měly naplniti chrám světlem a libou vůní. Tu pravil král všecek unešen biskupovi: »Pověz mi, je to snad to nebe, o němž jsi mi vyprávěl při vyučování náboženství?«

»Nikoli,« odvětil biskup, »toto jest pouze slabý odlesk nebe.« A ukazuje na křtitelnici, pokračoval: »Tam jest brána, která tě do nebe uvede.« A když k ní přikročili, sdělil mu také podmínky, nutné k projití: »Sklon hlavu svou před křížem, a *klaň se tomu, co jsi až dosud páčil, a spal, čemu jsi se až dosud klaněl!*« — »Adora, quod combussisti, combure, quod adorasti.«

Hle, takovou povinnost mi ukládá dětství Boží! Zavazuje nás doslovně uskutečnit slova sv. Pavla: »A cokoli činíte slovem neb skutkem, všechno činite ve jménu Pána Ježíše Krista, děkujíc Bohu Otci skrze něho!« (ke Kol. 3, 17).

B. Tu si snad někdo pomyslí, že toto všechno je pouze krásná poesie, ideál, který se zrodil v zátiší klášterním: *jak by byl člověk schopen to uskutečnit v dnešním shonu a zápase životním?* V tomto krutém boji o vezdejší skývu, který svým příbojem všechny strhává a který vyžaduje veškeré naší pozornosti, našich nervů a našeho snažení — ach, jak bychom při tom ještě mohli mít čas, pěstovati myšlenku dětství Božího a to, co nutně z toho následuje: totiž prakticky zařídit život podle vůle Boží?

a) Tuto nedůvěřivou otázku bych chtěl zodpovědětí dopisem, který mi zaslal jeden z mých posluchačů, listem jistého důvtipného umělce, malíře. Oněch několik řádků, které nyní přečtu, dají mnohým odpověď na shora jmenovanou otázku.

»Životní starosti mi nedovolují, bych o nedělích a svátcích ztrávil ještě delší čas v kostele po spěšném slyšení mše sv. Kázání slyším již doma v radiu ve svém ateliéru. Jsem malíř, grafik a kritik umění — toto musím předeslati, abyste viděl, jak intelektuál, člověk badající a neklidný, jest sice pln pochybností, ale přece se chce pozdvihnout nad úroveň všedních dnů, krátce jak ten, který jest spíše náchylný k nevěře, naslouchá Uaším kázáním a jaký na něho činí dojem.

Sám o sobě musím s útrpným úsměvem doznati, že jsem byl po dvě desetiletí popiračem Boha. Spisy filosofů, pesimistů, monistů mnohé uvedly na scesti; i já jsem jim padl za obět. Nesmírná milost Boží mne však zase odtáhla od kraje propasti. Moje malá dcerka mne před několika lety vzala za ruku a vedla mne do kostela a od té doby tam chodím každou neděli a každý svátek, abych poděkoval Bohu za tu nezaslouženou velikou milost.

Mám se přiznati, že jsem od těch dob klidnější, zdravější, že od toho času mohu více pracovati a luštití obtížnější problémy a že

se také z materiální stránky můj úděl změnil k mému prospěchu? Náhodou?

Nikoliv, to jest vyloučeno! Spíše věřím, že moje drahá matka, která již není mezi živými, mi svou čistou duší vyprosila odpuštění. Uěřím, že Bůh vložil do mne, do umělce, něco, co mohu jednou postavit do služeb Církve; jednou — kdy, to nevím, zatím to sotva tuším — ale náhodou to nemůže býti!»

To jest několik řádek z dopisu člověka, jenž je zasypán starostmi o vezdejší chléb. Mám ještě dále dokazovat, že dnes ještě, v překotném tempu života, i člověk pracující si může uchovati myšlenku dětství Božího živou a dle ní také žítí? Mám ještě dokazovati, že není možno žítí jen tak, ale že zbožný život — již z pozemského hlediska — jest mnohem klidnější, radostnější a lidštnější, než každý jiný život? Jak že to říká pisatel tohoto dopisu o čase, kdy našel cestu zpět k náboženskému životu? »Od těch dob jsem klidnější, zdravější, mohu více pracovati, luštniti obtížnější problémy a také z materiální stránky se změnil můj úděl k mému prospěchu.«

Milí bratři a sestry! My, které uchránila milost Boží takového ledového duševního života, my, kteří se smíme stále vyhřívati na výsluní milujícího Srdce Ježíšova, pamatujme ve svých modlitbách na ty, kteří mrznou na ledových pláních duševního boje, aby se rozeřáli myšlenkou, že i oni jsou bratry Kristovými a dítkami Božími.

b) Musíme, bohužel, potvrditi tu bolestnou skutečnost, že v mnohých lidech již nežije vědomí dětství Božího. Nemůžeme pozorovati bez hlubokého pohnutí, kolik jest dnes na světě lidí, pro které tekla krev Spasitelova nadarmo. Ach, rci jen, bratře, sestro: Nelituješ prolité krve Kristovy, té svaté, božské krve, která pokrývá celou zemi?

Celou zemi? tážeš se udiveně. Pozoruji zemi a nevidím na ní nic jiného, než bláto, kamení a kalužiny . . .

Jestliže takto mluvíš, pak nemáš oko křesťanské! Neboť kdybys je měl, viděl bys všude ztracené kapky krve, padlé do prachu, v blátě zašlapané! Ach, jen se podívej na dítě, které bylo dlouho tak dobré a nevinné a teď se pohoršilo příkladem nerozvážných rodičů — vidíš jak krev Kristova kane do bláta?

Pohleď na čistého jinocha, v jehož duši boží nestoudné divadelní představení hrad čistoty — hle, jak kane Kristova krev do bláta!

Pohleď na ty, kteří jsou unaveni starostmi života, jejichž duše se uzavírá každému náboženskému vlivu — pohleď, jak krev Kristova kane do bláta!

Kdekoliv se na zemi páše nějaký hřích, kde je tělesná i duševní bída, tam kane Kristova krev do bláta. A naopak: kdekoliv utí-

rají duše pot utrpení s čela zápasících jako Veronika učinila Kristovi, kdekoliv pláčí duše hořké slzy lítosti jako kdysi Magdalena, kde pomáhají duše, podobné duši Šimona Cyrenského, lidem nésti břímě kříže, kde duše apoštolské přivádějí zbloudilé ovečky zpět ke Kristu — tam všude je útrpnost s Kristem pro jeho prolitou krev, tam všude dáváme náhradu trpícímu Spasiteli.

Bratři! Trpící Kristus hledá ochotné přátele! Vykupitel Ježíš Kristus pátrá po spolupracovnících! Rci, *nechceš se i ty k Němu přidati?*

*

Legenda vypravuje, že tenkrát, když se Pán ve své opuštěnosti na hoře Olivetské krví potil, připlížil se k němu opuštěný psík a stulil se k jeho nohám. Nikdo nepolitoval trpícího Spasitele, než toto malé zvíře.

Nuže, to jest jenom legenda . . . ale nemá to býti pouze legenda, nýbrž svatá skutečnost: budu míti s Kristem soucit a pevně se k němu přimknu, jeho krev pro mne prolitá vzbudí ve mně horlivost, zamiluji si ctnost a vzbudím i v jiných myšlenku dětství Božího.

My, katolíci, jsme solí země, budme tedy na to také hrdi; my musíme jiné přetvořiti, a ne sami se přetvářeti podle jiných!

My jsme světlem světa: budme hrdi také na to, že můžeme zbloudilým bratřím svítit dobrým příkladem, neběhejme sami za zradnou bludičkou, ale táhněme jiné ke Kristu!

My jsme městem, zbudovaným na hoře: žijme tedy také tak, aby jiní s radostí mohli vzhlížeti k nám!

My, bratři moji milí, jsme přijatými dítkami Božími a bratry Ježíše Krista; buď tedy také náš život hoden našeho nebeského rodokmenu, abychom na konci svého života byli shledáni hodnými svého nebeského dědictví! — Amen.

10. MARNOTRATNÝ SYN

V Kristu milovaní bratři a sestry!

Jak nás Bůh miluje! Jak milosrdné jest jeho otcovské srdce k nám! Jak umí odpouštět jeho láska! O tom mluvil náš Pán a Spasitel častokráte v mnohých podobenstvích. Ale nikde nám nepostavil před oči lásku Boží a pošetilost našich hříšných cest s takovou úchvatnou silou, jako v podobenství o marnotratném synu.

Cítím, že musím věnovati jedno zvláštní kázání v cyklu o utrpení Kristově pečlivému rozboru tohoto věčně krásného podobenství. Na jedné straně totiž v něm nacházíme tak věrný obraz svého lidského osudu, prosáklého hříchem, na druhé straně nám zase vychází nezměrné smilování Boží tak dojímavě vstříc, že nám dnešní rozjímání o tomto podobenství pomůže tím lépe porozumět vykupitelskému dílu Krista Pána.

Podobenství toto, jak dobře víte, pozůstává ze dvou dílů. První díl jedná o tragickém případě syna, který se domáhá svého otcovského dědictví a pak je hříšným způsobem promarní. Druhý díl pak líčí návrat obráceného a kajícího hříšníka. Jak smutný je díl první, tak povzbuzující a naděje plný jest díl druhý. V první části podobenství může každý poznati svou vlastní cestu — ale jen kdyby také každý následoval obráceného hříšníka i v druhém dílu jeho životní cesty!

I. Pryč od otce ...

A. »*Jeden člověk měl dva syny*« (Luk. 15, 11) — tak začíná Pán své podobenství a již z prvních slov vyciňujeme milující dobrotu Boží. Víme přece, že zde mluví o sobě samém, a že tedy mohl mluvit i o Všemohoucím, Nekonečném, Svatém, o Pánu nebes a země, o Králi králů ... aby nás však neodstrašil, ale spíše povzbudil, mluví o prostém muži, o člověku, který jest takový, jako jsme my.

Tedy: *Jeden člověk měl dva syny a mladší se dožadoval svého otcovského podílu.* Starý malíř ze 16. století zvěčnil tento okamžik velmi výrazně na svém obraze. V pokoji stojí syn, chystající se k odchodu z otcovského domu; ruce má v kapsách u kalhot, jeho oči jsou plny vzdoru; hledí chtivým zrakem upřeně na stůl, na nějž odpočítává starý otec třesoucíma se rukama dědický podíl, jeden tolar za druhým, zatím co matka vedle pláče, skrývajíc obličej v zástěře. Jak odpovídá toto učení skutečnému životu: *mladší odchází!* Ach, ty mladistvý věku, ve kterém hoří vášně tak divoce! Ó mládí, které šlapeš tak snadno až dosud čistou duši do bláta!

Ó ty nebezpečné mládí, v němž bouře vášní a chtíčů obestírá duši jako závojem, aby neviděla, co je dobré a nerozeznávala, co je hřích!

A jak přiléhavé, ze života vzaté podobenství. Pán mluví o *dvou synech téhož otce!* Z téže rodiny vyšli, dostalo se jim téže výchovy, a při tom jaký obrovský rozdíl mezi oběma! Jak hluboká propast je dělí od sebe! Co říkám: propast? Ne, veletok! Moře! Oceán! Celý svět! Starší je srdce čistého, má živé oči, je pilný a poslušný jinoch, mladší oproti tomu jest lenoch, neposlušný a požitkářský.

B. Mladší syn vyžádal si svůj dědický podíl a šel do světa — *»odešel do krajiny daleké«*. Kam putují marnotratní synové? Jeden do bahna nemravného života, druhý k zamrzlému moři ledové nevěry a třetí do vypálené Sahary vyloženého popírání Boha — ale všichni, všichni *»odcházejí do krajiny daleké«, do světa,* do kraje odcizeného Bohu, kde nesvíí slunce milosti a kde místo hřejivého světla lásky Boží žhavě světélkují zrádné bludičky.

Nevěrný syn šel do ciziny a *promarnil svůj otecký podíl ve špatné společnosti živ jsa prostopášně.* První poklad, kterého pozbyl, je cennější než vše na světě: nevinnost duše. Po duševním zhroucení následoval brzy tělesný i duševní bankrot, neboť bezuzdnou poživácností se otupí lidský rozum, zničí se charakter a člověk se stane cynickým vůči všemu ušlechtilému. Spasitel líčí tento stav pouze několika slovy, ale těchto několik slov v sobě chová mnoho myšlenek. *»I nastal v té krajině hlad veliký«* — praví Pán. Jak případně odpovídá toto podobenství skutečnosti! Nastal hlad v onom kraji. Bratři! Kdo z nás ještě nepocítil, že v oněch krajích, v ohromné říši hříchu, panuje stále hlad. Z dálky se zdá, jako by byl hříšný život věčně prostřeným stolem; když však jednou lidé zaslepení chvatně sáhnou po jeho pokrmech, zůstane v jejich ruce bláto, prach a popel. Z dálky se zdá, jako by byl hříšný život bujným polem klasů, ale v ruce zůstane špinavý námel a prázdná sláma, jakmile sáhneme po klasech. Z dále se zdá, jako by byl hříšný život pestrým motýlem, tak krásným a svůdným, až jej konečně polapíme; a když jsme se k vůli němu uštvali k smrti, nezůstane v našich rukou nic jiného než trochu prachu... *»Nastal v té krajině hlad veliký«* (Luk. 15, 14).

Jaké to zklamání! Jak trpké vystřízlivění!

Dovedu si docela dobře představit bouřlivou radost marnotratného syna, která se ho zmocnila v prvních okamžicích... Teď! Konečně nadešel okamžik, po němž jsem toužil po celý život a na který se zrovna třásl každé vlákénko mého nervu: Jsem volný, volný! Ode dneška není již přísné ruky otcovy, nyní již neuvidí uplakaných očí matčiných, nebudou ho již obtěžovat výčitky a kárání. Vše je odhozeno: závory, překážky, příkazy... V překy-

pující radosti rozpráhl obě paže světu vstříc: Nyní mi patří celý svět! Jsem volný, jsem volný!

- Ale svět jest veliký podvodník, svět jest nenasytný! Peněz stále ubývalo . . . pomalu mizely, takže byl nucen jednoho dne si vypůjčit. Doufal, že mu půjčí peníze ti, se kterými hodoval ve dne v noci, s nimiž utratil svůj krásný majetek . . . Kam se poděli? Ani jediný z nich se nyní neukázal! Zmizeli, jako by tu nikdy ani nebyli . . . »Nastal v té krajině hlad veliký.«

C. Ubožák prohledává kapsy: všechny jsou prázdné, nenachází v nich ani haléře. I jeho žaludek jest prázdný. Ach, to přece nemůže dlouho vydržeti. Nějaký čas se ještě bezradně potlouká světem, ale hlad se hlásí stále neúprosněji. Práci nedostává, ani almužnu; není přítele, není lásky . . . Konečně si ho někdo najímá jako pasáka vepřů. Ale ani zde se nemohl najísti do syta. *»I přál si naplniti břicho své lusky, které jedli vepři, ale nikdo mu jich nedával.«* (Luk. 15, 16.)

- Ach, jak hluboko klesl! Čím byl kdysi a co se z něho stalo! Teprve nyní nahlédl, jak klamná je hříšná radost! Slibovala mu nebe — dokud se hříchu nedopustil — ale zanechala po sobě pekelný neklid — jakmile k hříchu svolil a se ho dopustil. — A pak je hříšníku všechno vhod. Pije hřích jako vodu, a neužije při tom pravé radosti, nenalézá pokoje. Vede se mu jako kryse, která pozřela jed, jehož pekelný oheň jí zžírá vnitřnosti. Zoufale pobíhá sem a tam, aby našla nějaký ulevující nápoj, vysrkne každý neřád, každou špínu, ale marně hledá ulehčení, protože pozřený jed bez milosti ničí její život. *»I přál si naplniti břicho své lusky, které jedli vepři, ale nikdo mu jich nedával.«*

- Jak strašný to obraz! Jak mnoho lidí putuje podobnou cestou života! Nejdříve promarní velké dědictví, které obdrželi od nebeského Otce: schopnosti svého ducha, svou radost z práce, svůj vznět, svůj idealismus, svou čistotu; potom víru, vytrvalost, naději, rozum, zdraví a tak vlekou své neduživé tělo, svůj zničený život dále jako těžcí mrzáci v zadním voji pobitého vojska. *»Nastal v té krajině hlad veliký . . . a přál si naplniti břicho své lusky, které jedli vepři, ale nikdo mu jich nedával.«*

II. *Zpět k otci!*

- Napadla mi otázka: Co by se asi bylo stalo, kdyby byl tento nešťastný člověk zůstal v bídě a nouzi? Kdyby byl udusil hlad svého svědomí a byl by si řekl vzdorně: Je to pravda, sám jsem vinen, že jsem tak hluboko klesl; ale zůstanu tak jak jsem, nevrátím se! Vypiju kalich až do dna. Mojí radostí bude vždy bláto a špína a stáhnou za sebou co nejvíce jiných!

Ach, co by se bylo stalo, kdyby byl ten nešťastník mluvil tak, jak ostatně mluví mnoho hříšníků? Jistě by byl zahynul!

Ale on tak nejednal!

A. *»Šel tedy do sebe,« začal přemýšlet, praví Pán.*

Ó blažený okamžik, kdy nešťastný hříšník si po prvé přejede rukou přes zbrázděné, bledé čelo: Můj Bože, co se to ze mne stalo! Kam jsem zašel — a kam jsem se dostal! Milující otec nebeský mne vychoval — a nyní se děším hadího syčení kolem sebe. Narodil jsem se v domě královském a zde pojídám z koryta žrádlo pro vepře! Kdysi se na mne usmívala s nebe čistá záře hvězd — nyní stojím v temné noci, pozbyl jsem čest, přátele i zdraví. Ba ani já sám si sebe nevážím! Jak jsem si maloval budoucí štěstí, co vše jsem očekával od tohoto volného, bezuzdného života — a co se ze mne stalo? Žádná fata morgana není tak klamná, žádný sebeklam tak plný mezer, žádná bludička tak nebezpečná jako stav, kterému jsem padl v obět, když jsem myslel, že jsem našel to pravé největší štěstí. Nyní je moje duše trpčí než mořská voda, prázdnější než vybrané ptačí hnízdo, moje duše jest těžší než obrovská tíž horské skály!

»Kolik dělníků v domě otce mého má hojnost chleba, a já hynu zde hladem« (Luk. 15, 17).

Ó trpká pravdo! Ach, i vy, kdož hřešíte, troufáte si stále ještě říkati, že neumřete hladem? Troufáte si říkati, že váš život je opravdu radostný? Že vás to množství hříšných tužeb uspokojilo? »Ano, já to mohu říci!« Ach, nelži, nelži! Neboť ty jsi prázdný, jsi hladov, jsi zbídačelý, otrhaný, špinavý, jsi zlomen, života syt . . . když — když jsi hříšníkem! Vzpomeň si ještě na tu blaženou radost, když jsi byl ještě doma u svého otce? Nevzpomínáš na životodárný chléb, který jsi jedl za jeho stolem? A nyní musíš doznati: Šťastni jsou ti, kteří vedle mne jdou s radostným srdcem ke sv. přijímání — a já nemohu jíti, protože jsem se stal marnotratným synem, kterého drží hřích ve svých spárech! . . . Jak šťastni jsou ti, kteří s blaženou radostí a lehkou duší vycházejí ze zpovědnice — a já nemohu jíti ke zpovědi, protože jsem marnotratným synem, kterého hřích nepustí!

Mohu si tedy dobře představit *první probuzení duše a první hnutí svědomí* tohoto nešťastníka, jak tam seděl zestárlý, zahalen v hadrech, ode všech opuštěn, obklopen vepři.

Proč seslal Bůh na mne toto strašlivé neštěstí, toto zahanbení? problesklo mu snad hlavou.

Ach, ty ubohý člověče, což to tobě seslal Bůh? Což pak on tě sem hnál?

Pravda, Bůh ne. Ale moji rodiče! Proč mne nedrželi přísněji?

Ale podívej se, vzpomeň si přece, jak se namáhali, by tě vedli přísně a jak vzdorně jsi se choval a protivil se jim!

Ale přátelé mě zkazili! Ti prokletí spoluhříšníci, kteří mne hnali s poblázněnou hlavou do zkázy...

Ano, ano ti jsou na tom vinni! *Oni také!* Ale buď jen upřímný! Kdo se stále bouřil proti přikázáním otcovského domu? Kdo se rozešel veřejně se zákony mravnosti? Kdo hýřil, hodoval, kdo tak zle činil? Rci: nebyls to ty? Necítíš v sobě zodpovědnosti a vědomí viny?

Při jednom psychologickém kongresu konala se také přednáška o »obrácení«. Jeden učenec pravil, že mu jednou při koupání napadlo: »A jsem také uvnitř čist?« A tato myšlenka mu již nedala pokoje až prozpytoval svědomí a obnovil svůj duchovní život, dřímající pod troskami.

I naše obrácení jest možné jedině tímto způsobem. Tedy žádnými spiritistickými sedáнками? Ne zjevy okultismu, které napínají nervy? Nikoliv, skutečně ne! Ale tím, že máme odvahu zahleděti se do svého nitra, že máme odvahu bít se v prsa a říci »Mea culpa«, tím že máme odvahu se rozejít se svou hříšnou minulostí a povstati, když se v nás ozve vědomí viny!

B. Jak horký boj musel asi probíjovati marnotratný syn sám se sebou! Před jeho duševním zrakem stál domov, který opustil milý kraj, dům, bratr, rodiče... a co teď viděl před sebou? Nic, leda bídu, opuštěnost a hlad!

Vstanu a vrátím se tam, kde se dostanu aspoň najíst! — to byla snad jeho první myšlenka.

Vstanu a vrátím se tam, kde jedině mi snad ještě s láskou vyjdou vstříc — tak zasvitla mu nová naděje.

»*Ustanu a půjdu k otci svému!*« (Luk. 15, 18) — to bylo jeho poslední rozhodnutí. Ibo ad patrem!

Ale nebude snad již příliš pozdě? Neodvrátí se s hnusem ode mne? Jest vůbec ještě možné odpuštění pro mé hříchy? Neboť žádný člověk neklesl tak hluboko jako já!

»*Ustanu!*« »*Půjdu!*« Tak pravil a rozhlédl se kolem sebe. Ach, kde to jsem? Jaká to zvířata zde na mne hledí? Jedl jsem odpadky, pil jsem pomyje! Jaké hadry to mám na těle, kde jsem to jen sebral? Kde je tyran, který mne zahnal do tohoto otroctví hříchu? Podvedl mne, ohlušil, a co mi dal? Jen okovy mým rukám a bídu mé duši. Ale já zlomím okovy, zbavím se všech překážek, umyji špínu — *vstanu!*

To bylo jistě mužné odhodlání! Marnotratný syn nenaříkal: Jest již příliš pozdě! — Mám příliš mnoho vášní! — Moje špatná společnost se mi vysměje! Zvykl jsem si již na takový život! Nikoli! Ale: i když se chvějí všechny mé kosti, i když jsou moje nervy napjaty k prasknutí, i když všichni ďáblové pekla na mne cení zuby — *vstanu a půjdu k otci svému!*

Bratři, sestry! Neztrácejte odvahu, nekolísejte, když se vám

zdá, že návrat k otci je obtížný, že se povede snad jen pomocí operace, která řízne do živého, do masa a krve a do srdce! To je jedno! Jen se nedejme odstrašit obětí!

Ach, co by také bylo bývalo ze syna marnotratného, jak by byl jistě zahynul, kdyby nebyl prosadil celou svou silou, k čemu se rozhodl: Ibo ad patrem! — Půjdu k otci! S vyzáblým tělem a znavenými kroky vracel se marnotratný syn k otcovskému domu. Kdyby byl tehdy potkal staré společníky, byli by jistě udiveně vyvalili oči a řekli:

»Kam se tak ženeš?«

»Jdu k otci!«

»Ke svému starému tátovi? Což jsi se zbláznil? Vždyť ten tě nechá vyštvať psy! Pojď, přidrž se raději nás!«

Ubohý jinochu, jen nekolísej!

Kráčí dále. Jeho cesta vede kolem hlučné zábavní místnosti, kde prohýřil mnoho nocí, kde utratil peníze, pozbyl radost ze života, duši a čest. A z domu mu někdo spěchá v ústřety: Zpusťlá ženština, jeho společnice ve hříchu. Chytá ho do náruče a křičí: To nejde! Ne, já tě nepustím! Což jsi už zapomněl, kolik jsme spolu užili a prohýřili? Ty, nešťastníku, ty se chceš vrátit domů? Domů, kde již nemůžeš užívat a bavit se? Neopouštěj mne! Ty to beze mne nevydržíš! Vždyť jsme přece zkováni dohromady, beze mne vůbec nebudeš moci žít!

Teď najednou chceš býti jiný? Nyní, ve tvém věku? Teď se chceš ode všeho odtrhnouti? Teď, po dvaceti letech? Nyní chceš jít ke zpovědi, po třiceti letech? Tak to dodnes zaznívá ke sluchu moderních marnotratných synů.

Jinoch se zastavuje, leká se. Síla zvyku táhne jej gigantickou silou zpět. Ubohá duše, jen nezačíněj kolísati! Přetrháš provazy hříchu! Jenom si řekni: Ne a ne! Ibo ad patrem — Jdu k otci!

C. A co zatím dělá opuštěný otec?

»Když pak byl ještě opodál, otec jeho spatřil ho« (Luk. 15, 20), praví Kristus Pán. Byl ještě daleko od otcovského domu, ale otec ho již zpozoroval. Jak by ho také nepoznal, vždyť od té doby, kdy odešel, oko jeho stále vyhlíželo na cestu, — zda se přece jenom můj ubohý syn nevrátí domů!

Ale snad bude teď otec uraženě čekat, až dojde syn domů? Neuškodí mu, když pocítí trochu rozpačitosti a strachu. Ať uzná, že špatně jednal!

Nikoli! To by se ten nešťastník nakonec mohl ještě vrátit. Snad si ani netroufá vstoupit, vždyť naň hledí dům, zahrada, zdi, krátce vše, vše tak vyčítavě!

A proto jde mu otec v ústřety a zapomíná při tom na svého druhého syna, který mu byl stále věrný, který pln lásky zůstal doma a pracoval. Nyní spěchá, běží ztracenému naproti, objímá

ho, tohoto svého nešťastného syna, přitahuje k sobě tuto očividně zpustlou postavu a líbá jej na čelo hříchem zbledlé!

Nyní se konečně dostává zarmoucený jinoch ke slovu: *»Otče, zhřešil jsem proti nebi a před tebou, již nejsem hoden slouti synem tvým«* (Luk. 15, 18-19). A již chtěl dodat: *»Učiň mne jako jednoho ze svých dělníků,«* ale neměl již tolik času, protože ho otec přerušil. Dosti! Viděl lítost, viděl jeho slzy, viděl jeho opravdové předsevzetí, to stačí! Obrací se ke svým sluhům: *»Rychle přineste roucho přední a oblecte ho a dejte mu prsten na ruku a obuv na nohy jeho; a přiveďte tele tučné a zabijte je a jezme a veselme se, neboť tento syn můj byl mrtev a zase ožil, byl ztracen a jest nalezen«* (Luk. 15, 22-24).

Nepozorujete, jak se každý díl přesně hodí na jednu naši svátost, totiž na svátost pokání, svatou zpověď, v níž dal Kristus Pán do rukou kněží moc odpouštětí hříchů? Slyšeli jste, že když marnotratný syn se vyznal ze svých hříchů, že nebyl přítomen pouze otec, ale také jeho sluhové, že neoblékal ho on sám, ale nařídil to svým služebníkům. Nepoznáváte zde na první pohled sv. zpověď? Jak těžký se nám často zdá první krok k nápravě. Bohu ještě třeba bychom se vyznali, ale knězi — jak je to těžké! Jak často se k tomu chystáme a jak často toho zase necháme! Ale když jsme se přece odhodlali ke sv. zpovědi, přinese nám Otec nebeský to nejkrásnější roucho bývalé nevinnosti, na prst nám nastrčí prsten, znak starého přátelství, daruje nám obuv milosti pomáhající, abychom mohli už stále kráčet jeho cestami, a konečně dává dokonce zabítí svého nejkrásnějšího beránka, Beránka Božího, a tak nás ještě živí jeho tělem a krví ve sv. přijímání.

*

Tak zní podobenství o marnotratném synu.

Podobenství? Tedy ne skutečnost?

Je to pouze pohádka, bratře, nebo pravda? Skutečná událost nebo vymyšlený příběh?

Ne *jednomu člověku* se tak dělo, *ale milionům a miliardám lidí!* Případ tohoto marnotratného syna jest smutnou skutečností, vyňatou ze života lidstva, a také odpouštějící láska opuštěného Otce jest svatou pravdou. Tento dobrotivý Otec s odpouštějícím srdcem žije dodnes. Ona láska, s jakou zase přijal marnotratného syna, není v něm dnes slabší. A mír a blažené uklidnění, které se vylévá na duši kajícího hříšníka, plynou i dnes ještě z předobrého Srdce Božího.

Ze Srdce toho, který vytrpěl smrt na kříži, aby toto krásné podobenství mohl na nás uskutečnit, jehož Srdce láskou planoucí nás očekává právě tak, jako očekával otec marnotratného syna:

je to nejsvětější Srdce Pána našeho Ježíše Krista. A tento Kristus Pán běře stále ještě marnotratné syny, svíjející se pod trnám, do svého náručí a povzbuzuje je, aby se neostýchali přikleknout ke zpovědnici a říci: Otče, zhřešil jsem . . .

Pane Ježíši, o jedno tě prosím! Zapomeň dnes na chvíli na toho druhého, věrného syna, a zapomeň teď na všechny, kteří ti jsou stále věrně oddáni. Obrát nyní všechnu svou lásku, všechnu svou milost k těm, kteří jsou pohnuti tímto podobenstvím a ode dneška znova vstupují na cestu Tvých přikázání. Ty posilni, ty povzbud', ty miluj nejvíce, abys tu o nás všech mohl říci: *»Radujme se, neboť syn můj byl mrtev a zase ožil, byl ztracen a jest nalezen!«* Amen.

11. UTRPENÍ KRISTOVO A MOJE

8. 9. 1944

I.

V Kristu milovaní bratři a sestry!

V první polovině těchto kázání probírali jsme otázku: Proč trpěl Kristus? Jaký sledoval cíl, když chtěl projít nesmírným mořem utrpení?

Prvním účelem bylo beze sporu, aby nás vykoupil. Prolitá jeho krev byla výkupným za nesmírné hříchy lidstva, jak jsem již zdůraznil ve svých minulých kázáních.

Ale k našemu vykoupení by byla jistě stačila jediná kapka krve Pána našeho Ježíše Krista! Když však dopustil, aby se naň přivalilo celé moře utrpení a když kráčet nejbolestnějšími cestami trpícího člověka, pak měl na mysli jistě ještě jiný účel.

Jaký účel? *Dáti příklad a pomoc, posilu a útěchu lidem trpícím.* Vždyť každý z nás nese kříž! I nás tíží a týrají tisíce zkoušky životní! I na naši životní cestu padají pot a slzy a krev — jak blaživou jest tedy útěcha, že náš velký bratr, Pán náš Ježíš Kristus, toto všechno vytrpěl již před námi, že již předtím vnikl trn bolu do jeho svatého čela, že nás ani nejtěžší navštívení nemůže rozdrtit, snažíme-li se na své křížové cestě kráčet ve stopách božského Spasitele.

Čemu učí Kristus trpícího člověka? — O tom budu k vám promlouvati v několika nedělích. Budu o tom mluvit déle, vždyť kalich utrpení jest u většiny lidí naplněn až po okraj. Krok za krokem slyšíme nyní slova zoufalství: »Jsem v koncích! Déle už trpěti nedovedu!«

Musím o tom mluvit mnoho, poněvadž dnešní člověk, tonoucí v bídě a strádání, začíná pochybovati o Prozřetelnosti Boží; jeho víra v nebeského Otce, který nad námi bdí, jest otřesena — a mizí.

To náleží zajisté k nejpálčivějším problémům lidstva. Neštěstí nám sedí již v týle; utrpení, strádání a bída zuří nelidským způsobem mezi námi a my nejsme s to se od nich osvoboditi, musíme je snášet chtěj nechtěj. Ale jak je máme snášet, se zařatými pěstmi, s bezmocným skřípáním zubů, či je přijímati s duší vítěznou? • Neboť neštěstí buď nás zušlechťí, učiní lepšími, soucitnějšími, než jsme byli dříve, nebo nás zlomí a rozdrťí.

»*Kristovo a moje utrpení*« — to nyní bude společným názvem následujících šesti kázání, v nichž budeme hledati u Spasitele, nesoucího kříž, sílu k mučivým problémům utrpení. Chceme zkusiti na sobě samých, co potvrzuje zkušenost dvou tisíc let: Ze

zkrvaveného obličej a Srdce trpícího Krista se vylévá blažený, svatý a utěšující balsám na utrpení každého jednotlivého člověka. V čem spočívá ono tajemství, že utrpení Kristovo sílí naši duši? A odpověď zní: V příkladu, jaký nám dal trpící Kristus.

Když víme *jak Kristus trpěl*, pak také rozumíme, *proč nás může trpící Spasitel siliti*.

I. *Jak trpěl Kristus?*

A. Na jednom obraze v chóru regensburského dómu stojí Maria Magdalena a hledí na Krista pohledem plným bolestné touhy, a pozvedá své oči ve veliké duševní bídě. Na druhé straně *stojí Kristus a vznešeným utěšujícím pohybem ruky ukazuje na svou ránu v boku*. V tomto pohybu jest vyjádřena podivuhodná převaha křesťanství nad každým jiným filosofickým a náboženským systémem. Ukažte mi jediného takového filosofa, jediného takového přítele lidí, oblažitele světa, ukažte mi kohokoliv na celé zemi, jenž by se mohl pochlubit, že svými ranami vykoupil duše, ukažte mi člověka, který vyprázdnil nejtrpčí kalich zrady, lidské nevěry a lži, který by byl sestoupil do nejhrůznějších hlubin, aby každé jeho slovo, kterým se k nám obrací, bylo podloženo skutečným prožitím lidského života.

Nad celým pozemským životem Kristovým se vznáší stín mraku utrpení. V jeskyni betlémské vidíme chudobu a zimu; při útěku do Egypta útrapy člověka bez domova, domku v Nazaretě si nikdo nevšiml. Ve veřejném životě Páně rovněž plno námahy, zklamání, odporu a nenávisti; a na konec ještě křížová cesta a smrt na kříži.

B. *U chudobě přišel Kristus na svět, a život jeho byl nepřetržitým utrpením*. Ale proč přišel na svět právě tímto způsobem, když se přece mohl objeviti v kolébce královského paláce a chodit v purpuru? Proč chtěl zemřít v téže chudobě, s níž vstoupil do života? Protože — vyjma hříchu — *chtěl poznati, zakusiti všechnu bídu lidského života*. Chtěl projíti každým utrpením, abychom k němu mohli všichni volati plni důvěry: Pane, byl jsi člověkem jako já, vzal jsi na sebe chudobu z naší chudoby, utrpení z našeho utrpení — ty mi rozumíš, pomoz mi!

Bičování, trny, žízeň, hřeby... to vše připravilo bolest Pánu našemu, ale to ho nebolelo nejvíce. Nejvíce ho trýznila muka duševní. Na jeho duši se spustil proud hříchů a bezbožnosti, všechna podlost a sprostota, kterých se dopustí lidé od prvního člověka až k poslednímu, a proto, zapomínaje na bolesti krvavého potu, zvolal: »Smutná jest duše má až k smrti!« (Mat. 26, 38).

Jakou útěchou jest pro mne tento Ježíš se svou zarmoucenou duší! On prodělal vše, co mě teprve čeká, pouze v tom je rozdíl, že on trpěl mnohem více! Není vůbec utrpení na světě... ani žízne

a ran, ani posměchu a zrady, ani zneuznání a ukrutnosti, ani umírání a smrti... aby to Srdce Ježíšovo nebylo prožilo. Bratře, sestro, kdyby toto vše někdy na tebe přišlo, nezapomeň: toto všecko došlo k tobě teprve, když to bylo prošlo Srdcem Kristovým, on snesl to nejbolestnější, pro tebe zůstal z toho jenom zbytek.

Teprve nyní rozumíme, jak mocná to síla pro nás trpící tkví v utrpení Kristově! Teprve nyní rozumíme podivuhodným výrokům vynikajících křesťanů. Sv. Ambrož na příklad nazývá utrpení »korunou«; sv. Chrysostom »nejlepší školou filosofie«; sv. Kamil »Smilováním Božím«; sv. František z Assisi »Svým bratrem«. Porozumíme výrokům sv. apoštolů tolikrát se opakujícím: »Poněvadž tedy Kristus za nás trpěl podle těla, ozbrojte se i vy touž myšlenkou« (I. Petr 4, 1). »Majíce účast v utrpeních Kristových, radujte se, abyste také při zjevu slávy jeho se zaradovali s plesáním« (I. Petr. 4, 13). »Proto neklesáme na mysli... neboť nynější soužení naše, které jest pomíjející i lehké, zjednává nám v míře přenesmírné slávu věčnou, plnovážnou« (2. Kor. 4, 16, 17).

Jak závatný to rozdíl mezi bankrotem beznadějného pesimisty a vzletnou nadějí křesťanské duše!

C. Dosáhne však každý této výše? Nikoliv! *Jenom ten, kdo rozumí Kristu, nesoucímu kříž.*

Kolik mu jich nerozumí! Rozluští nejtěžší křížovku, ne však hádanku kříže Kristova!

a) Malé Jezulátko v Betlémě jest našemu srdci tak blízko, na mocného Krista, konajícího zázraky, hledíváme se vši příchýlností, *jenom Krista, nesoucího kříž, chápeme tak těžko.* Je to sice krušné nésti kříž, když si špatně vykládají naše nejlepší úmysly, když nás pomlouvají a podezřívají, když jiní zhatí naše nejlepší plány — a hle, Kristus nesl svůj kříž *tímto způsobem!* Následovati Krista znamená přece v první řadě jíti za Kristem, nesoucím kříž, za Kristem posmívaným, pohrdaným. Kristus, nesoucí kříž, hlásá, že nejsme na zemi proto, abychom byli druhými pochopeni a uznáni, ale abychom my jiné chápali a jim rozuměli.

b) Nesmírně útechyplné jest vědět, že ruka nebeského Otce nešetřila ani nejlepšího a nejsvětějšího jednorozeného, milovaného Syna svého. A já se odvažuji vyčítati Bohu, že mne nemiluje, protože mne nechává trpět?

»Proč jen mne Bůh trestá, proč mne navštěvuje?« tato výčitka chví se na rtech mnohých trpících. Mnohem křesťanštější by bylo, tázati se v hodinách utrpení: Čeho chce Bůh dosáhnouti touto ranou? Onen Bůh, jenž pravil, že tehdy kráčíme nejjistěji v jeho šlépějích, když trpíme.

To že pravil? Kdy?

Když řekl: »Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři sebe sám a vezmi

kříž svůj každodenně a následuj mne» (Luk. 9, 23). »Vezmi kříž svůj«. Nepraví tedy Pán, že máme utrpení jenom jak tak snést, nýbrž že je máme vzít na sebe, t. j. přijati s duší ochotnou.

c) Je možno tak trpět? Což Kristus neznal člověka? Kdyby ho byl znal, nikdy by si nebyl troufal doporučovati, *abychom vzali na sebe utrpení s radostnou duší*. Neboť kde nalezneš na světě stvoření, které trpí s radostí? Které se raduje z bolesti a nemoci a ze zla? Nikde! Každý pídí po dobrém, po radosti a štěstí!

Pán Ježíš to věděl až příliš dobře. A když přece s takovou určitostí káže přijímati utrpení s ochotnou a radostnou duší, jistě viděl v utrpení něco velikého, viděl v něm klenot.

Ach, pak je to ovšem něco jiného! Pak jest možno milovati i to, co je nepříjemné! Studentu nepřipadá učení snadné, ale přece se učí, protože ví zcela dobře, jaký z něho má užitek pro budoucnost. Rolníku se zdá polní práce těžká, ale přece ji vykonává. Nemocnému hořkne lék v ústech, ale přece ho užívá, neboť ví dobře, že mu prospěje.

Malíři pracují s různými barvami: kromě zlata a běloby zároveň s hnědou a černou. Prozřetelnost Boží, která utváří světové dějiny, pracuje rovněž různými barvami: nejen slunečními paprsky a radostí, ale i mlhou, trpkostí a bolem... Ví však, že jeho vůle chce moje dobro, a byť moje duše plakala pod tíží bolestí, přece nikdy nepřestane volati k Bohu slovy vzácné modlitby: »Otče, ne jak já chci, ale jak ty chceš ať se stane!«

II. Proč nás může trpící Spasitel posílit?

Je cesta utrpení těžká? Ano, ale jenom tehdy, známe-li toliko Velký pátek a neznáme velikonoc. Těžká je cesta utrpení, slyšíme-li jenom přikázání a neslyšíme zároveň příslibení. Těžká by byla, kdyby před námi nekrácel trpící Kristus, který A) *nás učí utrpení snášeti* a B) *nám pomáhá je nésti*.

A. *Kristus nás učí, jak utrpení snášeti.*

a) Nenaučil se útěše z knih, nepromlouvá k nám vymyšlenými slovy, ale sám prodělal vše, co trpíme.

Kdo umí těšiti? Zdaž ne ten, kdo již sám totéž vytrpěl? Nuže, od těch dob, co došel Kristus až na konec křížové cesty, není lidského utrpení, kterému by neulomila hrot tato myšlenka: *Pán náš Ježíš Kristus toto všechno trpěl již přede mnou, ba on trpěl ještě mnohem více!*

Tíží tě chudoba? Kristus byl ještě chudobnější než ty! — Nemáš pořádných šatů? Jsou jistě lepší než plénky v jesličkách. Žízniš? Jak on žíznil na kříži! — Jsi nepochopen? A o něm se dokonce mluvilo, že jest ve spojení s Belzebubem! — Opustili tě

přátelé? Ale za peníze jsi přece nebyl zrazen, jako on Jidášem! — Hle, jestli kdo, tedy Kristus má právo sobě naříkat!

Narodil jsi se v chudobě a postrádáš mnohého? To je možné, ale v chlévě jsi se přece nenarodil a tvoje matka s tebou v útlém věku také neprchala temnými nocemi před pronásledovateli!

Pozbyl jsi snad svého postavení, své důstojnosti, svého bohatství? Snad, ale on sestoupil s výšin své božské důstojnosti až za syna tesaře!

Tvoji bližní ti křivdí, posmívají se a nenávidí tě? To je možné, ale přece tě ještě neoblékli do roucha bláznů a neplivali na tebe na smích posměvačné roty!

Zmýlil jsi se v těch, kterým jsi kdysi důvěřoval? To všechno je možné, ale Jidáš tě přece nepolíbil!

Již po léta tě trápí nějaká nemoc? Snad, ale přece jsi ještě necítil, co jest trnová koruna a olovené důtky!

Ach, Pane můj, jak jsi milosrdný! Jakmile je duše kohokoliv mezi námi zbrázděna pochmurnou, jak uhel černou nocí opuštěnosti, smíme potěšiti svou bolest tvými vlastními slovy: »Eli, Eli, lamma sabachthani!« To znamená: »Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil!« (Mat. 27, 46.)

Ach, Pane můj, tak jsi milosrdný, že smíme, jakmile duši schvátí bolest a bezměrný žal, naříkati tvými vlastními slovy: »Smutná je duše má až k smrti!« (Mat. 26, 38). Když jest naše duše jako sešněrována strachem z budoucnosti, když bledneme a chvějeme se v předtuše bojů a strádání, která nás očekávají, pak vzpomeneme na tvůj krvavý pot a smrtelný zápas: »Počal se lekati a teskliv býti« (Mar. 14, 33). »I stal se pot jeho jako krůpěje krve tekoucí na zem« (Luk. 22, 44).

Když pláče nad hrobem svých rodičů, svého bratra, svých přátel, myslím na slzy, které jsi proléval u hrobu Lazarova. A když mi bolest nad rozvrácenou vlastí naplní oči slzami, vzpomenu na slzy, které jsi prolil nad zkázou Jerosalema . . . A když sotva již dovedu přemoci svou bolest, takže musím volati k nebi o smilování, smím tak činiti tvými posvěcenými slovy: »Otče, chceš-li, odejmi tento kalich ode mne, avšak ne má, nýbrž tvá vůle se staň« (Luk. 22, 42).

b) Z příkladu Kristova však vyvěrá ještě jiné naučení: *jak přijímat utrpení, které nám jiní připravili.*

Patřme na Krista, jak On přijal kříž, který mu byl jinými vložen.

Jsou utrpení a strádání, která jsme přijali dobrovolně, ba s touhou, jako pokutu za hříchy — a ty snášíme poměrně snadno. Ale jsou útrapy, strádání, navštívení, která jsme si nevybrali, kterých jsme nevyhledávali, ale přicházejí samy, kterým bychom rádi chtěli uniknout — a právě tyto nésti silnou duší a s ochotností, ach, to nám připadá často tak za těžko! Když na cestě ži-

vota narážejí naše nohy stále na kameny, když jest žena tak náladová, nebo muž tak hrubý a náročný, když tolik toužím po trošce zdraví, po větším soustu chleba, když kolem mne řádí lehkomyšlnost, bezbožnost a nemravnost . . . ach, kolik je tu křížů, které jsou *jinými* vkládány na má ramena a já je musím každý den vzít na sebe a nésti je!

»Kdybych aspoň věděl, že je to svatá vůle Boží!« — tak si říkáme. »Rád bych to snášel, kdyby to byl vložil na mne Bůh a ne tito zlí lidé!«

Ale slyšme, jak Kristus Pán napomíná Petra: »Vpravdě, vpravdě pravím tobě: když jsi byl mladší, opasoval jsi se sám a chodil jsi, kam jsi chtěl; když však zestárneš, vztáhneš ruce své a jiný tě opáše a povede kam nechceš« (Jan 21, 18). A evangelista dodává: »To pak pověděl naznačuje, kterou smrtí oslaví Boha« (Jan 21, 19).

Slyšíte, bratři? Dobrovolně na se vzaté odříkání a obět pro Boha jsou dobré a krásné, ale mnohem cennější jest přijat kříž, na který nás přibíjejí druzí.

Pohleď, i proto trpěl Pán náš Ježíš Kristus! Proto, aby v životě pozemském nebylo jediného utrpení, v němž bychom nedoznali úlevy silou utrpení jeho.

B. Ale Kristus nás neučí utrpení toliko snášeti, ale *také nám pomáhá je snášeti*.

a) Pouze Kristus *může* pomoci, protože rozluštil problém utrpení. Člověk trpěl i před Kristem, ale trpěl bezúčelně, aniž by si to dovedl vysvětliti; člověk zatrpkl, stal se zatvrzelým a zahynul v utrpení . . . jak bych to jen měl říci? . . . Před Kristem si s utrpením nevěděli rady. Pak přišel Kristus a obejmul kříž! Dobrovolně, pln vřelé lásky! Není ženicha, který by svou nevěstu k sobě přivínil s vřelejší láskou, než to učinil Kristus s křížem! A tato láska, s níž vzal utrpení na sebe, dobrovolně na sebe vzal, snála s utrpení dřívější kletbu a bezúčelnost.

Ve svém nitru byl Kristus stále hotov trpěti, a to ho učinilo velikým.

Jsou lidé, kteří klesají pod utrpením, jsou jiní, které zlý osud drtí, kteří se stávají v utrpení zlostnými, brutálními. *Kristus však nejvýše vyrostl ve stínu kříže*. Od té doby nemůže utrpení uškoditi křesťanům, proniknutým duchem Kristovým. Tam, kde jiní klesají — oni pracují dále. Tíživé starosti je neustále trápí — a přece chodí s hlavou vzpřímenou a s tváří veselou. Rána za ranou na ně dopadá — a jejich ruce se přece spínají k modlitbě. Nad nimi se nebe pokrylo mraky — ale oni přece pociťují teplo slunce schovaného za nimi. Protože dobře vědí, že utrpení tiše snášené nečiní člověka jen moudrým a pokorným, ale že tiché utrpení je skutečně bohoslužbou.

Nevím, zdali jste již slyšeli výrok sv. Terezie z Lisieux, s nímž přijímala jednu ze svých nejtěžších zkoušek.

Nedosáhla ještě věku, kterého se vyžaduje k přijetí do kláštera. Proto putovala do Říma, aby si osobně vyprosila dovolení sv. Otce Lva XIII. Papež však nesvolil. Můžeme si představit její bolest. Ale naříkala snad? Naopak! Ve vši pokoře se přiznala ke své porážce.

»Darovala jsem se Ježíškovi jako hračka,« pravila, »ale ne jako hračka drahocenná, na niž se smějí děti pouze dívat, na kterou si však netroufají sáhnouti. Chtěla jsem se státí jeho bezcenným míčkem, který se může pohoditi na zem, do něhož se může kopati, který se může propíchnouti a nechati ležet, ale který také možno přitisknouti k srdci, když to činí malému majiteli radost...« »Jedním slovem,« pravila — a to vyjadřuje tak živě její pocity, »chtěla jsem Ježíška pobaviti, chtěla jsem se vydati jeho dětským rozmarům.« Nuže, při návštěvě Vatikánu vyslyšel Ježíš její prosbu: probodl svou malou hračku. »*Jistě že se chtěl podívat, co se nalézá uvnitř,*« píše světice.

Hle, jak pohled na Kristův kříž činí duši podivuhodně jemnou a ušlechtilou. Hle, jak utrpení povznáší člověka k Bohu!

b) Přetvořuje takto každé utrpení? Nikoliv!

Je každé utrpení záslužné? Nikoli!

Dokud trpíme sami, může v nás duše zatrpknouti, může se velmi zatvrditi. Jakmile však *trpíme s Kristem*, pokud v nás trpí Kristus, plní se o našem utrpení slova sv. Pavla: »S Kristem ukřižován jsem« (ke Gal. 5, 20), tu vytryskne z utrpení Kristova síla, očišťující duši, a peklo utrpení přemění se v očišťující oheň. Právě tak, jako horská bystřina čistí svou vodu v krásnou křišťálovou kapku démantovou tím, že žene svůj proud se strany na stranu, takže se voda točí a šumí, pění se a vlní.

c) Nyní také porozumíme, proč křesťanství je pramenem živé vody, který nás sílí v boji s tvrdým životem, který nás sílí mužně snášeti utrpení. A je to zvláštní: to křesťanství, kterému jest utrpení tak vzácným a cenným, není přes to *žádným pochmurným světovým názorem!* A to proto, že cesty, po nichž kráčíme, jsou sice trudné, ale ozařuje je láska Boží; jdeme ve šlépějích Krista, jenž musel dojít až na konec své křížové cesty, aby dospěl ke slávě velikonočního zmrtvýchvstání. Dle žalmisty se musí dříve v slzách sít, aby se mohlo sklízeti s jásáním (Žalm 125, 5), abychom konečně mohli říci Pánu: »Dobře mi, žes mě ráčil pokořiti« (Žalm 118, 71), abychom i my se mohli pomodlití překrásnou modlitbu *Štěpána Széchenyi*-ho, kterou vepsal do modlitební knihy své paní:

Bože můj, který jsi pokladnicí veškerého dobra, všeho, co je vznešené a dokonalé, naplň mou duši i srdce mé Duchem svatým!

Posilni mne svou nebeskou silou, abych mohl potíratí pozemské slabosti a dospěl k Tobě.

Oprosti moji mysl od každé pozemské strusky, očisti mou lidskou přirozenost, abych se stal Tebe hodným.

Ulej odvahu do mé duše a nedopust, abych kritisoval Tvá nařízení, nebo dokonce pochyboval o Tvé všemohoucnosti, vševědouce a tvém milosrdenství.

A konečně zahrň co nejhojněji svým požehnáním každého člena mé rodiny, abychom Tě všichni společně chválili jednou v nebesích. Amen.

Pane můj, buď vůle Tvá jako v nebi tak i na zemi!

Hle, to je svaté tajemství síly a útěchy našeho trpícího Spasitele!

*

Milí bratři a sestry! Xerxes, mocný král perský, před nímž se chvěli všichni lidé, bičoval jednou v bezmocném hněvu rozbourené moře. Dal postavit most mezi Evropou a Asií, aby mohla jeho vojska přejíti. Ale silná vichřice zničila tento most úplně. Na to dal Xerxes vysázeti moři 300 ran prutem se slovy: »Ó ty trpká vodo, tento trpký trest ti přisoudil tvůj pán, protože jsi se vzbouřila...«

Ale moře šumělo a bouřilo dále a zůstalo tak slané a trpké jako dříve, nestarajíc se ani dost málo o bezmocný vztek lidské pýchy.

Ale moře se ihned ztišilo... ihned ustal vítr... ihned se uklidnily vlny, které se tak strašlivě vzdouvaly a pěnily, v okamžiku, když povstal Pán a Stvořitel světa, Ježíš Kristus, mezi apoštoly v lodičce, divoce se zmítající na vlnách. »Přikázal větrům a moři a nastalo ticho veliké« (Mat. 8, 26).

Bratři! Moře života, vichřice a orkán našeho utrpení nás také hází sem a tam a zasazuje nám ránu za ranou; ale zatím co člověk bez Krista ve svém bolu jen bezmocně soptí, uklidni se a utiši s Kristem i ta nejohroženější vichřice.

Pojďte tedy a ukažte nám, vy velcí skeptikové, vy bezmocní mudrci světa, ukažte nám nyní v těchto dobách strašlivého utrpení a zkoušek, co dokážete!

Zato naše svaté náboženství nám to ukazuje!

U utrpení vám bezmocně ruka klesá, jestli se nezatíná v pěst — zatím co naše ruce jsou k modlitbě sepjaté!

Uáš obličej je ztrhaný — náš pohled mlie utkvívá na Kristu!

Uy jste pohříženi v temnostech hříchu — nám září skvostný východ slunce!

Uám zůstalo zoufalství, nás blaží víra!

Uášim údělem smrt, našim život! — Amen.

12. KRISTOVO A MOJE UTRPENÍ

II.

V Kristu milovaní bratři a sestry!

Slyšeli jste již někdy příběh o mnichu z Optiny? Tolstoj píše v jedné své knize o tomto řecko-katolickém mnichu, který žil v ruském klášteře v Optině a onemocněl bolestnou nemocí. Po celá léta ležel bez pohnutí na loži v prosté cele. Nebyl schopen žádné práce. Všem byl na obtíž, nemohl ani sám jísti, ale museli ho krmiti — stal se úplně neužitečným.

Dovedu si představit, co by asi mnozí řekli při pohledu na tohoto nemocného: »Jakou cenu má takový život? K čemu toto bezúčelné utrpení? Proč ho lékaři neuspí, zcela bezbolestně, ve vši tichosti navždy?«

A víte, co píše Tolstoj o tomto mnichu? Že snášel své strašlivé utrpení s radostným srdcem a klidnou duší tak, že své řeholní spolubratry nejen povzbuzoval k radostné práci, ale že k němu ponenáhlu putovali z celého Ruska v procesích, aby nemocného spatřili. Ubohý nemocný vléval zdravým do srdce sílu, učil je trpělivě žíti. Ten, jenž se nemohl ani pohnouti, uváděl lidi zdravé na cestu k životu věčnému.

Jest jisto, že nikdo nedovede vrhnouti na utrpení takovou zář světla, jako Pán náš Ježíš Kristus, a ti, kteří kráčejí v jeho stopách. Bez Krista si nevíme rady s utrpením, tímto škůdcem lidského života. Bez Krista nerozumíme účelu utrpení podobně jako apoštolé nerozuměli slovům Páně, když začal mluvit o svém příštím utrpení. Naslouchali, ale nerozuměli.

Evangelista píše na jednom místě: »Hle, vstupujeme do Jerusalema a dokoná se tam všechno, co psáno jest skrze proroky o Synu člověka; bude totiž vydán pohanům a budou se mu posmívati a ho tupiti a na něho plivati a když jej zbičují, zabijí ho« (Luk 18, 31—33). A evangelista dodává: »Oni však nerozuměli z toho ničemu.« (Luk. 18, 34.)

Není to zvláštní, že apoštolové docela dobře rozuměli Pánu, když dával svá přikázání, zcela dobře rozuměli, když vyprávěl podobenství, když se nazval Synem Božím — a najednou mu nerozuměli, když mluvil o tom, že bude trpěti? Rozuměli mu tak málo, že se sv. Petr dokonce odvážil Pána z toho zrazovati, řka: »Odstup to od tebe, Pane, to se ti nestane« (Mat. 16, 22).

Tu se však naň Pán obořil s neobvyklou tvrdostí: »Jdi mi s očí, satane! Pohoršením jsi mi« (Mat. 16, 23).

Jako by byl řekl: Pokud nepochopíte velikého tajemství utrpení, nejste mými pravými učedníky. Později to ovšem dobře pochopili! Porozuměli tomu a toto porozumění ukázali mučednickou smrtí.

Bratři, sestry! I my stojíme nechápavě a s trpkostí před problémem utrpení. Snažme se mu porozumět. Podaří-li se nám to, jistě si s ním poradíme. Nebude se nám zdát tak těžké, jakmile jednou víme, za I. *Jak pohlížel Pán na utrpení*, a za II. jakmile víme, že *utrpení je pozdravem Božím*.

I. *Jak pohlížel Kristus na utrpení?*

A. Nejtěžším zkušebním kamenem každého filosofického systému a každého světového názoru je *problém utrpení*. Co říkají o něm filosofové? Jak si je vysvětlují?

»Oni však nesrozuměli z toho ničemu« (Luk. 18, 34), slyšeli jsme právě poznámku evangelisty o apoštolech.

O jak mnohých lidech by to dnes muselo říci Písmo sv.! Ani jedna vládní ústava nevyhubí utrpení. Země byla vždy »slzavým údolím« a také jím zůstane. Ze země utrpení se nemůžeme nikam vystěhovat. Všechny potká utrpení, ale kolik lidí stojí před ním nechápavě, v bezmocném vzteku, se skřípěním zubů! Není dveří, na něž by utrpení nebylo zaklepalo, do kterých by nevniklo násilím. Co si s ním tedy máme počítí?

Máme se snad přidati k *pesimistické filosofii* a říkati: Svět je skrz naskrz špatný, každé obydlí jest domem slz a šťasten je každý, který co nejdříve zahyne! Máme mluvití takto? Dodá nám taková řeč síly snášeti šlehy bolesti s duší klidněji?

Nebo se máme přidružiti k *požitkářům*, kteří se snaží omámiti trpící duši nesmírnými dávkami hříšných požitků? Kteří však příštího dne, když zmizelo opojení, se probudí ještě v trpčí náladě?

Nebo se máme přidati k *těm zkamenělým srdcím*, která vidí, že před utrpením vůbec utéci nemohou, a proto je přijímají se zatrpklou duší, se skřípěním zubů a zařatou pěstí? Tak tomu chtějí, ale člověk přece nedovede dlouho snášet bezúčelného, slepého utrpení.

Jak je to smutné, že velká část lidstva je bezradná v utrpení. Utrpení! Utrpení! Plno je ho všude, ale k čemu je zde, co jest jeho cílem?

B. Ale hned porozumíme problému utrpení, jakmile známe slova Pána našeho z Písma sv.: »*Nejsou myšlení má, myšlení vaše, ani cesty vaše, cesty mé — praví Pán. — Oč totiž převyšují nebesa zemi, o tolik cesty mé vyšší jsou než cesty vaše a má myšlení než myšlení vaše,*« *praví Pán* (Is. 55, 8, 9). Vidíme tedy, že Bůh užívá jiné míry. Lidé mají ve zvyku posílati si růže jako

znamení lásky, ale Bůh nás miluje i tehdy, když nám posílá trny. Na vážkách lidských platí jediné čin, ale na vážkách Božích ještě více utrpení. Ježíš byl veliký, když konal obdivuhodné zázraky, ale mnohem větší ještě, když trpěl.

Kdo nerozumí této pravdě, nepochopí ani Kristův život na zemi. Ten život, který byl utrpením protkán skrz naskrz. Spasitel sám nám dává do ruky klíč k pochopení svého života, když praví učedníkům z Emauz: »Zdali nemusil to Kristus trpěti a tak vejíti do slávy své?« (Luk. 24, 26.)

Skutečně: přemýšlíme-li o kterémkoli úseku jeho života, vidíme, že ho utrpení v nejrůznější podobě stále doprovází. Proč? Nuže proto, aby každému trpícímu, ať jest jakéhokoli druhu, dával příklad. V Betlemě byla chudoba jeho druhem, při útěku do Egypta útrapy člověka bez domova, v dílně v Nazaretě a při veřejném učitelském působení byly mu údělem unavující práce a na konec zrada, zneuznání, pohrdání, nenávist a smrt.

C. Právě tím, že celý život Kristův byl proniknut dobrovolně zvoleným utrpením, *usnadnil také nám snášet utrpení*. Neodňal utrpení od nás, ale zbavil ho všeho nepochopitelného, co nás dříve mučilo.

a) *Utrpení bylo hned od dob prvního hříchu a nikdy nezmizí, dokud bude žít na zemi člověk*. Bůh nestvořil utrpení, zla, nemoci a smrti, ale člověk si je zavinil, když zasáhl neposlušnou, hříšnou rukou do mravního světového pořádku Božího. Na počátku nebylo utrpení »druhou přirozeností« člověka — jak je tomu dnes. Vše, co Bůh stvořil, bylo dobré, »velice dobré« (I. Moj. 1, 31), ale: »Skrze jednoho člověka hřích přišel na tento svět a skrze hřích smrt« (Řím 5, 12). A od těch dob, od dob prvotního hříchu, je utrpení společným osudem všech lidí. »Svízeť veliká ustanovena jest všem lidem, a jeho těžké tíží syny Adamovy ode dne narození, až do dne, kdy bývají pochováni,« praví Písmo sv. (Sir. 40, 1). »Jako služba vojenská je život člověka na zemi, jak dny nádeníka jsou dny jeho,« dodává ještě na jiném místě (Job 7, 1).

b) Ale Kristus Pán zmírnil tento stejný osud všech tím, že *zařadil utrpení, které čeká na všechny lidi, mezi prostředky, jimiž ho máme následovat*. »Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři sebe sám, a vezmi kříž svůj a následuj mne.« (Mat. 16, 24.)

Od těch dob se nikdo nemůže nazývat věrným následovníkem Kristovým, kdo Ho nechá v utrpení samotného. »Hle, vstupujeme do Jerusalema,« pravil Pán k učedníkům svým, »a Syn člověka bude posmíván, poplván, bičován a usmrcen.«

Slyšíte, bratři? »Vstupujeme.« Nepravil »Vstupuji,« ale »vstupujeme«: Já i vy, já Mistr, a vy, kteří jste mými následovníky.

Co odvětili na to učedníci? Rozprchli se snad před utrpením zděšeně? Nejdříve Pánu nerozuměli, ale později již odvětili:

»Pojďme i my, ať umřeme s ním.« (Jan 11, 16.) Když se utrpení chápe takto, bude sice také boleti a lidská přirozenost bude i potom ještě vzdychati a plakati, ale ukáže se jeho hlubší božský význam. Třebas život zůstane i dále trudný, utrpení přestane býti člověku nerozluštitelnou hádankou.

Když nás tedy bolest tlačí k zemi, vzpomeňme si jen na slova Kristova: »Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři sebe sám a vezmi kříž svůj a následuj mne« (Mat. 16, 24). Kristus nás neučí zoufati si pod tíží utrpení, bouřiti se a zvedati pěst k nebesům, hádati se s Bohem, ale spíše se k Bohu přituliti. Víte přece, že ten, kdo svůj kříž nese trpělivě, jistě kráčí ve slépějích Páně.

Denně se modlíme v apoštolském vyznání víry: »Trpěl pod Pontským Pilátem, ukřižován, umřel a pohřben jest...« Tato modlitba však nesmí býti jenom bezduchým odříkáváním, ale musíme se namáhati, spojovati duševně svůj život plný utrpení s utrpením Kristovým (Fil. 3, 10), abychom mohli říci plni odhodlaného nadšení s apoštolem Tomášem: »Pojďme i my, ať umřeme s ním« (Jan 11, 15). Hle, jak vznešené učení o utrpení nám zvěstuje Kristus Pán!

Ve spojení s utrpením Kristovým snažila se pak křesťanská filosofie jakož i askese osvětlit mučivý problém utrpení. Neboť tolik je jisto, že náš nejdobrotivější Otec na nebesích nemůže míti zalíbení v útrapách a bolestech svých dětí. Ale nezamezí-li je přesto a dopustí-li, že nás stihnou nehody a přikvačí na nás utrpení, trpí to a dovoluje pouze proto, že tím sleduje své plány a cíle, své úradky, kterých úplně na zemi nikdy nepochopíme, které však ve velkých obrysech můžeme aspoň tušit, ale když je pouze tušíme, nepřipadá nám již tak za těžko utrpení snášeti.

1. Utrpení má tedy dle Božích plánů svůj účel. *Utrpení jest řečí, kterou Bůh k nám mluví, je to slovo pozdravu, napomenutí a slitování.*

Je to slovo pozdravu: Člověče, chci tvou duši prohloubiti, chci tě zušlechtiti!

Je to slovo napomenutí: Člověče, kráčíš nebezpečnými cestami, vrať se ke mně!

Je to slovo slitování: Člověče! Zde čin pokání, abys nemusel se káti teprve na onom světě!

Snažme se porozuměti této řeči Boží, která k nám mluví v utrpení! V dnešním kázání prozkoumáme jenom pozdrav Boží. O slovech napomenutí a milosrdenství budeme uvažovati až v příštím kázání.

II. *Utrpení pozdravem Božím.*

Starý i Nový zákon hlásá krok za krokem povznášející myšlenku, že Bůh chce učinit duši svých věrných dětí ještě cennější po-

• *mocí utrpení. »Nádoby hrnčířské osvědčují se v peci, a lidi spravedlivé zkouší utrpení.«* (Sir 27, 6.) *»A žes byl Bohu milý, bylo třeba, bys byl zkoušen.«* (Tob. 12, 13.) Chceme-li, aby strom přinášel ovoce, odřezujeme bujné výhony. Pěkně to napsal sv. Jan Evangel. *»Každou ratolest, která nese ovoce, očistí, aby nesla více ovoce.«* (Jan 15, 2.) *»Budete plesati, nyní na krátko, třeba-li, se rmoutivše v rozličných pokušeních, aby zkoušení vaší víry jsouc dražší nad zlato, které ohněm se zkouší, bylo shledáno k vaší chvále.«* (I. Petr 1, 6-7.)

• *Ale jak jest to možné, že rány osudu jsou s to učinit lidskou duši krásnější, čistší, cennější?*

• A. Především se v soužení ukáže, *zdali naše zbožnost jest o-pravdová*, zda nás bolest odloučí od Boha, nebo nás k Bohu *přiková*. Pravá křesťanská duše jistě nikdy se tak vřele nemodlí, jako právě v dobách neštěstí. Na ní se splňuje slovo Písma sv.: *»Neboť v ohni zkoušeno bývá zlato a stříbro, lidé pak milí Bohu ve výhni tísně«* (Sir. 2, 5).

Slyšeli jste již tu zajímavou legendu o bohatém muži? Byl zámožný, měl vše, nač jen pomyslí, ale jednoho dne přišel o všechn majetek a od té doby se potuloval světem zlomen a bez cíle.

Když procházel jednou vesnicí, upozoroval, jak hospodář přehazuje na sýpce obilí velikou lopatou. *»Proč pak nenecháš ta zrnka na pokoji?«* otázal se ho. *»Proto, aby neztuchla a se nezka-zila,«* odvětil rolník.

Pak kráčel opět mezi poli a viděl, jak rolník rozorává půdu ostrým pluhem. *»Proč zařezáváš tak hluboko do těla nebohé země?«* tázal se opět. *»Proto, aby byla jemnější a měkčí, aby mohla lépe přijímati sluneční paprsky i déšť.«*

Potom ho vedla cesta vinicemi, kde vinař ostříhal révu ostrými nůžkami. *»Proč tak týráš ubohou révu?«* tázal se opět. *»Vždyť já ji netýrám! Uřezávám z ní jen to zbytečné, aby mohla přinášeti hojné a dobré ovoce!«*

A tu se pojednou otevřely oči ubohého pocestného: *»Pane a Bože můj, já jsem tím obilím, které jsi přehazoval jen proto, abych se nezkazil. Já jsem tou rolí, která musí býti zbrázděna pluhem, abych se stal přístupnějším Tvému slovu a Tvé milosti. Já jsem vinná réva, kterou jsi stříhal nůžkami bolesti, abych nesl ovoce.«*

• Ano, utrpení jest pozdrav, který nám Bůh posílá, který očišťuje naši duši!

B. A zvláště, když uvážíme, kolik *zásluh pro nebe* si můžeme získati svou vytrvalostí! *»Za čistou radost to mějte, bratři moji, když upadnete v rozličná pokušení, vědouce, že zkoušení vaší víry působí vytrvalost; vytrvalost však měj dílo dokonalé, abyste byli dokonalí a celí, v ničem pozadu nezůstávajíce«* (Jak. 1, 2—4).

Ve špýrském dómu visí nad královskými rakvemi na koncích

dvou řetězů veliký kříž a veliká koruna: výmluvný symbol pro každý lidský život! Vždyť »svou nevadnoucí korunu« (I. Petr 5, 4) si můžeme zasloužiti toliko nesením kříže. To povzbuzovalo též sv. Pavla v jeho bojích: »Pro budoucnost jest mi uložena koruna spravedlnosti, kterou mi dá v onen den Pán« (2 k Tim. 4, 8). A sv. apoštol Jakub píše rovněž: »Blahoslavený člověk, jenž snáší pokušení, neboť když bude zkoušen, obdrží korunu života, kterou Bůh zaslíbil těm, kteří ho milují« (Jak. 1, 12).

Ve Švýcarsku v kantonu Graubündském jest hluboká propast, která má od nepamětných dob hrůzný název »Zlá cesta«. Na jedné straně této cesty se týčí vysoké skalní stěny, které v každém okamžiku hrozí sesutím, na druhé straně hučí Rýn. Je to zajisté zlá cesta! Ale není jím také život lidský? »Široká jest brána a prostranná cesta, která vede k zahynutí... Jak těsná jest brána a úzká cesta, která vede k životu« (Mat. 7, 13—14), napomíná Pán. »Střízliví buďte a bděte, neboť protivník váš, ďábel, obchází jako lev řvoucí, hledaje, koho by pohltit« (Petr 5, 8, 9).

»Skrze mnohá soužení musíme vcházeti do království Božího« (Sk. ap. 14, 21), praví apoštol, a tuto myšlenku znázorňuje známý německý básník Bertram ve své přiléhavé fantasii, když nechává mluvití cedr libanonský: »Rostu pomalu. Můj čas se nazývá tichá trpělivost. Každý čas dává mi vzrůst. Nikdy mě mráz nestihne nepřipravena, nikdy mi zima není příliš krutá... I když vichr rve mi kořeny, rostu přece! I vichřice, která mě pocuchá, nechá mě růsti. Všechny své síly nutím k tomu, abych vyrůstal k nebi. Přijímám trpělivě blesk i sluneční svit i proudy deště, neboť znám pouze jeden jediný cíl: musím růsti. S výše horského vrcholku se rozhlížím kolem po širém světě a čekám až se přiblíží okamžik, kdy mám býti poražen, aby z mého těla byla zbudována svatyně pravého Boha.«

Ano: utrpení jest pozdravem Božím, který nás volá do výše! •

C. A konečně nás utrpení povyšuje také tím, že *činí lidské srdce soucitným, smířlivým a chápajícím cizí bolesti.*

Jak tvrdé jest srdce tolika lidí! Dnešní člověk má srdeční vadu: ale ne snad rozšíření srdce, ale zúžení srdce, snížení srdce, zkorutání srdce! Jak málo pochopení máme pro slabosti druhých! • Jak veliká jest naše netrpělivost oproti malým nervositám lidí kolem nás! ... A jest to zvláštní: Čím se člověku lépe daří, tím jest nelítostnější a nervosnější, zatím co v srdcích mnohých trpících sídlí svatý klid, bratrské odpuštění a neskonálá trpělivost. Kdo nezakusil bolest, ten bývá povrchní, plýtký, ba i lehkomyšlný. Nejzářivější drahokamy, nejvznešenější poklady, které se nacházejí v hloubi lidské duše, vykope na povrch teprve kopáč utrpení. Jen se podívejte na zevnějšek a do tahů člověka, který mnoho trpěl: kolik dobroty a mírnosti, jak oduševnělá jest jeho řeč

i jednání, jak se dovede ovládat! Vidíme, jak se na něm usku-
tečňují slova sv. Pavla: »Nikdo nebyl při mně, nýbrž všichni mne
opustili . . . ale Pán byl při mně a posilnil mě« (2 k Tim. 4, 16—17).

Kdo však ví všechno toto o utrpení, ten — a jen ten — rozumí
učení křesťanské askese o ceně utrpení.

Jeden z velkých francouzských myslitelů, *Pascal*, používá výro-
ku, který sice na první pohled zaráží, ale jehož pravdivost se brzy
pozná. Píše: »*Pravý stav křesťana jest nemoc.*« Toto tvrzení by
ovšem nahánělo strach, kdyby mělo znamenat, že křesťan má vy-
hledávati utrpení s vášní a radostí.

Ne, tak to nemínil onen myslitel! Ale tak, že duševní síla, kte-
rá předčí svět a kterou nabízí křesťanské smýšlení, se nikdy jinde
neprojeví krásněji, než v dobách utrpení a ran osudu. Když svět
nás hrozí pohltit, když se cítíme tak opuštěni, když se nebe nad
námi zatahuje mraky, zůstává nám na vybranou pouze: buďto za-
tneme pěst a budeme proklínat slepý osud, anebo majíce naději
v život věčný, ovládneme se a budeme se klidně dívat na rozbou-
řené moře života.

Když dovedeme býti trpělivi ve vlastním utrpení, následuje
druhý stupeň vzestupu: *Dovedeme býti trpělivými ke svým spolu-
bližním.* Také vůči těm, kteří stojí u našeho lůžka bolesti, a vůči
všemu, co nás dříve tak lehko rozčilovalo. Kdo mnoho trpěl, bude
míti duši čistou a jemnou a dovede u jiných mnoho přehlédnouti
a odpustiti.

Jen si vzpomeňme na scénu z evangelia, když Pán uzdravil ne-
mocného dnou. Vzpomeňme na to, co pravil k nemocnému: »Vstaň,
vezmi lože své a chod'!« Nuže, kolika nemocným to říká Pán i dnes
ještě — v duchovním smyslu: Doba této nemoci bude pro tebe
časem očištění, zušlechtění, uzrání, pozvedni se ze svého malicher-
ného světa a putuj pak na výšinách dokonalosti.

*Nyní už rozumíme také příběhu o mnichu z Optimy. Neboť kdo
s takovou duší dovede trpět, ten i při zdánlivém lenošení po dobu
nemoci projevuje požehnanou činnost.* Nemocný, který je po celou
řadu let připoután k svému loži, koná práci apoštola: káže a učí.
Není totiž nejkrásnější prací ta, která buduje stroje, staví továrny,
láme rekordy při závodech, ale ta, která nás učí, jak se můžeme
povznést nad časné neštěstí a trpký životní úděl.

*

Křesťanský pohled na utrpení je vznešený, ideálně krásný, pou-
hé lidství, humanita sama by k něčemu podobnému nikdy ne-
dospěla.

Víte, bratři a sestry, že dle křesťanství může býti utrpení také
životním úkolem a životním povoláním?

Životním povoláním? Ach, jak nepochopitelně to zní! A přece to tvrdí ruský spisovatel Turgeněv o hrdince jedné své povídky. Na počátku kázání jsem se zmínil o příkladu nemocného mnicha. »Ale to byl přece řeholník, člověk, který se zapracoval do ctností,« mohl by snad někdo namítnout. Dobrá! Vyslechněte tedy jiný příklad, příběh tanečnice, která je hrdinkou jiné knihy Turgeněva.

Tato stále zpívající a veselá tanečnice se jmenovala Lukarja. Kteréhosi jarního jitra ji probudil překrásný zpěv slavíka. V polospánku vyskočila s lůžka a chvátala dolů po schodech, aby lépe slyšela, ale přehlédla jeden schod, spadla, a od té chvíle byla chromá. Všecko zkoušela, aby zas nabyla zdraví, jednou žhavým železem, po druhé ledem — ale všecko marno! Dlouhá léta trpěla nesmírnými bolestmi. »S počátku jsem byla smutná,« pravila, »ale ponenáhlu jsem si zvykala . . . vždyť jiným se daří mnohem hůře, myslela jsem si.« Později mluvila těžce trpící již takto: »Často si zpívám staré písně, koledy a jiné písně náboženské. Jediné tanečních písní nezpívám: ty by se nehodily k mému nynějšímu povolání.«

K mému nynějšímu povolání! — Jak skvostná to myšlenka! K povolání patří »povolání«. Kdo povolává? Pán! Tak jako volá jedny k práci tělesné, jiné k práci duševní, k hrdinským činům, tak povolává jiné k utrpení!

Neptej se tedy: »Proč povoláváš právě mne, Pane? A proč právě k tak těžkému utrpení?« — Nikoli, bratře, sestro, na to se neptej, na to nedostaneš odpovědi. Jen Bůh ví, proč jsi to právě ty.

Raději se zeptej: Za jakým účelem to, Pane, posíláš? Čeho tím chceš dosáhnout? Dívej se na utrpení se stanoviska života věčného, porozumíš mu a uslyšíš odpověď z úst Božích:

Ty chudý jsi — já však bohatý!

Ty hříšník jsi — a já odpuštění!

Ty hladov jsi — já chléb jsem nebeský!

Ty žízniv jsi — já pramen života věčného!

Ty temnota jsi — já jasná záře sluneční!

Ty naříkáš — hle, já tě polituji!

Ty pláčeš — já tě potěším!

Tys člověk — hle, já Bůh jsem tvůj!

Ano, tys můj Pán, můj Otec, můj Bůh, v něhož věřím, v něhož doufám, kterého miluji, ano, kterého nade všecko miluji. Amen.

13. UTRPENÍ KRISTOVO A MOJE

III.

V Kristu milovaní bratři a sestry!

Nedlouho před světovou válkou zemřel spisovatel *Huysmans*, světoznámá osobnost francouzské literatury. Měl za sebou pohnutou literární minulost. Nejen že obohacoval pornografickou literaturu svými nemravnými spisy, ale šel v dekadenci tak daleko, že v knize »*Là bas*« přímo postavil oltář kultu satanáše . . . A hle, jednoho dne se roznesla neuvěřitelná zpráva, že tento oslavovaný pornografický spisovatel se vrátil ke katolickým ideálům, které kdysi tak proradně opustil, ba že se dokonce stal mnichem.

Téměř nepochopitelné překvapení! Jeho staří přátelé se toho zděsili. Ale po tak špatné minulosti narazil *Huysmans* v samotných katolických kruzích na nedůvěru, protože si nebyly jisty, zdali mu snad tento krok nemá dopomoci k novému rafinovanému literárnímu boji proti Církvi.

Ale víte, kdy přestaly všechny pochybnosti o jeho opravdovém návratu? Když onemocněl rakovinou jazyka a ve svém strašlivém utrpení pravil: »Toto všechno musím vytrpět, aby se všichni, kteří čtou mé knihy, přesvědčili, že můj katolicismus není jenom literatura.«

Skutečně krásné to vysvětlení, hodné člověka duševně silného. Spolehlivým měřítkem naší duchovní hloubky jest zajisté to, jak vytrváme v krutých okamžicích zkoušek. Utrpení snášená s Kristem činí naši duši krásnější, hlubší, průhlednou jako křišťál — o tom jsem mluvil ve svém posledním kázání. A také jsem řekl, že snad právě to Bůh s námi zamýšlí, když sesílá utrpení.

Než On má i jiný cíl!

Nesmíme pohlížeti na utrpení pouze jako na pozdrav Boží, jako na pozvání k čistým výšinám, jak jsme to posledně slyšeli, ale *za I. může býti utrpení též napomenutím Božím*, někdy i posledním prostředkem k zachránění naší duše, *za II. může býti utrpení také Božím milosrdenstvím*, kterýmžto nám poskytuje možnost činiti pokání za minulost, plnou hříchů.

I. *Utrpení jest Božím napomenutím.*

K čemu to množství utrpení na světě? tážeš se.

A. Nuže k tomu, aby tě jako ostrý nůž vylouplo ze slupky pozemské pomíječnosti, do níž jsi se snad příliš hluboko zahrabal.

Jakmile se ti rozplyne pod rukama zdraví, bohatství, dobré jméno, moc, krátce celé pozemské žití, nauč se od sv. Terezie zvolati: »Solo Dios basta!« — »Bůh sám postačí!« jen v Bohu můžeme dojít klidu!

Pokud svítí slunce, nevidíme hvězdy. Právě tak nevidí mnoho lidí svou hvězdu, která je vede k životu věčnému, dokud nad nimi září slunce blahobytu. »Uprostřed kostela hoří věčné světlo. O slunných dnech pobledne, jakmile se však začne chrám haliti do tmy, zazáří jeho plamen.« (Gárdonyi.)

Jak často nám hlásá Písmo sv., že rána z ruky Boží jest *upomenutím k polepšení*. »Mysleme, že tyto pokuty menší jsou nežli hříchy naše, a věrme, že metly Hospodinovy, jimiž nás jako služebníky tresce, přišly k nápravě a ne k naší záhubě.« (Judith 8, 27.) A spisovatel knihy Moudrosti volá: »Ó jak dobrý a líbezný jest, Pane, duch tvůj ve všech věcech! Protož ty, kteří bloudí, maličko tresceš, a čím hřeší jim připomínaje napomínáš je, aby zanechajíce zloby, věřili v tebe, Pane!« (Kn. Moudr. 12, 1, 2.)

Proto praví sv. Pavel: »Jsouce však souzeni, od Pána jsme tresáni, abychom s tím světem nebyli zavrženi« (I. Kor. 11, 32).

Jsou povahy tvrdé, jako led studené a nepřístupné, které se uzavírají každé náboženské myšlence. Co si má Bůh s nimi počítí? Má je nechat zahynout? Takoví lidé se podobají ořechu: aby se člověk dostal k jejich sladkému jádru, musejí býti zmačknuti a rozbiti.

B. Utrpení může býti *operací v ruce Boží: bolestnou, ale nutnou oční operací*. Většina lidí má chybný zrak pro pozemské věci. Jen se podívejte, jak lpějí i na nejmenších radostech života! Jak se honí za světskými malichernostmi a při věčném shonu za chlebem stanou se krátkozrakými pro statky věčné.

Jak mnoho lidí na Boha docela zapomene, když jim veselý život poskytuje své rozkoše a vrací se k Bohu teprve tehdy, až štěstí před nimi lakomě zavře dlaň.

Buďme Bohu vděční, když sáhne po operačním nožíku, k utrpení, když naši zrakovou sílu nemůže zlepšit jiným způsobem.

Kolik duší nalezlo Boha teprve v temnotách utrpení, když jej před tím nechtělo znáti v slunečním světle štěstí! Kolik jich vytrhl Bůh takovým způsobem z nejkrajnějšího duchovního nebezpečí! Mezi světci nalézáme mnoho těch, které zachránilo zkoušející Boží slitování — opakují: *zkoušející Boží slitování!*

Postačí, když uvedu jako doklad životopis sv. Markéty z Kortony. Když jí bylo asi osm let, zemřela jí matka a od té doby propadlo ubohé děvčátko lehkomyšlnosti. Její zpustlost vyvrcholila, když utekla s jedním mladíkem z otcovského domu a oddala se nepočetnému životu.

Tak uplynulo celých deset let... blížila se neodvratná záhuba.

Jednoho dne se vrátil její malý psík, který obyčejně doprovázel mladého muže, s vytím a kňučením domů, uchopil Markétu za šaty a skuče táhl ji za sebou. . . Konečně se zastavil u zkrvavené mrtvoly, která již byla v rozkladu. Byl to její milenec, který byl před třemi dny zavražděn. . . Tento okamžik vyrval dívku z bahna, vrátila se z bludné cesty. Třidvacet let ztrávila v úzké cele v přísném pokání, až dospěla výšin svatosti. Kdyby ji nebyla stihla ona těžká rána, snad by ji nic nebylo odvrátilo od záhuby.

C. Ale proč vlastně uvádím tento příklad, když se přece mohu odvolati na nás samotné?

Nechci nikoho vyzývat k veřejné zpovědi. . ., ale myslím že byste mi přisvědčili, když se otáží: Zdaž není uprostřed nás někdo, kdo by snad nikdy nebyl našel Boha, kdyby nebylo nějakého velkého neštěstí, pohromy, nemoci nebo úmrtí?

Podle Písma svatého bude »čistiti« Bůh každou vinnou révu, »aby nesla více ovoce« (Jan 15, 2), nejsou tedy slzy bolesti se strany Boží nic jiného než desinfekční pokropení duše proti plísni hříchu.

Snad teprve bolest tě přivede k vědomí, že špatně jednáš, když tě zkruší utrpení, když pálí a žere a leptá a řeže! Tebe, který jsi se zcela upsal světu! Tebe, kterého požitek hříchu železnými okovy k sobě připoutal! Tebe, který jsi se odloučil od stáda Páně! Tebe, kterého Bůh, *milosrdný Bůh*, nedovedl již jinak zkrotiti, než že na tebe vyslal ostrého psa, tak jak pošle pastýř svého ovčáckého psa za zbloudilou ovci, aby ji tak dlouho znepokojoval, obtěžoval a kousal, až se konečně zase vrátí ke stádu.

Rcete, není zde nikoho mezi vámi, kterého by takový ostrý pes svatého utrpení nehnal k Bohu zpět s jeho bludné cesty, z jeho chladu, lehkomyšlnosti nebo strašlivého mravního bankrotu? Hnal zpět k Bohu, k nebeskému Otci, který naň starostlivě čeká s otevřenou náručí?

Hle, zde máme novou odpověď na mučivou otázku: K čemu utrpení? Utrpení může býti poslední pokus Boží, poslední prostředek k záchraně naší duše.

Trochu nezvykle znějí slova, která pronesl před třemi sty lety kardinál *Pázmány*; než dodnes jsou ještě svatou pravdou: »Viděli jste již někdy,« táže se, »jak zacházejí lékaři s nemocným? Koho chtějí zachovati při životu, toho trápí ohněm a železem, hladem a žízní. Spočítají jeho kosti, řeží na jeho údech hned zde, hned onde a obtěžují ho hořkými nápoji, krátce provádí to s nemocným tak, jako by byli s ním uzavřeli smlouvu, že ho potrápí. Jakmile však vidí, že nemoc vítězí nad přírodou, že není naděje na uzdravení, neobtěžují již nemocného hořkými léky a ani mu nebrání, aby se najedl svých oblíbených pokrmů — ale dají mu vše, čeho se mu zachce, neboť mu nechtějí ničeho již odříci, není-li vyhlídka na zlepšení. Není to zvláštní, že se nikdo nediví, když lékař

hojí pomocí ohně a nože, hladem a žízní, zatím co se tak mnozí diví, ba dokonce se nad tím i rozčilují, když zde na zemi Bůh spravedlivě pálí a řeže, aby je léčil a uchránil pro věčnost, a bezbožné přenechá jejich radostem?« Ó jak pravdivé a hluboké to myšlenky! Snažme se v utrpení porozumět hlasu Božího napomenutí.

II. Utrpení jest hlasem Božího smilování.

Utrpení však není pouze Božím pozdravem a napomenutím, může býti znamením milosrdenství Božího: *příležitostí k pokání za staré hříchy.*

A. Člověk často zaslechne otázku: *Proč právě já? Proč musím já trpěti?* Já, který jsem přece Pánu tak věrně sloužil! Já, který bych se spokojil s několika málo radostmi, ale ani ty mi nejsou dopřány. A tuhle mému sousedu, tomu rouhači, lehkomyslníku, požitkáři a člověku smyslnému — tomu se všechno daří...«

Nepohoršujme se nad tím, když lidé při svém úzkém rozhledu takto mluví. I sv. Petra se jednou zmocnilo takové malicherné smýšlení. Když mu Ježíš naznačil, že umře mučednickou smrtí, otázel se Petr zvědavě Pána, co se tedy stane s Janem? (Jan 21, 21.) Ale Pán pokáral tuto zvědavost poměrně přísně: »Co ti po tom? Ty mne následuj.« (Jan 21, 22.)

Co jest nám po tom, milí bratři a sestry, zdali jiný to má snadné, kdežto já tak těžké! Mně musí postačit, když vím, že kráčím po cestě, kterou mi Bůh vyznačil, a i kdyby to byla cesta sebe tvrdší, kdyby vedla studenými prosincovými nocemi! »Ty mne následuj!« s onou věrností, s jakou se drží hvězdy své vyznačené dráhy, i když ta cesta vede mrazivými prostorami vesmíru.

B. Ale proč trestá Bůh právě mne! Vždyť jsem mu přece tak věrně sloužil...! *Čím jsem si zasloužil, že se na mne Bůh takto hněvá...?*

Ach, rozdělování bolesti a utrpení jest a zůstane velkým tajemstvím Prozřetelnosti Boží, jejížto cest nedovede náš lidský rozum pochopit. Ale jedno víme: *Neštěstí nemusí býti naprosto znamením Božího hněvu a trestem Božím!* Slyš, co praví sv. Pavel o Kristu Pánu: »A přes to, že byl Synem Božím, konal poslušnost tím, co vytrpěl« (k Žid. 5, 8), t. j. Kristus svým utrpením poslouchal. »Já kárá a trestám ty, které miluji« (Zj. 3, 19). »Blaze člověku od Boha trestanému; proto kázeň Páně nezamítej« (Job. 5, 17, 18). »Koho Pán miluje, toho kárá... Bůh se k vám chová jako k synům; neboť který jest syn, jehož by otec nekáral?« (k Žid. 12, 6, 7).

Žila kdy na světě bytost, která by byla jen přibližně tak věrně Bohu sloužila a byla Bohu tak milá, jako nejblahoslavenější Panna Maria? A ušetřil ji snad Bůh oněch tisícerych zkoušek a utrpe-

ní? Pohleď jen, jak prchá před vražednými plány Herodovými! Kolik bezesných nocí stál ji tento útěk, kolik strádání, jaký strach a tíseň! Byly to kruté týdny, ale nejbližoslavenější Panna Maria snesla vše! Proč to snesla? Protože držela Pána Ježíše ve svém náruči! Nuže, to je to právě! Zde máme klíč k rozváznému utrpení. *Musím mít Krista ve své duši!*

C. Nesmíme nikdy říkati, co tak často slyšíme z úst trpících: »Proč bije Bůh zrovna mne? *Když jsem se přece nedopustil žádného, skutečně žádného hříchu!*

Ach, drahý bratře, drahá sestro, jenom se hluboce zamysli nad těmito slovy v tichých večerních hodinách, a poznáš, jak velice se mylíš, když říkáš, že jsi nevinný. Že jsi se nikdy nedopustil hříchu? Nuže rci, což nejsi člověkem? Člověkem, v němž slaví divoká síla pudů až příliš často hříšný triumf? Člověkem, v němž tak často podlehnou duše v zápase s tělem? Když to vše uznáváš, řekneš raději s lotrem ukřižovaným po pravici: »My zajisté spravedlivě trpíme, neboť dostáváme to, co náleží za skutky naše.« (Luk. 23, 41.)

• Jak potěšující jest myšlenka: *Raději chci trpět zde, než na onom světě!* Kdo si troufá zahledět se klidně do svého minulého života a rozhodně prohlásit: já jsem za své hříchy již dostiučinil? • Ano, vyzpovídal se, a Bůh mu odpustil trest věčný. Ale dostiučinění, povinnost pokání, to zůstalo.

Když tedy na nás přikvačilo utrpení, bude zajisté dobře otázat se: Nezasloužil jsem toho? Jen se zpytuj upřímně: Nenašly by se v tvém minulém životě nějaké poklesky nebo hříchy, jejichž vinu • milosrdný Bůh — ano milosrdný Bůh — tě miní nechat odpykat v tomto životě? Rci, troufal by sis zodpovědět tuto otázku poctivě, ve všem klidu: Ne, já jsem si toho nezasloužil!? Když sis tedy toho utrpení skutečně zasloužil, neměl bys pak spíše mluvit takto: Pane můj, děkuji ti nesmírně, žeš tak milosrdný! Vždyť já jsem zasloužil daleko více! Vedle mne tápe ubohý slepec — a já vidím! Tam se vleče chromý — a já mám zdravé údy! Moje srdce krvácí, ale kolik jiných krvácí stokrát víc!

Nemluvme tedy tak nerozumně: Nemám žádného hříchu, nikdy jsem nic zlého neučinil, proč tedy tento trest? Ale řekněme spíše s bratřími *Josefa Egyptského*: »Zaslouženě toto trpíme, neboť jsme se provinili.« (I. Moj. 42, 21.) A k tomu dodejme se sv. *Augustinem*: »Pane můj, zde mne trestej, zde řež a pal, jak chceš — jen ušetři mne na věčnosti!«

D. *Smíš říci upřímně*: »Toho jsem si nezasloužil? Můj dosavadní život není zatížen ani jedním hříchem, který by svolával hněv Boží? Vždy jsem Bohu sloužil a přece mne nyní tak strašně zkouší!«

I kdybys toto mohl zcela upřímně tvrdit, ani pak nesmíš o Bohu

pochybovat, ale spíše se otaž sám sebe: *Od čeho chce mne Bůh osvobodit tímto utrpením?* Ve žhavém ohni bolestí je těžko poznat, jaký účel sleduje Bůh — oko naplněné slzami totiž nevidí jasně — ale já se odvolávám na své vlastní zkušenosti: Což se nestalo v našem životě vícekrát než jednou, že po letech, když se rána utrpení již zahojila, museli jsme říci: »Bože můj, i to byla ruka tvá, tvá ruka plná požehnání. Děkuji ti, že jsi mne tak dlouho pálil a ořezával, až jsem konečně dospěl k poznání.«

Jen nezapomínejte, že utrpení nemusí býti po každé trest, ale že nás rány osudu mohou zasáhnout i proto, aby nás v budoucnosti uchránily hříchu. Kde žije na zemi člověk, který by dovedl snášet stálé, nezkalené štěstí pozemské beze škody pro svou duši, když toho nedokázali ani biblický David a moudrý Šalomoun! David byl bohabojný, dokud musel zápasit s bídou a strádáním. Šalomoun byl bohabojný, dokud ho neomámil blahobyt a královská nádhera. Ale uprostřed bezmezných pozemských statků a slávy upadli oba do těžkých hříchů. Horský potůček je čistý, pokud se jeho voda rozráží o špičaté skály a dokud se musí proplétati mezi kameny, ale změní se v bahnitý močál, jakmile vústí do doliny klidu a tichého pohodlí.

Ano, utrpení může býti trestem, jakož i napomenutím, ale může znamenat i vytríbení, které činí člověka nitrnějším a šlechetnějším.

E. A v tomto světle se dá vysvětlit nejen utrpení jednotlivce, ale také *utrpení národů*.

Nechť národy zodpoví nejdříve otázku: »Což jsme toho skutečně nezasloužili? Což jest u nás život soukromý i rodinný skutečně tak čistý, jaký jej Bůh chce mít? Jak pohlížíme na manželství? O čem mluví soudní jednání, strašné podrobnosti rozvodových procesů, frivolní lakadla výkladních skříní, plakáty, divadla, bia, různé výstřelky volnosti a nemravnosti v našem společenském životě. . . zdaž to nesvědčí o tisícerych ranách našich duší? — — Což nesvědčí to vše o tom, že jsme vyprovokovali hněv Boží, že se na nás splnilo i slovo básníka: »Ach, k vůli hříchům našim nás stihl blesk hněvu Páně«?

Ano, tak se ptejme nejdříve! A když jsme vyslovili mea culpa, pak hleďme dále: *Utrpení probouzí dřímající síly v národě*. Ve dnech blahobytného života stanou se jednotlivci i národy snadno změkčilými, zatím co ve zlých dnech vidí oči mnohem jasněji, srdce měknou, stávají se šlechetnějšími a ruce pracují pilněji. Kořeny stromu, který není otrásán vichrem, nevniknou hluboko do země, ale strom, jehož korunu rve vichřice s veškerou silou, zapouští kořeny vždy hlouběji, aby pak mohl tím výše vyrůst k nebi.

Ano, strádání, neštěstí a bída bolí vždy. Křesťanství je také •

nehlásá jako vlastní cíl. Jednotlivec i celý národ se může modliti, aby ustaly. I když je však nebe nad námi zatažené, přece se nesmíme bouřit, ale musíme políbit trestající a napřimující ruku nebeského Otce. Tak se naučíme jedné z nejkrásnějších modliteb a připojujme ji ke své ranní modlitbě: »Pane, Bože můj, mám před sebou den a nevím, co se mi v něm přihodí. Ale ať mne očekává cokoli, ať je to jakákoli námaha, práce, strádání, zklamání, jakákoliv bolest či nehoda, vše přijímám již předem od tebe s ochotou, poněvadž Ty, Otče, Bože můj, je posíláš a já jsem si toho zasloužil.«

*

Svět je naplněn bolestným sténáním trpícího, strádajícího a nemocného lidstva a jest jen málo lidí, kteří dovedou trpěti pro věčnost záslužně. Jen málokterí objeví i v bouři a bídě, uprostřed vln, *v nepochopitelných ranách osudu, milující srdce Boží.*

Ovšem, kdybychom si sami zařizovali svůj vlastní osud, jistě by se v něm uplatňoval náš vkus, slunce by stále svítilo, nebe stále usmívalo...

Zdaž by to však bylo vždy k našemu dobru? Nevedlo by se nám při tom jako onomu sedláku v podobenství?

Kdesi žil rolník, tak čteme ve staré legendě, který po špatné úrodě začal reptati a vyčítati, že prý by to s počasím vypadalo docela jinak, kdyby mu to Pán Bůh přenechal, neboť Pán Bůh — jak říkal — hospodářství mnoho nerozumí.

A hle, Bůh to slyšel a řekl: »Letošního roku budeš určovat počasí ty. Dělej, jak uznáš za dobré.« Potěšil se rolník a hned poručil: Ať svítí slunce! A slunce svítilo. Pak si přál déšť a spadl krásný vlahý déšť. Potom zase slunce! A byla pohoda. A zase déšť! A pršelo. Tak to šlo po celý rok. Zatím osivo rostlo a zvedalo se tak krásně, že byla radost na ně pohledět. »Teď jistě Bůh uzná, že tomu rozumím. Ať se podívá, jak se má počasí řídit!« pravil hospodář a hrdě vypjal prsa.

Přišly žně. Pyšně se rozmáchl rolník kosou do obilí... ale div že neoněměl úlekem: ty krásné velké klasy byly prázdné — jeden jako druhý. Mnoho slámy, ale zrní žádné.

Tu se zjevil Hospodin a pravil: »Nuže, jaká je úroda?« Rolník zbledl a odvětil: »Špatná, velice špatná.« »Ale vždyť sis přece počasí dělal sám! A vždy se stalo, cos chtěl!« »Ano, a právě proto toho nechápu. Pravil jsem: nechť svítí slunce — a slunce svítilo. Nechť prší — a pršelo. A přece není žádná úroda!« »Ach, nyní ti rozumím!« odvětil Pán. »Nikdy sis nepřál větru, ani bouře. Žádné bouřky s jejími hrozivými blesky, ani zuřivé vichřice, která otřásá lesem, ohýbá stromy, zaplavuje zemi, ale

při tom čistí vzduch, kořeny zoceluje a posiluje. Nebylo větru, který by oplodnil květ, a proto nemáš úrody!«

Milí bratři a sestry! Co na tom, když námi lomcuje vichr, když bouře utrpení nám šlehá do tváře, když život na nás vrhá své blesky! Jest lhostejné, usmívá-li se na nás Bůh nebo na nás posílá blesky, odměňuje-li nás nebo tresce, povyšuje-li nás nebo понižuje — chce přece jen jedno: *aby klasy našeho života o velkém dnu žní posledního soudu nebyly prázdné!* Amen.

14. UTRPENÍ KRISTOVO A MOJE

IV.

V Kristu milovaní bratři a sestry!

Jistě že vám není neznámo jméno sv. Jana Zlatoústého, jednoho z nejznamenitějších kazatelů katolické Církve. Tento biskup byl velký jako kazatel, veliký jako spisovatel, veliký jako vrchní pastýř svých oveček — ale víte, kdy byl největším? *Když trpěl!*

Dle nevyzpytatelných úradků Božích připadl naň mnohem větší podíl utrpení než na jiné lidi. Císařovna Eudoxia, uražena ve své jesitnosti, poslala ho do vyhnanství a stařícký biskup musel v tropických vedrech putovati pěšky Bythynií, Kappadocií a Cilicií do dalekého Kavkazu, takřka až na druhý konec světa. Po cestě byl živen velice nedostatečně, k tomu ho trápily bolesti žaludku, hlavy a velké horečky. Můžeme si představit, jaké útrapy musel podstoupit tento šedivý, 70letý stařec, konaje pěšky cestu až na místo vyhnanství!

U cíle však jej očekávaly ještě další zkoušky. Dopravili ho do bídné horské pevnosti, kde v zimě trpěl nesnesitelným mrazem. Brzy na to byla pevnost dobyta lupiči, kteří odvěkli s sebou do zajetí i staříckého světce. Zde jej stihl nový královský dekret, kterým byl poslán do vyhnanství ještě dále, až na místo od světa úplně odloučené, ležící na severovýchodním břehu Černého moře, do Pityus, na úpatí Kavkazu. Teď nastalo druhé trpké putování pěšky ve společnosti nelítostných vojáků. Žhavé sluneční paprsky působily starému biskupovi prudké bolesti hlavy; marně prosil, aby mu dopřáli trochu odpočinku ve stínu. Jeho tělo, zeslabené horečkou, bylo vydatným deštěm úplně promočeno, ale vojáci ho hnali nemilosrdně dále.

Nyní mu bylo jasno, co s ním jeho průvodci zamýšlejí. S bezpříkladným hrdinstvím vlekl se namáhavě kupředu den za dnem, týden po týdnu. Ale jednoho dne již nemohl dále... Klesl na silnici, jeho tep slábl a dech se mu tajil. Donesli ho tedy do jednoho domu. Ještě několikrát slabě vydechl, pak ještě jednou otevřel oči a pohleděv k nebesům, promluvil naposledy. Poslední jeho slova, k vůli nimž jsem vyprávěl celý příběh, byla: »Veleben budiž Bůh za všechno!« A skončil.

Bratři! Představme si živě tuto scénu! Nejvýznamnější kazatel křesťanský, veliký biskup a učitel církevní, jest vyhnán do daleké ciziny, protože nebojácně hájil učení Kristovo, a když po strašlivém utrpení, trvajícím celé roky, klesá na jedné asijské silnici

pod rukama svých nepřátel, opuštěn ode všech, jest ještě jeho posledním slovem: *»Ueleben budiž Bůh za všechno!«*

Jak daleko jsme od tohoto pravého křesťanského smýšlení! Onoho křesťanského přesvědčení, které vidí i v neštěstí a utrpení tvář nás tak vřele milujícího nebeského Otce a které nám vynutí slova, hodná křesťana: *»Ueleben budiž Bůh za všechno!«*

V posledních třech kázáních jsme uvažovali, co vlastně Bůh zamýšlí, když utrpení dopouští a nás vydává útrapám.

Zodpovězme si v příštích kázáních ještě další otázky: za I. *S jakým smýšlením máme přijímati utrpení*, a za II. *Jak si toto smýšlení můžeme osvojit*.

I. S jakým smýšlením máme přijímati utrpení?

A. Utrpení! Jest to bezpochyby jeden z nejtěžších problémů našeho pozemského bytí! Od těch dob, co se za hříšným člověkem zavřela brána ráje, putujeme všichni trnitou a tvrdou cestou utrpení »a jho těžké tíží syny Adamovy« (Sir. 40, 1).

a) *Není věku ani pohlaví, ani stavu a moci, žádné společenské třídy, které by byly s to uzavřítí své dveře před utrpením.* Vchází do chatrče chudáka jako do mramorového paláce boháčova. Sídli u nejprimitivnějších národů, ale ani nejvyspělejší kultura a technika nedokáže je vypuditi. Z úst milionů vzdychajících, plačících, živořících a bojujících vychází volání: Co jsi, ó utrpení? Co chceš? Proč nás nenecháš na pokoji, nás ubohé lidi?

Utrpení bude na zemi vždy. I kdyby se věda a technika namáhaly sebe víc, aby pomocí různých sociálních zařízení utvářely život snesitelnější, tož přece stále zůstanou neštěstí, rány osudu a nemoce, a i nadále budeme potřebovat božský příklad velkého Trpitele.

b) *Malý veršik doporučuje trpícím toto:*

Šťasten ten, kdo zapomíná
co se stejně změnit nedá.

»Nemůžeme-li se vyhnout utrpení, aspoň se tím netrapme!« To se snadno řekne. Ale prosím, jen to zkuste, zdali se to povede! A dejme tomu, že bychom si ničeho nedělali z utrpení. Byla by to odpověď hodná člověka vůči našim nesčetným útrapám a bolestem, když se o ně nebudeme starati? Takto by zůstal problém utrpení navždy nerozluštěným. Tak jak jest nerozluštělnou hádankou všem, kteří trpí bez Krista. Ti však, kteří ho mají, těm jest Kristův život odpovědí a ukazatelem cesty také ve velkém labyrintu lidského života.

B. Tím dospíváme tedy k veliké otázce: *Jaké stanovisko musí zaujímati křesťan vůči utrpení?*

Odpověď nám dává Šimon Cyrenský.

a) Šimon Cyrenský, prostý dělník, jde, aniž by co tušil, svou cestou; vrací se právě z práce na poli. Tu ho potkává Kristus odsouzený k smrti, nesoucí těžký kříž na rameni. Ubožák již nemůže dále se svým břemenem kříže. Tu se chápou vojáci Šimona a nutí ho: Pomoz mu! Šimon chce utéci před křížem. Brání se — ale marně: jest k tomu donucen. Co měl dělat? Vzal tedy kříž na sebe, i když s nechutí. Když však už měl kříž na rameni, už se nebránil, ale nesl jej bez reptání. *Nevyhledával kříž; když se však pojednou objevil uprostřed jeho denního zaměstnání, vnuceného břemene neodhodil.*

Máme snad utrpení vyhledávat? Nikoliv! Smíme před utrpením utíkat? Smíme se mu vyhnouti? Ano, smíme! Ale . . . ale: kdyby to Bůh přece uznával za dobré, aby nás neštěstí stihlo, *nesmíme se tomu vzepřít!*

Jakou útěchu a jak cenné poučení chová v sobě příběh Šimonův! U Boha jest záslužné i to utrpení, kterého jsme sami nevyhledávali a na sebe nevládali, ale které — dokonce přes naši vůli plyne z našeho povolání anebo z nemoci. Tak jsme také s to, podložiti shora uvedenému verši křesťanský smysl. Odevzdání do vůle Boží, klidně přijímáme to, čemu se nemůžeme vyhnout.

Pouze jako mimochodem poznamenávám, že ten, kdo dovede býti duševně klidný a povznesený, přispívá v neposlední řadě také svému tělesnému zdraví. Vždy jasněji se poznává, že duše má na tělo větší vliv, než se dosud mínilo. A čím odevzdanější je duše Bohu, tím spíše i tělo poslouchá duši.

Zdá se vám, že je to jenom domněnka? Ne, nikoli! Víím to z dopisu, který jsem obdržel v těchto dnech. Po svém posledním kázání o utrpení jsem byl pozván ke vznešenému důstojníku, kterému byla před 7 lety, v nejlepších letech života, odňata noha. Musím snad ještě zdůrazňovat, co znamená taková zkouška? Tento trpící náš spolubratr se vyzpovídal a přijal Tělo Páně. Za několik dní psal mi jeho bratr:

»Děkuji vám, že jste po sedmi letech posílil mého bratra silou svaté víry.

My, lékaři, jsme byli neschopni zmírnit jeho tělesné bolesti, a hle, duševní útěcha se neminula účinkem; tento muž jest dnes uklidněn, a ode dneška umí trpěti, protože je si vědom toho, že i utrpení může býti zjevením milosti Boží . . .«

Ach, milý bratře, milá sestro, jak požehnaným skvostem jest naše katolická víra!

Jaká útěcha pro nás, že Bůh neuznává za zásluhu jenom hr-

dinské skutky lásky a dobrovolné utrpení, které jsme si sami zvolili, *ale zároveň i oběti, které na nás ukládá denní život.*

Kdo z nás by byl s to následovati *sv. apoštola Ondřeje*, který nejen že nechtěl utéci před křížem, ale když jej před svým umučením z daleka spatřil připravený, rozpjal paže a zvolal: »Ach, dobrý kříži, posvěcený tělem Kristovým, po němž jsem již dlouho toužil, který jsem miloval se vši touhou, který jsem neustále vyhledával a na který se moje toužící duše připravovala!« Kdo by to dovedl napodobiti?

Kdo by dovedl říci se *sv. Terezií*: »Buď trpěti nebo umřítí!«

Ach ano, existuje takový nadlidský heroismus. Ale já jsem slabý! Jsem křehký! I já se snažím schovati se před utrpením jako Šimon Cyrenský. Ale přece mohu býti statečný, přece můžu býti moje utrpení záslužné, pokud následuji Kristova příkladu.

Jak dobře nás Pán znal, jak dobře znal mne, když i on chtěl tak trpěti! I on se napřed bál, i on se chvěl: »Počal se lekati a teskliv býti« (Mar. 14, 33), ve své úzkosti se dokonce krví potil a zvolal: »Otče můj, je-li možno, ať odejde kalich tento ode mne« (Mat. 26, 39).

»Ať odejde!« Tenkrát jistě Pán myslel na mne, na nás všechny, kteří říkají ustrašeně: »Ne, ne, Pane můj, jen toto utrpení ne! Jen toho mne ušetři! . . . Ať odejde!« Ano, smíme, ano, smíme se tak modlití. A když nás to utrpení přece zasáhlo, skloňme hlavu a líbajíce ruku Boží, opakujme opět s Kristem: »Ale ne jak já chci, nýbrž jak ty.« (Mat. 26, 39.) »Fiat voluntas tua!« — »Buď vůle tvá!«

b) Podle svatého Matouše a Marka zůstala polovice tíhy kříže i nadále na Kristu, takže Šimon z Cyreny *mu kříž nésti jenom pomáhal*. Ale oproti tomu vysvítá z evangelia sv. Lukáše, že Šimon *nesl kříž chvíli sám za Kristem*. Malíři zvětčují tuto scénu obyčejně tak, že Kristus a Šimon nesou kříž společně. Při pašijových hrách v Horní Amergavě jej zase nese Šimon sám.

A skutečně, jedno i druhé se dostavuje u nás. Někdy cítíme, že neseme kříž života s Kristem a tak jej neseme šťastni a lehce, protože víme a dobře to cítíme, že nám Kristus pomáhá a že jedna polovina kříže tíží jeho rameno. Někdy se však nad námi snese temná noc — kdo z nás toho ještě nepocítil? — takže se nám zdá, jako by nám byl Kristus Pán přenechal celou tíži kříže a jako by nás drtila na temné cestě bolesti. To jest jistě ta nejkrutější hodina, když sami vlečeme kříž a nevidíme v něm zásluh pro život věčný.

c) »Ano, ano,« pravíš, »Šimon rád nesl kříž, protože tím pomohl Kristu v jeho utrpení. I já bych své strasti mnohem raději snášel, *kdybych jen věděl, že bych tím mohl zmírniti bolesti Kristovy.* Ale Kristus již není zde mezi námi! Nemůže již trpěti! Nepotře-

buje pomoci! Kristus kdysi plakal, ale nyní ve své slávě nebeské již nemůže plakati! Jak bych byl s to já jej potěšiti, co prospěje, vezmu-li dnes na sebe utrpení?»

Co prospěje, milý bratře! Když trpíš, pak jest to totéž, jako bys byl na místě Šimona Cyrenského. Neboť nejen ony hříchy, kterých se lidé dopustili před příchodem Páně, zavinily Kristovo utrpení, ale Kristus viděl také všechny hříchy všech lidí na světě, kterých se dopustí v budoucnosti, a i ty tížily jeho ramena. Na něm ležely i hříchy moje. A zároveň předvídal Kristus Pán naše budoucí sebeovládání, naše strádání a všechna utrpení, snášená v jeho jménu, a to všechno mu bylo útěchou a posilou. Sv. Pavel představuje Krista v nebi tak, že před obličejem Otce ukazuje své rány, kterými se dal zraniti pro odpuštění našich hříchů. Ale to je jisté, že si nejen vzpomíná na své rány, ale také na útechy, jichž se mu od nás dostalo.

Kdo tedy snáší dnes svůj kříž tiše, velkodušně, bez reptání, ten skutečně ulehčuje tíž kříže Kristova! A zde máme ten nejněžnější křesťanský názor o utrpení: *Nesu svůj vlastní kříž, abych tím ulehčil kříž Kristův.*

II. Jak nabudeme toto smýšlení?

Všecko toto, co až dosud jsme slyšeli, jest čistě teoretické zjištění. Před námi se však vznáší veliká otázka: Jak se nám podaří dopracovati se takového smýšlení o utrpení v praksi?

A. Nikde jinde, než na kříži Pána našeho Ježíše Krista!

Na jaře r. 1926 dostala se na výstavu v Paříži zajímavá skizza: Umělec Maxime Real del Sarte zobrazil Krista s křížem na rameni, ale nezlomeného, neunaveného, ne k smrti vyčerpaného, jak bývá nejčastěji vyobrazen, ale vzpřímeného, jak se vznešeně vítězným triumfem nese kříž, jehož ramena se téměř dotýkají obzoru. A za touto mohutnou postavou Krista jde ve stínu kříže nepřehledný zástup lidí, a všichni nabízejí Trpiteli svá ramena, aby mu ulehčili břemeno. Ženy a muži, staří a mladí, jinoši a děti, kněží a laici, dělníci, vojáci, dívenky, řeholnice, všichni, všichni nabízejí Kristu svá silná nebo slabá ramena... a všichni: Kristus i lidé jdou s touž odvahou, s touž důvěrou ke Golgotě a přinášejí Bohu své oběti.

Jak nádherné a umělecké to zobrazení myšlenky, o níž jsme právě mluvili! Utrpení není největší neštěstí, ale duše, jež se zhroutila v utrpení; smutek také není největší bolestí, ale duše, jež oslepla ve smutku. Utrpení náleželo vždy k lidskému osudu; — *abychom však v něm neutonuli, pod ním se nezhroutili, ale spíše — bychom chápali utrpení jako příčky žebříku, které vedou vzhůru, — tomu nás může učit jenom a jedině Kristův kříž!*

Kristus neprchl před utrpením, ale zvítězil nad ním. Miloval

svůj kříž plamennou láskou, protože dobře věděl, že z celého evangelia nám řekne dřevo kříže nejvíce. Byl také chud, ale nad chudobou zvítězil radostnou duší. I on se postil, ale půst byl dobrovolnou obětí. Byl také zraněn, ale jeho rány byly znamením jeho lásky. I on nesl kříž, ale jeho křížová cesta byla Via triumphalis. I on zemřel, ale jeho smrt byla vítězstvím nad smrtí.

Francouzský básník mluvil tedy ze zkušenosti, když pravil:

»Sem, kteří pláčete — On Bůh a také kvílí,
sem, kteří trpíte, jen pojdte — On vše zhojí,
sem, kteří strádáte — On úsměvem vše zkojí,
sem, kteří spěcháte v dáli — On s vámi každou chvíli.« *

(Viktor Hugo)

B. *Nyní rozumíme, proč jsou tak silní ti, kteří se ve svém utrpení přimkli ke Kristu* a o nichž by musel sv. Pavel znovu říci, co psal o starých hrdinech víry: »Jiní zakusili posměchy a bití, ano i okovy a žaláře; byli kamenováni, rozřezáni, mučením zkušeni, mečem usmrceni; oni, jichž svět nebyl hoden« (k Žid. 11, 36—38).

a) Jsou silní, protože *Kristus je jejich kotvou, Kristus jejich skalou, Kristus jejich řetězem, Kristus jejich sloupem*. Může se státi, že se zachvějí, že zavzdýchají, ale to je jedno: kotva drží dobře, skála nepraskne, řetěz se nepřetrhne a sloup nepřerazí!

Jsou silní, neboť z Krista čerpají sílu směle nastavit čelo pohromám, zatím co jiní bezradně hynou pod jejich tíží. S Kristem smíme říci, co tak nádherně napsal v jednom dopise slavný generál Radecký: »Vůle Boží — to jest můj zákon!« (23. listopadu 1854).

»Nejen pro národy, ale i pro jednotlivce platí myšlenka, kterou vyjádřil Goethe: »Jediné a nejhlubší téma dějin světa a lidstva, jemuž jsou všechna ostatní podřízena, jest boj mezi nevěrou a věrou. Každý věk, v němž víra vzkvétá... jest skvělý, srdce povznášející a plodný pro současníky jako pro příští generaci.« (Goethe, *Izrael in der Wüste*, IV. 313.) A skutečně víra jest kapitál, který se uloží do spořitelny a z jehož úroků se žije, když přijdou zlé časy.

b) »Věřím v Boha« — jak často říkáme toto krásné vyznání víry! A proto: v sluneční záři jako v bezhvězdě noci, ve štěstí i v neštěstí, ve zdraví i v nemoci jsme povinni důvěřovat v Prozřetelnost Boží, jež řídí svět — a to jest to pravé křesťanské smýšlení!

* »Vous qui pleurez, venez à ce Dieu, car il pleure;

Vous qui souffrez, venez à lui, car il guérit;

Vous qui tremblez, venez à lui, car il sourit;

Vous qui passez, venez à lui, car il demeure.« (Victor Hugo)

• Snad na to odvětiš: Zajisté, že bych utrpení rád snášel, *kdyby mi je skutečně posílal Bůh*. Ale proč musím tolik trpět k vůli zlým lidem! Ta hrozná paní ze sousedství, která si o mně vymyslí co jen může zlého . . . můj muž je tak strašně tvrdošíjný . . . moje žena je tak náladová . . . lidé mě připravili o majetek, jež jsem si s námahou ušetřil . . .

To jsou zajisté trpké nářky! Ale Kristus Pán nás učil, abychem vypožadovali všude a vždy plán Boží, poznávali svaté Boží úmysly tak, jak je pozoroval sám. Kdo ho zajal v noci na Zelený čtvrtek? Zlí lidé. A nicméně řekl Petrovi, když se tento rozčilen chopil meče: »Schovej meč svůj do pochvy! Nemám-liž pítí kalich, který mi dal Otec?« (Jan 18, 11.) Nám se zdá, že Kristu to učinili zlí lidé, ale Kristus prohlašuje, že to poslal Otec.

Kde však získáme tak silnou duši, která by dovedla vítězně vyjít vstříc utrpení, tomuto mučivému problému lidstva? Ve škole Kristově, který pro nás nesl vítězně svůj kříž!

Když věřím v Krista, důvěřuji také v Boha. Slepec se svěří ruce malého dítěte, nemocný věděl lékařově, ale já se svěřuji lásce všemohoucího Boha. Protože zcela dobře vím, že ten, který ukazuje cestu oblakům a větrům, i mně ukáže cestičku — a vím, že nebe i země pominou spíše, než by mě Bůh oklamal.

»Ten, který pro víchř a mraky
určenou dráhu má,
ten najde cestu taky,
kde kráčet může noha tvá.«

*

Milí bratři a sestry! Již čtvrtou neděli mluvím o utrpení a přece jsem ještě všechno neřekl. Vždyť není předmětu, který by byl časovější než tento! Je někdo mezi vámi, kterého by netížil kříž, malý nebo velký kříž? »Tak jako se v nesmírném vodstvu moře nenalézají ani jedna kapka, která by nebyla slaná, tak i mezi lidmi každý člověk trpí a má své bolesti.« (Pázmány). Jeden zápolí zoufale o svůj denní chléb, jiný pláče u lůžka nemocného nebo sám zápasí se smrtí, třetí nemá klidného rodinného života, čtvrtý se vrací ze hřbitova od čerstvě zaházeného hrobu . . . všichni neseme kříž života. Ach, jak mi při takových příležitostech pomáhá, když se zahledím na toho velikého Nositele kříže! Ach, jak blaží vědomí, že Kristus Pán šel již cestou utrpení před námi!

V jesuitském kostele v Landsberku lze spatřit velice poučný obraz. Stojí zde sv. František Xaverský a s nebe naň padají kříže, tolik křížů, že jest jimi takřka zasypán.

• Zde máme obraz lidského života! Před křížem se žádný člověk

nemůže ukryti. Kdo jest člověkem, musí také trpěti. Rozdíl spočívá pouze v tom, že jeden trpí se zařatou pěstí, s obličejem od hněvu zkřiveným, bez zásluhy, tedy nerozumně, zatím co druhý trpí s očima pozdviženýma ke Kristu, s duší vítěznou a nezlomen.

Útrpení není s to nás rozdrtit od těch dob, co před námi stojí kříž, na němž visí velký Trpitel, Pán náš Ježíš Kristus. Není-liž pravda, milý příteli, že když jest před notovou značkou křížek, zvýší se tón; a když před trpící duší stojí kříž Kristův, zdvihá jeho síla duši do výše.

»Veleben budiž Bůh za vše!« byla poslední slova sv. Jana Zlatoústého. Ach, kdybychom dovedli i my říkati totéž v hodinách utrpení!

Všichni bychom se měli naučiti svaté modlitbě: *»Otče, v ruce tvé poroučím ducha svého!«* (Luk. 23, 46.) *»Otče, ved' mne po svých cestách, i když jsou kostrbaté! Ved' mne dle svých úmyslů, i když mi zůstanou skryty! Ved' mne »per crucem ad lucem« — z temnot do říše věčného světla skrze svůj kříž! — Amen.*

15. UTRPENÍ KRISTOVO A MOJE

V.

V Kristu milovaní bratři a sestry!

V 10. kapitole 2. knihy Mojžíšovy, kde se mluví o ranách egyptských, můžeme se dočísti o zajímavé události. Bůh seslal na Egyptany, kteří se protivili jeho zákonům, černou noc. Celé tři dny trvaly tyto příšerné temnoty. »Nikdo neviděl druhého a nehnul se s místa, na kterém byl.« (2 Moj. 10, 23). Ale jak podivno: v stejné době těšily se příbytky Israelitů, kteří důvěřovali v Boha, světlu, nad nímž tma egyptská neměla moci.

Tato biblická událost poskytla mi přiléhavý obraz k dnešnímu kázání, v němž chci přihlédnouti ještě blíže k těžké otázce problému utrpení. Věřící a nevěřící, takoví, kteří svědomitě plní Boží přikázání a takoví, kteří se proti nim bouří, žijí mezi sebou zde na zeměkouli. Na nás všechny, na jednoho jako na druhého, dopadají životní rány osudu, utrpení a zkoušek. Zatím však co utrpení zahluje všechny, kteří nemají víry, do bezhvězdné příšerné noci a beznadějně temnoty, svítí v duši bohabojných i v černé noci utrpení světlo víry a naděje.

Toto světlo vychází z kříže Kristova. Od dob Krista Pána jsme s to, bojovati vítězný boj s nejhorším svým nepřítelem, s utrpením.

Není to zvláštní, milí bratři, že Kristus se vždy vyhýbal oslavám, kterých se mu dostávalo, ale jen jednou se dal oslaviti: v předvečer svého utrpení, při slavném vjezdu do Jerusalema? Kdykoliv mu chtěli připravit ovace — po jednom zázraku ho chtěli dokonce provolati králem — vždy se vzdálil z nadšeného zástupu a skryl se před lidmi. Ale teď . . . v předvečer utrpení . . . nyní přijímá ovace a hosanna lidí!

Proč?

Protože chce od nynějška změnití všechny názory na utrpení, které mělo lidstvo až dosavad. Slavný vjezd a radostné provolávání hosanna o Květné neděli mělo ten účel, aby obrátilo pozornost světa na nové Kristovo učení: že utrpení není jenom bezúčelná bolest, že netřeba v něm zatínat pěsti, beznadějně plakat, ale že je *také ratolestí olivovou, palmou vítěznou a pramenem oblažujícího duševního klidu.*

Obraťme tedy znovu svůj pohled na Spasitele pro nás trpícího a ptejme se ho v dnešním kázání, které poučení nám zamýšlí dáti svým utrpením k snášení utrpení našeho. Odpověď bude zníti:

za I., že ho máme následovati v hodinách utrpení, za II., že utrpením se Bohu přibližujeme.

I. »Následujte šlépěji jeho ... (I. Petr. 2, 21.)

Sv. Petr píše o utrpení Pána našeho Ježíše Krista: »To zajisté jest milost, jestli někdo ze svědomitosti k Bohu snáší útrapy, trpé nespravedlivé ... K tomu jste zajisté povoláni, ježto i Kristus trpel za nás, zůstavuje vám příklad, abyste následovali šlépěji jeho.« (I. Petr. 2, 19, 21.)

To znamená dle učení sv. Petra, že Pán kráčel hrozným utrpením také proto, abychom i my v hodinách bolesti mohli kráčet v jeho stopách.

A. *Pán kráčel skutečně nejhroznějším utrpením.* Víte, které okamžiky v utrpení počítáme k nejkrutějším? *Íy, v nichž jest člověk opuštěn a trpí sám, když se z úst dere nárek, že zde na světě již není nikoho, kdo by ho politoval, a když se zdá, že Bůh sám ho již opustil!*

a) Byli jste snad již někdy těžce nemocni někde v cizině, vzdáleni domova? Pocítili jste někdy onu hroznou duševní opuštěnost, když jste v noci procitli z horečného snu? Rozsvítili jste světlo ... ach, teprve půl dvanácté, kdy bude konečně zase ráno? Kdyby jen někdo byl u mne! ... jenom jediná dobrá duše, které bych mohl říci, jak musím trpět, a tak rozdělit svůj smutek. Trpěti opuštěn, znamená trpěti dvojnásob.

A Pán náš vzal na sebe i toto utrpení: chtěl trpěti opuštěn ode všech, sám a sám!

Jest strašné býti sám v neštěstí! Podívejte se na malé děti, když jdou po ulici! Maně se vezmou za ruce; tak mají pocit, že nejsou samy. Pohleďte na dospělé, jak často si mezi dnem podají ruce! Stisknutí ruky znamená: »Neboj se, nejsi sám, můžeš se mnou počítati.«

b) *Kristus byl sám v okamžicích smrti!* Jeho učedníci a přátelé ho opustili, opustili ho andělé a — lidsky řečeno — opustil ho i Otec.

Jeho učedníci ho opustili. Jeden se zapřisáhl, že ho nikdy neviděl; druhý shodil se sebe šat, když ho chtěli chytnout a ve spodním oděvu prchl; a ostatní se také rozutekli.

Jeho přátelé ho opustili. Kde jsou četní nemocní, kterým pomohl? Kde jsou ti, které potěšil, aby nyní přispěchali a potěšili ho? Nemohou přijíti: přípravy k svátkům velikonočním zabírají všechen jejich čas. Pět tisíc lidí nakrmil na poušti: což se ani jeden z těchto pěti tisíc nyní neukáže? Nikoliv! Kdyby přišli aspoň chromí a mrzáci, kterým vrátil zdraví! Ale nemohou přijíti: počasí jest tak příznivé, tedy musejí pracovati na poli.

Kde však jsou andělé? Aspoň ti by ho měli potěšiti! Když Petr uťal služebníku ucho, pravil Pán tak sebevědomě: »Co myslíš, že nemohu prositi Otce svého, a dá mi více než dvanáct plukův andělů?« (Mat. 26, 53.) Nuže a nyní volá k Otci a pluk andělů nepřichází, ba ani jeden jediný anděl mu nespěchá na pomoc!

Neboť — jak strašlivé to slovo — *je to, jako by ho byl i sám Otec opustil* . . . Evangelista sděluje, že se Spasitele, zápasícího na kříži se smrtí, zmocnila taková opuštěnost, že s nářkem volal k Otci. Evangelista zapsal slova Kristova, jak je skutečně vyslovil, totiž v původní aramejštině (snad také proto, abychom je mohli opakovati s uctivou pietou až do skonání světa): »Eloi! Eloi! Lama sabachtháni?« — »Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil?« (Mar. 15, 34.) A strašlivý výkřik dozněl, aniž by nalezl ozvěny.

Bratři! Můžeme si představit i ještě bolestnější okamžik? Pohleďte, v jak bezútešné opuštěnosti Pán náš vykřvácel!

B. Ale proč jen, proč? — vnucuje se nám teď otázka. Proč chtěl Pán trpěti v takové opuštěnosti?

Zcela jistě pro nás, pro nás! K vůli hodinám utrpení a opuštěnosti, které na nás přijdou! K útěše našeho hluboce zarmouceného srdce! Abychom se v hodinách utrpení mohli někoho pevně přidržeti, abychom mohli vkročiti do šlépějí Páně a naučili se tak onomu velikému tajemství: *jak se musí trpěti záslužně*.

a) Utrpení jest společným údělem všech, ale *sbíratí si zásluhy utrpením jest privileji křesťanskou*. Utrpení bude nesnesitelným jen pro toho, kdo nezná božskou cenu utrpení, kdo neví, k čemu jest utrpení dáno. Kdo však trpí tak, že utrpením se duše jeho i někoho druhého stane lepší, ten vidí v něm dobrodiní.

Když se na nás snese noc utrpení, plná slz a není tu nikoho, nikoho na světě, kdo by projevil trochu pochopení pro naše neštěstí, postavme se jen k trpícímu Spasiteli! A když máme bolesti velmi kruté, smíme také naříkati a když to tolik pálí, smíme před Ním také plakati a si postesknouti. Jen když ho nepřestaneme milovat a budeme poslušni svatě jeho vůle!

b) Jak často slyšíme žalobu: »*Takový život nemohu déle snášeti!* . . . *Což pak může býti nějaký nebeský Otec? Když jest Bůh naším Otcem a miluje nás, proč nás tedy neušetří tolikerých ran a tolika trápení?*« . . .

Proč, proč? — Kdo by zde byl s to dáti uklidňující odpověď? Ale kdo by také dovedl odpověděti na otázku, proč Bůh neušetřil svého jednorozeného Syna, když na př. jako malé dítě musel prchat do ciziny? Neuškodí častěji si na to vzpomenouti. Ale také jak poslušně přijal sv. Josef tento rozkaz.

Pán káže sv. Josefu: »Vstaň a vezmi dítě i matku jeho a utec do Egypta« (Mat. 2, 13). Vstaň! Kdy pak? Vždyť byla temná noc a nic nebylo připraveno. — Vezmi dítě, toto malé bezmocné dítě.

A uteč! Kam? Do Egypta, do nehostinné ciziny, kde neznáš živé duše.

Nevím, zda bychom nezaklnuli, kdybychom museli sdílet tuto situaci s Josefem: Proč mi posílá Bůh tuto zkoušku? Což nemá Bůh na tisíce jiných prostředků po ruce? Proč neumře tento krvelačný Herodes? Proč já musím utíkat s malým Ježíškem?

Ale sv. Josef nereptal. Jemu dodávala odvahy myšlenka: Je to vůle Boží, tedy je to tak nejlepší! Bůh zůstává mým Otcem i tehdy, když mne nechává trpět!

Ano, ano! Tomu se říká křesťanské smýšlení: Bůh jest naším Otcem i tehdy, když nás nechává trpět!

C. *»Můj život je sama bída a trápení!«* — slyšíme bédovati lidi krok za krokem.

Utiš se, milý bratře, milá sestro! Nemluv tak nerozvázně! Připouštím, že tě sužuje mnoho bolestí. Pozůstává však tvůj život skutečně jen ze samých bolestí a ran osudu? Jest možné, že bys v něm napočítal pochmurné týdny a roky a snad i desetiletí, ale rci: nezažil jsi také radosti a slunných dní? Je to zvláštní, že se na radosti zapomíná tak rychle, ale tak těžko na utrpení. Utrpení jest těžké, radost lehká. Kámen utrpení zatěžuje duši jako hustá, podzimní mlha naše hory a slunce radosti zachází až příliš brzy.

Nebuď však nespravedlivý! Ty, který jsi tak nevyčerpatelný v naříkání, sedni si jen někdy ke stolu a poznamenej si, *kolik radosti již tobě Bůh dopřál*. Ale sepiš také skutečně všechny radosti!

Kdy a jaké radosti?

Nuže: Když si člověk zlomí nohu, teprve potom si uvědomí, co měl ve svých zdravých údech. Museli jsme si koupit brýle, pozbyli jsme skoro úplně zraku, ó pak teprve poznáme, jakou cenu mají zdravé oči. Onemocníme a shledáme najednou, jak drahocenným skvostem bylo zdraví. Ztratíme člena rodiny, příbuzného, přítele a pak teprve přijdeme na to, *kolik dobrých lidí nám Bůh dal*. A tak dále. Ale proč se máme učit oceňovati vše teprve tehdy, když jsme to již ztratili? Je pravda, že život chová v sobě mnoho bolesti, ale také mnoho drobných radostí, kterých však nechceme vidět. Kdyby radost dovedla vylouditi naší duši tak radostnou modlitbu díků, jak nám bolest vynutí náрек, nesli bychom tíhu života snad mnohem snadněji, jako onen prostý rolník, který nesl košík s malým cvrčkem.

Letní den se chýlil k večeru a rolník, unaven prací na poli, vrátil se s košíkem v ruce k domovu. Doma ho čekala slabá polévka, hlouček hladových dětí, starost a bída... Unaven a mrzut ubíral se ustaraný otec k domovu... život je tak těžký, tak trpký. Není v něm ani za groš radosti... Ale najednou, slyš, začal kdesi cvrčeti cvrček... sedlák ho hledá — — nevidí nic — — — až ho našel... podivno — zrovna na dně koše. To asi ve dne, když košík

stál na zemi, cvrček do něho vlezl a nyní cvrčí svou písničku osamělému rolníkovi. A čím dále muž jde, tím pozorněji naslouchá cvrčkově a tím lehčeji jest mu pojednou kolem srdce; jeho pohled se uklidňuje, chvílemi se rolník dokonce usměje, a než došel se svým veselým hostem k chaloupce, byl zcela spokojen.

Bratře, sestro, není to maličkostí nésti na rameni košík — břímě života... Ale slyš, jak vesele v něm zpívá, pěje víra: *Co činíš pro Boha, co s Bohem vytrpíš, za všechno budeš odměněn!* Šťastný člověk, v jehož duši, čím více se plíží večer života, tím útěchyplněji — pěje víra... o čem? *O odměně za život pozemský, který jsme prožili podle vůle Boží.*

S takovou myšlenkou dovedu také trpělivěji snášeti nepříjemnosti a nemoci, které s sebou přináší stáří. Poznávám v tom lásku Boží, když se Bůh chystá přitáhnouti si člověka k sobě. Obvykle nechce, aby byl návrat domů náhlým odtržením, ale spíše, aby stáří se svými všelikými nepříjemnostmi a nemocemi povolovalo poznenáhlu naše pozemská pouta, skoro bych řekl, že tak nám znechutí pozemský život, že mnozí vidí ve smrti »vysvobozujícího přítele.«

Vidíte, jak jsme potěšeni a posíleni, když kráčíme ve stopách Kristových!

II. Utrpením se Bohu přibližujeme.

Kdo si zvykl utíkat se v hodinách utrpení ke kříži Kristovu, toho neotřese utrpení u víře a neodtrhne od Boha, ale naopak: *přivede ještě blíže k Bohu.*

• A. *Pozorujeme-li totiž Kristův kříž, stává se duše krásnější, ušlechtilější a silnější.*

a) Jedna americká komise se usnesla, že objedná v Itálii pro hroby třiceti tisíc amerických vojáků, kteří padli ve světové válce, rovněž tolik malých bílých mramorových křížků. Ale k objednávce těchto třiceti tisíc křížů byla připojena zvláštní podmínka: dělníci, kteří tesají mramor, nesměli by při práci ani jednou zaklnout. Italští dělníci to slíbili, a také dodrželi slovo. Bratři, jestli se nesluší: Klnout a současně dělat kříž, pak se ještě méně hodí: nésti kříž a při tom zlořečit. Ale spíše by se mělo říci: *Nésti kříž a na cestě křížové se Bohu přiblížiti!*

Druhého dne po svátcích vánočních slavíme památku prvního mučedníka. Církev nás chce tím poučiti, že ze skály betlémské jeskyně pučí červené květy mučednictví, t. j., že následování Krista neznamena nic jiného, než život obětavý, přísný a ukázněný. Tak jako se vedle cest, vedoucích do Říma, řadí hrob vedle hrobu, takže poutník, než dospěje do města, musí jíti podél těch mnohých hrobů, tak vede i od věčného města Božího cesta vroubená hroby,

v nichž jsou pohřbeny v hrdinném boji potlačená bezuzdnost, naše nálady a nízké pudy.

b) *Sťasten, kdo dovede ze zuřícího orkánu utrpení vypořadati volání Boží.* Neboť utrpení je skutečně hlasem Božím, Božím voláním, které ukazuje cestu k domovu.

Doré namaloval skvostný obraz. Nazývá se »Slzavé údolí«. Na obraze jest živě znázorněna lidská bída, vymalována v nejrůznějších barvách a odstínech. Nesmírný počet plačících, trpících, bojujících: malí a velcí, vysocí a nízcí, korunovaní králové a otroci v okovech, staří a mladí... samá bída. A hle, uprostřed trpících stojí muž v bílé říze, s křížem na rameni, a dává jim znamení, aby ho následovali. Všechny oči jsou upřeny na zářící kříž a na úzkou cestu po jeho pravici, na niž ukazuje Pán... a na konci cesty se otvírají květnaté lučiny, tam rozkvétá radostný život v jarní nádheře. Kdyby nás Bůh nechával pouze trpět! a kdyby nám trpící Spasitel nepomáhal svým příkladem, jak máme utrpení snášeti — pak by bylo naše bédování ovšem oprávněné. Ale od smrti Kristovy není kříž pouze bolestí, ale zároveň i naší spásou: »*Kříž jest údělem i štěstím mým!*«

B. Ale snad to všechno, co o utrpení jsme si dosud řekli, jsou jen pěkná slova. Není to krásně vymyšlená báseň? Jest tomu ve skutečnosti tak, že balvan utrpení nezatláčí člověka do hrobu, nenutí k sebevraždě, k zoufalství a nevěře, ale *povznáší, zušlechťuje a očisťuje?*

a) V odpověď vyslechněte *několik řádek z dopisu jedné z mých posluchaček.*

Tato dáma, která žila kdysi vznešeným společenským životem, uprchla ze Sedmihradska. Nikdy jsem jí neviděl, naslouchá pouze mým kázáním v radiu.

»*Nedivte se, že chudoba jest pro mne něčím strašlivým; kdo však stál na tak vysoké životní úrovni jako já, měla jsem palác, kočáry, auto a statek — a kolik ctitelů — ten pocituje chudobu mnohem trpčeji než ten, který byl vždy chud. A přece — raduji se, že to mohu napsati — sídlí nyní v mém domku více štěstí, než kdysi v paláci, protože moje víra jest větší! ... A když se z malého okénka dívám k hvězdnému nebi, cítím, že jsem nyní nebi mnohem blíže, než jsem byla kdysi, stojíc na vysokém balkonu ... a jistě jest mi i Bůh nyní blíže ...*«

Není-liž pravda, milí bratři a sestry, vidíme-li tuto živou víru oné dámy, která se rozzářila teprve utrpením, pak také začínáme tušiti plán Boží, ukrytý v utrpení. Právě tak jako námořník v bouři a vichru na moři najde často ostrůvek, o němž zeměpisná mapa dosud nevěděla, tak objevili mnozí teprve v bouřích duševních sami sebe, dosud neznámé hlubiny své duše. (Kepler.)

b) Ach, kdybychom jen uměli *takto posvěcovati všechna svá*

utrpení a vystupovati po stupních utrpení k Bohu! Kdybychom jen dovedli naplniti všechno své mučednictví duchem Kristovým — duchovní i tělesné, malé i velké, mimořádné i každodenní! Na světě jest mnoho hříchů a mnoho útrap. Kdybychom však s milostí Kristovou posvětili všechny útrapy, rozrostly by se v takové množství dostiučinění, že by byly s to podati smír za tak mnohé zlé činy lidí.

- Tedy nemáme jen trpěti — to beztak činíme všichni — ale máme trpěti záslužně. Tomuto umění se naučí tak málo lidí. Neboť utrpení, které není posvěcováno milostí, jest zakopaným pokladem, neuloženým kapitálem.

Naučme se velkému umění trpět od kříže Kristova. Ó, ty dva hrubé, na sebe přibité trámy! Dva kusy dřeva, jedno je svislé, druhé vodorovné — jasný to symbol lidského života. Neboť z čeho pozůstává život? Z kolmých čar přání, tužeb, plánů a cílů, které spějí krkolomně do výše, ale pak přichází čára vodorovná — smrt — a ta vše přeškrtně. Ta vše protíná — a z plánů jest kříž.

Ale jaký rozdíl mezi křížem Kristovým a křížem nerozumného člověka! Někdo vleče svůj kříž bez užitku, třebas jej i trpělivě nese — ale Kristus Pán nad ním vítězí! Člověk, spoléhající jen sám na sebe, když trpí, skřípe zuby, proklíná svůj úděl — kdyby trpěl s Kristem Pánem, viděl by ruku Otce nebeského i v čarách vodorovných, které kříží lidské plány, a zlé úmysly, které vystupují z lidské bezbožnosti.

- »Protože musíme trpěti, ať už se nám to líbí nebo nelíbí, proto jest lépe přijímati rány osudu, které Bůh na nás vložil, s klidnou trpělivostí a s nadějí na odměnu, než netrpělivostí si je ještě ztěžovati. Čím více se zmitá zvíře, chycené do oka, tím více si utahuje smyčku; čím více se třepe ptáček, který usedl na lep, tím více si slepuje křídla; každé břemeno je tím těžší, čím větší je nechuť, s jakou ho zdviháme.« (Pázmány.)

- *Kristus na kříži! To jest jediný lék na všechny bolesti!* Kristus nám dává příklad, jak se můžeme povznést uprostřed trosek zhrouceného života pozemského, uprostřed nejhorších nástrah pekla, nad nejtrpčí zklamání a bolest k výšinám jiného světa, blízko k Bohu, a jak dovedeme říci: Ať mne potká cokoliv, jakékoliv zklamání, neštěstí, bolest a utrpení, já vím, že Otec můj mne neopustí, vydržím to v klidu a bez reptání: *»Uůli Boží beze hlesu, vždycky tiše, klidně snesu!«*

*

U slovanských národů máme dojemně krásnou legendu o stvoření skřivánka.

Když Bůh viděl, jak z ráje vyhnání první lidé musí těžce pra-

covati a jak oba dva tak smutně při práci kloní hlavu k zemi, uchopil hroudu hlíny, vyhodil ji do vzduchu . . . a hle, tento kousek hlíny, vržený do vzduchu rukou Boží, se proměnil v malé ptáče, v prvního skřivánka. Jeho divukrásný zpěv vzpřímil opět unaveného člověka a dodnes utěšuje těžce pracujícího rolníka.

Milí bratři! Zpívajícím skřivánkem našeho pozemského života jest neochvějná víra v Boha. Jakmile se naše unavená hlava skloní k zemi, zase ji víra napřímí: »Vůli Boží bez hlesu vždycky tiše, klidně snesu!« Když se nad naší hlavou zdvihají vlny utrpení, víra nás posílí: »Vůli Boží beze hlesu vždycky tiše, klidně snesu!« A když nás utrpení životní přibije na kříž, opět nám tato myšlenka poskytne úlevu.

Legenda však jde ještě dále. Skřivánek chtěl Pánu Bohu dokázati svoji vděčnost a tak usedal každého dne, když Kristus Pán putoval po Palestině a učil, na okno nejblahoslavenější Panny Marie a přinášel jí zprávy o jejím božském Synu. A když Pán zemřel na kříži, posadil se na jeho krvácející ruku a snažil se vytáhnouti hřeb svým malým zobáčkem. Zkoušel vše, ale nepodařilo se mu to. Tak tedy sletěl k Bolestné Matce a utěšoval ji v jejím nesmírném bolu tím, že jí zpíval dojemnou píseň.

Naše víra v Boha a náš pohled upřený na Krista nejsou s to vytáhnouti hřeby z kříže našeho života, ale promlouvají útěchyplně o jiném životě, o životě věčném, jehož bránu nám otvírá utrpení trpělivě snášené.

A kdyby se nad námi rozprostřela egyptská tma bolestné noci, světlo víry vždycky ji dovede zaplašit. Ach, bratři, sestry! My všichni, kteří jsme byli utrpením přibiti na kříž, slyšíme také tu skřiváncí píseň své víry?

Ó, jen jí naslouchajte a říkejte často těchto několik slov: »*Vůli boží beze hlesu vždycky tiše, klidně snesu!*« — Amen.

16. UTRPENÍ KRISTOVO A MOJE

VI.

V Kristu milovaní bratři a sestry!

V roce 1931 zemřel jistý Maďar ze šlechtického rodu, kníže Ladislav Batthyány-Strattmann, v pověsti svatosti. V celých Uhrách byl znám jeho hluboce zbožný rodinný život, jeho veliká láska k lidem a jeho úspěšná praxe očního lékaře.

Bůh obdařil tohoto knížete deseti dětmi. Vlastním nákladem si zařídil a vydržoval nemocnici, v níž tisícům lidí opět vrátil zrak.

A tento příkladný muž trpěl před svou smrtí 14 měsíců bolestnou nemocí v jednom sanatoriu. Kolik jiných by se bylo duševně zhroutilo a byli by reptali proti Bohu: »Což jsem si něco takového zasloužil? Já, který jsem přece celý život Bohu věrně sloužil, který jsem lidem prokázal tolikeré dobrodiní?«

Nikoliv, takového smýšlení byl kníže-lékař dalek. Nejen, že se úplně podvolil vůli Boží, ale dovedl se dokonce při svých strašlivých bolestech usmívati, a sám ještě těšil truchlící rodinu. Jako lékař rozpoznal dobře nezhojitelnost své nemoci — a přece odcházel každý, kdo se přiblížil k jeho lůžku, povznesen a duševně posílen.

Ještě posledního dne před smrtí vykonal své obvyklé modlitby. Mezi dnem upadl v bezvědomí, ale večer se opět vzpamatoval. Tu se zahleděl na hodiny: bylo čtvrt na osm. Každý den se v tu hodinu modlívala jeho rodina společně svatý růženec. I teď stál u jeho lože mariánský oltáříček, před kterým klečela jeho manželka a děti. A umírající se s nimi hlasitě a zřetelně modlí růženec. Tak umírá kníže s růžencem v rukou a jeho hasnoucí zrak jest upřen na obraz Bohorodičky, která naň shlíží s úsměvem mezi dvěma svícemi . . .

Uhodnete asi, milí bratři a sestry, proč vám vypravuji tento příběh na začátku dnešního kázání.

Proto, že vás chci dnes ještě jednou vésti k onomu prameni, ze kterého čerpal lékař i při smrti nadlidskou sílu: k utrpení Kristovu. *Utrpení Kristovo a moje* — to bylo předmětem mých předšlých kázání. Dnešní kázání věnuji ještě jednou této otázce a dvěma slovy chtěl bych označiti prameny, z nichž trpícímu lidstvu prýští síla, které svět dáti nemůže. A ta dvě slova jsou: »*Úíra*« a »*život věčný*«. Za I. »*Neboj se, ale toliko věř!*« a za II. »*Uěř v život věčný!*«

I. Neboj se, ale toliko věř!

A. Jaká úloha připadá utrpení v plánech Prozřetelnosti Boží a s jakými pocity máme vycházet vstříc utrpení, to jsem se snažil vysvětlit již v pěti kázáních. Ale rozumíme nyní již všemu? Jest nám už jasné všechno? Vyřešil jsem problém utrpení již docela? Ach, nikoli! Abychom tedy obdrželi konečnou, nad vše jasnou a uklidňující odpověď, musíme se obrátit ještě jednou k Pánu svému, Ježíši Kristu. *Směrodatnou odpověď podávají ona slova, která promluvil Kristus k Jairovi...*

Jediná dvanáctiletá dcera představeného synagogy, Jaira, byla nemocna. Tu prosil otec Ježíše, aby vstoupil do jeho domu a dceru uzdravil. Pán se vydal na cestu, ale když byl už blízko domu, obdržel zprávu: »Příliš pozdě, dívka již zemřela.«

A co řekl Pán k zoufalému otci? Dávejte dobře pozor! *»Neboj se, toliko věř!«* (Luk. 8, 50.)

a) Přemýšlím o tom, kolik jest mezi námi bídy! Vidím množství těch, kteří nesou kříž, kteří trpí a strádají, kteří nemají zaměstnání! Ty mnohé nepochopené a špatně chápané! Kolik tisíc jich leží právě v tomto okamžiku na lůžku v nemocnicích! Ale činí také všichni nemocní to, co učinil Jairus pln starosti o své dítě? ... »Padl k nohám Ježíšovým a prosil, aby vešel do jeho domu.« (Luk. 8, 41.)

Odpovězme za sebe na otázku: »Hledáme i my, jakmile na nás přijde nějaké neštěstí, skutečně Pána? Padneme mu i my k nohám? Je první naší myšlenkou Bůh, bez jehož vůle ani vlas s hlavy nespadne?

»Ale jak mohu v neštěstí především na Boha pamatovat?« tážeš se snad. »Či není mojí první povinností, abych si sám pomáhal? Jsem nezaměstnán. Nemám snad hledati práci? Mám se snad modlit a čekat, až mi sami přiletí pečení holubi? Jsem nemocen. Nemusím tedy volati lékaře, ale jenom se modliti?« Nikoli! Jen se starej o práci! Pošli si pro lékaře! Ale .. *věř při tom také v Boha!* Věř, že tvůj Otec nebeský jest u tebe ve tvém soužení. Věř, že lidské snažení jest marné, když Bůh k němu nedá svého požehnání. Věř, že i věda lékařova zůstává bez úspěchu, když Bůh nepomůže. Věř, co praví svatý Pavel: »Všecko je vaše, ať .. svět nebo život nebo smrt, ať věci přítomné neb budoucí, všecko je vaše. Vy pak jste Kristovi a Kristus je boží« (I. Kor. 3, 22-23). S takovou bezpodmínečnou odevzdaností věř v Boha!

b) Dvě malé děti nosily s tatínkem dříví do světnice. Děvčátko napřáhlo své slabé paže a otec na ně nakládal rozsekané kusy dříví, aby je odneslo dovnitř. Její bratr přihlížel a když si myslel, že má již dosti naloženo, pravil: »Jeničko, to už bude dost, více neunesíš!«

Ale Jenička pravila s úsměvem: »Však on tatínek už ví, kolik unesu a víc mi nenaloží.«

Jistě že i ten, jenž tak hluboce věří v Boha, jako ono děvčátko věřilo otci, jest napaden utrpením, ale i kdyby jím byl smýkán a trhán, přece nemůže býti rozdrčen! Utrpení ho nemůže rozdrtit, protože dovede říkati vždy znova: »*Můj otec ví, kolik unesu!*«

B. Taková víra vede skutečně k Bohu i v utrpení.

Německý světový názor, který nechce uznati Krista Pána, učí, že musíme snášeti utrpení mužně, se zařatými zuby, hrdě. Není těžké dáti takovou radu. Když však nevím, proč mám trpěti? Není těžké doporučovati, co praví pořekadlo:

Trpělivost — mlčení a smích
pomohou ti ve dnech zlých,

ale prosím, jen to jednou zkuste: smáti se při utrpení, když kolo života skřípe a člověka drtí!

• Za to však hned dovedu mužně trpět, když v tom vidím Boží plány.

Jakýsi turista, překvapený bouří, napsal několik trpkých veršů na stěnu horské chaty o špatném počasí. Později připsal někdo jiný k těmto veršům:

Vůle Boží řídí svět,
načpak na počasí klet?

Nedávají tyto dva řádky síly v bouřlivých dnech života? »Buď vůle Tvá...«

Jak blízko dovede nás přivést ke kříži Kristovu utrpení, snášené s takovou duší, jak pevně nás dovede přikovati k božskému Muži bolesti! V hodinách nejstrašnějších bolestí dovedou ústa nemocného volati radostná slova sv. Pavla: »Jsem naplněn útechou, překypující radostí při všem soužení mém« (2 Kor. 7, 4).

Coppée, známý francouzský spisovatel, hledal štěstí daleko od Boha. A když je hledal marně ve všem a všude a byl docela zklaman, vrátil se na bolestném lůžku opět k víře svého dětství. Jemu, který okusil až na dno klamných radostí života, můžeme věřiti, když praví: »Život jest cibule; když ji rozřízneme, začneme plakat.«

Zdaž totéž nepocítil rovněž velký skladatel *Chopin*, když na svém úmrtním loži tiskl kříž ke svým bledým rtům a říkal: »Nyní jsem u pramene štěstí.«

Nemoc může býti dobou bezúčelného nářku a muk — tím se však utrpení nezmenší. Může však býti také požehnanou svatou chvílí, kdy poznáváme, že Bůh nás zkouší, kdy začínáme rozumět

jeho svatým úradkům, kdy slyšíme, jak klepe na dveře naší duše a dožaduje se, abychom mu dovolili vstoupit — a kdo pohlíží na utrpení takovýma očima, ten snese snadněji i tělesné bolesti a jeho duše je den ode dne krásnější. Až člověk leží v nemocnici osamocen, pak má konečně volnou chvíli pro sebe. Neboť překotné tempo dnešního života ponechává člověku jenom čas k vydělávání chleba, k užívání a zábavě. Jsme-li nemocni a upoutáni na lůžko, máme také čas pro svou ubohou, zanedbávanou duši. »Pokořte se tedy pod mocnou ruku Boží, aby vás povýšil v čas navštívení« (I. Petr, 5, 6). Tak se promění pokoj nemocného v kostel, lůžko v oltář, na němž přinášíme Pánu své bolesti jako oběť smíru, která tříbí duši.

C. Ale víte také, milí bratři a sestry, *kdo se dovede v neštěstí a bolu tak přimknouti k Bohu, kdo dovede takto v Boha věřiti a k němu se modliti? Ten, který také v klidných dnech štěstí a míru na svého Boha pamatuje.*

Neznám tísnivějšího okamžiku než ten, kdy člověk, který na Boha zapomněl ve dnech štěstí, neví, co by Bohu řekl ve dnech utrpení, protože chudák není zvyklý s Bohem hovořit. Když tak leží na lůžku těžce nemocný syn některého otce, který v blahobytu zlehkomyslně a na svou duši zcela zapomínal... a synův dech se stále krátí a slábne, jeho ruka chladne a na čele se objeví smrtelný pot — když v předsíni se úzkostlivě a plaše vyptávají odcházejícího lékaře a dostane se jim vyhýbavé odpovědi... ach, v těchto strašlivých okamžicích naprosté nemohoucnosti klesli již mnozí popirači Boha na kolena a lomili rukama, aby ve své veliké úzkosti volali k tomu velikému Neznámému — ale neuměli s ním mluvit, protože toho dříve nikdy nedělali.

Bratři, sestry! V klidných a tichých dnech si musíme zvyknout hovořit s Bohem, vše a celou duší se k němu modlit, abychom v utrpení, které na nás přikvačí, dovedli nebeskému Otci něco říci a byli hodni zaslechnouti jeho povzbuzující odpověď: »Neboj se, toliko věř!«

II. *Uěř v život věčný!*

Cítím však, že musím povzbuzení Páně: »Neboj se, toliko věř!« ještě blíže vysvětliti. To neznamena, že Bůh vyslyší všechny naše prosby hned a tak, jak jsme je v modlitbě přednášeli — že na př. hledám místo a hned je obdržím, jsem nemocen a uzdravím se; něco mne bolí a bolest pomine. Ne, tak to Pán nemyslel. Je třeba tomu tak rozumět, že Bůh sice vyslyší každou modlitbu, ale způsobem, jakým sám uzná za nejlepší, a když nevyslyší zde, pak jsme povinni věřit v odplatu, jež nás čeká v životě věčném.

Když někde, tedy jistě v mysteriu utrpení musíme o Bohu vysloviti slova sv. Pavla: »Jak nevyzpytatelní jsou soudové jeho

a nevystihlé cesty jeho!« (k Řím. 11, 33.) Neboť vůbec vám nechci zamlčeti, že po všech vysvětleních a dokladech, jež jsem vám uvedl, zůstane ještě mnoho nepochopitelného v utrpení, na co dovede dáti úplně uspokojující odpověď teprve *veliká, svatá, vše vyrovnávající myšlenka na onen svět a věčnost*.

A. Když chodil jednou Dante v posledních letech svého vyhnanství po ulici ve Veroně, stal se svědkem zajímavého rozhovoru. Dvě ženy přecházely kolem něho, a tu pravila jedna ke druhé s hlubokým povzdechem: »Podívej se, to jest ten muž, který putoval po pekle a vrátil se z něho!« Načež odvětila druhá: »Je to jistě pravda! Vždyť jeho vous je tak rozčuchaný a obličej má černý! To je začazen kouřem od ďábla...«

Opravdu, kdo se jednou zahleděl do věčnosti — na tváři toho nevidět stopy kouře — ale převaha nad světem, pevná, že dodává síly, vane z jeho duše: *přidech věčnosti*. Lidé se tlačí kolem něho, vdovy pláčící, mládí hoduje a hýří, spravedlivý trpí, vinníci užívají... ale jeho oko se zahledělo do věčnosti a on vidí, že toto všecko spěje nezadržitelně ke hrobu... A co potom? Potom čeká věčnost!

Nedávno mi psala dívka: »Nějaký čas jsem cítila pevnou půdu pod nohama, ale brzy přišly těžké starosti. Ztratila jsem místo a zase zde stojím opuštěna jako kůl v plotě. Byla bych mohla zůstat ve svém místě, kdybych byla odhodila ctnost a zvolila hřích. Ale bez Boha žít — to jsem nechtěla — a tak kráčím nyní vstříc nejisté budoucnosti...«

Jaký div, že se duše bolestně chvěje při čtení takových věcí.

Když se den jak den dovídáme o takových a ještě horších činech, nesmíme se diviti, když lidé, jimž se stala křivda, reptají: »Proč Bůh nechává žítí takové zločince, a to tak vyzývavě, v jejich bohatství? Jak dobře se jim daří, baví se a hýří! Jejich majetek se stále rozmnožuje, jejich děti si tak bujně hrají, a tak říkají opovážlivě: Kdo jest tento všemohoucí, abychom mu sloužili? Jaký užitek z toho budeme mít, když se budeme k němu modlití?« (Srov. Job. 21, 6—15.)

Kde nalezneme konečnou odpověď na tuto nás všechny zajímající otázku? Odpověď dává nám učení svaté víry o věčnosti. Zde na zemi jsme jenom poutníky; jeden sedí v měkce vypoštětované I. třídě vagonu, jiný na tvrdé lavici kupé III. třídy. Jeden cestuje ve zvláštním oddělení přepychového vozu, vyzdobeného sametem a krajkami, jiný v zakouřeném, přeplněném a nepohodlném kupé III. třídy. Ale: jakmile vystoupí, nalézají se všichni na téže stanici; ale co se stane tam, co se stane potom? Co se stane v onom okamžiku, když dojedou na konečnou stanici?

V oné poslední minutě — celý náš život se v jednom okamžiku objeví před naším duševním zrakem. Tato minuta nebude lehká,

pozůstával-li náš život ze samého štěstí a ze samého požitku a zánal-
nalky. Jestliže jsme však dovedli nésti všechny ty různé kříže ži-
vota s očima pozdviženými ke Kristu, pak vděčným srdcem zvolá-
me v onom okamžiku slovem Písma svatého: »Dobře mi, žeš mě
račil pokoriti!« (Zalm 118, 71.)

Proto bych chtěl připomenouti oné hrdinné dívce, která si zvolila raději počestný život s jeho chudobou, než mravní bankrot s jeho bohatstvím, slova Ježísova: »Siroká jest brána a prostranná cesta, která vede k zahynutí,« ale »jak těsná je brána a úzká cesta, která vede k životu« (Mat. 7, 13. 14). A chtěl bych jí připomenouti útěchyplná slova naší víry: *Křesťanský žiti je těžké, ale křesťanský umřiti je lehké; těžko se bude umírat tomu, kdo lehce žil!*

B. Abychom však těmto myšlenkám porozuměli a osvojili si takové smýšlení, potřebujeme v jistém smyslu jakési Röntgenovy oči, potřebujeme *röntgenového pohledu do onoho světa*, který prosvítí všechny bolesti, vše nám nesrozumitelné, každý strach a každé rozloučení se světem a vše posuzuje dle hodnot věčných. Tak jako se osvětlí temná noc, jakmile vzplanou obloukovky, tak se také stane snesitelným pozemský život plný smutku, když se prozáří světlem života věčného.

V kom jest tato víra živá, ten vydláždí cestu, vedoucí k životu věčnému, žulovými kostkami utrpení. Kdo ví, že jeho duši — a každou duši vůbec! — čeká po tomto životě pozemském ještě život věčný, kterému se pozemský musí podřaditi, kdo ví, že naším úkolem je státi se podobným Bohu, ten využije kdejakého utrpení, ať už v životě soukromém nebo veřejném, kdejaké nemoci a bolesti jako prostředku k dosažení věčného cíle.

Vzdor utrpení a ranám osudu jest život snesitelný a může býti cenný: *ale jeden ho nebude moci snésti: ten, kdo nemá víry, kdo nemá Boha!*

Slyšte jen, bratři a sestry, co praví vůdcové nevěrců o útrapách života. Neříkají vůbec nic! Zhrouť se v nejčernějším pesimismu!

»Život jest utrpení, celý svět jest jedinou velikou nemocnicí a lékařem v ní jest smrt,« praví jeden z nich (Heine). »Co jest život věčný, nevím, že však pozemský život jest zlým žertem, to vím dobře,« praví jiný (Voltaire). Třetí míní:

*»Blaze tomu, kdo jak malé dítě
života již zemře na úsvitě!« (Lenau)*

Hle, jak ze života zmizí páteř, sloup, pouto soudržnosti, když se ztratí víra!

Kdo však osvětluje zachmuřené cesty života světlem Boží spravedlnosti, prozřetelnosti, a světlem života věčného, ten jistě směle půjde životem. Tak fungují i moderní majáky při silné oblačnosti.

Nevrhají světlo kupředu na širé moře, ale nahoru do temných mračen. A mraky — které by jinak obzor zatemnily, odrážejí nyní světelný kužel majáku dokonce na 100 až 200 km. Naše víra vrhá rovněž světlo na mraky našich pozemských cest, protože ví, že bychom zbloudili a ztroskotali na širých vodách utrpení. Věříme-li v život věčný, snadno překonáme všechny bolesti.

Bůh totiž nestvořil člověka k utrpení, ale ke štěstí. Každým nervem své bytosti toužíme po štěstí. Veliká byla Maria Magdalena, když prolévala slzy lítosti u nohou Páně; ale duše její se naplnila radostí a štěstím teprve tehdy, když se jí ukázal z mrtvých vstalý Pán a zavolal na ni jménem: »Maria!« Velká byla nejblahoslavenější Panna Maria, když stanula pod křížem Syna se srdcem proniknutým mečem; ale poslední stanicí jejího života nemohlo být »Stabat Mater«, ale »Regina coeli laetare« — »Raduj se, nebes Královno!«

Hle, to jest směrodatná, vše lušticí odpověď naší víry, která rozsvěcuje klidné světlo, plné míru, nad spleťtými cestami hořkého moře našeho života.

Zde máme tedy konečné uklidňující vyřešení problému utrpení.

*

Milí bratři a sestry! Dnešní svoje kázání jsem začal příběhem zemřelého lékaře a chtěl bych je zakončiti příkladem dnes ještě žijícího boháče.

Seděl jsem u lůžka těžce nemocného... u lůžka vznešeného, velmi bohatého muže, kterého již tenkrát trápila půldruhého roku jakási záhadná vnitřní choroba. Nejvyhlášenější profesori se snažili rozpoznati tuto nemoc, ošetřovali ho jak nejlépe dovedli, několikrát byl operován, ale nic nepomohlo, naděje na uzdravení nebylo žádné. Když jsem ho navštívil, překvapila mne duše plná slunce, která ke mně mluvila z tohoto živořícího těla.

»Vidíte, velebný pane, tam naproti na stěně kříž?« a při tom ukázal na stěnu zvláštního pokoje na klinice, kam dal zavěsiti kříž, »dříve, když jsem byl ještě zdrav, měl jsem tento kříž doma, visel v hlavách nad mojí postelí; ale nyní jsem jej dal pověsiti tam, naproti mně. Neboť jest mnohem snadnější trpěti, když mám kříž na očích a mohu se dívat na trpícího Spasitele...«

Tak hovořil těžce nemocný, který byl již půldruhého roku přikován na lůžko, a jeho slova odhalují všechnu sílu, cenu i balsám, kterého se dostalo trpícímu člověku od trpícího Krista.

Ach, Pane můj, kdyby stihlo utrpení i mne, utrpení, které jest naším společným údělem, nedopusť nikdy, abych reptal proti Tobě. Neposílej mi většího utrpení, než kterého s pohledem na Tvůj kříž snesu. Prosím Tě, zmírní a zkrat dny mé bolesti, uznáš-li

to za dobré. Uroucně tě prosím: Možno-li, odejmi kalich tento ode mne; ale především necht se neděje dle mé, ale dle vůle Tvé! Staň se, Pane a Bože můj, vždy a ve všem tvoje požehnaná a svatá vůle! — Amen.

17. ÚČINEK KRISTOVA UTRPENÍ

V Kristu milovaní bratři a sestry!

V dosavadních kázáních o Kristově utrpení hledali jsme odpověď na otázku: *Proč chtěl Ježíš trpět?* Abychom mohli však ho doprovázeti s pochopením na zastaveních křížové cesty, musíme nejdříve poznati jasně cíl a účinek jeho utrpení.

V příštím nedělním kázání se již přidružíme ke Spasiteli, kráčejícímu cestou křížovou a tím upoutáme svou pozornost ke druhé otázce: *Co trpěl Kristus?* Abychom však lépe chápali velikost oběti, jakož i lásku trpícího Spasitele, chtěl bych dnes ve velkých rysech shrnouti otázky, které jsme až dosud probírali, a v celkovém obraze ještě jednou vyznačiti, proč Kristus trpěl.

Za I. Co nám dalo Kristovo utrpení. Za II. Čemu nás učí Kristovo utrpení?, a za III. K čemu nás zavazuje Kristovo utrpení? Až zodpovíme tyto tři otázky, budeme moci dáti jasnou odpověď, proč Kristus trpěl.

První naše otázka tedy zní:

I. Co nám dalo Kristovo utrpení?

Když přihlédneme dobře k účinku utrpení Kristova, přicházejí nám na mysl hlavně dvě veliké pravdy. Ježíš Kristus stal se svým utrpením a smrtí A) *naším věčným veleknězem*, jak jej nazývá sv. apoštol Pavel (k Žid. 6, 20), a B) *naším Vykupitelem*.

A) *Kristus jest naším věčným veleknězem.*

a) Pokud sahá kulturní a dějepisné badání do někdejšího života lidstva, *nacházíme všude a u všech národů jakýsi druh kněžství*, t. j. objevujeme skutečnost, vyvěrající z podvědomí touhy národů, že si totiž vybírali ze sebe nejlepší mezi vynikajícími, jež pojmenovali kněžími, aby byli mezi Bohem a jimi spojujícím a zprostředkujícím údem. Nejvyššímu mezi kněžími dali jméno »Pontifex«, »stavitel mostů«, protože v něm takřka viděli a ctili živý most, který spojuje nebe se zemí.

Nejdůležitějším úředním jednáním kněze jest to, že přináší Bohu na oltářích oběť a tím dopomáhá lidem k odpuštění hříchů, vyprošuje pomoc Boží pro slabého člověka a děkuje za obdržená dobrodiní.

Dlouhou řadu kněží a velekněží uzavírá a korunuje kněžská důstojnost Pána našeho Ježíše Krista. O něm píše sv. Pavel ve svém listě k Židům, že »stal se veleknězem na věky podle řádu Melchisedechova« (k Žid. 6, 20).

List sv. Pavla k Židům jest ostatně skvostným hymnem na kněžství Kristovo: »Majíce tedy velekněze velikého, který pronikl nebesa, Ježíše, Syna Božího, držíme se té víry« (k Žid. 4, 14). »Takový zajisté příslušel nám velekněz, svatý, nevinný, neposkrvněný, oddělený od hříšníků a vyvýšenější nad nebesa« (k Žid. 7, 26).

b) Čím se stal Kristus naším věčným veleknězem? Tím, že *v jeho osobě jsou spojeni kněz a obět*. Od jesliček v Betlémě až ke kříži na Golgotě nebyl jeho život ničím jiným než obět, přinášena za nás. V celém svém životě pozemském kráčet takřka od jednoho obětního oltáře ke druhému, až dospěl posléze k nejvznesenějšímu obětnímu oltáři: ke Golgotě. — To bylo posledním cílem jeho příchodu, to se mu stále vznášelo před očima.

Jak často vyjadřoval tuto myšlenku! »Syn člověka nepřišel, aby se mu sloužilo, nýbrž aby sloužil a dal život svůj na vykoupení za mnohé« (Mat. 20, 28). »Totof jest krev má Nového zákona, která se vylévá za mnohé na odpuštění hříchů« (Mat. 26, 28).

»Proč se tvoji učedníci nepostí?« tázali se jednou Pána. Slyšte, co odvětil: »Mohou-liž postiti se svatebníci, pokud ženich jest s nimi? Dokavad mají ženicha mezi sebou, nemohou se postiti. Přijdou však dnové, kdy ženich bude odňat od nich, a tehdy postiti se budou v těch dnech« (Mar. 2, 19, 20).

Jeho učedníci se prou o přednost, ale on vidí před sebou spíše kalich utrpení (Mat. 10, 38). Také na hoře Tábor mluví o tom s Mojžíšem a Eliášem (Luk. 9, 31). »Mám však pokřtěn býti křtem«, totiž ponořiti se takřka v utrpení »a kterak jsem tísněn, dokavad se nevykoná?« (Luk. 12, 50). Jeho životním cílem jest tedy vydati se za nás jako výkupné. »Totof jest Tělo mé, které se za vás vydává« (Luk. 22, 19), praví při poslední večeři.

Vidíš, to byl první účinek Kristova utrpení: Stal se naším veleknězem.

B) *Kristus stal se však svým utrpením zároveň naším Vykupitelem.*

Proč trpěl tolik? Zde nemůže býti pochybnosti, neboť Písmo svaté to hlásá na každé stránce: za nás! Za nás! Slyšme jen proroka Isaiáše: »On byl raněn pro hříchy naše, roztlučen byl pro nepravosti naše« (Is. 53, 5). A slyšme, co praví sv. Pavel: »Kristus umřel za hříchy naše« (I. Kor. 15, 3).

Skrze své utrpení stal se Kristus Beránkem Božím, který snímá hříchy světa (Jan 1, 29). Když jsme byli ještě v nepřátelství s Bohem, »byli jsme smířeni s Bohem smrtí Syna jeho« (k Řím. 5, 10), »vždyť i náš Beránek jest obětován, totiž Kristus« (I. Kor. 5, 7). Bůh »nás omilostnil v milém Synu svém, v něm máme vykoupení skrze krev jeho, odpuštění hříchů podle přebohaté milosti jeho« (k Efes. 1, 6, 7). Kristus »jest obětí smírnou za hříchy naše« (I. Jan 2, 2). »Jste vykoupeni za cenu velikou« (I. Kor. 6,

29). »Vědouce, že nikoli porušitelnými věcmi, zlatem neb stříbrem, jste byli vykoupeni ze svého nicotného života, přijatého podáním otcovským, nýbrž drahou krví Krista jakožto Beránka neúhonného a neposkvrněného« (I. Petr 1, 18, 19). »Kristus nás vykoupil ze zlořečenství zákona, stav se pro nás zlořečenstvím« (ke Gal. 3, 13), t. j. vzal naše hříchy, pramen všeho zlořečenství, na sebe.

Hle, tím nás Kristus vykoupil! Tím, že byl poslušen svého nebeského Otce, zatím co my jsme byli neposlušni. Tím, že Otce miloval, zatím co my jsme ho nemilovali. Tím, že byl dokonale čist, zatím co naše duše se topila v bahně.

Tím, že povzdechl: »Otče, ne má, ale tvá vůle se staň,« když my jsme chtěli svévolně prosadit svou vůli a ne vůli Boží.

II. Čemu učí utrpení Kristovo?

Trpící Kristus nebyl však pouze naším veleknězem a Vykupitelem, ale také naším učitelem. Jeho kříž není pouze obětním oltářem, ale zároveň učitelskou stolicí a kazatelnou. Čemu nás učí trpící Kristus? Utrpení Kristovo jest nám A. *velkým zjevením* a B. *velikou útěchou*.

A. *Utrpení Kristovo jest pro nás velkým zjevením.*

a) Utrpení Kristovo nám zjevilo, *jak je Bůh spravedlivý!* Neboť Kristus to jest, »kteréhož Bůh představil v krvi jeho jako oběť smírnou skrze víru, aby ukázal svou spravedlnost, že hříchy dříve spáchané opomíjel« (k Řím. 3, 25). »Toho, jenž hříchu neznal, učinil pro nás hříchem, abychom my stali se v něm spravedlností Boží« (2. Kor. 5, 21).

b) Ale utrpení Kristovo nám také zjevilo, *jak jest Bůh milosrdný.*

»Tak miloval svět, že Syna svého jednorozeného dal, aby nikdo, jenž v něho věří, nezahynul, nýbrž měl život věčný« (Jan 3, 16). »V tom se ukázala na nás láska Boží, že Bůh poslal Syna svého jednorozeného na svět, abychom byli živi skrze něho« (I. Jan 4, 9). »Bůh však ukazuje svou lásku k nám tím, že Kristus zemřel za nás, když jsme byli ještě hříšníky« (k Řím. 5, 8-9). »V tom jest láska, ne že bychom my byli milovali Boha, nýbrž on prve miloval nás a poslal Syna svého jako oběť smírnou za hříchy naše« (I. Jan 4, 10).

c) Utrpení Kristovo zjevilo, *jak velice miloval Kristus Otce!* Kristus sám vysvětluje své utrpení tím, »aby svět poznal, že miluji Otce, a tak činím, jak mi Otec přikázal« (Jan 14, 31). »Ponížil sebe sama, stav se poslušným až k smrti, a to k smrti kříže« (k Fil. 2, 8). »Přesto, že byl Synem Božím, konal poslušnost tím, co vytrpěl« (k Žid. 5, 8).

d) Konečně zjevilo utrpení Kristovo ještě, *jak velice Kristus miloval lidi!* »Větší lásky nemá nikdo nad tu, aby kdo položil život svůj za své přátele« (Jan 15, 13). »Kristus zemřel . . . za bezbožné. Vždyť sotva za spravedlivého kdo umírá . . . Bůh však ukazuje svou lásku k nám tím, že Kristus zemřel za nás, když jsme byli ještě hříšníky« (k Řím. 5, 6-9). Bůh »mě zamiloval a sebe sama vydal za mne« (ke Gal. 2, 20). »Z toho jsme poznali lásku Boží, že On položil svůj život za nás« (I. Jan 3, 16).

B. Ale utrpení Kristovo není pro nás pouze zjevením, ale *také velikou útěchou*, naději pro trpícího člověka!

Kristus Pán chtěl přetrpět i ty hlubiny nejkrutějších utrpení, jaká na zemi mohou býti, aby na světě nebylo nikoho, kdo by nemohl volati o útěchu k trpícímu Spasiteli. A skutečně, ve všech svých bolestech se obracíme s plnou důvěrou k onomu Kristu, přes jehož rty přešly dva výkřiky, tak tklivé a tak lidské, které ho přiblížily každému trpícímu na světě. Jeden dozněl na hoře Olivetské: »Otče můj, je-li možno, ať odejde kalich tento ode mne« (Mat. 26, 39). Druhý na Golgotě: »Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil?« (Mat. 27, 46).

A bylo tomu skutečně tak? — tážeme se s pohnutou duší. Je to pravda, že Otec nebeský opustil umírajícího Spasitele? Ani si toho neodvažuji vysloviti: Zoufal si skutečně Kristus na kříži, jak na první pohled vysvítá z těchto slov?

Ach, nikoli! To není zoufalství, to je modlitba! Kdo volá: »Bože můj, Bože můj!« — ten není zoufalý, ten se modlí.

Co však měl Kristus na mysli, když se z jeho prsou vydrala tak nesmírná bolest?

Chtěl nás poučiti, že to není žádný hřích, když v bolesti pláče, že to není hřích, když v nás vzlyká duše pod úderem těžkých ran osudu, jenom když se při tom modlíme: Bože můj, Bože můj!

Chová v sobě utrpení Kristovo skutečně takovou sílu? Slyšte jen, co píše jedna dívka, která leží již 11 let upoutána na lože těžkou chorobou:

»Dolehly na mne strašlivé rány osudu. Ztratila jsem vše, co jen člověk může na světě ztratit: rodiče i milovaného snoubence a všechnu majetek; úplně jsem zchudla, a když jsem si myslela, že už nemám ničeho, co bych ještě mohla pozbýti, přikvačila ještě strašná, zdoluhavá nemoc, spojená s krutými bolestmi. Již plných 11 let jsem upoutána na lože. Za celý ten čas jsem měla jenom několik klidných chvil. Přestála jsem za cenu nevyslovitelných bolestí těžké operace, každá z nich mi hrozila smrtí. Celá léta již ležím v nemocnici, stále mezi cizími lidmi, bez domova, odkázána na cizí milosrdenství, a, velebný pane, přece jsem bohatá, protože jsem našla mír duše a klid, které mi chyběly ve

dnech mého blahobytu. Nalezla jsem Krista! Krista, který za nás, za nás trpící zemřel na kříži, ne za ty, kteří užívají, ne za ty, kteří hodují, tančí a flirtují, ale za ty, kteří trpíme s odevzdaností a s důvěrou v Boha, kteří trpíme v pokoji. Neptáme se: k čemu to? Proč zrovna já? Ale pokřizujeme se a pravíme: »Staň se vůle tvá!«

Bratři, sestry, nyní víte, že ano, proč Kristus zemřel!

Hle, co nám dalo utrpení Kristovo a čemu nás učí!

III. K čemu zavazuje utrpení Kristovo?

Nyní následuje nová otázka: K čemu nás zavazuje utrpení Kristovo? Neboť z utrpení Kristova čerpají útěchu pouze ti, kteří plní svaté úkoly, které vyplývají pro nás jediné z utrpení Kristova.

Jaké jsou to úkoly? K čemu zavazuje utrpení Kristovo?

A. Jsou zrcadla, která neukazují správně obličej, ale zvětšují jej nebo zmenšují nebo nějak znetvořují.

Kdo se postaví před zrcadlo vypouklé nebo konkávní, jistě se sám sobě zasměje, neboť se mu v prvním obličej, ústa i ruce a nohy natahují do výšky a v druhém se zase nesmírně roztahují do šířky.

• V zrcadle lidských vášní vidíme svůj život právě tak znetvořený, nepravdivě zvětšený nebo zmenšený. Co s hlediska života věčného neznamena nic, na př. peníze, sláva, požitky, to vše se před námi zjeví jako nadmíru důležité; co by však vlastně jediné mělo být důležitým, totiž: mravnost, čest, čistota duše, ctnost, to se může jevit nepatrně malé v zrcadle světa. V zrcadle Kristova utrpení se to však jeví vždy v pravém světle. Utrpení Kristovo nám ukazuje vše ve správných rozměrech.

K čemu tedy zavazuje utrpení Kristovo? Apoštolové praví zcela jasné: *Tak jak Kristus zemřel za nás, tak i my máme umřít hříchu!*

»Jestliže dobře činíte, trpíte a snášíte, to jest milost u Boha. K tomu jste zajisté povoláni, ježto i Kristus trpěl za nás, zůstává vám příklad, abyste následovali šlépějí jeho« (I. Petr 2, 20-21).

Ježíš Kristus »zemřel za nás, abychom, ať bdíme, ať spíme, žili spolu s ním« (I. k Thes. 5, 10).

• »Ti však, kteří jsou Kristovi, ukřižovali tělo své i s vášněmi a žádostmi« (ke Gal. 5, 24). Tělo a duše bojují proti sobě. Každý křesťan musí probíjet tento těžký zápas, a utrpení Kristovo nás zavazuje, abychom posuzovali tento boj a každou událost svého pozemského života správnou měrou.

»Proto i my ... odložme veškeré břímě a hříchy, jenž nás odevšad obstupuje, a běžme s vytrvalostí běh o závod nám předložený, patřící na vůdce a dokonatele víry, na Ježíše, který pro radost sobě

předloženou zvolil si kříž, nedbaje potupy, a posadil se na pravici trůnu Božího« (k Žid. 12, 12).

Žávodníci se hledí oprostít od jakékoli přítěže a překážky. Náš život je také během o závod k cíli života věčného. Největší překážkou při tom je hřích — toho se musíme zbavit!

B. Z utrpení Kristova však vyplývá ještě jiný závazek: *Milujme Krista trpícího za nás!*

Kdy milujeme trpícího Krista? Když ho politujeme? Když nad ním pláčeme?

Nikoli!

a) Milujeme Krista, *když ve svém utrpení trpíme s ním.*

»Poněvadž tedy Kristus za nás trpěl podle těla, ozbrojte se i vy touž myšlenkou, neboť kdo vytrpěl podle těla, upustil od hříchů« (I. Petr 4, 1). »Nedivte se tomu soužení, které na vás přichází ke zkoušení..., nýbrž majíce účast v utrpeních Kristových, radujte se, abyste také při zjevu slávy jeho se zaradovali s plešáním« (I. Petr 12, 13).

»To zajisté jest milost, jestli někdo ze svědomitosti k Bohu snáší útrapy, trpě nespravedlivě... I Kristus trpěl za nás, zůstává vám příklad, abyste následovali šlépějí jeho« (I. Petr 2, 19, 21).

Milujeme tedy trpícího Spasitele, *když ve svém utrpení hledáme u něho útěchu.*

Na jedné lodi na moři neměli pitné vody. Ve svém zoufalství prosila žízňivá posádka podél plující loď o trochu vody. Dostalo se jim této odpovědi: »Načerpejte si tedy!« Loď se totiž blížila k břehu a plula již v proudech veletoku Amazonky, která na 30 km zaplavuje moře sladkou a pitnou vodou — ale posádka o tom nevěděla. Žebrali o hlt vody, ačkoli stačilo jenom načerpat!

Jak trpí dnešní lidstvo! Jak nařiká a zoufale volá po zmírnění a útěše! Ale jak málo jich touží po útěše kříže Kristova!

Kdo se však k němu utíká v bouřlivém moři života, pochopí, proč italský spisovatel *Papini*, který se od nevěry obrátil ke Kristu, si dal napsati do svého erbu pod kříž slova: »*Inveni portum*« — »Našel jsem přístav«.

b) Milujeme trpícího Spasitele také tehdy, *když jevíme pochoopení pro jeho utrpení.* Jak? Slovy? Rozumem? — Ne! — Nuže, čím tedy? Svým životem! Odevzdáním své duše!

Ježíš visící na kříži, až k smrti vysílen mučením, trvajícím po celou noc, jakož i ztrátou krve, volá: »Žízním!« (Jan 19, 28). Načež mu jeden z vojinů podává houbu, namočenou v octě.

Od těch dob zní slovo Kristovo: »Žízním!« stále dál jako tajuplný vzdech, jako pohnutlivý výkřik. Žízním po duších, pro něž jsem přišel! Po duších, pro které jsem trpěl a zemřel! Ach, kdyby jen Kristovo slovo: Žízním! znělo v mých uších ve všech pokušeních, uprostřed boje s hříchem! Po mně, i po mé duši žízní Pán.

A žízní i dnes ještě. Protože Kristovo velekněžství se neskončilo a také neskončí: jest naším věčným veleknězem. Kristus nemůže již trpěti a umřít, ale obnovuje denně svou velekněžskou obět. Jeho probodené ruce ho již nebolí, ale stále je zvedá, aby za nás prosily, za naše hříchy. Jako náš věčný velekněz stále zprostředkuje mezi námi a Otcem. Kristus »má kněžství nepomíjející, poněvadž zůstává na věky« (k Žid. 7, 24).

Komu je tedy Kalvarie posvátným místem, tomu jest oltář naší Církve právě tak svatým, a kdo se dovede s pohnutou duší zahleděti na ukřižovaného Krista, ten musí také stejným způsobem hleděti při mši sv. na Krista pozdvihovaného při proměňování. Proto chápu, proč předpisuje Církev pod těžkým hříchem býti v neděli na mši svaté.

Nepředpisuje nám, abychom se účastnili nějakého procesí nebo kterékoli jiné pobožnosti a litaní, ale vyžaduje slyšení mše svaté. Proč? Protože jest tajuplným obnovováním oběti našeho trpícího Spasitele.

*

Když tak nyní v duchu vidíme míjeti všechno to požehnání, učení a závazky, které vyvěrají z utrpení Pána našeho Ježíše Krista, máme zároveň jasnou odpověď na otázku, kterou jsem řekl na počátku svého kázání: »Proč chtěl Kristus pro nás tolik trpěti?«

Ach, co by bylo také platno jenom věděti, proč Kristus trpěl! Co by bylo platné pochopiti to chladným rozumem? Nemáme to jen věděti, ale také procítiti vřelým a sdílným srdcem. »Alles voor Vlaanderen, Vlaandere voor Christ,« zní skvělé heslo Vlámů — »Vše pro Vlámsko a Vlámsko pro Krista«.

Aby dnešní kázání utkvělo vám hodně dlouho v paměti, chtěl bych vaši pozornost upoutat na jednu maličkost. Že ano: všichni máme modlitební knihu a každý z nás v ní skrývá několik svatých obrázků. Vložme do ní ještě jeden malý obrázek, který představuje trpícího Krista, a zvykněme si často, zvláště po večerní modlitbě, zahleděti se do očí trpícího Spasitele. Neříkejme při tom nic, ani se při tom nemodleme, ale pozorujme jen beze slov ve vši tichosti smutný, bolestný obličej Páně.

A víte, jaký bude účinek tohoto pozorování?

Ten, že toho dlouho nesneseme! Vzpomeneme si na dávné i nynější hříchy, které jsme nenapravili a — zastydíme se.

A tak vydere se z naší duše modlitba:

»Pane, který jsi za nás tak nesmírně mnoho vytrpěl, chci od nynějška, z lásky k tobě, trpělivě snášeti bolesti, jež jsem zavinil buď sám, nebo jiní mi je způsobili.

Pane, který jsi byl pro mne trnám korunován, hle, z lásky k tobě přijímám trny života bez nářku a s myslí hrdinnou!

Pane, až dosud jsem tě bičoval a posmíval se ti svými hříchy; hle, s duší zkroušenou poklekám na stupeň zpovědnice, aby na mou duši stékala požehnaná rosa tvé prolité krve!

Pane, Pane můj, který jsi se stal k vůli mně věčnou obětí, hle, celý můj život bude v budoucnosti obětí, přinášenou z lásky k tobě! Amen.

CO TRPĚL KRISTUS?

V Kristu milovaní bratři a sestry!

12. srpna 1239 vlnilo se na ulicích Paříže ohromné množství lidu. Svátý Ludvík, král francouzský, obdržel od císaře Balduina drahocenný dar: trnovou korunu Kristovu. Toho dne se vracel čestný průvod, který král poslal do Cařihradu, s drahocenným skvostem do Paříže. Kudy šli, doprovázely relikvie velké zástupy lidu, takže jsou města (na př. Vercelli, Sens), která dodnes oslavují památku dne, kdy se kolem ubíral průvod s ostatky umučení Kristova.

Zvláštním znamením křesťanské duše byla vždy něžná a soucitná láska, s níž sledovala každý krok Spasitele, za nás trpícího, která zachycovala každé slovo a cítila s ním každou jeho bolest. Není také jiného tématu, o němž by křesťané tak rádi slyšeli kázati, jako o utrpení Pána našeho, Ježíše Krista.

V řadě kázání dospěli jsme nyní ke Spasiteli, o němž stojí psáno: »Trpěl pod Pontským Pilátem, ukřižován, umřel a pohřben jest.« Velikým byl Kristus, když učil, velikým, když činil zázraky, ale největším byl, když trpěl. Sám dal nám nejlepší vysvětlení svého života, když pravil po svém zmrtvýchvstání k malomyslným učedníkům v Emauzích: »Zdali nemusil to Kristus trpěti a tak vejíti do slávy své?« (Luk. 24, 26).

Nad řadu kázání, která nyní následuje, mohl bych nadepsati prostá, ale tklivá slova: »Passio Domini nostri Jesu Christi« — »Utrpení Pána našeho Ježíše Krista.«

Křesťanský lid vždy rád naslouchal, když jeho kněží mluvili o utrpení Páně; ale já myslím, že v nynějších trudných časech s tím větším porozuměním budete naslouchati kázání o utrpení. Pobožnost křížové cesty byla vždy oblíbená, ale tím časovější je dnes, protože celé lidstvo kráčí křížovou cestou a vidí před sebou Golgotu.

Doprovázejme tedy v následujících promluvách Spasitele, nescoucího kříž, abychom pocítili, jak pravdivými jsou slova svatého Pavla: »My kážeme Krista ukřižovaného, pohoršení to Židům, pohanům pak bláznovství, ale těm, kteří jsou povoláni, židům i pohanům, Krista, Boží to moc a Boží moudrost« (I. ke Kor. 1, 23-24).

Ano, tímto způsobem chceme uvažovati o utrpení Pána našeho Ježíše Krista, aby z jeho stop proudila na nás Boží síla a útěcha.

I. Stručné dějiny utrpení Kristova.

Dějiny posledních hodin života Spasitelova jsou každému křesťanu dosti známy, takže by bylo zbytečné se o nich podrobně šířiti. Proto nebudu probíratí celý děj utrpení podrobně, ale vyzdvihnu pouze jednotlivé výjevy a osoby, které jsou poučné zvláště pro naše časy. Abychom však měli dostatečně jasný obraz, považuji za vhodné shrnouti — byť jen krátkými větami — poslední hodiny života Ježíšova.

Po poslední večeři odešel Pán se svými učedníky na horu Olivetskou, do zahrady getsemanské. Zde se ho při pomýšlení na utrpení, které ho očekává, zmocnila smrtelná úzkost, takže ho pokrýl krvavý pot. Kolem půlnoci ho zajali nepřatelé pod vedením zrádce Jidáše, a vlekli k prvnímu výslechu k veleknězi Annášovi. Zatím se shromáždila velerada židovská za předsednictví Kaifášova. Tak byl Ježíš přiveden od Annáše ke Kaifášovi. Výslech však zůstal bez výsledku, protože najatí svědkové si odporovali.

Tu se táže velekněz slavnostně Krista: »Zapřisáhám tě skrze Boha živého, abys nám odpověděl, jsi-li ty Kristus, Syn Boží? Dí mu Ježíš: »Ty jsi to řekl!« . . . Tu velekněz roztrhl roucha svá a řekl: »Rouhal se« (Mat. 26, 63-65).

Nato odsuzuje velerada Krista k smrti. Protože však byla tehdy říše židovská obsazena Římany, a tito odňali Židům právo rozsudku smrti, byl Ježíš — když byl až do svítání nejkřutějším způsobem mučen, předveden svázaný k římskému vladaři Pilátovi, aby potvrdil rozsudek smrti.

Kolem 7.—8. hodiny začal výslech u Piláta. Jako první obžaloba uvedeno, že se Kristus vydává za krále. Protože to však zůstalo bez účinku, pravili, že Kristus pobuřuje lid. Ale Pilát chtěl za každou cenu Ježíše propustit. Nabídl Židům amnestii — ale vraždychtivý lid se dožadoval propuštění Barabáše. Dal Krista bičovati — ale Židé se stali tím dotěrnější, a když viděli, že svými politickými žalobami nedosáhnou svého cíle, sáhli k argumentům náboženským: »My máme zákon a podle zákona má umřítí, neboť se činil Synem Božím« (Jan 19, 7). Ale ani toto nemělo účinku.

Za to více řala do živého výhrůžka, že udají Piláta u císaře. Toho se místodržitel ulekl a přenechal Ježíše Židům. Tito provedli rozsudek smrti, ukřižování, ihned. Tohoto druhu smrti používali Římané jen u největších zločinců a pohlíželi naň jako na nejstrašnější trest ze všech trestů: »Crudelissimum teterriumque supplicium« (Cicero, In Verrem V. 641.)

Těsně před ukřižováním podali Kristu omamující nápoj, který však odmítl: chtěl trpět při plném vědomí. Sedmkrát pozvedl hlasu svého na kříži — sedmi krátkými větami — a pak zemřel ve tři hodiny po poledni.

To by byla v krátkosti data jeho posledních hodin. Jakou propast tělesného a duševního utrpení, bolesti, pokořování a lidské bezbožnosti tají v sobě tato slova, poznáme teprve tehdy, když jednotlivé výjevy utrpení Páně podrobíme zevrubné úvaze.

Přístupme tedy se srdcem soucitným a s pohnutou duší ke Spasiteli pro nás trpícímu. Postavme se k němu nejdříve v hodině, kdy začíná své utrpení: na hoře Olivetské.

II. *Kristus na hoře Olivetské.*

A. Jest čtvrteční večer. Jerusalema se halí do tmy. Lidé se již odebrali k odpočinku. Spasitel opustil večeřadlo a kráčí údolím cedronským k hoře Olivetské. Tak se Kristus vydává do zahrady utrpení, aby zase napravil hřích, kterého se dopustil první člověk v zahradě blaženosti, v ráji. Lidé klidně spí ve svých domech, nemají ani tušení, jaká dějinná událost se začíná v tomto okamžiku ve ztemnělé zahradě na hoře Olivetské. *Začíná utrpení Páně.*

Klečí tam Kristus samotinký v tmavé noci. Nejen že ho hříšní lidé nechávají o samotě, ale i jeho nejmilejší učedníci, oni tři, které vzal s sebou do zahrady, jsou přemoženi spánkem. A jak tak klečí na zemi a modlí se, zmocňuje se ho nevyslovitelná bolest. On, o němž stojí psáno, že jest »výbleskem slávy Boží« (k Žid. 1, 3), zápasí nyní se smrtelnými úzkostmi. On, o němž stojí psáno, »že byl Světlo pravé, kteréž osvětluje každého člověka, přicházejícího na tento svět« (Jan 1, 9), zápolí teď ve strašlivé duševní opuštěnosti. Ten, který zářil jako slunce na hoře Tábor, který se třeptil jako padlý sníh, bojuje nyní těžké duševní boje plné úzkosti.

Skrze větve shlíží naň bledý měsíc, tak jak shlížel v ráji na první lidi, jejichž hřích zavinil Kristovo utrpení. Byla noc 14. Nisanu, první úplněk po jarní rovnodennosti. Měsíc mdle svítí a jeho tajuplné světlo dopadá na bolestnou tvář klečícího Spasitele. Jak tklivý to pohled na postavu Krista, kterýž prožívá již předem smrtelný zápas! Něco takového svět ještě nikdy neviděl! Bohočlověk se chvěje, sténá a svíjí se ve smrtelných úzkostech.

B. Nastala velebná chvíle, kdy se *Kristus zahleděl smrti do očí* pohledem, kterému není rovna.

a) Obyčejní odsouzcenci zcela jinak chystají se k smrti. Čekají sice ve vězení na smrt, ale nenechají je samotné zhotoviti si šibenici, ta se jim před tím ani neukáže. Až do posledního dne doufají v milost. Když však žádost o milost je zamítnuta, takže má příštího dne býti vykonána poprava, hledí se jim poslední hodiny ještě zpříjemnit: ať projeví přání jakékoli, snaží se je vy-

plnit. A když jsou vedeni na popraviště, spatří i tam katovské nástroje jen na okamžik . . .

Ale Pán nechtěl takto umřít! Chtěl hleděti smrti do očí s plným vědomím. Po pomocnících katových nebylo ještě ani slechu. Soud ještě ani nezasedal . . . A on prožil již nyní na hoře Olivetské celé své utrpení a smrt až do konce!

Bolela ho tělesná muka, která jej očekávala a jež viděl předem ve své božské vševědoucnosti. Že ano, máme-li se podrobit operaci, jsme již několik dní před tím nervosní, nemáme nikde chvíle pokoje a lekáme se již předem bolesti. Kristus nebyl pouze Bůh, ale člověk zároveň. Jako Bůh viděl své utrpení přesně předem, jako člověk pocítil strašlivě ve svém srdci vše, co se k němu blížilo. Procítil veškerou potupu a hrůzu blížících se hodin, jak jej hrubí vojáci budou bít pěstmi do obličeje, jak naň budou plivati, kopati ho, bičovati a trním korunovati. Cítí šlehy důtek, špičaté hřebíky, provazy, strašlivou tíži kříže. Vidí Golgotu, vidí se přibit na kříži mezi dvěma loňy, slyší klení zuřícího zástupu, vidí bolest své panenské Matky u paty kříže . . . Jaký div, že při pomyšlení na všechny ty bolesti se v něm zděsila lidská přirozenost, takže se třásl a chvěl na celém těle. A když viděl, že jej všichni opustili, vydral se mu z prsou bolestný výkřik: »Otče můj, je-li možno, ať odejde kalich tento ode mne!« (Mat. 26, 39.) Aby se potěšil, vrací se ke svým učedníkům, ale ti klidně spí. Ubohý Spasiteli, jak opuštěný jsi v této strašlivé noci! A zase se vrátil na dřívější místo svého utrpení, kde se ho zmocnila ještě mnohem větší úzkost.

b) Krista, který nikdy hříchu nepoznal, bolela daleko více *nesmírná tíž hříchů*, kterou vzal na sebe, aby za nás dostiučinil, a jejichž bahno, šerednost, potupa a hanba se převalily na jeho chvějící se ramena.

Ach, kolik hříchů od časů Adamových až po dnešní den! — A Kristus vzal v tomto okamžiku všechny hříchy všech lidí na sebe. Hříchy těch, kteří žili před ním a kteří žili současně s ním, i těch, kteří budou žít po něm a žítí budou až do skonání světa! V tomto okamžiku mýjela staletí před jeho duševním zrakem a s nimi miliony lidí se svými nesčítnými zločiny, těmi mnohými vraždami, loupežemi, smilstvem, rouháním a hanebnými činy všeho druhu . . . a duše Kristova, tato čistá, stínem hříchu nikdy neporušená duše, hleděla nyní do této hnusné potopy hříchu, a to nespočetné množství lidských hříchů řítilo se živelnou silou na toho tak milého, nevinného Spasitele, který se nikdy hříchu nedopustil. »Srdce Ježíšovo, Srdce Bohočlověka, Syna věčného Otce« — v bahně a močálu! »Srdce Ježíšovo, stánku Nejvyššího!« — ve špíně a smeti! »Srdce Ježíšovo, nekonečné velebnosti« — obtížené hříchy světa!

On, »v němž hříchu není«, jak zvláště zdůrazňuje sv. Jan (I. Jan 3, 5), bere nyní všechny hříchy světa na sebe. Když se na jeho nevinnou duši spustil příserný proud hříchů, jichž se lidé dopouštěli od začátku světa, uskutečnilo se slovo proroka Isaiáše: »Nechal se ke hříšníkům čítat, hříchy mnohých nesl, a za ty, kteří se provinili, prosil« (Is. 53, 12), a tak se také vyplnila slova sv. Pavla: »Toho, jenž hříchu neznal, učinil pro nás hříchem, abychom my stali se v něm spravedlností Boží« (Kor. 5, 21). A když se Kristus svíjel na zemi pod břemenem hříchů a vzkřikl, tu se zase splnilo slovo sv. Pavla, že »obětoval za času těla svého s křikem silným a se slzami prosby a modlitby« (k Žid. 5, 7).

Ano, *jen kdyby tu byl někdo, kdo by utěšoval!* Kdyby se v jeho blízkosti byla nacházela jen jediná živá bytost, která by byla naň promluvila utěšující slovo! Utrpení jest vždy bolestné — ale trpěti sám, opuštěn, odkázán sám na sebe, bez chápajícího a utěšujícího soucitu, je stokrát horší.

Znova se zvedá a jde ke svým milovaným učedníkům, aby si od nich odnesl trochu útěchy — *ti však stále ještě spí.*

Tedy i vy spíte? Vy, kteří jste mi nejbližší? Vy, s nimiž bych měl nejvíce počítati, když mám bojovati svůj krvavý zápas s hříchem?

Ach, bratři a sestry, nechvěje se ve vás srdce vaše? Pane, i nám platí tato bolestná výčitka! Okolo nás se pění a zuří potopa hříchu, který strhuje s sebou slabé duše — a Kristovi učedníci zatím spí docela klidně dále. Jak rafinovaně bojuje bezbožectví: na všech rozích ulic, na plakátových tabulích a ve výkladech má svoje hlasatele. Jen se podívej, jak se hřích a nemravnost vtírají, jak drze vystupují, jak lákají a se vnucují — a učedníci Kristovi zatím docela klidně spí dále.

I dnes ještě slyšíme žalující hlas trpícího Spasitele: Tedy ani hodinu nemůžete se mnou bdíti? Nemůžete státi při mně, když bojuji gigantický boj o nesmrtelné duše? Jen se podívejte, jak mnoho lidí dnes pracuje pro ďábla — a kdo pracuje pro Boha? Jen se podívejte, jak stahuje hřích tisíce duší do zkázy — proč se nemůžete i vy chopiti všech prostředků, aby našli ke mně cestu ti, pro které jsem zemřel? . . .

C. Učedníci spí — ale ďábel nespí! A bojuje svůj poslední souboj se Synem Božím.

Pán se vrací po třetí a nyní ho přepadá úzkost až hrozná. Nebolelo ho nejvíce, když předem prožíval všechny tělesné bolesti, ani ne ty mnohé hříchy, které vzal na sebe. Nejmučivější a nejhroznější mu však bylo pomyšlení, *že bude pro mnoho lidí trpěti marně!* V příštích okamžicích odpadne od něho Jidáš, pak budou následovati tisíce a statisíce Jidášů během staletí — a to vědomí bylo Kristu nejbolestnějším!

a) Mezi Kristem a satanem se začíná nyní krvavý a strašlivý souboj. Od dob prvotního hříchu prvního lidského páru vyzýval hřích Krista k tomuto souboji. Nyní tedy přišla hodina a Kristus se také skutečně objevil na zápasišti.

I jeho protivník byl na místě: mohutná postava, hrdě vzpřímená, s purpurovým pláštěm se objevila mezi olivami; na její pyšně zvednuté hlavě možno čísti při matném svitu luny nápis na koruně: *Superbia — Pýcha!*

Zde jsem! Vyzval jsi mne k souboji! Já jsem pýcha! Já jsem volala v nebi ústy vzbouřených andělů Bohu do tváře: Non serviam! — Nebudu sloužiti! Já jsem našeptala prvním lidem v ráji: Jen jezte s tohoto stromu, budete jako Bůh! Skrze mocné vladaře jsem dala povel, aby se jim lidé klaněli jako bohům. Bydlela jsem v srdci tyranů, když bez hnutí brvou povraždili tisíce lidí a vyhubili celé národy! Já se i nadále zahnízdím v hlavách lidí a vnuknu jim myšlenku, aby věřili jen ve své vlastní síly, aby věřili jen ve mne, jenom v peníze, jen ve stroje, pouze ve viditelný svět fysický, ve školy, kde se zesměšňuje víra, ctnost, Bůh, a lidé odvrhnou víru v Boha, v duši a věčný život. Můj podnik je provázen věčným úspěchem. Mně holdují matky a dcery, učenci, politikové i panovníci . . . Ty se tedy chceš se mnou bít? Ty bleďé, chvějící se, slabé a opuštěné dítě lidské? Marně! Všecko marno! . . .

»Pán však klesl na zem a jeho pot se stal jako krůpěje krve tečoucí na zem« (Luk. 22, 44).

b) Kristus zvedá opět svou zkrvavenou tvář, a hle . . . jaká hrůza . . . v polotmě se před ním zjevuje nová postava. Je menší než předešlá, nenese tak pyšně hlavu, ale spíše se nadnáší s frivolní lehkomyšlností . . . nepodobá se muži, má spíše ženské tahy. Její oděv jest pestrý, ale potřísněný krví; drahocenný, ale potrhaný, navoněný, ale zablácený . . . Na čele má uvadlý věnec s nápisem: *Luxuria — nemravnost!*

Co to? Koho se bojíš? Před čím se třeseš? oslovila Krista pánovitě a nestoudným tónem. Tys mne volal k boji. Přišla jsem tedy. Přišla jsem s odvahou: vždyť přece celý svět patří mně! Rozumíš? *Celý svět je můj!*

Mně patří již ty nedospělé dívky, které rodiče považují ještě za nevinné, zatím co je některý ze služebných, z přátel nebo nějaká četba, obrazy již dávno přivedly mně.

Mně patří mladíci a dívky, kteří byli do mé náruče hnáni v celých skupinách onou spoustou plakátů, zábavných lokálů, biografy, obrazy, četbou a kamarády.

Mně patří manželé, kteří, zamoření moderními názory, činí ze svatyně rodinného života jámu vrahů, doupě hříchu.

Ano, ještě více, mně patří i šedovlasí starci, kteří stojí téměř

jednou nohou v hrobě a ani tehdy ještě se nedovedou zřící mravní lehkomyšlnosti, na kterou si zvykli v mládí.

Na Sodomu a Gomorrhru jsi kdysi poslal ohnivý déšť; lidé tam sice zahynuli, ale já jsem se odtamtud dostala zdráva a neporušena. Mně dnes patří divadla, mně náleží paláce i chýše, za mnou jdou miliony lidí — — —!

Tato příšerná řeč, doprovázená řezavým posměchem, zní pronikavě do tiché noci. Pán se hrůzou celý zhroutil a zvolal: »Otče, můj, je-li možno, ať odejde kalich tento ode mne!« (Mat. 26, 39.)

Co to pravíš, Pane Ježíši? Jakže, kalich má odejít od tebe? Což jsi nepřišel na zem proto, abys jej vyprázdnil? Vyprázdnil až na dno? Proč jsi se plahočil těch třiatřicet roků? Proč jsi tolik snášel? Ne pro kalich, pro hořký okamžik smrtelné muky? A nyní, Pane, nyní se chvěješ? Pane, teď chceš prchnouti? Ty sám jsi jednou řekl: »Nikdo, kdo položil ruku svou ke pluhu a ohlíží se nazpět, není způsobilý ke království Božímu« (Luk. 9, 62) . . .

A nyní? Nyní váháš? Nyní nastal rozhodující okamžik našeho vykoupení: co z nás bude, kdybys byl nyní nalezen slabým? Neodhazuj kalich hořkosti . . . neboť co by z nás bylo?

. . . . Ne, neodvrhl ho! Ve strašlivém zápase vrhá se celou tíhou na zem a leží na trávě ve své vlastní krvi, ale s jeho rtů se přece vydrala slova: »Ale ne jak já chci, nýbrž jak ty« (Mat. 26, 39).

Kristus přijal kříž — a naše vykoupení bylo zajištěno!

*

. . . . A nyní leží Pán na zemi, vyčerpán; zkrvavena jest kolem něho země a já se k němu blížím, abych ho mohl políbit.

V životě Ježíšově víme o třech polibcích.

V noci na Zelený čtvrtek přistoupil k němu Jidáš, aby ho dostal do rukou Židů. Políbil ho se slovy: »Zdráv buď, Mistře!« Jaké zhanobení tohoto krásného symbolu! Polibek jest znamením lásky, polibek jest znamením úcty — čím se však stal na rtech Jidášových? Polibkem zrádce!

Nohy Krista Pána pokryla polibky Maria Magdalena. Když v hloubi této rozhárané duše vzkřikla touha po odpuštění hříchů, vrhla se k nohám Ježíšovým, ztropila je slzami, osušila svými vlasy a pokryla je polibky. Polibek lítosti!

Třetí polibek — evangelium se sice o něm nezmiňuje, ale kdo by o něm pochyboval! — jest polibek panenské Matky — bolestný polibek, když byla bledá mrtvola jejího Syna snata s kříže a do klína jí položena. Polibek čisté lásky!

Tři polibky! Kterým chceš, bratře, sestro, Pána políbiti?

Polibkem Jidáše? Polibkem člověka, v jehož duši se to přímo hemží hříchy? Který se chce navenek jeviti dobrým, hraje si na

svatého a proto Pána líbá? — Ne, tak hluboko jsem přece neklesl! Nestanu se zrádcem!

Polibkem Matky Boží? Ach, kdybych jen na to směl pomýšleti! Ale kdo by si troufal postaviti svou duši, hříchy tolikrát znetvořenou, vedle neposkvrněné duše Matky Boží, která byla bez jediného hříchu?

Jak tedy políbím Pána? Polibku zrádného nechci, polibku neposkvrněného nejsem hoden — nezbývá mi tedy než polibek Magdaleny, polibek lítosti, polibek duše, oplakávající své hříchy!

Poklekněme tedy ve vši tichosti ke Spasiteli, který klesl na zem, a skloňme se k jeho trpícímu obličejí!

Pane Ježíši Kriste! Pohleď, jsme zde! Povstaň; hle, jsme u tebe! Zmizela již vyzývavá příšera pýchy i šklebící se obličej nemravnosti, jsme kolem tebe, my, děti tvoje, klečící před tebou plny vděčnosti. Naše pýcha a nemravnost, to byly ty zjevy, jež na hoře Olivetské dorážely na tvou sněhobílou duši — ale tys je přemohl a tak nás vykoupil.

Prosimе tebe, zapomeň, jaká byla naše minulost!

Ale jaká bude naše budoucnost? — Slibujeme, že budeme žítí tak, aby za nás . . . v oné smutné, temné, bolestné noci . . . netekla tvá drahocenná krev nadarmo. — Amen.

V Kristu milovaní bratři a sestry!

V roce 1933 slavil křesťanský svět dojmavé jubileum. Devatenáctisté výročí, kdy Syn Boží zemřel za lidstvo. Proto jsem považoval za svatou povinnost věnovati tato kázání trpícímu Kristu.

V posledním kázání byli jsme s trpícím Spasitelem na hoře Olivetské, kde ho Jidáš zrádným polibkem vydal v ruce nepřátel. Kristus jest jat a odveden. Jeho nepřátelé zahájili ještě téže noci aspoň zdánlivý soudní proces. Již dlouho čekali na tuto královskou kořist! A ostatně měli také naspěch, aby lidu, uměle pobouřenému, nedopřáli dosti času, by se uklidnil, přišel k rozumu a na konec ještě neobrátil.

Proto Židé po celou noc i příštího dne dopoledne běhali, agitovali, přemlouvali a snažili se všechny i sebe přesvědčit o Kristově vině. Proto urychlené jednání: od Annáše ke Kaifášovi, od Kaifáše k Pilátovi, od Piláta k Herodesovi a pak zase nazpět, bez přestávky, bez odpočinku — až bázlivý Pilát, vzdor svému lepšímu náhledu a námitkám svého svědomí potvrdil rozsudek smrti, jak ho diktovali Židé, a tak jim přenechal Krista, by ho ukřižovali.

Kolik potupy a bolu i zahanbení musel tu Pán snést, než to dospělo tak daleko! V dnešním kázání bych chtěl uvést několik podrobností z jednání nad Ježíšem, neboť všechny jsou plny poučení a vážných napomenutí pro náš vlastní život.

I. Kristus před veleradou židovskou.

Když byl Kristus nepřáteli jat, vedli ho nejdříve k Annášovi, který byl tchánem velekněze Kaifáše, a od toho ke Kaifášovi.

A) Tu stanul Pán tváří v tvář svým zapřísáhlým nepřátelům, fariseům. Neobával se bičovati jejich pokrytectví ve svých kázáních, a hle, nyní stojí spoután, odloučen od svých učedníků, opuštěn a jako obžalovaný před nimi... »Velekněz tedy otázal se Ježíše o jeho učednících a o jeho učení,« píše evangelista Jan (18, 19). Jak kousavý posměch vyzníval asi ze slov velekněze, když vyslovil pyšnou otázku, vědomou si vítězství: »Kde jsou tvoji učedníci?«

Pán neodpovídá na tuto otázku. Mlčí v němém bolu, protože ví dobře, co by musel odpovědět. Jeden ho právě zradil, druhý se právě chystá ho zapřít, ostatní se rozutekli.

»Kde jsou tvoji učedníci?« Jak často zazněla od těchto dob tato výsměšná otázka ve dva tisíce let starých dějinách Církve z úst je-

jich nepřátel. I dnes ještě možno ji slyšeti. Když si hřích pyšně, drze a nestoudně vykračuje v divadlech, biografech, na plakátech, ve společnostech, kde jsou učedníci Kristovi, kteří by se zvedli na obranu poraněné, posmívané a nohama pošlapané mravní nauky Kristovy? Kde jsou učedníci Kristovi, když jde o to zastati se katolických zásad, otevřeně se k nim přiznati čtením katolických novin, přijímáním svatých svátostí? »Kde jsou tvoji učedníci?« — tak vnučuje se člověku stále smutná otázka při pohledu na studený život víry a náboženskou obojakost a zbabělost tolika pokřtěných katolíků...

B) Při tom vzpomínám na dojemnou událost ze života malého, mučednického národa — Irčanů.

Mezinárodní eucharistický kongres v r. 1932 v Dublině přivábil pozornost celého světa k irskému národu, který za to, že se přiznal ke katolické víře, vytrpěl tolik, jako žádný jiný národ na světě.

Ve svém hlavním městě chovají Irčané sochu Panny Marie ze dřeva vyřezávanou, kteroužto nazývají »Our Lady of Dublin«. Dějiny této sochy — toť souhrn utrpení celého irského národa. Tato socha ze dřeva irského dubu byla uctívána v St. Mary's Abbey již od pradávna. Tu přišlo nařízení Jindřicha VIII., kterým se rušily kláštery a měly se obrazy a sochy svatých házeti do ohně. Bylo tedy nutno tuto sochu někde ukrýti před nepřáteli. Není známo, komu napadla ona spásná myšlenka, sochu otočiti, obrátiti obličejem dolů a z jejích vydlabaných zad učiniti korýtko pro vepře, aby byla uchráněna zkázy. V 18. století bylo pak toto podivuhodné korýtko nalezeno a od těch dob uctívá irský národ se zvláštní pietou tuto zčernalou sochu jako výmluvné svědectví své náboženské věrnosti.

Jaké to musely býti časy, když se mariánská socha změnila v korýtko pro vepře! Ale na Irčany se aspoň nemůže nikdo obrátiti s výsměšnou otázkou: »Kde jsou tvoji učedníci?« Tam zůstali učedníci Kristovi věrni, aby nabídli trpícímu Spasiteli, od svých učedníků potupně opuštěnému, útěchu. Neboť to je útěchou pro trpícího Ježíše, to je pro něho radostí a dostiučiněním, když mu i ve svém těžkém životním postavení, v povodni pokušení, která se na nás valí, uprostřed liknavé společnosti, která se od Krista odvrátila, zůstáváme stále ještě věrni!

II. *Kristus před Pilátem.*

Židovská velerada odsoudila při svém nočním jednání Krista Pána k smrti. Protože však byla země židovská obsazena Římany, a ti si vyhradili právo trestu smrti, musel býti jejich rozsudek potvrzen nejprve římským místodržitelem Pontským Pilátem.

Tak přišla záležitost Kristova před Piláta.

A) Znáte dobře, moji drazí, snahy Pilátovy, aby mohl Krista propustiti. Kdyby byl Pilát býval tvrdým, odvážným Římanem pevného charakteru, mohl to učiniti: bylo to v jeho moci. Byl však slabou třtinou, duší zbabělou, schopnou obětovati vše za povýšení. Tak přišel na strašnou myšlenku, *dáti Krista nejdříve zbičovati*, aby snad tímto kompromisem vzbudil u Židů soucit.

Kristus jest svlečen a uvázan ke sloupu a nyní ho začínají voláti bičovati.

Strhují šat s Ježíše, tohoto cudného Ježíše. Jaký růměnec studu přelétl asi přes jeho tvář! Skoro se již těší, až nad ním zasviští důtky a krev se začne řinouti potůčky k zemi; rány a trhliny utvoří aspoň jakýsi druh oděvu! Když vnikneme do jímavého tajemství této scény, není možno myslet na něco jiného, než že tento Spasitel, oloupený o svůj šat, byl bičován k vůli nám, kteří se sami zbavujeme počestného oděvu: Kristus byl bičován pro ty dekoltované ženy, Kristus byl bičován k vůli nedostatečnému plesovému a koupacímu úboru... k vůli nestoudným plakátům... k vůli oizoložným divadelním kusům, k vůli filmům, které vydražďují ke hříchu, k vůli strašlivé nemravnosti, jejížto spáry dnes drásají nejenom některé rodiny, ale celý národ.

Na to pamatujme, když se modlíme při růženci bolestném: *„Který pro nás bičován býti ráčil“*.

Bratře, sestro, nelituješ Krista, v horečce se chvějícího? Není ti líto bolestí sebou trahajícího Spasitele? Můžeš klidně přihlížeti, jak olověné důtky drásají jeho tělo proto, aby tím mohl osvoboditi tebe, svého bratra, od bezuzdných chtíčů těla? Víš, co činí ten, kdo má s Kristem opravdový soucit? Jakmile v něm vzplane oheň zapovězených tužeb, pohlédne na bičovaného Spasitele, aby zděšení a lítost odňaly sílu ničícímu ohni vzplanuvších pekelných chtíčů. A ten, kterého tento šírající oheň již očadil nebo spálil, přistoupí ke sloupu, kde stříká Kristova krev, poklekne do zpovědnice, a svatá krev Kristova stéká na něho, aby omyla hříšnou duši a rány zahojila!

B) To však byl teprve počátek Kristova ponížení. Potom ho oblekli v *purpurový plášť*, *dali mu trnovou korunu, třtinu, klekali před ním a posmívali se*: *»Zdráv buď, králi židovský! Po té plivali na jeho tvář a bili ho pěstí, jiní políčkovali ho«* (Mat. 26, 67). *»A vyplivše se na něho, vzali třtinu a bili ho do hlavy«* (Mat. 27, 30).

Tu se vyplnilo doslova, co napsal sv. Petr: *»Když mu spílali, nespílal v odvetu; když trpěl, nehrozil, nýbrž odevzdával se tomu, jenž soudí spravedlivě. On vznesl naše hříchy sám na svém těle na dřevo, abychom, odumrouce hříchům, žili spravedlností; jeho zsinlostí byli jsme uzdraveni«* (I Petr 2, 23, 24).

Kristovi se posmívali na dvoře velekněze. Jak bolestné to ponížení! Ach, jak se rozšířil, jak velikým se stal od těch dob tento dvůr! Ano, celý svět jest dnes ohromným dvorem posměchu a hanobení pro Spasitele a hle, jak je v něm Pán bit už devatenáct století! Ach, ubohý Ježíši, jak často jsi byl od těch dob trním korunován!

Trním tě korunuje bezbožný, který v tebe nevěří, tebe nemiluje, tebe nenásleduje.

Trním tě korunuje pyšný, když praví: Nechci sloužiti!

Trním tě korunuje lhotejný, který posměšky si tropí z duše, z života věčného, z Boha!

Trním tě korunuje nemravný, když praví: Čistý, cudný život? Dívčí čest? Manželská věrnost? Ach, jak zastaralé názory!

Nezbývá nám nic jiného, než se modliti. Vždyť my víme, že tento pošlapaný, poplivaný král je Pánem nebe a země, a proto padáme před ním na kolena a modlíme se: »Pane, posmívají se ti, protože jsi řekl, že jsi králem — a přece jsi Král! Král, který se sám ponížil, aby mne povýšil. Král, který nešetřil své krve, abys vysvobodil mě, svého bratra! Král, který dal své čelo trním korunovati, abych mohl své čelo, hříchem skloněné, zase s důvěrou pozvednouti k nebi.«

III. Kristus odsouzen k smrti.

Pilát se mýlil, když si myslel, že se pobouřený dav slituje nad zbičovaným, krví zbroceným Kristem, a bude žádati o jeho propuštění. Ukaž dravému tygru krev, zda se tím spokojí? Hluk a pobouření lidu se při pohledu na krvácejícího Ježíše ještě stupňovalo a hrozby trvaly tak dlouho, až konečně Pilát povolil vůli zuřivců a vydal jim Krista, aby ho vedli na smrt.

»Uzměte ho a ukřižujte ho!« zněl rozsudek Pilátův.

A) *Zase jedna oběť, kterou svět nevinně odsoudil*, řekneš snad. Zase? Nikoliv! Taková nevinná oběť ještě nikdy odsouzena nebyla. Velekněží ho obvinili: »Tohoto jsme našli, an převrací národ náš!« (Luk. 32, 2.) Ó vy lháři, kde a kdy bouřil lid? Snad před branami města Naimu, když vzkřísil z mrtvých syna vdoviny? Snad na poušti, když nasýtil 5000 lidí? Na hoře, když blahoslavlil milosrdné, tiché, pokojné? Nuže, uveďte jen jedno slovo, jeden skutek, kterým pobuřoval! Snad když vrátil slepému zrak a chromému zdravé nohy? Když otevřel svou náruč a pravil: »Pojďte ke mně všichni, kteří se lopotíte a jste obtíženi a já vás občerstvím«? (Mat. 11, 28.)

Takovými falešnými žalobami a hloupými důvody vymohli Kristovo odsouzení k smrti. A dnes se neděje jinak!

Pilát dávno zemřel, křičící a hlučící dav z tehdejší doby už

dávno se rozpadl v prach, po Golgotě se rozprostřelo ticho, ale zlí lidé stále ještě odsuzují Krista Pána k smrti.

Jen se rozhlédnete po světě a uvidíte, kde všude se Pán odsuzuje k smrti a uslyšíte, kolik lidí stále ještě křičí: Ukřižuj ho! Pryč s křížem! Jenom města a lidé se změnili, ale jejich soud je stejný, jest právě tak ukrutný, nespravedlivý a hloupý jako tehdy. Neodsuzuje se k smrti v Jerusalemě, ale v Moskvě, v Mexiku, v Madridu, u nás v Praze. Tyto soudce nezdobí toga místodržícího, ale kožená zástěra svobodných zednářů, nebo pěticipá hvězda, vrahové jeho chodí ve fraku a jezdí v autech. A nejsou to již zákonníci zběhlí v Písmě a fariseové, kteří nechávají proti němu pochodovati masy lidu, ale svědci lidu a nedoučení agitátoři... Ach, jak často ještě dnes bývá Kristus k smrti odsuzován!

B) *Kolik vážných myšlenek mi tu napadá!*

Což nemohu býti těžitelem, obráncem a apoštolem tohoto Krista, který pro mne tolik vytrpěl, kterého ještě dnes odsuzují nesčetní lidé k smrti? Či nejsem povinen na jeho obranu vystoupiti, říci zaň slovo, když jest tupena jeho osoba ve společnosti, ve schůzích, v kanceláři, v továrně, a jeho náboženství jest hanobeno?

Jest však ještě jedna mnohem bolestnější otázka: Neodsoudil jsem ještě nikdy Krista k smrti ve svém srdci? Kristus přebývá ve mně skrze milost posvěcující: ale hřích odsuzuje v mém srdci Krista k smrti. Nemám na svědomí těžký hřích? Jeden hřích? Ach, ne jeden, ale spoustu hříchů! Mýma očima, ušima, ústy a mým mozkiem se snaží hřích vniknouti do mé duše. Jak urputný boj, jak strašný orkán nenávisti, jaké bouře zuří v tom kousku masa, v té pumpě, která se tak pěkně nazývá: lidským srdcem! A děláme to jako Pilát. Chvilí bojoval a bránil se, ale potom podlehl »chtěje lidu vyhověti« (Marek, 15, 15). Kolik lidí bojuje nějaký čas proti zlým náklonnostem, ale pak »chtějíce vyhověti« zkažené přirozenosti, vrhnou se do hříchu a tím odsoudí Krista k smrti.

A právě to bolí Krista nejvíce: že jej tolik lidí den co den, každé hodiny odsuzuje ve svém nitru k smrti.

IV. Kristus bere kříž na svá ramena.

Nyní přinášejí kříž. Jaké myšlenky se asi mihly Kristovou duší, když prvně spatřil kříž, který se před ním vznášel po celý jeho život! Vždyť Kristus měl také přirozenost lidskou, byl také člověkem jako my. Co bolí nás, i jeho bolelo. Čeho my se děšíme, toho se děsil i on. Jak se v něm asi vzpíral pud sebezáchovy, když spatřil veliký kříž s jeho hrubými rameny!

A) *Ach, politujme přece Krista nesoucího kříž!* Jeden moderní malíř namaloval bolestně smutný obraz s nápisem: »Kdyby Kristus ještě jednou přišel na svět...« Nuže, co by se asi stalo, kdyby se

dnes vrátil? Na obraze jest ulice moderního města a Kristus trním korunovaný vleče se touto ulicí s těžkým křížem na ramenou, tak jak se vlekl tenkrát ulicemi Jerusalema. Nesmírné množství ho zvědavě okukuje, když se u jednoho domu zhroutil pod tíhou kříže. Vidíme sice na obraze také několik lépe smýšlejících, kteří mají zřejmě s Ježíšem soucit, ale ze strachu před ostatními se to bojí otevřeně doznati, a spíše se skrývají za domovními dveřmi. Ale okna domů i veliká skleněná okna zábavních místností jsou plna zvědavých, vykrmených obličejů, chtivých sensace; požitkáři, fariseové, hříšníci, nevěrci, chladní u víře, dívají se lhostejně na Krista, který se zhroutil na zem...

Má tento malíř skutečně pravdu? Jsou lidé opravdu takoví? Také já bych byl takový?...

Ne, toho bych jistě neučinil! — řekneš sám k sobě — kdybych se setkal s trpícím Spasitelem...

Ach, nemluv! Vždyť jsi ho již potkal! Každý den ho potkáváš a každý den na tebe hledí prosebným zrakem: Pomoz mi nésti kříž! Ano, řekl to: »Vpravdě pravím vám: pokud jste to neučinili jednomu z nejmenších těchto, ani mně jste neučinili.« (Mat. 25. 45.)

Rci tedy, nevidíš, jak Kristus Pán kráčí světem s těžkým křížem na svých ramenou? Nevidíš ho? — Já ho vidím. Vidím ty nesčíslné hříchy a nespravedlnosti, které lidé hromadí a vidím, jak se trpící Spasitel pod ním ohýbá. Slyším rány kladivem, kterým byl přibíjen na kříž: to množství ran kladivem na neviditelném kříži Kristově: Kostely jsou vylupovány, posvátné nádoby ničeny, Nejvyšší svátost se pohazuje na zem — samé rány kladivem na kříži Kristově; ale nejbolestnější je pro něho, když jsou olupovány živé stánky Boží, duše ničeny a kaženy v tomto dnešním zvráceném světě. Všude panuje hřích, svádí mladé i staré, a to jsou rány kladivem na neviditelném kříži Kristově. Ranou kladivem jest zameškaná nedělní mše svatá, nedodržený půst, nevykonaná modlitba. Rány kladivem jsou nesčíslné pohany a posměch, které se vylévají na Kristovo učení z knih a biografů, a všechny projevy soukromého i veřejného života, které se nesrovnávají s vůlí Kristovou.

Dnešní bída fysická i mravní je taková, že až hrůzou trneme; každý jednotlivec je povinen pomáhat, jak jen může!

Říkáš: »Co zmůže mých pár grošů, jaký užitek přinese moje dobře myšlené slovo v nesmírném oceánu tělesné bídy a duševní zaostalosti! Ach, nemluv tak! Jednej a čiň tolik, kolik můžeš!

Ale co bychom mohli pro Krista učiniti my, já nevzhledné děvče, já ustaraný otec, v tichosti a skrytu pracující matka?

Ano, zajisté, můžeš! Můžeš-li býti hvězdou na nebi, buď také hvězdou na nebi! Nemůžeš-li býti hvězdou na nebi, buď aspoň

plápolajícím ohnivým sloupem na vrcholku hory. Nemůžeš-li býti hořící pochodní na výšinách hor, buď aspoň obloukovkou v temné ulici . . . A když nemůžeš býti ani tím, pak buď aspoň malým, skromným světélkem lampičky v kruhu svého tichého domova: buď svědomitým otcem, dobrou matkou, hodným dítětem — tak potěšíš Krista, který stále ještě nese mezi námi svůj těžký kříž!

B) *Učme se od Krista trpícího!* Čemu? Učme se nésti trpělivě vlastní kříž.

Kdyby byl Pán pohlížel na kříž jen tělesnýma očima, co by byl asi viděl? Škaredé frivolní lidi, zbabělé apoštoly, zrádné Jidáše, klení a posměch . . . byl by si jistě musel zoufat. Ale on viděl ve všem vůli Boží a klaněl se velkým myšlenkám Božím.

Všichni trpíme. Není člověka, který by nemusel nésti nějakého kříže.

Zbývá jen otázka, neseme-li jej se skřípěním zubů nebo podle vůle Boží. Po levici Spasitelově trpěl jeden lotr také na kříži, ale nic mu to nepomohlo. Po jeho pravici trpěl na kříži také jeden hříšník — a ten se obrátil pod tíhou kříže. Mnozí hladovějí, mrznou a trpí — bez víry, s klením, skřípající zuby. Já však se učím od Krista svaté moudrosti, jak v bolesti mám schýliti trpící hlavu do dobrotivé ruky svého nebeského Otce.

»Ano, ano, není těžko takto mudrovat, když člověku nic neschází« — někdo mi namítne — »když však trpím, nesmím si snad ani zaplakat?« Nikoliv, bratři a sestry, to jsem neřekl. Plakat v utrpení není hříchem. Ale jen o to tě prosím, zaveď potůček svých slzí do moře nesmírného utrpení Kristova a ihned pocítíš, že tvoje slzy nebudou již tak hořké.

Odkud to vím? Nuže odtud, že po celých devatenáct století to již miliony lidí na sobě zakusily. Slyšeli slova Kristova: »Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři sebe sám a vezmi kříž svůj a následuj mne.« (Mat. 16, 24.) Vzali kříž na sebe, následovali Krista a nejenom si řekli, ale přímo si to i zpívali:

»Pán přes kříž, přes hrobku se vrátí do nebe,
kdo za ním jíti chceš, kříž vezmi na sebe;
kdo s Ježíšem zde trpí, umírá,
ráj věčný za hrobem se jemu otvírá.«

*

Milí bratři a sestry! Když skoro celé Španělsko upadlo do rukou Arabů, postavili v Cordově překrásnou mohamedánskou mešitu a na znamení vítězství nad křesťanstvím a ku povznesení lesku slavnosti uvázali křesťanského zajatce ze vznešeného rodu k jednomu ze sloupů mešity. A víte, co tomuto přikovanému mučedníkovi do-

dalo síly, že vytrval ve víře až do smrti? Kříž, který ve své bolesti vyryl nehtem do kamenného sloupu, k němuž byl přikován.

Moc Arabů ve Španělsku jest již dávno zlomena a z mešity se stal katolický kostel. Věřící však dodnes pohlíží s úctou na křížek, z něhož vyzařovalo v utrpení tolik síly, naděje a útěchy opuštěnému katolickému bohatýrovi.

Ach, ty drahocenný, krvavými růžemi ran Kristových ozdobený kříži, buď také mojí posilou!

• *Svatý kříži, na tebe chci hleděti, když mne láká hříšné pokušení: ó, buď mojí ochranou!*

Svatý kříži, na tebe chci hleděti, když těžké rány života mě hrozí rozdrtit: buď mi pak povzbuzením!

Svatý kříži, na tebe chci hleděti, když při smrti všecko mne začne opouštět, ach, buď pak mojí nadějí, mou útěchou, mojí odměnou! . . . — Amen.

20. „MILOVAL MĚ A SEBE SAMA VYDAL ZA MĚ“

(Ke Gal. 2, 20.)

V Kristu milovaní bratři a sestry!

Římský dějepisec Suetonius se zmiňuje o starém vojínu, který, byv předvolán před soud, nejdříve vyhledal Césara s prosbou, aby s ním šel k soudnímu jednání a obhajoval ho. César byl zaražen touto smělou žádostí; chtěl však přesvědčiti vojína o své velkomyslnosti, pravil: »Dobře, pošlu svého zástupce.« Na to obnažil starý veterán svá prsa a ukazuje na své rány, pravil Césarovi: »Když jsem kdysi v bitvě pozoroval, že je na tebe namířeno kopí, aby tě probodlo, nastavil jsem svou vlastní hrud, abych tě ochránil, nikoho jsem místo sebe neposlal!«

Jak často by musel říci Kristus Pán tato slova, plná výčitek: »Vám se zdá cesta, po níž vás chci vésti k životu věčnému, příliš těžká; naříkáte si, pláчете a vyhýbáte se obětím, které přece zajišťují vaši věčnou blaženost — a já jsem nenaříkal, třeba jsem netrpěl za sebe, ale za vás. A když jsem měl býti bičován, neposlal jsem nikoho za sebe, aby za vás dostiučinil, protože jsem vás miloval a byl ochoten přinést sám sebe v oběť Boží spravedlnosti.«

Když ukázal římský veterán rány svých prsou, byl César jistě dojat. A když vzhlédl sv. Pavel svým duševním zrakem ke Kristu, který pro něho vykřvácel, byl také hluboce pohnut, a tak splynulo s jeho rtů to věčně krásné slovo vděčné lásky: »Miloval mě a sebe sama vydal za mě« (ke Gal. 12, 20).

Toto slovo jásající lásky apoštola národů mi dodává bohatou látku pro celé kázání: Za I. *Kristus trpěl za mne.* Za II. *Jsem povinen s vděčnou láskou pamatovati na Spasitele.* Toho bych chtěl dosáhnouti, aby moji milí posluchači pochopili tyto dvě věci.

I. *Kristus trpěl za mne.*

A. Již celé obrovské knihovny povstaly z knih sepsaných pro a proti Kristu. Miliony lidí se pro něho nadchlo, na druhé straně se pak proti němu bouřil zbloudilý lidský rozum a zbloudilá lidská srdce; ale nikdo na světě nebyl s to vyvrátiti slovo sv. Pavla: »Miloval mě a sebe sama vydal za mě«; nikdo nemohl popřít *Kristovu obětavou lásku k nám hříšným lidem, která vyvěrala z jeho Srdce.*

a) Jako vichřice rozvlní celé moře, tak provívala celým jeho životem, všemi jeho plány a skutky *lásky k nám lidem.* A kdyby

nastal jednou pro lidstvo věk, že by Kristovo učení, jeho slova i zázraky upadly v zapomenutí: ani pak by lidstvo nikdy nemohlo zapomenouti na ty probodené nohy, z nichž prýštila krev, když kráčely za hříšnými dušemi, na ty nohy, u nichž Maria Magdalena svou duši pláčem očistila a před nimiž od té doby poklekaly miliardy hříšných lidí a oplakávaly své viny.

Nemůžeme zapomenouti na ty krvácející ruce, které žehnaly maličkým, uzdravovaly nemocné, podaly učedníkům Chléb života a v okamžiku nanebevstoupení se zvedly k požehnání.

A hlavně nemůžeme zapomenouti na krvácející Srdce, z něhož prýštila láska Kristova a které — od toho okamžiku, kdy bylo otevřeno kopím vojínovým — se stalo útočištěm všech duší. Nemůžeme nikdy zapomenouti, »že nás miloval a sebe sama vydal za nás«.

b) *Tato láska pudila Krista k smrti — místo nás!* Tato láska způsobila, že Kristus, nevinný, byl přibit na kříž, zatím co my — právě jako zločinec Barabáš — byli jsme propuštěni.

Barabáš neměl ani tušení, co se s ním stane, když dozorce nad vězni k němu neočekávaně vstoupil. Jistě si myslel, že ho kat již povede na popravu. Ale zatím ho pouštějí na svobodu. Ale proč? »Proč mne propouštějí?« — »Protože bude místo tebe popraven jiný!«

Jiný?

Nevím, zdali Barabáš to učinil, ale dovedu si dobře představit, že kdyby byl po svém propuštění vystoupil na Golgotu a tam viděl, jak místo něho umírá Kristus, že by se jeho hříšná duše velmi vzrušila. Tak ten zde to jest, který zemřel místo mne? Já bych tam měl viset a on je tam místo mne...

B. Ano, bratři a sestry, zahledejme se do této svaté a spasitelné myšlenky: on umřel; umřel *místo mne! Kolik víry, naděje a lásky vleje tato myšlenka do srdce!*

a) *Kolik víry!* V náboženství se nám zdá mnohé temným a může přijít temná hodina náboženských pochybností i pro duše nejzbožnější. Tak mnohému ve své víře nerozumíme: nechápu Nejvyšší Trojice, nerozumím působení sv. svátostí, nechápu cest Prozřetelnosti Boží... prostě tomu nerozumím.

Ale hle, zde jest odpověď na všechna tato tajemství: Věřím, věřím! *Neboť ten, který mne tolik miluje, vůbec mne klamati nemůže!*

Věřím, že při takové lásce mohu jen zajásati se sv. Petrem Damianem: »Konečně jsme se dostali z šírého moře do přístavu, od slibu ke splnění, od zoufalství k naději, od práce ke klidu, z naší pouti do vlasti.«

b) *Kolik myšlenek, plných útěchy, podává tato neskonalá láska Kristova!* Utrpení Kristovo mne při vši mé hříšnosti netiskne k

zemi, právě naopak, zdvihá mne. Je ovšem pravda: lekám se, jakmile uvážím, že božská krev tekla také pro moje hříchy; ale s druhé strany se moje srdce naplní opět vděčností, jakmile si vzpomenu, že jeho drahocenná krev tekla přece jen proto, aby moje hříchy byly zahlazeny.

Jest zajímavé pozorovati moře při odlivu. Narážející vlny chtějí se dostat s touž rozlícenou prudkostí ke břehu, jak si uvykly v čase přílivu; ale ku podivu, nyní se jim to nedaří. Vždy znova se zdvihají k pobřeží; jakmile se však k němu dostaly, táhne je jakási tajuplná síla zase zpět, spoutá jejich hněv, uhladí jejich pění se hřebeny, a tak olizují břeh jen v podobě neškodných vlnek, ačkoli jej v době přílivu nemilosrdně bičovaly...

Podobně se vede i nám v síle Kristovy obětavé lásky.

I po našem vykoupení jsou v nás sice ještě zlé náklonnosti — ale Kristova krev, jako nějaká tajemná svatá moc, je s to utišiti pění se vlny bezuzdné lidské přirozenosti v neškodné šplouchání vlnek. Staří předkové nalévali do rozbouřeného moře oleje, aby je ukonejšili. Kristus nalil svou vlastní krev do bouřlivého moře lidské duše, aby ji uklidnil a uzdravil.

V tom pozůstává nesmírná útěcha Kristova utrpení. Kdyby nebylo krvavého dřeva kříže, nebylo by odpuštění hříchů! Kdyby nebylo Kristova utrpení, nebylo by sv. zpovědi! Bratře, dovedeš ocenit onen podivuhodný skvost, který ti Kristus Pán zanechal ve svátosti pokání? A přece i u katolíků vidíme neuvěřitelně povrchní chápání a urážející lhostejnost oproti této svátosti. Kdo však jednou pocítil tíživé břímě hříchů na své duši a v kom vykřikla již duše po tom či onom smutném pádu, kdo musel kdy v klidných, jasnějších okamžicích oplakávat četné nerozvážnosti svých nezralých let, ach, ten nedopustí, aby někdo lehkomyšlně kritisoval svátost pokání, ten spěchá s blaživou radostí do zpovědnice.

c) Kristovo utrpení není však pro mne pouze útěchou, *ale také napomenutím.*

Auta, která projížděla vesnicemi zběsilou rychlostí, povalila již často na silnici malé děti a usmrtila je. Proto připevnili v jedné malé francouzské vísce v Pompey (dep. Meurthe-et-Moselle) výstrahu pro řidiče aut s nápisem: »Les mamans vous demandent de ralentir« — »Maminky vás prosí, byste zmírnili rychlost«. Můžeme odepřítí matkám, které milují své děti takovou obětavou láskou, vyplnění nějaké prosby? Jak bychom teprve mohli nechat bez povšimnutí, když Kristus pozvedá svůj hlas a prosí: »Tvůj Spasitel tě prosí, neutíkej tolik! Nežeň se do záhuby, zadrž na cestě hříchu!« A tuto prosbu vyslovuje Kristus, »který mne miloval a sebe sama vydal za mne«.

Což jest nějaká oběť, nějaké sebezapření, které by snad bylo příliš veliké, příliš těžké, abychom oplatili takovou lásku?

Uilém Achtermann, známý sochař, znázornil mezi postavami své velké komposice »Snímání s kříže« také sám sebe, jak to obyčejně umělci dělávají. Achtermann dal sobě podobu učedníka, který stojí na žebříku, opřeném o kříž, a právě vytahuje hřeb z nohy Spasitelovy. Když se mistra tázali, proč vyvolil pro sebe zrovna tuto posici, dostalo se jim duchaplné odpovědi: »Množství hříchů lidí mého druhu zabodalo Pánu tolik hřebů do těla; přišel čas, abychom je konečně vytáhli.«

Skutečně, kdo se ohlédne na celý svůj život, musí říci s tímto pokorným umělcem: Jest nejvýš na čase, abych konečně začal vytahovati hřeby z těla svého Pána a Spasitele, který za mne trpěl, a to pokáním a spořádaným životem.

»Miloval mne a sebe sama vydal za mne.« Zemřel za mne, já však za to budu žít! Jemu věnuji svůj život, jemu budiž zasvěcen se všemi boji, strádáním i utrpením!

Šli jste již někdy přes čerstvě posečenou louku? Cítili jste, jaká vůně stoupala z pokosené, krvácející trávy, ze zničeného života? Nuže, takovou libou vůni má vydávati také můj spořádaný život, mé hříšné žádostivosti, jež jsem posekl z lásky pro Krista, který za mne nevýslovně trpěl, »který mne miloval a sebe sama vydal za mne«.

II. *Buď vděčen trpícímu Spasiteli.*

Kdo takto smýšlí o Kristu, jenž nás tolik miloval, toho pohne láska i ke druhému kroku; ten ukáže trpícímu Spasiteli také svou vděčnost.

Jsme povinni mu býti vděční! Jak tomu máme rozuměti? Abychom plakali nad jeho utrpením? Abychom k vůli němu vzlykali a truchlili? Ach, ne! Takové vděčnosti Pán nežádá.

Kdo projeví tedy Pánu svou vděčnost? A. *Ten, v němž jest duch pokání živý,* a B. *ten, který se snaží vzbuditi toho ducha i u jiných.*

A. *Svou vděčnost Kristu projeví ten, v němž jest duch pokání živý.*

V noci z 12. na 13. března 1932, v noci před nedělí Smrtnou, vyšlo z kolínského dómu nepřehledné procesí mužů k jedné prastaré milostné kapličky u města. Mužové, jichž bylo kolem dvaceti tisíc, vrátili se o půl třetí hodině v noci opět do chrámu a byli přítomni mši sv., třicet kněží podávalo sv. přijímání, více než deset tisíc mužů přistoupilo ke stolu Páně. Byla to smírná pobožnost za hříchy lidstva.

Každým rokem počet účastníků vzrůstá. Prostí i studovaní, zámožní i chudí muži jdou tu vedle sebe velkoměstem, modlíce se a zpívající; neznají se ani, ale všechny spojuje jeden duch pokání:

trpím s Kristem tak, že činím pokání za své vlastní hříchy. Noční rychlíky přejíždějí s velkou rychlostí po mostě přes Rýn, auta jezdí po ulicích, elektrická dráha zvoní, kina vrhají ostré světlo reklam do ulic, nešťastní, mravně ztroskotaní muži a ženy nočního života stojí s posměchem na rtech na okraji chodníku, když kolem nich míjí toto zvláštní noční procesí. Ale se rtů těchto nočních sov pomalu mizí úšklebek, když vidí kolem sebe přecházení procesí tisíců . . desetitisíců. Dvacet tisíc se jich přichází modlití za své vlastní hříchy a za hříchy svých ubohých zbloudilých spolubližných.

Pokání, bratři a sestry, pokání! V tom pozůstává naše pravá soustrast a pravé uctívání trpícího Spasitele. Vyzpovídati se, činiti pokání, napravití zase chybný krok, omýti se v krvi Kristově — v tom pozůstává pravý dík vůči trpícímu Spasiteli.

B. Kdo je však Kristu vděčný, nespokojí se s tím, že připravuje Pánu radost jenom za svou osobu, ale jeho duše se hluboce vžije do duševní temnoty, která zahaluje tolik jeho bližných, a *snazí se co nejvíce jiných zbloudilých duší přivést ke Kristu.*

Z neklidných vln Severního moře zdvihá se ostrov Helgoland se svými červenými skalami jako zakletý zámek. Jest pouze malým bodem v oceánu, měřící asi čtvereční kilometr, a není na něm pitné vody. Obyvatelé chytají dešťovou vodu a pečlivě ji uschovávají jako poklad. Tuto vodu pijí. Dobrá voda je tam skvostem, a když někdo podá svému bližnímu sklenici vody, přináší skutečně nemalou oběť. U obyvatelů ostrova vládne dosud milý zvyk: když nesou novorozeně ke křtu, přinášejí větší děti po troškách vodu, které je třeba ke křtu. Takto se všichni přičiňují a napomáhají, aby v duši malého pohanka brzo zazářila milost Pána našeho Ježíše Krista.

Jakým líbezným a milým symbolem jest tento obyčej a jak pozhnaným příkladem pro nás všechny! Bratře! Máš svého Pána a Spasitele rád? Máš s ním soucit? Pracuj tedy, pokud je to v tvých silách, byť by to bylo na úkor tvého pohodlí, i kdybys při tom došel posměchu a potupy, nebo musel vzít na se jakoukoli oběť, jen aby velkému počtu duší tvých bližných, potácejících se ve tmách, zazářila milost Kristova!

Polituj Krista v duších studených, a polituj ho v duších nenávisných!

a) *Polituj ho v duších studených!* V těch, které nemají soucitu s trpícím Spasitelem. V těch, které zůstávají »neutrální« dokonce i pod křížem trpícího Krista. Kterí se chovají tak, *jak se chovali pod křížem římských vojáků!*

Byli pod křížem takoví, kteří sdíleli Kristovo utrpení se soustrastí bolestné lásky — ach, chápeme jejich bol a chceme také vždy hleděti s jejich pocity na Krista, visícího na kříži.

Byli takoví, kteří i Kristu na kříži ještě spílali s pobuřující zlobou — ach, i ty ještě dovedu pochopiti, vždyť přece byli zaslepenými nepřáteli Kristovými.

Čemu však nerozumím, je chování vojáků, kteří se Krista ani nezastali, ani nebyli proti němu; před nimi se rozvínovala nejtklivější tragedie světových dějin, a oni si klidně usedli u paty kříže a začali hrát kostky. Tam nahoře na kříži prolévá Kristus svou krev za lidi, tedy také za ně, a oni, zívající, začínají z dlouhé chvíle hrát. Bůh jest jim tak blízko a oni jsou mu tak vzdáleni!

A v kolika lidech se obnovuje tato bolestná záhada: Bůh jest jim tak blízko, ale oni se o něho nestarají. I oni jsou pokřtěni, i na ně kanula krev Kristova, ale nestarají se o něho. I oni se kdysi zpovídali, přistoupili ke stolu Páně, přijímali jeho Tělo a jeho Krev — ale pak po celá léta nikoli, snad celá desetiletí, a tak zpřetrhali duševní společenství s Kristem. Chodí zde s námi v jednom městě, po těchžte ulicích, snad i s námi bydlí v jednom poschodí: kostel, Nejsvětější Svátost, zpovědnici mají stejně blízko jako my, ve stejnou dobu jako my slyší hlas zvonů, zvoucích na služby Boží, ale to je nezajímá, a zatím co Kristovi věrní se snaží pomocí svých náboženských úkonů utvářeti ve svých duších Kristův obraz stále krásnější, oni místo mše svaté se posadí ke hře, vyjdou si k řece nebo na výlet, jdou si po zábavě, za výdělkem nebo se nudí doma.

Nemají dokonce snad ani špatnou vůli; tito chudáci svému náboženství nikterak neublíží, nepopírají ho — jen se o ně nestarají, ale právě proto tekla i za ně Kristova krev nadarmo.

Jak hrozné je to jen vysloviti: Krev Kristova tekla pro ně nadarmo.

Jest možné, aby Kristova krev byla za mnohé prolita nadarmo? Potvrzují to slova Pána našeho Ježíše Krista. Když viděl zatvrzelost města Jerusalema, pravil se slzami v očích: »Kdybys bylo poznalo i ty, a to aspoň v tento den tvůj, co jest tobě ku pokoji; ale nyní jest to skryto před očima tvýma« (Luk. 19, 42). Jak blízko byli přece obyvatelé Jerusalema Pánu! Jak často ho viděli, jak často ho slyšeli, ale jejich srdce zůstalo zatvrzelé, vlašné a zaslepené!

Bratře! Polituj tedy Krista v těchto duších studených jako led! Buď apoštolem, který je zase přivede zpět ke Kristu, tak dobře pracuj, jak to jen dovedeš, aby krev Kristova nebyla za ně prolita nadarmo!

b) Pomáhej však Kristu nejen mezi lhostejnými a studenými, *ale také v zatrpklých, nesmířitelných a hříšných duších!*

Na hranicích Chile a Argentiny stojí v závratné výši And obrovská socha Kristova, kterou postavily tyto státy v upomínku na to, že

se papeži podařilo odstraniti jejich mnohé nepřátelství a zjednati mezi nimi opět mír.

Již po léta stojí tato gigantická socha uprostřed horských velikánův, ale teprve nedávno se rozšířila zpráva, že tato krásná bronzová socha je poškozena kulkami, kterými ji ostřelují výletníci z Buenos Aires, aby slyšeli zvláštní zvuk kovu mezi vysokými horami.

Není to smutné, že lidé jen k vůli poslechu zvláštního zvuku mohou střílet do sochy Kristovy? Ale, bratře, nevidíš, jak často se zavrtávají koule bezbožníků — takových dnešních Kaifášů, Pilátů, Herodesů a Jidášů — ne do sochy Kristovy, ale do živých příbytků Kristových, do nevinných duší, drahou krví Kristovou vykoupených!

Svatá víra nás učí, že všichni věřící křesťané ve svém celku jsou jedním tělem, mystickým tělem Kristovým, jehož hlavou je Pán náš Ježíš Kristus. Je-li tomu ve skutečnosti tak, pak není také každé znesvěcení lidského těla jakož i duše, každé hanobení, každá nemravnost ničím jiným, než stálým ostřelováním těla Kristova. A když tohoto trpícího Spasitele miluji, když ho lituji a chci mu býti vděčný, pak musím se co nejvíce, všemožně snažit, slovem i příkladem, s láskou a dobrou vůlí, abych rozdmýchal lásku Kristovu dokonce i v »nepřátelích kříže Kristova« (k Fil. 3, 8), a také v oněch ubohých duších, které bloudí slepé v temné noci nenávisti a hněvu proti Bohu.

*

Milí bratři a sestry! Jeden z nejsmutnějších výjevů v utrpení Kristově jest korunování trním.

Když vojáci Krista zbičovali, vedli ho do pretoria a čekali tam na další rozkazy. Chtěli si nějak ukrátiti dlouhou chvíli, chtěli se pobavit. Při soudním jednání se dověděli, že tento člověk jest »králem židovským« — tedy udělejme si z krále posměch! Podali mu tedy odznaky královské moci, ale všechno na blázna: nějaký starý červený vojenský plášť — korunu — ale z trní, a místo královského žezla — třtinu. — Pak před ním posměšně klekali a holdovali mu se smíchem: »Zdráv buď, králi židovský!« Potom naň plivali, brali mu z ruky třtinu, bili jej do hlavy a dávali mu políčky...

A nyní prosím, milí bratři a sestry, každého z vás, jehož srdce se zachvělo při pohledu na tuto strašnou lidskou bezbožnost, abyste se se mnou pomodlili. Neboť tato příšerná křivda se dá smířiti pouze slibem vděčné lásky:

Pane, když jsi měl býti bičován, posmíván, trním korunován a ukřižován, neposlal jsi nikoho za sebe. Tys mne miloval a sebe

sama za mne obětoval. Tedy i já tě miluji a daruji ti svůj život a to tím, že v nitru své duše splním všechna tvoje přikázání — to je to první! Ale dodržím je ve všem také zevně. Nebude již dne bez modlitby! Nebude již pátku bez postu! Nebude již neděle beze mše svaté! Nebude již velikonoc bez sv. přijímání! A pak vím, že *nebude pro mne smrti bez života věčného!*

Uěřím, Pane, že jsi mne miloval a sebe sama vydal za mne, proto také já zůstanu tvým věrným dítětem. — Amen.

V Kristu milovaní bratři a sestry!

A. V dějinách utrpení Páně nemáme si voliti za předmět spásitelného rozjímání pouze trpícího Vykupitele, ale také ony osoby, muže i ženy, kteří hráli nějakou úlohu při jeho utrpení. Zkušebními kameny pravé lásky k bližnímu, neochvějné věrnosti a dobroty nejsou totiž dobré, ale vždy špatné dni. Duševní velikost i mravní slabost, bezcharakternost i pevnost charakteru, věrnost i podlost neprozrazují se nikdy tak zjevně, jako v době zkoušek.

Zahleďme se tedy v příštích kázáních pozorně na osoby, které v dějinách utrpení Kristova hrály důležitou roli, a zpytujme jejich chování, abychom pak mohli vnímati vážná napomenutí, která nám vzcházejí z jejich příkladu.

První osoba, u které se zastavíme, jest zrádný apoštol se svým strašlivým osudem a nešťastným koncem: Jidáš. Člověk, kterého Kristus vyvolil k nejvyššímu povolání, o němž však nicméně byl nucen říci slova: »Lépe by mu bylo, kdyby se byl nenarodil člověk ten.« (Mat. 26, 24.) Při jménu Jidášově vzpomeneme si hned na ty nejpodlejší lidské povahy. Nevěrnost a zrada přítele byly i u pohanů nejhanebnějším zločinem, ale Jidáš to provedl způsobem nejhroznějším. V člověku se vše vzbouří, když slyší o »jidášském smýšlení«, o »polibku Jidáše« a o »jidášské odměně«.

Jsme povinni zamysleti se za *I. nad Jidášovým pádem*, a za *II. nad poučením, které z něho vyplývá*.

I. Jidášův pád.

A. V dějinách utrpení Páně potkáváme mnoho klopýtajících a nebo hříšných lidí, ale při všech — s výjimkou jednoho — hledáme a nacházíme konečně omluvu pro jejich chyby. Sv. Petr zapřel Pána, ale učinil to v okamžité lidské slabosti. Pilát Pána odsoudil, ale teprve když se byl pokusil Pána propustiti, Annáš a Kaifáš ho nenáviděli, ale snad si mysleli, že takto zachrání náboženství Mojžíšovo. U všech by se snad mohlo mluvit o polehčující okolnosti — *Jidáš je sám, kterého lidstvo po celou dobu devatenácti století mělo za neomluvitelného a jednohlasně jej odsoudilo.*

Proč?

Protože byl zrádcem!

Dnešní svět není příliš přísný ve svých názorech a v ohledu mravním zvykl si už na ledacos a přizpůsobil se, bohužel, pokleslé morálce. Jsou lidé, kteří by Jidášovi ještě mnohé odpustili. Omlou-

vají ho, že byl lakomý a chtivý peněz; že vychytralým způsobem hledal svůj vlastní prospěch, dokonce mu nezazlívají ani to, že když bylo vše ztraceno, že skončil sebevraždou... Jsou takoví, pravím, kteří ochotně i nad takovými věcmi přimhouří oči.

Ale i v tomto zhrublém, zkorumpovaném světě se nenajde žádný, který by mu odpustil, že takovou nevděčností udeřil do ruky, která mu žehnala, že v drzém pokrytectví políbil onen obličej, který mu byl vždy tak milostiv, že za mrzký peníz prodal svého přítele a zradil ho, toho přítele, který mu byl vždy s takovou věrností nakloněn.

B. A tím strašnější formy nabývá zrada Jidášova, když pomyslíme na Kristovy pokusy o jeho záchranu. *Co vše Pán učinil, aby zachránil tuto duši propadající zkáze!*

a) Když se při poslední večeři tázal Jidáš pokrytecky Mistr: *»Pane, jsem to snad já, který tě zradí?«* — že ano, tu by byl jistě zasloužil, aby mu Pán vmetl do obličeje a hodně nahlas, aby to všichni slyšeli: *»Ano, tys to, tys ten zrádce!«*

Ale Pán s ním nezacházel takovým způsobem. Snad... snad se přece ještě obrátí! Tiše, aby to ostatní neslyšeli, šeptá mu: *»Ano, tys to!«*

Nešťastný Jidáš, vrhni se k nohám Páně! Je-li v tvé duši ještě zbytek lidského citu, pak klekni do prachu před svým Spasitelem, vyznej se ze svého hříchu, a on tě s radostí zase přijme!

Ale Jidáše již nebylo lze zachránit! Vstal od stolu, vytratil se ven a spěchal k židovským velekněžím, aby Pána zradil.

Zde připojuje evangelista k vyprávění tři pochmurná slova: *»Erat autem nox — »byla pak noc«* (Jan 13, 30), temná, bezútěšná noc. Jistě, že taková musela býti! Jak neměl ten, který Krista zradil, vběhnouti do noci? Přece každý hříšník, jenž Boha opustil, uchyluje se do tmy.

b) Ale Pán se ještě nevzdal naděje! Na hoře Olivetské se objevuje Jidáš v čele vojáků, přistupuje k Ježíšovi a líbá jej: *»Ave Rabbi!«* — *»Zdráv buď, Mistře!«*

Zdráv buď, Mistře! Ach, že nezbledly k smrti jeho rty při těchto falešných slovech! Že nepuklo jeho bezbožné srdce, když se zrádcovskou odměnou v kapse vtiskl políbení na svatou tvář Páně! Že hříšná duše v něm neztuhla, když on, zosobněný satan, políbil zosobněného Boha! Že ten mírný Spasitel sebou při tomto polibku netrhl, jako by byl býval uštknut zmijí!

»Ave Rabbi!« — tak pravil Jidáš ke Kristu...

»Ave!« — Tak začíná nebeský pozdrav, kterým pozdravil archanděl Gabriel Pannu Marii: *»Ave, gratia plena!«*

»Ave!« Tak plyne *»Ave Maria«* denně přes rty milionů a milionů křesťanů.

»Ave verum corpus!« — Tak začíná překrásný náš hymnus ke cti Nejsvětější Svátosti oltářní.

»O crux, ave, spes unica!« — Tak zdravíme po devatenáct století my ubozí, nemocní, zapasíci, umírající, svou jedinou a poslední naději, svatý Kristův kříž!

A Jidáš bere toto svaté slovo »Ave Rabbi« na své zrádné rty! Ty nešťastníku, jak hluboko jsi klesl! Zneužíváš nejkrásnějšího symbolu lásky a věrnosti a vzájemné úcty, abys osvědčil svou nevěrnost, svou nízkost, svou zradu! Nikdo před tebou toho neučinil! To jest až tvůj vynález! Proto také má na tom ulpěti tvoje jméno jako patentovaná značka pekelného původu: jidášský polibek.

c) Ale Pán se ještě nevzdával naděje. Ještě teď, v posledním okamžiku pokouší se o záchranu. I na zrádný polibek ještě odpovídá se vši láskou: »*Příteli, proč jsi přišel?*« (Mat. 26, 50.)

»Příteli!« Což nemuselo toto slovo vzbudit v Jidášovi celou řadu krásných vzpomínek? Na léta, která ztrávil po boku Kristově! Na plamennou lásku, jejichžto důkazů se mu tak často dostalo! Či neměla slova »Příteli, proč jsi přišel« vyvolati v něm hlasitou ozvěnu?

Slova zní, ale ozvěna se neozývá. Srdce Jidášovo zůstává ztuhlé jako led. Nyní ho již nebylo lze zachránit. Peníze: třicet stříbrných bylo již v jeho kapse. Když splašené zvíře zabilo otroka, musel dle tehdejšího práva jeho majitel zaplatiti za něho právě tento obnos. Tedy takovou měl Pán cenu pro tebe, ty nešťastný apoštol? Kdybys byl svou zradu provedl aspoň zadarmo, abychom tě mohli ještě politovati pro tvé nepřítelenské podnikání! Anebo kdybys byl zaň žádal velikou sumu, mnoho zlata, aby tě bylo možno pro tvou nevěrnost patřičně nenáviděti! Ale jen za tolik? Za třicet stříbrných? Vydati Pána za výkupné otroka? Za toto jednání nezbyvá pro tebe než pohrdání.

My tebou pohrdáme? Nikoliv! Ty sám jsi sebou pohrdal, sám jsi se za několik hodin odsoudil!

Za několik hodin se Jidáše zmocnilo zoufalství. Litoval svého činu a byl by býval nejraději, kdyby se to nebylo stalo, ale bylo již pozdě. Od nepřátel Kristových se mu dostalo pouze jediné odpovědi: »Co nám do toho? Ty viz!«

A on se dle toho zařídil.

Opuštěn od lidí, odvrácen od Boha, vyřídil si svou záležitost sám: touž nešťastnou rukou, kterou přijal peníze, kterou objal zrazeného Mistra v zahradě, učinil konec svému životu . . .

C. Jest hrozné pouze na to pomysleti, že *tento Jidáš byl jednou apoštolem*, že se před ním otvírala skvělá životní dráha. Nahlížím do 10. kapitoly evangelia sv. Matouše, kde jsou uvedena jména dvanácti apoštolův — a Jidáš jest mezi nimi. Jak vznešené povolání!

Patřil k nejšťastnějším členům lidské společnosti, a ještě po tisíciletích by se mu závidělo. Po boku Ježíšově prožil tři léta. Směl

s ním žítí v nejvroucnějším přátelství. Denně slyšel podivuhodné učení z jeho božských úst. Denně viděl jeho velké zázraky: jak k němu přicházeli chromí a mrzáci a jak odcházeli s vřelými slovy díků; jak jej vyhledávali zpustlé a hříšné lidské duše a jak odcházely očištěny. To všecko Jidáš viděl. Každý večer, po celodenní práci naslouchal Mistrovým slovům, která promlouval ke svým nejmilejším učedníkům. A viděl ho modlití se! Ano, Jidáš stál takřka ve středu lásky Boží — a přece zůstal ledově chladným, srdce tvrdého, pochmurný a zrádný.

»Jeden ze dvanácti« (Mat. 26, 14) — jak strašné to slovo! I k němu pravil jednou Pán: »Pojď, následuj mne!« I jemu řekl: »Jako mě poslal Otec, i já posílám vás« (Jan 20, 21). I Jidáš byl povolán nésti do světa světlo evangelia, jak to učinilo ostatních jedenáct, aby byl jednou, po životě obětovaném Bohu, pozdvižen se svatozáří kolem hlavy na tisíce křesťanských oltářů jako svatý apoštol, jako těch druhých jedenáct, a aby stál v nebi po pravici Pána Ježíše Krista a byl jím slavně korunován jako věrný bojovník.

Proč zahynul tento nešťastný apoštol? Proč to s ním dospělo tak daleko? Poslyšme napomenutí, neboť se týká nás všech.

II. K čemu nás napomíná Jidášův pád?

- A. První napomenutí, které vyplývá z pádu nešťastného apoštola, jest: Bůh volá všechny, ale, bohužel, nedopřávají mu všichni sluchu. Bůh mluví ke všem, ale všichni neodpovídají na jeho volání. Bůh dává každému své dary, ale každý s nimi nehospodáří.
- To byla příčina pádu Jidášova: on sám nepracoval na zdokonalení své duše, *nebojoval od prvního okamžiku proti plevelu*, který se vyskytl v jeho duši, a tak se připravil i o své božské poslání.

V každém člověku dríme náklonnost ke zlému, *všichni musíme bojovati se vši vážností proti hříšným žádostem své přirozenosti*. Ale Jidáš nebojoval a proto zahynul.

Znáte zajímavý zákon o volném pádu. Padající těleso neklesá stejnoměrnou rychlostí k zemi, ale čím více se zemi blíží, tím se jeho rychlost zvětšuje. Tento zákon volného pádu platí také ve světě mravním. Běda tomu, kdo si s hříchem zahrává, kdo se s ním dá do řeči a vyjednávání! Kdo jednou stanul na nakloněné ploše, ten nezadržitelně klesá. A čím hlouběji se dostane, tím rychleji klesá... — Je takřka vidět, jak se ze země, z morální bažiny vztahují tajuplné ruce, které nešťastníka k sobě přitahují, nešťastníka, který nebyl dosti silným, aby se uchránil prvního chybného kroku. Když se oděv začíná trhati, musí se ihned spravit, jinak se trhá dále. Když se v hrázi objeví trhlina, musí se ihned ucpati, sice se voda provalí a zaplaví kolem vše.

V mladém Jidášovi byla touto malou trhlinou hrabivost, — u jiného to byla probouzející se smyslnost, touha po moci, lenivost, požitkářství — a stala se také jeho záhubou, dříve ještě, než to pozorovali sami jeho rodiče nebo vychovatelé.

Pravděpodobně začínal Jidáš krásti již v dětském věku, sem tam někoho ošidil, a nebylo tu nikoho, kdo by se byl ujal jeho duše ohrožené. Neměl otce, který by ho miloval, a právě proto i vážně napomenul, neměl milující matky, která by ho zvykala na naprostou poslušnost, neměl rodičů, kteří by byli postavili obezřelou kázní hráz proti klíčovému nebezpečí. A tak dle zákona o volném pádu, zlo se v něm hrozivě rozrůstalo. Když se stal apoštolem, měl na starosti společnou pokladnu — a začínal z ní krásti. Ovšem, že si na venek uchoval vnější — zdánlivý — dojem počestnosti, a to tak obratně, že toho kromě vševědoucího Mistra a sv. Jana nikdo nepozoroval. Neboť když se Jidáš licoměrně pohoršoval nad tím, že Maria Magdalena nalila drahé masti na nohy Páně, proč že se to raději neprodalo a nedalo chudým, poznamenává k tomu sv. Jan: »To pak řekl, ne že měl péči o chudé, nýbrž že byl zloděj a máje měsíc, nosil to, co se vkládalo.« (Jan 12, 6.)

Hluboce zarmucujícím dokladem toho, co se z člověka stane, když bojuje se svými vášněmi! *Ušně dřímají v každém člověku, to je společným údělem nás všech. Ale bojovati proti nim, to také je naším křesťanským úkolem životním.* V jednom se nápadně jeví ješitnost, v druhém chtivost moci, ve třetím bezuzdná touha po smyslné rozkoši — v Jidášovi byla silná hrabivost. A tato jediná vášň ho zahubila, ta učinila ho zrádцем!

Na stožáry elektrického vedení, kde probíhá tajuplná síla elektřiny o vysokém napjetí, kreslívá se křivolaký blesk s umrlčí hlavou, aby se měl každý na pozoru... ach, i na naše vášně by se měla nakreslit umrlčí hlava!

»Co mi chcete dáti a já vám ho zradím? I ustanovili mu dáti třicet stříbrných.« (Mat. 26, 15.) Bratři a sestry, dejme dobře pozor, neboť těch Jidášových třicet stříbrných koluje zde mezi námi a tisíce rukou se po nich vztahuje!

Co mi dáš, když ho zradím? Zaopatři mi lepší postavení a já se za to vzdám své víry, svého přesvědčení! Sprostředkuj mi dobrou partii, skvělý sňatek a já ti za to dám víru svých dítek a svůj vlastní duševní klid. Dej mi zlatý řetěz a démantové náušnice a já ti dám za to svou mravní čistotu. Umožni mi veselou noc a já ti dám za to svou věčnou blaženost. Dej mi trochu více pohodlí a já za to nenechám dítky, které mi chtěl Bůh dáti, přijít na svět. Dej mi hodinu lenošení a já ti za to dám nedělní mši svatou... Ó, jak často zaznívá slovo Jidášovo: »Co mi chcete dáti, a já vám ho zradím.«

B. Kdo však má oči otevřené, ten postřehne dobře i druhé po-

učení, které vyvěrá ze smutného osudu Jidášova. *Jidáš věřil hříchu — ale hřích — jako to dělá vždy — jej podvedl.* Jidáš myslel, že dojde štěstí, jakmile se těch třicet stříbrných octne v jeho ruce. Ďábel učinil Jidášovi tento slib. Jiným slibuje zase jiné štěstí; každého chopí jinak, každého uchopí za jeho slabou stránku, ale všechny podvede, tak jako podvedl Jidáše.

Vábivý hřích vykonán, ale kde zůstalo štěstí? Máš konečně v kapse peníze, po nichž jsi tolik toužil — ale jsi teď také šťasten? A jak dlouho šťasten? Snad na rok? Na měsíc? Ne, ani na jeden den! V Jidášovi vykřiklo svědomí již za několik hodin, již za několik hodin se dostavilo příšerné zklamání, vystřízlivění, již za několik hodin si vzal život.

Nepozorujete, s jakou podivuhodně hlubokou psychologií sleduje Písmo svaté běh událostí? Sotva že se Jidáš dopustil hříchu, již se v něm hnul také hlas svědomí jako vypuknuvší sopka.

Ach, bratři, kdo by již nebyl prožil podobné okamžiky? Okamžiky, kdy najednou si člověk uvědomí, jak je hřích klamný, jak je falešný a sprostý a zákeřný. Jak láká, slibuje a lichotí, a když se ho dopustíme — s jakou nestoudností se pak na člověka zašklebí, a nechá ho o samotě v jeho mukách a bolesti.

Nechceme-li, aby osud Jidášův se stal i naším osudem, pak nezapomeňme, co jsme slibovali při křtu: »Odříkáš se ďábla?« — »Odříkám!« — »I všech skutků jeho?« — »Odříkám!« — »A veškeré nádhery jeho?« — »Odříkám!«

»Jeden z vás mne zradí!« (Mat. 26, 21), pravil Pán při poslední večeři. Zarmoucení ptají se apoštolové jeden po druhém: »Já to přece nejsem, Pane?« Ó, kdybych se ho i já tázal častěji na své bývalé myšlenky, plány, slova a skutky: — ó Bože, snad jsem tě přece jenom zradil!

C. A konečně si při pádu Jidášově povšimněme ještě posledního naučení. Jistě, že pro Jidáše bylo nejvšyť tragické, že se dopustil tak strašlivého hříchu, ale to nejhroznější teprve následovalo, když u vědomí svého hříchu si zoufal a ztratil důvěru v odpouštějícího Boha. Tím byla jeho tragedie zpečetěna.

A víte, proč se ho zmocnilo zoufalství? Proto, poněvadž se nemodlil! Chtěje před ostatními ukrýti svou černou duši, odříkával také modlitby s prohnáním pokrytectvím, ale jeho duše již dávno se odtrhla od Boha. Odkud to vím? Odtud, že by to s ním nikdy nebylo dospělo tak daleko, kdyby se byl dobře modlil! Když se probudilo jeho svědomí, tápal kolem sebe a spěšně hledal pomoc, ale jen k Bohu se neobrátil. Pro něho nebylo Boha, protože odvykl modlitbě.

Jidáš přece svého hříchu litoval — »poenitentia ductus« — »jat jsa lítostí« (Mat. 27, 3), spěchal k velekněžím. Také se ze svých hříchů vyzpovídal: »peccavi!« — »zhřešil jsem!« přiznal se. Také

se zbavil hříšně nabytých peněz. Hle: lítost, zpověď, dostiučinění se u něho projevily — a přece byl ztracen! Byl ztracen, poněvadž jeho duši ještě něco chybělo, něco nepostrádatelného: *důvěra v od-pouštějící lásku milosrdného Krista.*

Příběh nešťastného zrádného Jidáše jest nám velikým poučením: bojuj proti zlým náklonnostem, pokud ještě není pozdě! Jen nevěř hříchu, podvádí i tebe! Když jsi však už byl tak nešťasten a dopustil jsi se hříchu, *nesmíš nikdy a nikdy zoufati!* Ke každému litujícímu hříšníku mluví Pán skrze proroka Isaiáše: »Byť byly hříchy vaše jako šarlat, jak sníh budou zбіleny; byť byly červené jako červec, jak vlna zбіlejí.« (Is. 1, 18.) A každému obrácenému hříšníku praví sv. Jan Zlatoustý: »Zdaž mohou jiskry zapálit moře? Ne! Moře je uhasí. Tvoje hříchy, toť jiskry, a milosrdenství Boží toť nezměrné moře.« (Hom. 8 de poenit. n. 1.)

Ó Pane, veliký jest můj hřích, ale ještě mnohem větší jest tvoje požehnané milosrdenství!

*

Milí bratři a sestry! Téhož dne, snad v tutéž hodinu, když byl na Kalvarii vztýčen krvavý Kristův kříž, visel v přítmí osamělého lesa na stromě člověk: zrádce Jidáš.

Jak strašlivý to protiklad!* Na dřevě kříže visí za nás krvácející a umírající Pán náš Ježíš Kristus, který zemřel za nás všechny, také za vás, také za mne, také za Jidáše; na druhém dřevě visí sebevrah Jidáš, pro kterého Kristus zemřel marně, protože se od Kristovy prolité krve odvrátil.

A od těch dob jest Jidášovo jméno prokleta na celém světě!

Byli lidé bezbožní a neomalení, kteří si ve své nenávisti k náboženství dovoľovali nejneslýchanější hrubosti. Jeden zpustlý otec nazval jednu svou dceru po ďáblu - Satanellou. Byli lidé zaslepení, kteří dávali svým psům jména světců . . . Ale na světě nebylo ještě člověka, který by byl nazval svého syna nebo i jen svého psa Jidášem, neboť toto jméno jest nenáviděno a zlořečeno na celé zeměkouli. »Ty Jidáši!« — se říká člověku, který nemá kouska věrnosti v sobě. »Ty Jidáši!« nazývají člověka, který k vůli nějakeému nicotnému hmotnému prospěchu je schopen zraditi bez hnutí brvou nejsvětější ideály, rodinu, vlast a víru!

Jidáš se oběsil. Ach, kdyby se teď oběsili všichni Jidášové, kteří jsou na zemi, bylo by dosti provazů ve všech obchodech a dosti stromů v lese?

Nám však, nejdražší Ježíši, dej sílu, abychom se nikdy nestali Jidáši, ale byli tvými apoštoly, kteří s láskou se vinou k tvému

* Srov. J. Klug: Škola Boží (Paderborn 1917). S. 301—302.

ušlechtilému srdci. A když jsme snad ve svém dosavadním životě byli Jidáši, ó, pak polib i nás, jak jsi tenkrát políbil zrádného učedníka. Zeptej se také nás: »Příteli, proč jsi přišel?« — a vyslechni nyní naši odpověď: Pane můj, nepřišli jsme nyní, abychom tě znovu zradili, tebe uráželi a hřešili, ale přišli jsme, abychom napravili minulost a činili pokání. Přišli jsme k tobě, abychom navždy spočinuli ve stínu tvého milosrdenství a povždy planuli ohněm svaté lásky k Tobě. — Amen.

.

V Kristu milovaní bratři a sestry!

Dva z apoštolů Pána zapřeli: Jidáš a Petr — ale jak rozdílný byl jejich osud! Jidáš Pána zradil, a když si svůj strašlivý čin uvědomil, zoufal si a stal se sebevrahem. I Petr zapřel Pána, ale jeho zkroušená duše se po chvilkovém pádu k Pánu s pláčem obrátila a prosila za odpuštění; a Kristus Pán odpustil kajícímu Petrovi a zapomněl na vše.

Jestliže úvaha o Jidášově hříchu byla nám výstrahou, pak rozjímání o slabosti, jakož i o obrácení Petra bude nám k užítku a povzbudí naši zbožnost.

V dnešním rozjímání si představme v několika tazích *za I. charakter sv. Petra*, abychom *za II. porozuměli jeho pádu* a *za III. mohli ho následovati v jeho obrácení*.

I. Charakter sv. Petra.

Hříšný poklesk Petrův byl by nevysvětlitelným, kdybychom v jeho povaze znali pouze jeho náboženskou horlivost, jeho skrz naskrz ušlechtilé smýšlení, jeho dobrou vůli a nezištnou poctivost, ale kdybychom si nevšimli také jeho přepjaté sebedůvěry, unáhlelosti a prudkosti.

A. *Sv. Petr byl skutečně duší hluboce věřící*, jak o tom Písmo sv. nejednou svědčí. Dříve ještě, než se stal apoštolem, patřil již s Ondřejem k učedníkům sv. Jana Křtitele. Tam se s Pánem po prvé setkal a tam se také k němu připojil. Pán často chválil jeho horlivost. Vzal Petra s sebou na horu Tábor při svém proměnění i ke svým smrtelným úzkostem do zahrady getsemanské, a dokonce jej vyvolil za hlavu své příští Církve.

Petr také krok za krokem ukazoval Kristu své nezištné, poctivé smýšlení a svou upřímnou lásku. Vzpomeňme si jen na výjev při poslední večeři! Když zpozoroval, že mu Pán chce mýti nohy, volá v prvním okamžiku rozhořčeně: »Nebudeš mně mýti nohou na věky!« Ježíš mu však odpovídá: »Neumyji-li tebe, nebudeš mít po dílu se mnou.« A na to odvětil Petr hlasem rozechvělým vřelou láskou: »Pane, netoliko nohy mé, nýbrž i ruce a hlavu!« (Jan 13, 8—11). Toť jistě upřímný projev jeho skvělé lásky.

Nebo zde jest opět jiná scéna. Kristus stojí na břehu. Je časné zrána. Apoštolé chytají ryby v jezeře Tiberias. Tu najednou zpozorovali někoho na břehu; v přítomí rozednívajícího se dne poznal ho jenom sv. Jan. »Jest to Pán,« pravil a ostatní ihned za-

veslovali tím směrem. Ale Petrovi trvala plavba příliš dlouho, proto odhodil vrchní šat a vrhl se do vody, aby byl u Krista co nejdříve. (Jan, kap. 21.) Vidíte, tak velice miloval Pána!

B. Petr neměl jen dobrou vůli, nebyl jen horlivý, nadšený, poctivý, ale — jak takoví lidé také ponejvíce jsou — *byl také přes-příliš sebevědomý, prudký, unáhlený*, a to bylo jeho neštěstí. Takové skrz naskrz poctivé povahy samy sebe často nestřeží. Jsou přesvědčeny o svých poctivých úmyslech a to jim stačí. Nechtějí se ohlížet na svoji prudkost a svou nepředloženost a tak se stávají příliš sebevědomými. Všecky tyto vady měl i sv. Petr.

Pán ho často napomínal, ale marně.

Při poslední večeři pravil Kristus Petrovi: »Kam já jdu, nemůžeš nyní za mnou jíti, půjdeš však později.« Petr toho však nemohl klidně přijmouti a proto odpovídá ve svém ohnivém rozhořlení: »Pane, proč nemohu nyní za tebou jíti? Život svůj za tebe dám.« A Ježíš odpověděl: »Život svůj dáš za mne? Vpravdě, vpravdě pravím tobě: nezapívá kohout, dokavad mne nezapřeš třikrát« (Jan 13, 36-38).

Hle, varovný hlas Páně dozněl, ale Petr nechce uvěřit, že by se jednou mohl stát tak slabým.

Po večeři, než odešli na horu Olivetskou, hovoří Pán ke svým učedníkům: »Této noci vy všichni se pohoršíte nade mnou.« Ale Petr ihned protestoval: »Byť se všichni pohoršili nad tebou, já se nikdy nepohorším!« Pán jej znova upomíná na zpěv kohouta, ale Petr tvrdí ještě prudčeji: »Bych měl umřít s tebou, nezapru tebe!« (Mat. 26, 35).

»Když vy všichni, já nikdy!« Petře, to nebylo pěkné od tebe! Můžeme to ovšem pochopiti: mluvila z tebe láska, ale i z lásky se udělá něco nerozumného. Petr zde také nemyslel na nic jiného, než jak velice Pána miluje.

Kdyby se však byl více zahloubil nad svou duší, byl by na dně duše našel strach. Jak brzy ztroskotala jeho hrdinnost, když byl na moři! A kdyby byl svou bázlivou povahu lépe znal, nebyl by jistě přeslechl poslední napomenutí Páně: »Šimone, spíš?« (Mar. 14, 37). Ano, byl by si vzal slovo Spasitelovo více k srdci, a byl by se uchránil pádu: »Bděte a modlete se, abyste nevešli v pokušení; duch zajisté hotov jest, ale tělo slábo« (Mar. 14, 37-38). Jaká božská slova! Jak často pocítujeme my, kteří jsme plni sebedůvěry, pravdivost těchto slov! Ale Petr jim nechtěl věřit, nebral je vážně — a tudíž následoval smutný pád.

II. Petrův pád.

A. Nyní, když již známe v povaze Petrově světlé i stinné stránky, chápeme jeho poklesek, jeho trojí zapření, ona slova smutné

paměti, kterými Pána zapřel ve dvoře velekněze: *»Neznám toho člověka«* (Mat. 26, 72).

a) Co je to, Petře? Slyším správně? *Ty ho neznáš?* Ještě před chvílí jsi s ním večerel! Ještě před chvílí jsi se proň chopil meče! Po celé tři roky jsi s ním byl ve dne v noci!

Ty ho neznáš? Po léta jsi naslouchal jeho slovu, viděl každý jeho čin! S ním jsi byl na hoře Tábor, s ním na hoře Olivetské, viděl jsi ho, jak se modlí, jak strádá, bojuje, krví se potí — a teď ho neznáš?

Petře! Když ho kdysi chtěli všichni učedníci opustit, pravil jsi ona vznešená slova: *»Pane, ke komu půjdeme? Ty máš slova života věčného. A my jsme uvěřili a poznali, že ty jsi Kristus, Syn Boží«* (Jan 6, 69-70), a teď ho neznáš?

Petře! Když se tázal apoštolů, za koho že ho mají, vyznal jsi za všechny: *»Ty jsi Kristus, Syn Boha živého!«* (Mat. 16, 16) — a teď ho neznáš?

Petře! Ještě před několika hodinami, když Pán pravil, že vy, jeho apoštolé, se nad ním pohoršíte, prohlásil jsi velice sebevědomě: *»Byť se všichni pohoršili nad tebou, já se nikdy nepohorším!«* (Mat. 26, 33) — a teď ho neznáš?

b) Ach, Petře, jak jsi mohl býti tak zbabělým! Na rty se nám dere výčitka, ale hned zase zmlkne, když si vzpomeneme na své vlastní smýšlení. *Neuklouzla našim rtům ještě nikdy tato zbabělá věta: »Neznám toho člověka!«* když jsme sami, když nás nikdo nepozoruje, když se zavřeme do svého pokoje, ano, pak umíme býti nábožní a mravní. Ale nesmíme se dostat mezi lidi, kteří mají jiné smýšlení. Neboť tam, nejenom že neřekneme ničeho na obranu Kristovu, ale tam nám až příliš snadno vyklouzne slovo: *»Neznám toho člověka!«*

Petr zapřel Krista k vůli děvečce. Dnešní Petrové to činí pro hloupou módu, aby se zdálo, že jsou pokrokoví, nebo to dělají ze strachu před lidmi. Dnes je nemoderní postit se v pátek. Dnes již není v módě mít více dětí než dvě. Dnes již není moderní pověsit si na stěnu svatý obraz místo nahotin. Není dnes již moderní, aby ke zpovědi chodili otec i matka, a nejenom školní děti. . . to vše již není moderní, tedy *»neznám toho člověka«*.

Bratři, sestry! Jen si vážně prozpytujeme svědomí otázkou: *»Ještě nikdy jsme nebyli zbabělí, když jsme měli vyznati svého Pána? Ještě nikdy jsme Krista nezapřeli, jako ho zapřel Petr?»*

Krista zapírá každý, kdo z jakékoli příčiny zřídka se svého mravního přesvědčení a svých počestných zásad. Krista zapírá ten, kdo k vůli nějakému pozemskému prospěchu, aby se také trochu mohl ohřát u ohničku, se bojí vyznati svoji víru a účastniti se náboženských úkonů. Krista zapírá ten, kdo ze strachu netroufá si zastati se svého přesvědčení. Krista zapírá, kdo mluví ve společnosti

raději sám špinavé a neslušné řeči, frivolně žertuje, jen aby se o něm neříkalo: »Ty jsi bigotní«, »ty jsi svatoušek«, »i ty jsi učedníkem Kristovým«, Krista zapírá každý, kdo snadno svolí ke hříchu.

B. Moji milí, nechceme dospěti tak daleko? Nechceme Krista zapírat? Pak také bedlivě uvažujme, jak Petr k pádu dospěl, *co ho strhlo k zapření*.

a) Dospělo to snad tak daleko proto, že Pána nemiloval? Kdo by se opovážil něco takového tvrdit! Miloval ho, ale *důvěřoval opovážlivě sám sobě!* Jeho přirozenost kolísala, dal se lehce strhnouti k nadšení, a jeho neštěstím bylo, že tento slabý plamének vynesl ven do vichřice; a ovšem že jej vichr ihned také zhasl. Jeho neštěstím bylo jeho smělé sebevědomí, které se projevilo slovy: »Byť se všichni pohoršili nad tebou, já se nikdy nepohorším!«

Jak mnoha duším stalo se toto příliš smělé sebedůvěřování osudným! »Ten, onen padne, ale já — já nikdy!«

Jinoch a dívka se milují ideální láskou. Jsou hodní a zbožní, snaží se však sejítí se při každé příležitosti a dochází mezi nimi k malým důvěrnostem. Jejich duchovní vůdce je varuje a upozorňuje na nebezpečí. A jaké se mu dostane odpovědi? »Prosím, nasmýšlejte o nás tak špatně! U ostatních — ano! U nás? — Vyloučeno!«

Této nemravné knihy nesmíš čísti! Vyhýbej se lehkomyšlné společnosti, nechod' na tento pikantní divadelní kus! »Prosím, jen nemějte žádných obav! U ostatních — ano! Ale u mne — Vyloučeno! Nejdu tam přece proto, abych se pošpinil!« To zajisté připouštím, že tam nejdeš proto, ale... ani mlynář nejde do mlýna, aby se zaprášil moukou — a přece se zapráší! Sv. Petr se nepřiblížil k ohni, aby Pána zapřel. Šel tam proto, poněvadž mrzl a chtěl se trochu ohřátí. A dostal se do společnosti, jejíž slova, myšlenky, plány byly zcela a zásadně jiné než jeho.

Jak často musíme si to uvědomit i my, v koleji, na universitě, v kanceláři, v obchodě, v dílně, kam nás ženou starosti životní, i kde musíme bydlet, pracovat a učit se, že jsme mezi lidmi, u nichž se každé slovo, každý úmysl a každý čin protiví křesťanským názorům. Od nich vždy znova uslyšíme posměšné slovo: »Tys také učedníkem Nazaretského?« »Jsi naivním děckem, když si netroufáš toto učiniti!« »Což jsi tak zbožný, tak bigotní, takový tmář a hlupec, že nechceš učinit ani tohle?« ...

Šťasten každý, kdo jim dovede uprchnouti!

Petr by nebyl klesl, kdyby byl odešel hned první chvíli, kdy se ho začali vyptávat: »Kdo jsi? Odkud jsi? Ke komu se hlásíš?«

Když však nemůžeme utéci? Když tě tvrdé okovy starosti o životy poutají k nebezpečné společnosti, co pak máš činiti? Aspoň se

namáhej připoutati se co nejsilnějšími kořeny ke Kristu! Když už byl Petr nucen prodlévati v tomto nevhodném okolí, byl by se musel vyzbrojiti alespoň modlitbou a odhodlaností! Vždyť teprve krátce před tím slyšel v zahradě getsemanské napomenutí Páně: »Bděte a modlete se, abyste nevešli v pokušení!«

b) Ale Petr nebděl, protože sobě příliš důvěřoval, a tak se zbytečně vydal v nebezpečí. Jeho pád jest pro nás znova napomenutím, že se nikdy nemáme vydávati v nebezpečí a nesmíme mítí příliš velikou důvěru v sebe. I pak ne, kdybychom měli za sebou věrnou službu Bohu celého dlouhého života. Pokud člověk žije, vznáší se nad jeho hlavou nebezpečí, takže může klesnouti. Klesá, když příliš sobě důvěřuje. Jediná slabost, totiž strach před lidmi, přivedla Petra k tomu, že se stal zapiračem. A nestal se jím pod tlakem nějaké hrozící moci, ale při pouhých slovech židovské služebné. Skutečně: uklouzl jen na třesňové pecce!

Lidská duše se podobá tajuplné propasti. Propasti, na jejímž dnu otvírají tlamy hladové šelmy. Jen je spoutejme a přidržme na krátkých řetězech sebekázně a bdělosti! Běda tomu, komu tyto divé šelmy přetrhají pouta! V hloubi Petrovy duše číhala bázeň před lidmi, a když byla puštěna z řetězu, roztrhala v něm věrnost, lásku i víru. V hloubi našich duší se snad skrývá ukvapenost, závist, hrabivost... bratři, sestry, bděte a modlete se!

c) Z Petrova příkladu naučíme se také vážit si *hlasu svědomí*. Jakou sílu proti hříchu nám dovede dáti hlas svědomí, když jsme ho poslušni! Petrovi přivodilo porážku, že se již při prvním zakokrhání kohouta neulekl. Jak často zazní v našem nitru tento hlas kohouta, jak často dává znepokojené svědomí signály: Poslyš, tento divadelní kus nesmíš shlédnouti — s touto nebezpečnou známostí musíš ustati! — Poslyš, onen podezřelý obchod nesmíš uzavříti! ... Šťasten, kdo je pánem své vůle a sluhou svého svědomí! Šťasten, kdo slyší vždy s ochotným srdcem hlas svědomí, protože Petrův pád jest mu věčným napomenutím: Dnes můžeme býti vyznavači víry, ale již zítra zapirači Krista, jakmile přeslechneme Kristovo napomenutí: Bděte a modlete se!

III. Obrácení sv. Petra.

Je-li pro nás Petrův pád vážným napomenutím, jeho dojemná křivost a obrácení nám ukazují bezpečnou cestu: Klesnout — toť smutný úděl člověka — ale z hříchu povstati, toť křesťanská ctnost.

A. »I obrátil se Pán a pohleděl na Petra« (Luk. 22, 61). Tak čteme hned po zprávě o Petrově zapření.

a) Ach, ten smutný pohled Boží! Petr viděl Krista často smutného, zamyšleného, *ale tak smutného viděl ho nyní po prvé!* Když

odešel bohatý mládenec a opustil Pána — když zrak Páně spočinul na městě Jerusalemě, jenž byl určen k záhubě — když stanul nad hrobem Lazarovým . . . ach, jak smutný byl tehdy pohled Páně! Ale tak žalostný, tak zklamaný a vyčítavý nebyl ještě nikdy!

Co vše se tajilo v tomto němém, vyčítavém pohledu Kristově?

Petře, což mne skutečně neznáš? Já jsem Mistr, který si tě vyvolil za apoštola (Mat. 4, 18, 22). Já to jsem, který se kdysi na moři k tobě blížil a ke kterému jsi, když tvá toužebná láska se nemohla dočkat, spěchal na hřebenech vln (Mat. 14, 25-33). A nyní mne neznáš? Petře! Já to jsem, který klečel před tebou před několika málo hodinami, a myl ti nohy (Jan 13, 6). Já to jsem, kterému jsi sliboval, že bys raději zemřel, než bys ho zapřel (Mat. 26, 35). Petře, což mne stále ještě neznáš?

b) »I obrátil se Pán a pohleděl na Petra.«

Jaký to pohled!

Petr se zachvěl.

Ach, co se to jenom se mnou stalo?

Skutečně, o mně jednou řekl Pán: »Ty jsi Petr, t. j. skála, a na té skále vzdělám Církev svou« (Mat. 16, 18). Já a skála? Spíše slabá třtina! Já základem Církve? Já, který jsem zapřel Boha?

Opravdu, ke mně řekl jednou Pán: »Šimone, Šimone, hle, satan vyžádal si vás, aby vás třibil jako pšenici, ale já jsem prosil za tebe, aby nepřestala víra tvá« (Luk. 22, 31, 32). Aby nepřestala víra má? Ano, Pane můj, ty ses za mne modlil, ale já jsem se nemodlil za sebe, a hleděl, proto jsem klesl, spoléhal jsem příliš na sebe!

Ó kdybychom i my, když hřích láká, zahlédli vždycky bolestný pohled Páně! Kdykoli nás volá hlas lehkovážných přátel a ke hříchu nás vábí ďábelské lákání bezuzdných vášní, kdykoli ti četní popouzeči smyslnosti nám podávají plnou číši omamujících radostí, v jejichžto družině vyšlehává čadící oheň pekelných tužeb, ó kdybychom aspoň v těchto příšerných okamžicích viděli před sebou smutný obličej svého Spasitele!

B. »I obrátil se Pán a pohleděl na Petra . . . *I vyšel Petr ven a plakal hořce*« (Luk. 22, 61, 63).

Petr by byl bezpochyby také zahynul, kdyby byl v oku Páně vedle smutku neviděl ještě něco jiného: *jeho odpouštějící milosrdenství*. Kristův pohled byl pohledem zklamaného přítele, ale zároveň oživoval jako jarní slunce. A právě proto, že *Petr toto viděl, hlavně proto prchl*, a tím se zachránil!

Představte si tento výjev (P. Lhande: Le bon Pasteur, 148.)

Zatím co Jidáš ve svém zoufalství, popoháněn strašlivými výčitkami svědomí, prchá s provazem v ruce do lesa — jen si to živě představme! — potkává muže, který skrývá obličej v dlaních, hořce pláče. Pohlédne naň: »Vždyť je to Petr!«

A jak spěchá kolem, volá na Petra: »Petře, já to již déle nevydržím! Zradil jsem Mistra. Udělám životu konec!«

A Petr odvěti: »Bratře! Pověz, kolikrát jsi ho zradil?«

»Kolikrát?« vyjede Jidáš. »Což nestačí, že jsem ho zradil jednou?«

A tu ho Petr, naplněn bolem, uchopí za ruce: »Jidáši! Tys ho zradil jednou — A k vůli tomu si zoufáš? A já? — Já jsem ho této noci — zapřel třikrát za sebou a přísahal jsem . . . svědčil jsem se zaklínáním, že jsem ho nikdy neviděl . . . Ale, bratře, pamatuješ se ještě, co mi řekl, když jsem se ho ptal, kolikrát mám odpustit tomu, kdo mi ublížil? Až do sedmikráte? — Tak jsem se ho tá-
zal. A víš ještě, co mi odpověděl? »Nepravím tobě až do sedmikráte, nýbrž do sedmdesátisedmikrát« (Mat. 18, 22). Ó bratře, ještě není s námi tak zle, my jsme ještě tak vzdáleni od tohoto čísla. Pojd', vrhneme se na kolena a poprosíme za odpuštění . . .«

To musím říci, milí bratři a sestry, že kdyby byl Jidáš v posledním okamžiku poklekl před Pánem s duší plnou lítostí, ctíla by dnes Církev svatá vedle ostatních svatých apoštolů-mučedníků také onoho muže, o kterém se dějiny zmiňují jen jako o symbolu nejpotupnější zrady.

Jak velké poučení, jak tklivé napomenutí, abychom nikdy nepřestávali důvěřovati v odpouštějící milosrdenství Boží!

C. Příběh Petřův učí nás ještě něčemu jinému.

V tomto a v předešlém kázání slyšeli jsme o strašlivé události: *o pádu dvou sloupů Církve*. Jidáš padl! Petr padl!

Klesli, neboť třebaš je Bůh vyvolil a třebaš vznešený úkol zastávali, přece jenom zůstali lidmi. Nezapomínejme nikdy, že Církev je sice zřízení božské, ale lidé ji spravují, a že tito lidé jsou křehcí. Jest naší svatou povinností pracovati k tomu, aby na ni tahy božské vystupovaly vždy silněji do popředí a lidské aby víc a více mizely.

Od časů hříšného pádu prvních apoštolů opakovala se tato smutná hodina v dějinách Církve více než jedenkrát! Sloupy padaly, osoby vyvolené, cedry, tyčící se k nebi na vrcholcích hor — ale neodsuzujme jich, neztracujme jich! Modleme se za ně!

Bratři! Modlíváte se také za své kněze? Oni se za vás modlí, při každé mši svaté se modlí za vás a všechny věřící! A vy? Modlíte se také za ně? Ach, modlete se přece za dobré kněze, kteří sklánějí své čelo v neochvějně lásce na Božské Srdce Ježíšovo. Ale modlete se také za ty nešťastné a nehodné, za ty zlomené sloupy! Nevykládejte o těchto politováníhodných případech, nepomlouvejte, nepřehrabujte se ve skandálech: ale *modlete se!* Modlete se za ně, když padli a se zhroutili jako Jidáš, a zapřeli Pána jako Petr, aby jejich koncem nebylo zoufalství Jidášovo, ale aby lítost Petrova byla jejich údělem.

Milí bratři a sestry! Jak často slyšíme z úst hříšníka omluvu: »Prosím, jak se můžete diviti nám, když klesl takový Petr!« Ano, on klesl, ale nezapomínejte také větu doplnit: Petr klesl, ale obrátil se a činil pokání po celý svůj život.

- Legenda vypravuje, že sv. Petr, kdykoli slyšel kohouta, po každé zaplakal.

Možná, že jest to pouze legenda. Ale pravdou jest, že se po celý život kál za tento jediný svůj poklesek a že byl až do smrti velice rozvážný a opatrný. Jistě že myslel na svůj hřích, když později napsal toto napomenutí: »Střízliví buďte a bděte, neboť protivník váš, ďábel, obchází jako lev řvoucí, hledaje, koho by pohltit« (I. Petr 5, 8).

Nevíme, zda Petr plakal od těch dob při každém kokrhání kohouta, ale jedno víme zcela určitě.

- Víme, že 29. června roku 67 po Kr. stál na vatikánském vrchu veliký kříž, a na tom kříži visel Petr hlavou dolů. Onen Petr, který ve slabé chvíli Pána sice zapřel, ale který také tento svůj jediný hřích zase napravil kajícím životem a mučednickou smrtí.

Ach, ukřižovaný Synu Boží, dej, abychom i my své smutné pády zase napravili, abychom se i my odhodlaně k tobě obrátili . . . a došli do věčné vlasti. Amen.

V Kristu milovaní bratři a sestry!

Kolik nenávisti a bezbožnosti dovede v sobě ukrýti to malé srdce lidské, kolik nevědku a zpuštění v něm sídlí, zjevilo se v dějinách utrpení Kristova. Po zrádném Jidášovi a bázlivém Petrovi zadívejme se na Piláta, na muže slabého charakteru. Na onoho Piláta, který za časů Kristových představoval v říši židovské nejvyšší římskou moc, který měl nejen povinnost, ale také moc vytrhnouti Krista ze spárů vražedné zuřivosti Židů, a to tím spíše, když se po dlouhém výslechu přesvědčil o nevině Kristově. Ale přece potvrdil nespravedlivý rozsudek — protože byl zbabělý, bezcharakterní a nechtěl přinést žádnou oběť za poznanou pravdu.

V dnešním kázání mám v úmyslu za I. velkoryse nastínit, *kdo byl tento Pilát*, abychom pochopili, za II. *co se s Kristem stalo před Pilátem*, a abychom za III. také pochopili *tragedii Pilátovu*.

I. Kdo byl Pilát.

Za dob Kristových byla říše židovská obsazeným územím. Došli jí Římané a Pilát byl od roku 26. až do roku 36. po Kr. nejvyšším zástupcem vítězné římské moci.

A. *Již předem se můžeme domnívat, že nepocházel z rodu těch starých, pevných »římských charakterů«*. Země židovská byla nepatrným územím v nesmírné říši římské, proto tam císař jistě neposlal jednoho ze svých nejznamenitějších mužů. Důvěrní přátelé císařovi se o místodržitelství židovské nedrali. Již proto ne, že tam neměli vyhlídek na požitkářský život, jako v ostatních zemích, a i proto ne, že nebylo lehké udržovati v klidu rebelující židovský národ.

Pilát se snažil — když už sem byl jednou poslán — zaříditi si na dálném východě život co nejpohodlněji a bez mrzutých sporů se Židy. *Dobře žiti a nerozčilovati se* — to bylo jeho heslem.

Docílit prvního — nebylo pro zástupce římské říše těžkým úkolem. Měl na břehu Středoziemního moře k dispozici místodržitelství palác, který odpovídal každému přání co se týče nádhery a bohatého zařízení. Pohodlí měl více než dost — ale klidu nikoli.

Pilát byl ženat, a to, co mu jednou jeho žena sdělila, začínalo ho znepokojovati. Zdá se totiž, že jeho manželka již o Ježíšovi mnoho slyšela. Vypravovala svému muži, co ostatně již bylo v celé zemi předmětem nejživějších debat, že se mezi Židy nachází

prorok, ale zcela neobyčejný, větší než všichni dosavadní, a že lid jest nadšen jeho zázračnými činy.

Piláta taková zpráva velice znepokojila. Tušil již, že s tímto prorokem a veleradou židovskou bude míti nějakou rozmišku, protože velekněží sledovali působení nového proroka žárlivým zrakem. Pilát však chtěl míti klid a nechtěl se proto nikterak míchat do této záležitosti.

B. Ale čeho se nejvíce obával, stalo se dříve, než si pomyslíl.

V roce 33 po Kr. odcestoval do Jerusalema na židovské svátky. Velikonoce přiváděly vždy statisíce Židů do hlavního města. Bylo tedy třeba, aby se tam ukázal i římský místodržitel, aby případný neklid mohl hned v zárodku potlačit. A zdálo se, že tentokrát budou velikonoce zvláště neklidné, protože o proroku z Nazareta kolovaly nejneuvěřitelnější zprávy: že křísí mrtvé, a že nadšení lidu dostoupilo již takové výše, že ho chtějí prohlásit králem.

A to byla právě příčina, která Pilátovi naháněla strachu. Neboť kdyby to byla jenom nějaká otázka náboženská nebo filosofická, nestaral by se o to vůbec, ale to byla záležitost politická. Někoho učinit králem? To by bylo tolik, jako se vzbouřiti proti nadvládě římské. A k tomu přece jako nejvyšší zástupce říše, vyznamenán jsa dokonce titulem »amicus Caesaris« — »přítel císařův« — nemohl přihlížeti beze slova.

Za těchto okolností byl Pilát jistě rád, že v noci ve čtvrtek před velikonoce byl tento veliký prorok zajat. Budu míti pokoj — pomyslíl si. Židé se už se svým prorokem sami vypořádají. A je-li vinen či nevinný, to je vedlejší; nejdůležitější jest, aby tímto mužem nebyl rušen jeho klid.

Ale radost Pilátova byla předčasná. Židé Krista odsoudili, ale k provedení rozsudku smrti museli míti potvrzení místodržitele římského. A tak se stalo, že po rozsudku velerady vedlo celé synedrium a svedený, vzbouřený dav lidu spoutaného Spasitele před dům Pilátův, a dožadovali se schválení rozsudku smrti.

Tak přišel Pán Ježíš před Piláta.

II. Kristus před Pilátem.

Kristus před Pilátem! Jaké to setkání! Skvostná malba Munkácsy-ho nám živě znázorňuje onu osudnou chvíli, než i ona je ještě daleko od skutečnosti!

Na jedné straně sedí požitkářský, skeptický Pilát, šplhoun slabého charakteru, a za ním římská světová moc, která svou silou vše deptá. Na druhé straně opuštěný, zmučený a spoutaný prorok z Nazareta a za ním divoce lomozící chátka, žádající si jeho smrti.

Hle, okamžik, jehož se chtěl Pilát uvarovati, jehož se vždy o-

bával. Okamžik, *kdy Pilát bude nucen se rozhodnouti, na které straně stojí: na straně proroka nebo na straně jeho žalobců.*

A. S počátku se zdálo, jako by stál při Kristu, jako by se ho chtěl zastati. Zdálo se, *že se v něm hlásí ke slovu římský právní cit.* Povýk davu vzrůstal, ale Pilát chtěl nejdříve znáti příčiny, proč má odsouditi Krista k smrti. »Kterou žalobu vedete proti člověku tomuto?« (Jan 18, 29).

Ale luza bouří dále a dožaduje se odsouzení Ježíšova.

Tu se vzepřela v Pilátovi římská pýcha. Prohlašuje: »Já ho vyslechnu sám, abych viděl, zdali toho zaslouží. Chtěl bych vědět, je-li pravda, co mu předhazujete: že »převrací národ«, že »brání dávat daně císaři« a hlavně že »praví, že jest Kristem králem« (Luk. 23, 2). Neboť kdyby se dokázalo, že skutečně pobuřuje lid proti Římanům a proti povinnosti daňové, anebo že se chce učiniti králem, aby vysvobodil Židy ze jha cizí vlády, pak ovšem bude zbaven života . . .

Pilát tedy dal Ježíše předvésti. Pilát a Ježíš stanuli si po prvé tváří v tvář a hledí si do očí. Dovedete si jistě představit, jakým pohledem si Pilát prohlížel Ježíše: mocný místodržící a bezbranný, spoutaný Kristus se svým mírným pohledem!

Tohle že jest onen prorok pobuřující lid? Ten že se chce státi králem? To mám já o králích zcela jinou představu! Ano, králem jest můj pán, římský císař, v čele nepřehledných armád, vše depťajících legií! Také já bych mohl reprezentovat krále . . . Ale tento Kristus? Tento bezbranný, spoutaný, tiše trpící muž? Ten že chce býti králem?

Zjevně pochybuje a táže se ho: »Ty jsi král židovský?« (Jan 18, 33). A již zvuk hlasu prozrazuje jeho myšlenku: Takového blouznivého, neškodného krále můžeme Židům klidně popřáti!

B. Pán mu odpovídá, ale jeho klidné, mírné slovo zařezává se Pilátovi hluboko do duše a vzrušuje ji: »Království mé není z tohoto světa . . . Já jsem se k tomu narodil, a proto jsem přišel na svět, abych vydal svědectví pravdě. Každý, kdo jest z pravdy, slyší hlas můj« (Jan 18, 36-37).

Tak mírně a nenuceně mluvil Pán, ale právě proto neklid povstal v duši Pilátově.

Pravda! To bylo to slovo, které rozbouřilo celou Pilátovu bytost. Snad si vzpomněl na své uplynulé mládí, kdy ještě věřil pravdě, kdy ještě uznával rozdíl mezi dobrem a zlem, mezi ušlechtilostí a bezbožností, kdy ještě dle toho žil a kdy jeho život ještě měl nějaký šlechetný účel. Ale co zbylo z toho všeho v tvrdém životním zápase? Od té doby poznal bezcitné šplhouny, kteří se chtěli uplatnit stůj co stůj, kteří za peníze zahodili čest, mravnost a spravedlnost, viděl stálý boj mezi právem a bezprávím . . . Krmil se spisy filosofů, kteří zbožňovali bezcharakternost, a prosákl je-

jich hanebnými zásadami... a dobře se už mu v tom žilo.... A když to vše se mihlo jeho mozkiem, vydrala se mu z úst cynická otázka: »*Co jest pravda?*« (Jan 18, 38).

Co jest pravda? Pravda jest moc římských legií! Pravda jest bohatství Říma! Pravda je vše, co je možno uchopiti rukama, namhatati, změřiti. Pravda jest úspěch, lesk, okázalost, blahobyť, jídlo a pití, triumf! Ale duše, mravnost, ctnost, čestnost a k tomu dokonce tvá říše? ... Ach, co jest pravda?

Tak mluvil Pilát. A tak také mluví stejně smýšlející soudruzi Pilátovi po celých devatenáct století. Co jest pravda? Tak syčí s ohrnutými nadutými rty, s cynickým výrazem, který se všemu posmívá. Při tom ani nepozorují, že svými slovy vyslovují rozsudek smrti nad svou vlastní prázdnou duší.

C. Jistě že u Piláta se pravda rovnala nule, neměla ani nejmenší ceny, ale za to měly u něho cenu jen věci hmotné! Pravda víry a ducha — to pro něho neznamenal nic. Dokladem toho je jeho zvláštní soud: *Nenalezl na něm žádné viny — a proto ho dal zbičovati!*

»Nenalezl jsem na tomto člověku žádné viny v těch věcech, které na něho žalujete... Potrestám ho tedy« (Luk. 23, 14, 16).

Kdo slyšel jakživ takový závěr? Nenalezl jsem žádné viny, tedy... tedy: ho propustím! To se přece dalo očekávat. Není-li na něm viny, byl tedy křivě obžalován, tedy zavru akta a odejde svobodou!

To by bylo bývalo mužné! Kdyby byl býval jednal takto, nebylo by přišlo jeho jméno k jeho vlastní ostudě do Creda.

Ale Pilát nebyl charakterem! Byl by rád prokázal službu pravdě, ale Židům také. Šilhal na obě strany a proto v něm povstal tak zkroucený konečný závěr: Nenalezl jsem na něm žádné viny — tedy ho potrestám.

Skutečně neuvěřitelný závěr — a přece kolik našel následovníků! Vím a cítím, že má Kristus pravdu. Jeho náboženství je tak krásné, jeho učení tak vznešené, jeho následování tak uklidňující, tedy... a já se mu přece nepoddám, protože to stojí oběť, protože to vyžaduje sebezapření, protože by se mi proto svět posmíval! Ano, po způsobu Pilátově mudruje každý, kdo má sice jméno »křesťana«, t. j. Kristova přívržence, ale jehož život a mravní názory, jehož rozptýlení a požitky jsou pravým opakem tohoto jména.

»Nikdy jsem se neprotivil světlu,« pravil o sobě velký anglický konvertita kardinál *Newman*. Jakou radost musí pociťovati duše toho, kdo si může říci totéž: Nikdy jsem nejednal proti svému svědomí, proti svému přesvědčení a svým mravním zásadám!

D. To Pilát o sobě nesměl tvrdit a proto s *politováním* si *představujeme, co se asi dělo v jeho nerozhodné duši a jaká rozpači-*

tost a trýzeň ho zžíraly. V plném vědomí Kristovy nevinny, vyzbrojen vojenskou mocí Římanů — měl tedy i moc na své straně — a přece padl, protože byl zbabělec, protože byl slaboch, jehož slabiny lid brzy vypožadoval a také jich využil.

Co všecko nedělá, jenom aby se vyhnul rozsudku!

Posílá Ježíše k Herodovi, aby ten nad ním vyřkl rozsudek. Ale Herodes ho posílá zase k Pilátovi.

Pak navrhuje, aby byla Ježíšovi udělena amnestie obvyklá o svátcích. Ale lid se dožaduje amnestie pro vraha Barabáše.

Na to dává Ježíše krvavě bičovati. Snad se tím lid uspokojí. Ale v lidu se při pohledu na krev teprve vzbouřila chtivost. Luza pozoruje, že se dá s Pilátem smlouvat, třeba se úředně přísně tváří. A proto udeřili na jeho nejslabší stránku: »Propustíš-li tohoto, nejši přítel císařův, neboť každý, kdo se činí králem, protiví se císaři.« (Jan 19, 12.)

To působilo! To řalo do živého! Znali Piláta!

»Nejsi přítel císařův!« Ha, ti mne chtějí udati císaři! Co tomu řekne císař? Jak rád bych zůstal pevným ku prospěchu tohoto nevinného, ale co tomu řekne císař? Jak by to dopadlo s mojí budoucností? A s mým povýšením? ... Konečně, tento muž zde není poslední, který trpí nevinně ... Umřítí musí stejně jednou ... Ach, proč dělají z tohoto případu otázku svědomí? »Ibis ad crucem!« — vyřkl konečně rozsudek — »Půjdeš na kříž!« »Tu vydal jim ho, aby byl ukřižován.« (Jan 19, 16.)

III. Tragedie Pilátova.

A. Tragedie Pilátova jest pro nás nesmírně vážným poučením. Pilát mohl Krista osvobodit, *kdyby byl mužem silného charakteru a pevné vůle.* Kdyby se o něm byla mohla říci krásná slova: Co muž — to slovo! A druhá: srdce z kovu! Ano, kdyby nebyl smlouval a kupčil, ale udeřil pěstí do stolu a řekl: »Tento muž jest svoboden, protože na něm nenalézám viny!«

Ale v tom právě nedostávalo se Pilátovi odvahy k důslednému jednání. Byl zbabělý. Byl, jak se říká: kam vítr, tam pláště. Chtěl vyhověti všem, nahoře i dole. Byl jedním z těch, kteří s vlky vyjít, kteří drží s většinou, kteří jsou schopni všeho — jen ne toho, zastati se otevřeně pravdy!

Nepocifujeme krok za krokem, že teror kolektivního smýšlení mas jest nebezpečným protivníkem pravdy a že mu dovede čeliti jedině skálopevný, mužný charakter, aby zůstal věren pravdě?

»Ano, co se mne týče, sám ze sebe bych toho neučinil« — tak slyšíme často omluvy — »já bych se na oné večerní zábavě neobjevila tak dekoltoována, nebála bych se, že nám Bůh dá ještě třetí a čtvrté dítě, nepředplácela bych si toho pohoršlivého ilustrova-

ného časopisu — nikdy bych nevykládal těchto oplzlých vtipů, kdyby ... kdyby to nebylo v módě, kdyby to nebylo všeobecným náhledem, společenským tónem a lidé ze společnosti to neměli za samozřejmé. . . Také Pilát by byl Krista neodsoudil k smrti, kdyby to nebyli žádali Židé, kteří udávali tón.

»Samostatný pán hledá pokoj se zvláštním vchodem...« — tak čteme často v insertní části novin, ale mnohem řidčeji potká-
váme člověka, který má tolik samostatnosti, aby vytrval u svých zásad — i když zůstane třebas osamocený jenom proto, že těchto
• svých náboženských a mravních zásad nezapře. Pravda není nikdy populární, proto jest osudem pravdy nejčastěji vyhnanství a osamělost.

A přece hrozí lidstvu zkáza od takovýchto pilátských typů! Ano, zhyne lidstvo, nebude-li míti mezi sebou silných charakterů, o něž by se náladové smýšlení a vášně mas rozrážely jako příboj o skály, nebude-li takových drtičů vln, kteří odvážně zůstávají při pravdě, kteří nepodléhají »duchu času«. Magnetická střelka námořníků jest obklopena neutrálním polem, aby nereagovala na žádný jiný magnetismus, ale jediné na přitažlivost severního magnetického pólu, neboť jen tak jest možno dáti lodi spolehlivý směr. Proto mohou vésti lidstvo po bezpečné cestě pouze ti, jichž duše jest obrácena s vytrvalostí nikdy nekolísající k pólu pravdy.

B. A tak se v tragedii Pilátově tají pro nás veliké napomenutí.

Dá se konečně ještě jakž takž omuvit, že se Pilát přidal na konec ke straně nepřátel; *ale daleko větší vinu máme my, když Krista opustíme*. Pilát mohl ohlušiti vyzývacý pokřik luzy a za jeho obžalovaného nemluvila ještě apologie devatenácti století dějin.
• Pilát počítal roky ještě »ab urbe condita«, »od založení Říma«. Odkud měl tedy vědět, že starý svět byl vyvrácen nyní ze svých stěžejí, že v budoucnosti se budou počítati dějiny od narození tohoto zkrváceného, rozdrásaného a vysíleného člověka, který spoután stál tu před ním?

Ale ti za našich dob žijící Pilátové by to již měli věděti!

Což žije Pilát i dnes ještě?

Ano, Pilát žije dodnes. Žije ve všech, jichž životním názorem
• jest i dnes ještě: »Že lépe je býti na všechny strany pěkný, než otevřeně bránit mravní zásady.« Pilát žije v těch, kteří praví: »Nebuď přece tak hloupý a nenech si ujítí příležitost, která ti přináší prospěch! Co na tom, když se při tom ruce a duše umažou?« Pilát žije v těch, kteří pokrčí rameny nad těmi, kteří přinášejí oběť pro své náboženské a mravní přesvědčení. Říkají: »Pravda? Co jest pravda? Dobře se najísti, výborně se pobaviti, dělati znamenité obchody — to jest pravda!« Pilát žije v těch, kteří zaprou své přesvědčení a víru k vůli povýšení, k vůli skvělému sňatku! Pilát žije v těch, kteří plují s proudem, vyjí s vlky, protože úcta k charakteru,

k přesvědčení, k věrnosti ve smýšlení a cti — není žádnou reální politikou. Pilát žije v těch, kteří deptají slabé k zemi a pak s nevínočným pohledem k nebi si umývají ruce.

C. *Pilát si myl ruce.* Myl si je zbytečně. Ne troška vody z konvičky, ale ani vody z celého Jordánu, ba ani celé moře galilejské mu nepomůže. Či snad vody celého světa mohly by smýti skvrnu s jeho duše? Kterou? *Tu, že jednal proti svému svědomí!*

Bratři, sestry! Jednáte vždycky podle hlasu svého svědomí? Ptáme se také někdy: Co tomu řekne Bůh? Nebo se tážeme tak, jak se tázal Pilát: Co tomu řeknou fariseové? Co tomu řekne luza, co tomu řekne císař? Tak mnozí z nás se ptají: Co tomu řekne můj soused, můj známý, můj obchod, můj žaludek, moje peněženka, má kariéra, moje povýšení? ... A tak málo se jich táže: Co tomu říká moje svědomí?

»Ale prosím tě, jak si z toho můžeš dělati nějaké svědomí!« slyšíme vždy znovu lehkomyšlnou domluvu. A právě to jest největším zlem naší doby, že si lidé z ničeho nedělají svědomí. Splněná povinnost, čisté ruce, poctivost, věrnost manželská — toť pojmy dávno zapomenuté, staré, nemoderní.

D. Svědomí můžeme sice na nějakou dobu umlčeti, můžeme je zakřiknouti, jednati proti němu — ale nadarmo: *jednou přece pozdvihne svůj hlas — a tento hlas bude strašlivý!* Další osud Pilátův volá do světa vážné napomenutí: Jistě že to mnohdy stojí obět, zůstatí otevřeně a bez výhrady u pravdy, vytrvati věrně u Krista, ale jest to obět, která povznáší. Ale sprostě ujařmiti pravdu jest pomíjející, jest zdánlivě úspěchem korunovanou taktikou, za níž bude přece nevyhnutelně následovati hrozná odplata.

Není s určitostí známo, co se stalo s Pilátem po smrti Kristově — ale jedno víme: oné kariéry, onoho povýšení a štěstí, kterého chtěl dosíci za každou cenu, přece nedosáhl ani obětováním nevinného Spasitele!

»Propustíš-li tohoto, nejsi přítel císařův« (Jan 19, 12) — tak mu hrozil národ židovský. Nuže vydal jim ho! Předal ho rukám vrahů! A zůstal takto přítelem císařovým? Ach, naprosto ne! Jak sděluje dějepisec Josephus Flavius (Antiq. 18, 3, 1; 4, 2) povolává ho císař Tiberius již v roce 36 po Kr. do Říma k zodpovědnosti. Když přišel do Říma, Tiberius právě umírá. A pak sděluje dějepisec Eusebius (Hist. eccl. 2, 7), že si za jeho nástupce Kaliguly sám vzal život.

*

O osudu Pilátově jsou nám známa pouze skrovná data. Za to legenda vypráví mnohem více a co praví, stojí za úvahu.*

* Srov. J. Klug, Škola Boží str. 295—296.

Když plujeme po jezeře vierwaldstättském, spatříme vrch, který má zcela zvláštní tvar. Tážeme-li se, jak se tato hora jmenuje, dostane se nám zajímavé odpovědi: To jest Pilát.

Pilát? Jak přišla hora k tomuto jménu? Vypravuje se, že po smrti Kristově byl Pilát pronásledován tajemnými zjevy. Marně hledal útočiště ve svém mramorovém paláci, marně schovával hlavu v dlaních, stále viděl před sebou zkrvavený obličej Kristův, a ten jako by mu vyčítal: »Proč jsi mne vydal nevinně na smrt?«

Pilát to již nemohl déle vydržeti. Prchl do ciziny — ale zkrvavená tvář Kristova ho všude pronásledovala. Pološílený bloudil neznámými kraji, až se dostal k vierwaldstättskému jezeru. Tu se do něho vrhl a utopil se. Voda ho však zase vyvrhla na břeh a neviditelné ruce duchů naň svalily příšerně velikou rakev jako na věčnou památku, a ta hora se jmenuje: Pilát.

Nuže, bratři, je to pouze legenda. Ale že Pilát byl opravdu bezcharakterní, toho dokladem daleko větším než ona legenda je zmínka v naší modlitbě »Věřím v Boha«. V oné modlitbě, kterou miliony a miliony křesťanů světa denně se modlí, vzpomínáme na to, že o tomto člověku nemohly dějiny napsati nic, docela nic jiného, než to, že svým zbabělým, přikrčeným, nemužným jednáním umožnil nejstrašnější vraždu světových dějin.

My však, bratři a sestry, když dnes z tohoto kostela odejdeme do svých domovů, a vy všichni ostatní, kteří jste slyšeli tuto přednášku venku, než vypnete své radiové přijímače, několik minut přemýšlejme s pohnutou duší o slovech Spasitele, který byl tak zbaběle Pilátem zrazen: *»Každého tedy, kdo mě vyzná před lidmi, vyznám i já před Otcem svým, jenž jest v nebesích. Kdo by však mne zapřel před lidmi, toho zapru i já před Otcem svým, jenž jest v nebesích.«* (Mat. 10, 32, 33.) — Amen.

V Kristu milovaní bratři a sestry!

V dějinách utrpení Pána našeho Ježíše Krista stihá jedna tklivá událost druhou. Některé z nich nám vynutí slzy, jiné nás opět naplní hněvem a trpkostí nad lidskou zločinností. Jsou však také výjevy, jež dovedeme sledovati pouze němým mlčením. A o něčem podobném budeme uvažovati dnes: *o úloze Herodově v dějinách utrpení Kristova.*

Hluboce nás zarmucuje, že byl Pán strkán sem a tam, že byl vláčen z jednoho úřadu do druhého. Musí jíti takřka od domu k domu jako podomní obchodník, než se konečně někdo najde, kdo by podepsal rozsudek smrti. Po svém zajetí jest veden nejdříve k Annášovi, který ho posílá ke Kaifášovi. Kaifáš usoudil, že jest hoden smrti, ale k potvrzení rozsudku ho posílá ještě dále k Pilátovi. Pilát uznal, že je Kristus nevinný, ale netroufal si ho propustit ze strachu před Židy. Proto mu byla velice vítána zpráva, že Ježíš pochází z Galileje, ze země Herodovy, který byl ve svátky velikonoční v Jerusalemě. Poslal tedy Krista k němu, aby potvrdil rozsudek. Neboť mu napadlo, že takto se vyhne celé této nepřijemné záležitosti. Ať si Herodes soudí svého poddaného.

Člověk nemůže ani věřiti očím, když čte v Písmě sv., že takový Herodes má rozhodnouti, zdali jest Kristus Pán vinný či ne!

Herodes! Toto bezvýznamné kníže na východě, které bylo šťastno, že se smí těšiti přízni římského císaře, dalo si vystavěti na břehu jezera genezaretského, v Tiberiu, přepychovou residenci, kde žilo s ženou svého bratra, Herodiadou, v kruhu lichotných dvořanů požitkářským životem. Jak hnusný puch nemravnosti naplňoval tento skvostný palác, kde Herodes byl s to nabídnouti hlavu sv. Jana Křtitele za smyslný tanec své neteře Salome! K tomuto Herodovi byl tedy Ježíš vlečen, a tento zhýralec měl vyslovit úsudek, zdali je Kristus vinný. Zeptej se slepého, je-li modré nebe krásné; taž se hluchého, zdali se mu líbí zvuk lkajících houslí! Ptej se Heroda, je-li Kristus vinný či ne!

Bratři, sestry! Doprovoďme Pána i my k tomuto pokoření. Zastavme se u něho s modlitbou kající duše, zatím co musí prožívat tato potupná muka, ale povšimněme si při tom i onoho vážného napomenutí, které vysvítá z chování Krista Pána.

I. Minulost Herodova.

A. Pán Ježíš jest přiveden k Herodovi. Byla to první příleži-

tost, kdy mohl Herodes spatřiti Krista, »neboť byl odedávna žádostiv uvidět ho«. jak poznamenává Písmo sv. (Luk. 23, 8).

a) *Konečně ho tedy může shlédnouti a vyptávat se ho!* Tu stojí před ním spoutaný, jemu zcela vydaný! Nyní ho pořádně přezkouší a obrátí se naň se všelijakými zvědavými otázkami. Nyní mu také bude moci splatit za to, že ho nazval vychytralou liškou.

A skutečně, Pán ho tak nazval! Poslal mu kdysi poselství: »Jděte a povězte té lišce« (Luk. 13, 32).

Ach, ta chytrá liška mu teď ukáže, co dovede. Dává shromáždit celý svůj dvůr ve zlatém audienčním sále, aby se mohli všichni podívat na představení zázračného Rabbiho.

b) Pán stanul před Herodem, »který se ho vyptával mnoha slovy« (Luk. 23, 9) — *ale Kristus mu ničeho neodpovídal.*

Ani slovíčka!

Jak snadno by si byl přece mohl získati přízeň tohoto ješitného knížete! Kdyby si ho získal a kdyby Herodův rozsudek zněl jako Pilátův: »Nenalézám viny na něm« — všechny pletichy i vzbouření Židů, nic by neznamenalalo vůči jednohlasnému rozsudku Heroda i Piláta.

Pán to věděl velmi dobře. Věděl, že bylo třeba jen trochu přimhouřiti oči, nebyti příliš přísným a přehlédnouti chyby Herodovy — a jeho život by byl zachráněn.

Ale Kristus si ho ani nevšiml. »Herodes vyptával se ho mnoha slovy, ale on neodpovídal mu ničeho« (Luk. 23, 9).

Kdo nezná minulosti Herodovy, nemůže si Kristova mlčení dobře vysvětliti. Z výsledku sice vyciňujeme, že mlčení Páně jest drtícím orkelem nad Herodem před celým světem. Abychom však pochopili chování Páně, musíme znáti Herodův život a jeho smýšlení.

B. *Kdo byl tento Herodes?*

a) Herodes, o němž se zde mluví, nebyl oním vražedníkem betlemských dětí, onen t. zv. Herodes Veliký, nýbrž jeho nástupce *Herodes Antipas*, který opustil svou první manželku a vzal k sobě Herodianu, ženu svého ještě žijícího nevlastního bratra Filipa. Tento Herodes, před nímž Pán stanul, a kterého neuznal za hodna ani jediného slova, nebyl sice vrahem betlemských nevinátek, ale dal usmrtil sv. Jana Křtitele, a vedle jeho nestoudného způsobu života to byl právě tento zločin, k vůli němuž s ním Pán jednal tak pohrdavým způsobem.

Sv. Jan Křtitel! Bezprostřední předchůdce Páně! Člověk sice, ale tak vážný, poctivý, pracovitý, nezištný a obětavý muž, že se mu dostalo od Pána nejvyšší pochvaly, které se člověku může dostat: »Vpravdě pravím vám, nepovstal mezi zrozenci lidskými větší nad Jana Křtitele« (Mat. 11, 11).

Ani před takovým skvělým charakterem, takovým nebojácným,

jako žula pevným bojovníkem pro zájmy Boží, nezachvěla se krvelačnost Herodova. A když Herodes dal strašlivé pohoršení, pov-
jav za manželku svou švagrovou Herodiadu, pozvedl sv. Jan
svého hlasu k ochraně příkázání Božího: »Není dovoleno míti man-
želku bratra svého« (Mar. 6, 18).

Ó, to bylo pro cizoložnou ženu příliš mnoho!

U lidu se ovšem prorok těší nejlepší pověsti, nesmírné zástupy
se k němu hrnou, ale nestrpím, aby mě tupil. — Do vězení s
ním! — tak zasyčela hříšná žena Herodovi do ucha.

A sv. Jan Křtitel se dostal do žaláře.

Nemůžeme vědět, zdali by se Herodes byl spokojil pouhým u-
vězněním, nebo by byl později dal rozkaz k usmrcení. Zdá se však,
že by byl sám nepřišel na tak krvavou pomstu, kdyby . . . kdyby
bylo možno se udržeti na šikmé ploše, jakmile jednou na ni
někdo vstoupí.

b) *Došlo k tomu takto:* Herodes slavil narozeniny. Výpary alko-
holu stoupaly asi příliš stolovníkům do hlavy, neboť jinak by se
jistě rozvedená žena nebyla odvážila předvésti svou dceru Salome,
jež přece byla dcerou knížecí, jako tanečnici barbarům a polo-
barbarům. Ale Herodiadu hnětlo a pátilo a šířalo slovo sv.
Jana Křtitele: »Není ti dovoleno míti tuto ženu!« Ha, jen počkej!
však se ukáže, kdo zde bude vítězem!

Nyní se dostavil příhodný okamžik pro číhající mstivou ženu!
Zraky mužů jsou těžce zamlženy vínem, hlava se jim točí, jejich
řeč je hlučná . . . tu vstupuje pojednou Salome do sálu a začíná
tančit . . . tančí, uklání a nadnáší se a prohýbá jako tygří mládě,
zatím co stará tygří matka z jednoho rohu ji rozohňuje planou-
cím pohledem: Dále, dále, jen tak dál!

A zpitý Herodes jest tímto pohledem ještě více rozpálen. Hla-
sitě před celou společností přísahá: ať po něm žádá Salome co
chce, dostane se jí toho, a i kdyby to byla polovina království.

Polovice království! To jest zajisté hodně, ale matka si přeje
něco úplně jiného. »Není ti dovoleno míti tuto ženu!« Ha! Teď . .
teď nadešel okamžik! Jako had, který se zdvihá k uštknutí, za-
syčela dívka do ucha: »Žádej hlavu Janovu! Rozumělas! Nic ji-
ného, než hlavu Janovu!«

A Salome se postavila před Heroda a volá s vítězným pohledem
a velitelským hlasem, aby to všichni slyšeli: »Chci, abys mi ihned
dal na míse hlavu Jana Křtitele!« (Mar. 6, 25).

Herodes se ulekl. I ten opilý, omámený a zaslepený Herodes byl
překvapen! Toho nečekal: Snad mu napadlo, že by přece jen u-
blížil nevinnému člověku . . . Snad již tušil, že ho po celý život
budou mučit dvě slova: ty cizoložníku . . . ty vrahu! Kdo ví, co
v tom okamžiku všechno pocítil! Písmo sv. sděluje však, že se

• »zarmoutil«. Byl by Jana rád zachránil — ale těžko je vytrvati tomu, kdo vkročil na šikmou plochu.

A Herodes přikývl: ano.

Herodias dobře všechno rozvážila. Počítala, že alkoholem omámený Herodes neodolá svodům smyslného tance, a tak se octla krvavá hlava v bělostné ruce něžné tanečnice — podívaná »opravdu nevěšdní«.

Hlava sv. Jana padla pod sekerou katovou. Syčící nenávist Herodiady byla utišena.

Milí bratři a sestry! Herodias a Salome již dávno zemřely . . . , ale v dějinách lidstva se objevují vždy pod jiným jménem. Svět je plný Herodiad, které přísahají krvavou pomstu Církvi, jež říká beze strachu do obličeje: »Není dovoleno uzavřít nový sňatek, protože tvůj první muž, tvá první žena žije!« A novodobé Herodiady na to odpovídají: »Co je Církvi do toho, jak já žiji? Zříkám se muže, zřeknu se i víry katolické a udělám si přece podle svého!«

A při každém kroku se objevuje Salome. Tančí stále znova . . . tančí napříč dějinami . . . Moudré muže opojí. Opilé zpije ještě víc, a po jejím slovu zazní znova stará přísaha dnešních Herodů: Cokoli ode mne budeš chtít . . . peníze, čest, polovici mé říše . . dám ti vše . . . vše . . . Ale dnešní Salome nežádají hlavy Janovy, nežádají polovice království . . nikoli . . ale jediné duše, jediné věčnou blaženost zpitých Herodů, tu chtějí mít.

II. Mlčící Kristus.

A. Před tímto Herodem se tedy objevil Pán a *tohoto Heroda neuznal za hodna jediného slova. Ale jeho vznešené mlčení bylo pro Heroda větším trestem než dlouhá kárná řeč.* Řeč jest sice velmocí, ale jsou okolnosti, kdy mlčení působí ještě mocněji.

a) Ubohý Pane Ježíši, kam jsi se to dostal? Píchala tě trnová koruna, bolely tě šlehy důtkami a políčky — ale ještě více tě bolelo, když tě zavedli do tohoto skvostného sálu, kde tě očekával vzor rafinovaného, požitkářského života, kde na tě čekal chlipný pohled Herodův a jeho hříšných společníků, a skoro po zemi se plazící pochlebníci!

Jest pochopitelné, že *na takovém místě a v takovém okolí nemínil Pán mluvit.* Tento sál, naplněný výpary rozkošníků a pochlebníků, nebyl místem, kde by se spravedlivě soudilo, jakož i tato společnost, zvyklá na taneční zábavy a rozmařilosti. V domě, kde žil nestoudný Herodes se svou cizoložnou družkou, v domě, kde bydlela Salome, svůdná pomocnice v hříchu, v domě, kde zdí byly svědky krvesmilstva a stěny byly ještě vlhké krví prorokovou — tam Kristus Pán nechtěl mluvit.

Víme, že jindy mluvil rád. S radostí uklidňoval zoufající. Neúnavně poučoval bloudící. Jak se těšil, když se k němu hrnul lid v zástupech, i když to byli lidé neznalí Písma, neučení . . . A nyní, nyní stojí před nejmocnějším v Galileji a pro toho nemá ani jediného slova.

Kristus se smíloval nad cizoložnicí, kterou k němu přivedli v chrámě, dal se do hovoru se Samaritánkou, která opustila již pět mužů — ale to byly litující hříšnice. Byl milostiv Magdaleně, poněvadž jevila upřímnou lítost nad svými hříchy. Herodes byl jediný na světě, kterého Kristus neuznal za hodna jediného slova.

Měl slovo pro Piláta i pro Annáše a Kaifáše, měl slovo pro ukřižovaného lotra — ale pro Heroda neměl ani jediného slůvka. »Nikdy člověk nemluvil tak, jako člověk tento« (Jan 7, 46), tak se říkalo o Kristu. Nuže, tak také ještě žádný člověk nemlčel, tak pádně, tak ničivě, s takovým nenapodobitelným, rozvážným gestem, jako Kristus Spasitel. Neuznal Heroda hodna jediného slova, protože byl zatvrzelý, protože byl cynik, který pil hřích, jako pijeme vodu, a nepovažoval za hřích ani zločin, neměl již svědomí.

b) *Je to příšerné, když slovo Kristovo, hlas svědomí v člověku jednou oněmí!* Pokud svědomí ještě bolí, pokud ještě pálí a hryže, není člověk ještě nadobro ztracen! Ale běda, když jednou oněmí!

Bratře! Kdyby se teď zjevil Kristus před tebou, uznal by tě za hodna jednoho slova? Rozmlouval by s tebou? Zamysli se . . .

Ach, to jest největším trestem Božím, když nás opustí! Pokud trestá utrpením, očisťuje, námi třese, nejsme ještě ztraceni. Ale běda, když v nás Kristus mlčí! Když nemá o nás zájem. Dobře chápeme, proč praví žalmista: »Nemlč, Pane, daleko ode mne se nestav« (Žalm 34, 22). A »k tobě, Hospodine, volám, Bože můj, neodmlčuj se mi« (Žalm 27, 1).

Jak často slyšíme zarmucující otázku: Žiji poctivě, jsem zbožný a slušný a přece se mi nic nedaří. Ten tam v sousedství jest darebák, sám hřích, a jest tak šťasten, ve všem má štěstí, pro toho je život zábavou . . .

Bratře, sestro! »Nehorši se pro ty, již páchají zlo, nežárli na ty, kteří nepravosti činí. Neboť jako tráva rychle zvadnou« (Žalm 36, 1). Spíše by ses měl hroziti jejich klidu. Víš, komu se dovoluje žítí po své chuti, a dělati, co se mu zlíbí? Tomu, kdo jest odsouzen k smrti. Běda, když zmlkne jednou hlas Boží! Před bouří bývá ticho, před záhubou duše zmlká v ní hlas Boží.

B. Ale mlčící Kristus začal býti Herodovi nepřijemný. V prvním okamžiku se zarazil. Trapná situace . . . ale jeho cynický obličej se záhy rozjasnil, protože ho napadla spásná myšlenka: *udělám z něho prostě blázna!*

»I pohrdl jím Herodes se svým komonstvem a posmíval se mu, obléknuv ho v roucho bílé a odeslal ho zpět k Pilátovi« (Luk. 23, 11). Posmíval se Spasiteli, který měl přece nad ním takovou převahu, kterého vůbec nedovedl pochopit.

Jak jen přišla rozpačitému Herodovi na mysl tak ubohá myšlenka: *dělali si blázny z Ježíše?* Nuže, velekněží zde již zajisté také uvedli svá obvinění a jistě také to, že se chce učiniti králem — a to se hanebnému Herodovi hodilo: Vždyť je to duševně chorý, blázen, kterého nelze bráti vážně, z kterého si spíše můžeme tropiti šašky! Jen se mu pořádně vysmějte, a pak jej pošlu k Pilátovi: ten ať si s ním dělá, co chce.

Herodes se tedy Kristu pomstil: Pomstil se způsobem, jak to vůbec činí zbabělci, rozkošníci, bezbožníci a hříšníci: tupil Ježíše.

b) *Naše doba je plna takových Herodů!* Herodů, kteří pro svůj hříšný, sprostý život nemohou snést čisté, mravné lidi, a aby si pomohli z rozpaků, tupí je a prohlašují za blázny. Svět je pln bezduchých lidí, kterým není nic dosti velkého, ani svatého a vznešeného, co by jejich syčící hadí jazyk a jejich slizký slimáčí dotek nestahoval na úroveň jejich zpustlé duše.

Jak často již tupil hříšný a nestoudný svět Krista v jeho věřících a — ach, jak často se stanou slabí křesťané nevěrnými právě pro posměch zlých a hříšných! Neboť vše se dá lépe snést než posměch a potupa — ale i to musíme snášeti pro Krista!

Kristovi oblékli bílý plášť a pak se mu posmíval cizoložný Herodes. Dnešní frivolní zpustlíci posmívají se následovníkům Kristovým, těm duším sněhobílým, pro jejich čisté mravní názory a skromný život, a nazývají je pokrytci, blázny!

Pán stál neochvějně ve svém mlčelivém majestátu uprostřed křížového ohně zvědavých otázek Herodových, uprostřed krvelačných pohledů dvořanů, uprostřed křivých obvinění žalujících Židů. Jak těžké připadá nám dnes vytrvati s neochvějnou věrností ve víře uprostřed kousavého posměchu! Jak těžké se nám dnes zdá zůstatí věrným svým ideálům uprostřed posměšného a šklebícího se smíchu nynějších Herodů! Jak často říkají nynější Herodové těm, kteří za cenu obětí a sebezapření vytrvají ve víře v Krista a v příkázáních, jak často jim praví naduté s posměšným stáhnutím koutků úst: »Vy jste bigotní tmáři«, »středověci«, »nehodíte se do společnosti«, nebo aby mohli mluvit přesně slovy Herodovými, praví často: »Jste blázni!«

Blázen jsi ty, dvacetiletý jinochu, protože vybojováváš s takovými oběťmi tvrdý boj o čistotu svého mládí!

Jsi blázen, dívko, že tak mladá sedíš doma a netrháš plnými rukama květy, jež ti svět nabízí!

Jsi blázen, mladá ženo, že se spokojíš se svým mužem a že se těšíš ze svých dětí!

Jsi blázen, otče, že se uskovňuješ a neopatříš si peníze tam, kde by toho nikdo nepozoroval!

Tak mluví dnešní Herodové...

Ale, bohudíky, stále častěji a častěji to musejí říkat! Bohudíky, zjevně se množí tito »blázni«, »blázni Kristovi« — mladíci, dívky, dospělí, muži i ženy, kteří s odvahou v duši, která má převahu nad světem, a s vytrvalostí obětavého následování Krista, nastavují posměchu Herodovu vítězně a neochvějně své čelo.

Neboť i nyní se opakuje to, co poznamenává Písmo sv. při této události: Že se totiž od té hodiny, kdy Pilát poslal Krista k Herodovi, stali Pilát a Herodes přáteli, ačkoliv byli před tím nepřáteli. Jak často můžeme pozorovati, že se toto vždy znovu opakuje! Lidé, strany, směry a organizace potírají Církev Kristovu a její učení spojenými silami, ačkoliv je nesvedly dohromady ani společné myšlenky, ani společné cíle, jediné jejich společná nenávist ke Kristu je sjednotí. Když se však Herodes a Pilát, tito velcí protivníci, smířili a dokonce se mohli státi přáteli ve své společné nenávisti ke Kristu, nebylo by na místě, aby všichni ti, kteří jsou vzájemně spojeni společnou láskou ke Kristu, si svorně pomáhali a se podporovali a radovali se ze svého štěstí — jednotlivci jako národy, ústavy jako společnosti?!

*

Milí bratři a sestry! Stará legenda vypráví, že brzy po smrti Kristově chtěla jednou Salome, hříšná dcera Herodiady, přejíti přes zamrzlé jezero, ale při tom se probořila a potopila do ledové vody až po krk. Ale jen po krk. Tu se sesunuly obrovské kry ledové a uřízly jí hlavu... Oddělily od těla onu hříšnou krásnou hlavu, k vůli jejímuž smíchu a černým očím padla hlava sv. Jana Křtitele pod sekerou katovou.

Toto vypravování jest jen pozdější básnická legenda a jest v této formě sotva pravdivá.

Jest však skutečnou pravdou, že svůdná Salome a mstivá, ukrutná Herodias i rozkošnický Herodes, všichni tři, předstoupili před soudnou stolicí Boží... A pravdivou skutečností jest také, že tenkrát neseděl na soudné stoličce Herodes, ale Ježíš Kristus, kterému se Herodes posmíval jako bláznovi... A že tehdy Kristus nemlčel, ale promluvil — toť třetí svatá pravda.

Pane Ježíši, chci žít tak, abych, až jednou stanu před tvou soudnou stolicí, mohl říci: Jsem čistý a nemám na sobě těch hříchů, jimiž byl obtížen nešťastný Herodes! — Amen.

25. TRPÍCÍ KRISTUS A ŽENY

V Kristu milovaní bratři a sestry!

V posledních kázáních jsme se zamyslili nad několika muži: zrádný Jidáš, bázlivý Petr, bezcharakterní Pilát, rozkošnický Herodes . . . Jak hrozná lidská slabost a truchlivá duchovní bída hledí na nás z těchto postav!

A přece ti všichni byli muži!

A co ženy? Jak ty vystoupily v dějinách utrpení Páně?

• Za dnešních dnů čeká kněze na kazatelně nepříjemný úkol, totiž vystoupiti proti módním zvrácenostem, mravní slabosti a povrchnosti žen. Je mu to nepříjemné, ale musí. Tím větší pak má radost, když smí místo kárání a pranýřování říci o ženách slova chvály, ovšem pravdivá a zasloužená!

• Pokolení ženskému zůstane na věky ke cti, že se činně nesúčastnilo Kristova utrpení. Muži zapřeli Krista, muži ho jali a odsoudili, muži ho bičovali a ukřižovali. Ženy potkáváme při utrpení Kristově nejednou, ale jejich úloha jest vždy ušlechtilá, vždy povznášející. Věnujme tedy dnešní kázání zcela otázce: *Jak se chovaly ženy k trpícímu Spasiteli?* Ale toto kázání nebudiž jen vřelou chválou soucitného srdce ženského, ale z příkladu těchto žen chceme odvoditi vážné poučení a napomenutí.

I. Manželka Pilátova.

První žena, která hrála úlohu v dějinách utrpení Páně, byla manželka Pilátova.

Pán stojí před Pilátem. Kolem něho křičí luza jako žalobce. Všichni jsou proti němu, všichni ho prohlašují za zločince.

Ale viz, pojednou vstupuje služebník a přináší Pilátovi poselství. Poselství bylo od ženy Pilátovy a znělo: *»Nic neměj se spravedlivým tímto; neboť jsem mnoho vytrpěla dnes ve snách pro něho«* (Mat. 27, 19).

A. Konečně někdo, kdo nazval Krista »spravedlivým« uprostřed tohoto množství plného záští! *Konečně nějaká bytost, která se přimlouvá za Krista!*

Kdo byla tato žena?

Vlastně nic bližšího o ní nevíme. I její jméno jest nám známo pouze z ústního podání. Jmenovala se prý Claudie Procula. To jest konečně vedlejší. Nezáleží na jménu, ale na činu. Z toho, že její svědomí nemohlo klidně přihlížeti k tomu, co se dělo, že litovala Krista a chtěla ho zachrániti jak nejlépe dovedla, z toho vi-

dět, že to byla žena soucitná, spravedlivá. Budí obdiv, že měla odvahu zastati se Krista, když přece všechno bylo proti němu. Myslím, že tato žena by si byla troufala říci odmítavé slovo, a že by umlčela každého, kdo by ve společnosti mluvil hanebné řeči. Myslím, že tato žena by měla odvahu zastati se i ve společnosti tupené víry a Boha.

A tato žena nebyla ani křesťankou...

B. Manželka Pilátova neodeslala však svého poselství pouze ze soucitu s Kristem. *Jistě že na posledním místě byla i starost o jejího muže.* Viděla, před jakým nepříjemným a nebezpečným rozsudkem stojí, spěchala tedy — tak jak to na ženu sluší — svému muži radou a činem ku pomoci v těžkých a osudově rozhodujících okamžicích. Je sice pravda, že svého muže neochránila před nespravedlivým rozsudkem, protože ji neposlechl, ale aspoň učinila, co mohla. A Bůh nesoudí dle úspěchu, ale dle dobré vůle.

Tato hrdinná žena zasluhuje, aby bylo její chování dáno za vzor všem ženám. Skutečně, žena Pilátova poznala úlohu, kterou Bůh svěřil ženám: býti živým svědomím rodině, andělem strážným svému muži, státi jako cherub s planoucím mečem na prahu rodinného příbytku na ochranu mravnosti a počestnosti. Tuto udatnou ženu napodobují také všechny ideální ženy, které se snaží obětavou a vynalézavou láskou získati pro Krista duše svých mužů, zchladlých u víře.

Není třeba zvláště připomínati, že právě to jest svatou povinností a právem žen. Ony »povinnosti« a »práva«, kterých si vynutily v moderní době, jako: politika, representace, agitace, řečnění na schůzích, to vše strhuje ženy dolů, zatím co úkoly, Bohem jim svěřené, je vedou vzhůru do světlých výšek.

C. *»Mnoho jsem vytrpěla ve snách pro něho,«* znělo poselství manželky Pilátovy. Šťasten člověk, který si může říci večer při zpytování svědomí: Dnes jsem trpěl mnoho pro Pána! Když jsem té či oné žádosti nepovolil, když jsem odvážně vystoupil proti mělkým a frivolním názorům společnosti ve prospěch svatého náboženství, když jsem ty, kteří po celá léta žili vzdáleni Boha, svou obětavou a vynalézavou láskou přivedl opět ke Kristu, dovedl do zpovědnice, když jsem se snažil státi se zářícím plamenem, hvězdičkou těm, kdož bloudí po bažinách hříchu. *»Trpěla jsem mnoho pro něho.«* Jsem šťasten, že i já jsem mohl něco učiniti pro toho, který za mne obětoval život.

Hle, zde máme svaté povolání žen v Církvi! Někdy slyšíme nářek, proč Kristus nedovolil, aby i ženy se směly státi kněžím. Vy, milé sestry, vy dívky a ženy, nestěžujte si proto! I na vás čeká kněžská práce: býti v rodině i ve společnosti, v životě soukromém i veřejném strážci práv Božích!

Ženy, následujte s radostí příkladu manželky Pilátovy!

II. Veronika.

Druhá žena, která se přidala ke Kristu soucitnou láskou, byla Veronika. Písmo svaté se o ní nezmiňuje. Ale zbožné staré podání nám vypravuje o této soucitné ženě, která nemohla nečinně přihlížeti, jak Spasitel, krvácející a klopýtaje, vleče svůj těžký kříž. Pomáhala mu, jak právě dovedla: podala mu potní roušku, aby si mohl osušiti obličej krví zbrocený a pokrytý potem. A když jí Pán roušku vrátil, zůstal na ní obraz jeho zkrvaveného obličej.

Jak dojemně vznešený to pohled, tato pomáhající soustrast Veronikina uprostřed triumfující bezbožnosti! Slabá žena *politovala krvácejícího Spasitele* v prachu silnice a nesla mu pomoc!

Víš, bratře, že *obličej Kristův jest vtisknut v každé lidské duši*? Jenom, že v mnohých se tento obraz zaprášil, ušpinil, potrhá a vybledl! Víš, že ten, kdo Kristovu zohyzděnou tvář polituje v duších svých bližních, a napomáhá k tomu, aby obraz Boží v duších opět zazářil, že prokazuje Pánu službu Veroniky? Oko Kristovo, které věčně vidí před sebou svůj kříž, rozhlíží se toužebně kolem; Spasitel čeká a čeká, zdali se mezi námi přihlásí dosti takových Veronik. Neboť znetvořených tváří Kristových, potřísněných duší, jest víc než dost, lidí klopýtajících jsou celé zástupy, *ale je také dosti duší jako byla Veronika*?

Po ulicích se toulají celé stovky dětí, které kradou dříví a uhlí z vozů, aby je v jiné ulici zase prodaly. Jejich rodiče jsou v továrně a není nikoho, kdo by se ujal opuštěné mládeže. Ach, ty krvácející Spasiteli, kde jsou ruce Veroniky, které by v těchto duších očistily Tvůj zaprášený obraz?

Na tisíce chudých strádá ve velkoměstě. Kdo je spočítá? Ale víš až moc dobře, že v domě, ve kterém bydlíš, dole ve sklepním bytě, jest již několik neděl ustaraná matka upoutána na lůžko, bez pomoci a nemocná, že zde není nikoho, kdo by uvařil pro její děti. I to jest ti známo, že v sousedství strádají čtyři sirotci bez matky a už už hynou. Ach, ty zkrvavený Ježíši, kde jsou duše podobné Veronice, které by ti osušily krvavý pot? Tobě? Ano, Tobě; neboť jsi přece sám řekl: »Cožkoliv jste učinili jednomu z těchto maličkých, mně jste učinili.« (Mat. 25, 45.)

Slyšíš, sestro? Každá slza, kterou setřeš s plačícího oka, každá urážka, kterou nemstíš, ale odpustíš z lásky ke Kristu, úsměv, který vykouslíš na starostmi zbrázděném čele svého bližního; každé mírné slovo, které vyslovíš, utlumivši v sobě vzrůstající se hněv, když vlídně jednáš s lidmi nesympatickými, když dobře poradíš, to všechno se podobá jemnému hedvábnému šátku, kterým něžně otíráš Kristovu tvář. Sestro, buď Veronikou: neopomeň nikdy, kdykoli máš příležitost, osušiti zkrvavenou tvář Pána našeho Ježíše Kris-

ta, který zde mezi námi, mezi těmi miliony lidí, jde svou věčnou křížovou cestou.

Ovšem, že se nemáme starati pouze o jiné, *ale přede vším sami o sebe!* Aby v naší duši nikdy nevybledla Kristova požehnaná, svatá tvář! Pokud bojujeme s pokušením, a i kdyby bylo tak veliké jako moře, pokud vytrváme hrdinně v boji, i kdyby byl sebe krutější a krvavější, bude v nás svítiti Kristova tvář jako zářící slunce. Jen hřích ji zakrývá mrakem, jen náchylnost ke hříchu rozežírání v duši Kristův obraz. Ach, požehnaný, zkrvavený obličej mého Ježíše, vtiskni se hluboce do mé duše!

Ženy, radujte se, že můžete býti takovými, jakou byla Veronika!

III. Plačící ženy.

Když se vlékl Pán, krvácející, na své křížové cestě dále, potkal skupinu plačících žen, které se srdcem plným soucitu hlasitě nad ním kvílely. Kristus upřel na ně svůj pohled a pravil k nim: »Dcery jerusalemské, neplačte nade mnou, nýbrž samy nad sebou a nad dítkami svými.« (Luk. 23, 28.)

A. U chování plačících žen jerusalemských jsou nám nápadny dvě věci: jejich soucit a jejich odvaha.

a) Měly s ním soucit. Na světě jest mnoho plačících žen. Ženy pláčí snadněji než muži. Pláčí často k vůli maličkosti, z přecitlivělosti, ze vzdoru, ze zloby. Ale dcery jerusalemské plakaly nyní z vážného důvodu! Jejich slzy měly cenu vzácných drahokamů. Jak strašně smutný byl asi pohled na Krista, na smrt jdoucího, krví zbroceného!

Dcery jerusalemské, naučte také nás správně plakati!

Jsou lidé, kteří mají hned na krajíčku i pro leccjakou pošetilst, kteří však dovedou mít srdce tvrdé, když by měli plakati. Jsou lidé, kteří při čtení nějakého sentimentálního románu dovedou prolévati slzy nad ubohým hrdinou, ale současně se dovedou klidně dívati na ukřižovaného Spasitele a krvavý kříž jimi ani nepohne. Oblékají a krmí svého oblíbeného psíka — ale že v podkrovní světničce strádá hladová mnohočlenná rodina — ó, do toho jim prý nic není! Když jejich psík pojde — nejsou k utišení po dlouhé týdny, — ale když na souchotiny umírá jedno dítě za druhým u jejich domovníka — to je nechává zcela klidné. Na ulici padne kůň — a stohlavý zástup ho lituje — náš bližní upadne do hříchů, ale kdo polituje Spasitele zavražděného v této duši! Neboť Kristus Pán trpí v hříšné duši, Kristus trpí v hladovějících lidech, Kristus trpí v pobloudilém nevěrci, Kristus trpí ve svedeném, trpí všude, kde se špiní čistá duše!

»Ale dnes je na světě tolik bídy, že nemůžeme pomoci všem!«
Ovšem, to je pravda. Ale pomáhejme aspoň tolik, kolik pomoci

můžeme. A když nejsme s to pomáhati materielně — ženy jerusalemské také nemohly Krista zachrániti od popravy — máme míti aspoň slzu pro svého trpícího bližního, nebo aspoň soucitné slovo mu řekněme a potěšme soustrastným pohledem.

b) Ženy jerusalemské *měly také odvahu ukázati svůj soucit veřejně.*

U slabých žen to není tak samozřejmé postavit se proti vojákům, veleradě, jejich sluhům a proti vzbouřenému davu! Kde jsou apoštolové? Prchli. Kde jest Petr, ta skála? Zakolísal. Kde nemocní, které Kristus uzdravil? Ani jeden se neukázal — jenom slabé ženy! Jen ty mají odvahu vytrvati u Spasitele.

Tu vzpomínám na krvavé dny maďarských komunistických dob. Na jaře v roce 1919 objevily se jednoho dne prosté dělnické ženy před klášterem Anglických panen v Budapešti, aby chránily řeholnice. Byly to hodné následovnice jerusalemských žen, které oplakávaly Spasitele! A jejich hodnými následovnicemi jsou také všechny ty, které mají odvahu zastati se Krista Pána, zastati se Církve, nevěsty Kristovy, když se o ní mluví, že je zpátečnická; zastati se pomlouvaných kněží; ty, které odmítnou spiritistické sedánky, vykládání karet, — ale statečně se zastanou práv Kristových!

Ve světě vždy byly a zase budou plačící ženy, protože to Boží nepochopitelné úřadky tak ustanovily, aby se mezi lidmi dostalo ženám většího dílu utrpení a tím citově bohatšího srdce. I dnes žije na světě mnoho plačících žen — ale proč pláčí? Jedny k vůli své hmotné bídě, druhé k vůli tomu, že přišly o místo, jiné zase oplakávají ztracené dítě nebo zničené rodinné štěstí. Ale kdo oplakává Krista, kdo pláče k vůli špatnosti, jež se tak zpupně světem šíří?

B. Ale poslyšte jen, *jak Pán vděčně přijímá soucit plačících žen!* Pohlédl na ně hlubokým pohledem, který proniká duši, a vznešená velebnost vyznívá z jeho hlasu, když je oslovuje: »Dcery jerusalemské, neplačte nade mnou, nýbrž samy nad sebou a nad dítkami svými. Neboť hle, přijdou dnové, v nichžto řeknou: Blahoslavené neplodné životy, které nerodily . . . Tehda počnou říkati horám: Padněte na nás, a pahrbkům: Přikryjte nás; neboť činí-li toto na dřevě zeleném, co bude se díti na suchém?« (Luk. 23, 28—31).

a) *Neplačte nade mnou, nýbrž samy nad sebou!* Hle, velké poučení Páně: Bůh více oceňuje, když pláčeme nad svými hříchy, než kdybychom plakali nad jeho utrpením. Váš soucit nesmí býti jen prázdným vzdycháním. Ale máte-li se mnou skutečně soucit, neurážejte mne už! Pláčete nade mnou! Dobře, přijímám to ve vši lásce. Ale musíte plakati s láskou, abyste se sami stali lepšími, ušlechtilějšími a čistšími.

»Plačte samy nad sebou!« — znělo slovo Páně. Plačte nad dekoltovanými a nalíčenými ženami, plačte nad ženami, které se klánějí svým kočkám a psům, ale nestrpí děti. Plačte nad ztroskotanými oběťmi soutěží krásy. Plačte nad »manželstvím na zkoušku«, trvajícím jeden rok, nad »kamarádkým manželstvím«, trvajícím jeden měsíc, nad »manželstvím weekendovým«, trvajícím jeden den, nad nešťastnými ženami, které, zneuznávající hodnosti, které se jim od Boha dostalo, snižují lidské plémě, místo aby je zvedaly. Plačte nad dámami — boxery, nad módními panenkami, nad těmi, které od sebe odvrhly veškeré ženství.

A nikdo, omlouvaje se, neodvolávej se na to, že ono mužatství a zesurovení žen nacházíme již ve starém Římě.

Ano, i tam se již setkáváme s takovými ženami, ale ty nebyly ke cti ani pokolení ženskému, ani rodinnému životu. Ano, v Římě byly také takové ženy, které vystoupily v cirku, které zápasily se šelmami, které vyzvaly muže k boji pěstmi, to však v době, kdy emancipované ženy — jak podotýkají dějepisci — počítaly své manžele dle let úřadujících konsulů. Juvenalis se trpce posmívá jedné Římance, která v pěti letech vešla osmkrát v nový sňatek. Ale co by teprve asi řekl oné Američance ve státu Massachusetts, která ve 43 letech se dala již osmadvacetkrát rozvésti? (Srov. Das neue Reich, ze dne 30. července 1932, str. 875).

Dcery jerusalemské, neplačte nade mnou, ale samy nad sebou!

b) *A plačte nad svými dětmi!* Jen si zastiňme oči rukou a zahleďme se trochu do budoucnosti! Zažije Církev a naše vlast radosti, až z našich dětí dorostou mužové a ženy? Ať tomu bude jakkoliv, ale naše matky mají velikou zodpovědnost. Neplačme nad utrpením Kristovým, neříkejme jen slovy, že Krista milujeme, ale *darujme mu svůj nejkrásnější poklad: duše svých dětí!* Co z dětí bude, závisí, milé matky, především na vás! Kristus se na své křížové cestě zastavil a měl k vám poslední kázání. Jen pohleďte, v jakém stavu káže: s trnovou korunou na hlavě, s křížem na rameni. Nezapomeňte nikdy, co řekl o suchém dřevu. Jen své děti často přiviňte k sobě, zadívejte se jim hluboko do očí a vyčtete z nich zodpovědnost: »Ty mi svěřil Kristus, nejenom jejich tělesné zdraví, ale především duše«, a pak je vychovávejte, vychovávejte je v lásce ke Kristu, aby se nestaly suchými větvemi, ale aby už zde na zemi byly lidmi slušnými, svědomitými, dobrými a nahoře jednou požehnanými Otce.

Ženy, matky, splňte přání Krista, ubírajícího se na smrt, a vychovejte pro něho své děti!

IV. Matka bolestná.

Blížím se již ke konci svého kázání, aniž bych byl splnil svůj

nejmilejší úkol. Trpícímu Spasiteli byl útěchou soucit ženy Pilátovy, útěchou mu byl soucit Veroniky i plačících žen, ale kdo by mohl o tom pochybovati, že největší útěchou mu byla věrná, a až do konce vytrvavší láska jeho nejsvětější Matky?

Matka bolestná! Nechte mne o tom mluvit několik okamžiků!

V Andalusii si vypráví lid roztomilou legendu, která praví, že Bůh Otec, zatím co Ježíš zápasil na kříži se smrtí a Maria plakala pod křížem, seslal anděly, aby posbírali všechny slzy, které Maria prolila, a upevnili je na nebeskou klenbu jako zářící hvězdy. A skutečně také nazývá andaluský lid to nespočetné množství hvězd v »mléčné dráze« *»Lágrimas de la Virgen«* — *»Slzy Panny«*.

Ach, kolik slz asi prolila nejsvětější Panna!

Když spatřila svého Syna naposled, byl Kristus ještě volný a všechen lid ho oslavoval. Ale jaké to bylo asi nyní setkání: uprostřed hlučící luzy kráčí namáhavě její zmučený, k smrti odsouzený Syn s křížem na rozedřeném rameni! Přemíra bolesti, která v tomto okamžiku zaplavila srdce matky, nedá se vůbec slovy vyličit. Žádná žluč není tak hořká, žádné moře tak hluboké, žádný orkán ani blesk nesjíždí tak ničivě k zemi, abychom měli věrný obraz toho, co při tomto setkání zabouřilo v duších obou.

A přece to nejblahoslavenější Panna a Matka vydržela! *»Stabat Mater dolorosa«* — *»Stála Matka plná bolu!«*

Každou bolest svého Syna pocituje na sobě: hřeby probodly i její údy, trnová koruna drásá i její čelo, ale přece stojí vzpřímena: *Stabat Mater!*

Její syn jest napájen octem a žlučí, ještě na kříži se mu strašlivě rouhají a posmívají; ale ona stojí vzpřímena: *Stabat Mater!*

Slunce se zatemňuje, země se chvěje, skály pukají, lid zděšeně prchá, bije se v prsa; ale ona stojí vzpřímena: *Stabat Mater!*

Zdá se, že všechny její naděje jsou zničeny, že všechny hvězdy a světlo navždy pro ni zhaslo: ale ona se nehrouť, nepochybuje u víře, nezoufá si, nehrozí, ba ani nenaříká, že Bůh je ukrutný, ale stojí pevně se svou mateřskou láskou, věrou a nadějí vedle kříže: *Stabat Mater!*

A tím korunovala ten šlechetný a srdečný soucit, jaký ukázalo ženské pokolení trpícímu Kristu. Neboť krásná byla přímluva manželky Pilátovy, potěšila Spasitele pozornost Veroničina, milá mu byla soustrast plačících žen — ale nade všechno si cenil *lásky své bolestné Matky, lásky, která přežila i jeho smrt!*

*

Milí bratři a sestry! Dnešní kázání bylo velikou chválou ženského pokolení. Dej Bůh, aby dnes i v budoucnosti žádná žena Ho

neurážela svým životem a mravy, tak jako tehdy nebylo ženy, která by byla rozmnožila bolesti trpícího Spasitele.

Křesťanství ženu povýšilo k lidské důstojnosti, neboť před tím byla žena považována za něco podřadného. Nyní však nastala hodina vděčnosti. *Žena má zase křesťanství dopomoci ke cti!* Ženy mají ve svých rukou nesmírnou moc, kterou mohou stáhnouti duše mužů do bláta a kalu a zamořiti myšlení celého lidského pokolení, ale zároveň jsou také s to miliony duší pozvednouti k Bohu.

A takové ideální ženy potřebuje dnešní svět!

Takové ženy, které dovedou pro Krista mnoho vytrpěti jako žena Pilátova!

Takové ženy, které dovedou mírniti utrpení Kristovo jako Veronika!

Svět potřebuje takové ženy, které provázejí Pána na jeho věčné křížové cestě nejen pláčem, ale také v odvážné, k oběti připravené lásce jako ženy jerusalemské.

Svět potřebuje takové ženy, které dovedou pozdraviti Matku bolestnou slovy básníkůvými:

Ó Matko Boží s nebes Synem,
jenž bolný z duše plaší sten
a hřích a smrt svým ničí kynem,
»buď zdráva!« volám rozechvěn.

Amen.

26. UKŘÍŽOVANÝ KRISTUS

V Kristu milovaní bratři a sestry!

Nedávno slavil křesťanský svět 1900leté jubileum smrti Krista Pána na kříži. V centru křesťanstva, v Římě, otevřel papež, zástupce Krista na zemi, zazděnou bránu basiliky svatopetrské a zahájil tím Milostivé léto.

Celé dílo Ježíše Krista, jeho úkol vykupitelský, veškerá naše naděje a důvěra, ba celá podstata křesťanství může se shrnouti v těchto několika slovech: *Kristus zemřel za nás na Kříži!*

Kdysi napadla jednomu spisovateli zvláštní myšlenka, která ho mučila a nedoprávala mu klidu. Byl by rád napsal knihu, ale takovou, aby neměla víc než jednu stránku, a na této stránce aby byla jenom jedna věta, a tato věta aby byla utvořena jenom z jediného slova — ale toto slovo mělo obsahovati vše, co chtěl autor říci . . . Dlouho si lámal spisovatel hlavu nad tímto problémem, až konečně poznal, že lidská mluva jest toho neschopna.

A co tento spisovatel nevyřešil, vyřešilo naše vyznání víry. Chová v sobě jedno slovo, v němž je všechno obsaženo: zjevení a tajemství víry zároveň, plány Boží a zároveň osud člověka, radost, síla, filosofie a víra — a tím slovem jest: »Crucifixus« — »Ukřižován«.

Kristus ukřižovaný! — to jest obsah celého křesťanství, celého vykoupení.

Na kříži přišla hodina, o níž sám Spasitel řekl: »Větší lásky nemá nikdo nad tu, aby kdo položil život svůj za své přátele.« (Jan 15, 13.)

Na kříži přišla hodina, o níž praví sv. Pavel: »Kristus miloval nás a vydal sebe sama za nás v oběť.« (Ef. 5, 2.)

Na kříži přišla hodina, o níž praví sv. Jan: »Z toho jsme poznali lásku Boží, že On položil svůj život za nás.« (1. Jan 3, 16.)

Ale nadešla také hodina, kdy si musíme vzít k srdci slova sv. Jana, láskou planoucí: »My tedy milujme Boha, neboť on první miloval nás.« (1. Jan 4, 19.)

Bratři a sestry! Majíce ještě v živé paměti milostivý rok, postavíme se s duší vnímavou ke kříži, *za I., abychom pochopili, co pro nás znamená Kristův kříž, a za II., abychom rozuměli, co musíme činiti, abychom měli podíl na požehnání kříže.*

I. Co znamená pro nás Kristův kříž?

Kristův kříž jest pro nás A. ukazovatelem cesty, B. vykoupením, C. milosrdenstvím, D. útěchou.

A. *Kristův kříž jest naším ukazatelem cesty.*

a) Spasitel sice mnoho kázal, ale *nikdy tak výmluvně a dojímavě jako na kříži*. Kříž učí nás ocenit, co je na světě opravdu hodnotné a co je bezcenné. Kříž učí rozeznávat, co jest jediné zlé a co jediné dobré, čeho se musíme báti a koho musíme následovati. Kříž ukazuje, jak ohyzdný jest hřích v očích Božích, když si vyžádal takového dostiučinění. Kříž nás vybízí dávati náhradu za spáchané viny, kříž konečně ukazuje, kterou cestou musíme kráčet, chceme-li dosíci života věčného.

Karavaně na poušti docházela zásoba vody. Vedro bylo nesnesitelné, lidé i zvířata pozbývali sil a byli čím dál tím nervosnější. Hle, tu se náhle před jejich očima vynořily palmy a zeleň oasy je lákavě zdraví. Chtějí se vrhnouti tím směrem, ale vůdce je zadržel: »Stůjte! To jest pouze fata morgana!«

Ach, jak sesmutněli! Týráni krutou žízni, vlekou se pomalu dále. Horečkou rozpálené oči hned tu, hned zase jinde vidí sklánějící se palmy, bujnou zeleň trávy a bublající pramen. Ale vůdce je znovu ujišťuje, že je to opět klam a nechce je pustiti tím směrem. Tu vytrhl jeden z rozčilených poutníků revolver a vůdce zastřelil. A vůdce, umíraje, klesá k zemi, ukazuje s napjetím posledních sil správnou cestu a šeptá: »Tímto směrem musíte jíti, nebo jste ztraceni!«

Tímtež způsobem ukazuje i Kristus, náš vůdce, při své smrti cestu života lidstvu, putujícímu v pozemské poušti. Rozpíná náruč a volá: V tom směru, kam ukazuje kříž, musíte jíti, nebo jste ztraceni! Slyšte jen slova sv. Petra: »Kristus trpěl za nás, zůstáváje vám příklad, abyste následovali šlépějí jeho.« (I. Petr. 2, 21.)

b) Ale kříž Kristův jest nám ukazatelem cesty také jiným způsobem.

Křížem na Golgotě dostalo se lidstvu po celá staletí marně žádané odpovědi na *mučivý problém utrpení*.

Kolik trudnomyslnosti, kolik bezmocného pesimismu mluví z těch, kteří před Kristem hledali odpověď na mučivý problém utrpení! Jaké zoufalství mluví ze slov jednoho z největších řeckých myslitelů: Lépe jest člověku, když se vůbec nenarodí, když se však již narodí, pak je nejlépe, když zase brzy zemře! Kolik tragiky je v dramatech Sofoklových a Euripidových! Vždyť i jednomu spisovateli Starého zákona vynucuje pozorování bezbožnosti světa dokonce slova: »I blahoslavlil jsem více mrtvé nežli živé; a za šťastnějšího nad oboje pokládal jsem toho, který se ještě nenarodil, a proto neviděl zločinů, jež se dějí pod sluncem.« (Kazatel 4, 2—3.)

A na všechny ty mučivé otázky dostává se nám odpovědi se dřeva kříže Kristova. S onoho dřeva kříže, na němž byla dosažena nejvyšší míra nezaviněného utrpení. A Kristus, který si utrpení na světě nikterak nezasloužil, naložil přece na sebe tolik, kolik

ještě nikdo na světě nevytrpěl. A k tomu všemu ještě vzal utrpení sám na sebe, aby tím dostiučinil na hříchy jiných. Proto také pocítí každý trpící ulehčení, jakmile pohlédne na kříž trpícího Spasitele. Od těch dob jest také každé utrpení lidské proměněno a jakmile je spojíme s utrpením Kristovým, posvěcuje nás.

Tak se stal Kristův kříž naším ukazatelem cesty.

B. *Ale Kristův kříž se stal také naším vykoupením.* Bez vykupitelských zásluh trpícího Spasitele nebyli bychom ani dnes ještě vykoupeni.

Pyšné lidstvo dalo se již často opanovati drzími samospasitelnými touhami; myslelo, že si postačí samo a že ke štěstí jest třeba pouze laboratoře, továren, strojů, dolů, techniky, železnic a vzducholoď. Ale ve velkých obdobích zklamání — tak jako nyní jedno prožíváme — muselo se vždy znovu přesvědčiti, že bez pomocné ruky Boží pokrok, technika, věda lékařská jsou bezmocné, klíč k trpkým zklamáním že spočívá v rukou víry. To konečně velcí duchové vždy vycítili a také hlásali, abych jmenoval na př. jen Aischylova »Spoutaného Prometea«, Eschenbachova »Parsifala«, Dantovu »Divina Commedia«, Shakespeare-ovu »Bouři«, Goethova »Fausta« a Madachovu »Tragedii člověka«.

Krev Kristova však nám naznačila dráhu k vykoupení a k lásce Boží.

Znáte legendu od Kolomana Kömives-e? Legendu, v níž zedníci misí do malty k postavení hradu lidskou krev, aby pomohla zbudovati zdi, které by vzdorovaly každému náporu? Nuže, od té doby, kdy krev Kristova stékala na naše duše, může býti duše tvrzí, kterou nikdo nedobude. Tak se stal Kristův kříž naším vykoupením.

C. *Kristův kříž jest také znamením milosrdenství.*

• Že jest nebeský Otec skutečně nekonečně milosrdný k obráceným, že se na naši vřelou touhu po odpuštění hříchů nemůže pohlížeti jako na horečnatou vidinu tonoucí duše, ale že odpuštění je svatou skutečností, to jasně dokazuje Kristus Pán, který milosrdně přijímá kajícího lotra.

Co se událo v duši lotra po pravici, když zájímavě pronášel na kříži lítostivá slova, o tom se Písmo sv. nezmiňuje — není však těžko si to představit. Slyšel řev zaslepeného lidu proti Ježíšovi, slyšel také klení druhého ukřižovaného zločince, namířené na něho, a pak — v poslední hodině — nemohl již odporovati milosti Boží, která jím dosud marně otrásala. Jako strašidla táhla před ním řada zločinů minulého života, a upřev svůj zakalený pohled na Krista, který vedle něho krvácel, pravil, těžce oddychuje, slova lítosti: »Pane, rozpomeň se na mne, když přijdeš do království svého!« (Luk. 23, 42). A umírající Syn Boží mu dal ihned rozhřešení: »Vpravdě, pravím tobě: ještě dnes budeš se mnou v ráji.« (Luk. 23, 43.)

Zastavme se na okamžik. Člověk ani nevěří svému sluchu a udiveně se táže: Jak to? Což jest Bůh tak velice milosrdný? Což mu postačí jediný projev zkroušeného lidského srdce? Postačí, aby lotr pohlédl na Krista, řekl několik slov a za to byl vykoupen? Ano: musíme tomu věřit, že to postačí: Boží milosrdenství odpustilo.

Jest ovšem pravda, že obrácený lotr před vstupem do ráje musel ještě činit pokání — ale potom jej očekávalo milosrdenství Boží. Čekaly naň ještě strašlivé věci: římsí vojáci mu zpřelámali nohy. Kdo si již zlomil nohu, tomu nemusím teprve říkat, jakým utrpením bylo pro něho toto pokání. Ale po dostiučinění ho očekávalo milosrdenství Boží.

Bratři, kteří jste stále znepokojováni svou pochybenou minulostí, kteří si netroufáte doufat v odpouštějící milosrdenství, pohleďte jen, zde máme cestu k záchraně: Míti důvěru, důvěru v odpouštějícího Boha, požalovati šeptem a zkroušenými slovy ve zpovědnici své hříchy, pak činit pokání a už nehřešiti!

»Qui Mariam absolvisti, et latronem exaudisti, mihi quoque spem dedisti« — tak se modlí Církev věčně krásnou sekvencí »Dies irae« —, »Odpustil jsi svaté Máři, lotra přijals s vlídnou tváří, tak i mně tvá naděj září«. Tak se stal Kristův kříž znamením milosrdenství.

D. A konečně jest Kristův kříž zároveň naší velikou útěchou. Od těch dob, co Kristus na kříži zemřel, stalo se toto znamení poputy znamením útěchy každé duši milující Boha. Kříž se zdvihá na křesťanských hrobech, a tento kříž jest na našich hrobech jedinou útěchou, která nikdy neumlkne, neboť mluví o životě věčném za hrobem.

Vedle ostrova Helgolandu, uprostřed vln neklidného Severního moře, je malá písčnatá mělčina: nikdo tam nebydlí, nalézá se zde pouze tichý hřbitůvek. Sotva si dovedeme představit smutnější opuštěnost a nikde se člověka nezmocní skleslejší pohnutí, než na tomto hřbitůvku, kde jsou pochováváni neznámí mrtví, jejichž mrtvoly zanesly vlny mořské ke břehům Helgolandu. Jméno hřbitova prozrazuje nesmírný žal: »Hřbitov lidí bez domova«. Neví se, kdo byli, neví se, odkud přišli, neví se, kdo doma pro ně pláče — zde odpočívají v tichém, němém klidu. Není snad na zemi větší opuštěnosti nad tuto . . . a přece, bratři a sestry, i kdyby náš hrob byl kdekoliv, i kdyby byl na nějaké neznámé mělčině nesmírného oceánu: Nejsme opuštěni, a co je nejdůležitější, neobrátime se v prach bez naděje, když . . . *když nad naším hrobem září Kristův kříž útěchy.*

Umění postavilo na hrobech mrtvých skvostné pomníky — já, já nepotřebuji žádného! Na můj hrob nesmí přijíti žádné jiné znamení než kříž, požehnaný kříž, na kterém za mne vykřvácel

Kristus Pán! Neboť já vyznávám se *sv. Janem Damascenským*: Kříž je štítem, zbraní a znamením vítězství proti ďáblu, je to naděje hříšných, podpora svatých, potěšení slabých, jest berlou pastýřům, vůdcem obrácených, dokonalost pokračujících v dobrém, spása těla i duše, ochránce před každým zlem, pramen všeho dobra, strom života věčného.

A se *sv. Pavlem* vyznávám ještě: »Ode mne však daleko budiž, abych se honosil něčím jiným leč v kříži Pána našeho Ježíše Krista, skrze něhož svět ukřižován jest mně a já světu.« (Ke Gal. 6, 14.)

Strindberg, vynikající švédský básník, pravil, cítě, že se blíží jeho poslední hodinka: »Na můj hrob postavte kříž a napište naň: »Ave crux, spes unica«!

Pozdraven buď svatý kříží, naděje naše jediná! Zdráv buď Kriste, který jsi šel na smrt, abys se obětoval za nás, denně Tě blahoslaví miliony duší! Prosím, podej mi ruku a veď mě tak, abych Tě svým životem, slovy a skutky neodsuzoval k smrti, ale, protože jsi *zemřel* za mne, dej, abych já žil pro tebe, žil dle Tvých svatých příkázání . . . Zdráv buď, svatý pozeňnaný Kristův kříží!

II. »Jsem s Kristem přibit na kříž!«

Sv. Pavel nemyslí jen s nadšenou láskou na kříž Kristův, nejen »se honosí« křížem, ale uvádí také důležitou podmínku, od níž pozeňnání kříže závisí.

Chceme, aby všechno pozeňnání, kterého nám vydobyl Kristův kříž, přišlo na nás? Dobře, pak si povšimněme napomenutí sv. Pavla: »S *Kristem ukřižován jsem*« (ke Gal. 2, 20).

Co tím chce sv. Pavel říci?

A. Chci-li mít skutečně podíl na pozeňnání kříže, musím si především vážiti Kristova kříže a oběti kříže. Vážím si jich, když dbám o svou duši a její bezhříšnou čistotu, když se starám o nadpřirozený život, který vypučel u paty kříže, když se nebojím žádné oběti, jen abych dosáhl života věčného. Ale také jiným způsobem musíš *uctíti Kristův kříž*. Tím, že šíříš *úctu svatého kříže*. Visí doma na stěně tvého příbytku kříž, aby pohled tvůj a tvé rodiny mohl vždy znova spočinouti na Kristu, pro tebe trpícím? Děláš také zbožně, vážně a uvědoměle kříž? Pozdravíš ho u cesty? Myslíš při bolestném růženci, při pobožnosti křížové cesty, při mši svaté se vši vděčností na Kristovu smrt na kříži?

Nyní rozumím, proč nám naše svaté náboženství prikazuje — pod hříchem — býti na mši svaté. Nezavazuje nás, abychom se účastnili procesí a poutí, abychom se modlili litanie, růženec a křížovou cestu. Ale za to nás zavazuje, aby každý věřící, který dosáhl sedmého roku, byl každou neděli a zasvěcený svátek na mši svaté.

Proč? Protože je mše svatá denním obnovováním smrti Páně na kříži.

B. Ale slovo sv. Pavla nás upomíná ještě na něco jiného: *Musíme se rozhodnouti buď pro přívržence kříže anebo pro jeho odpůrce!*

Kdo by byl s to spočítati všechny obrazy, na nichž znázorňovali umělci po všech těch devatenáct století utrpení Páně? Tisíce a tisíce umělců ukázalo svou vděčnost ke Kristu. Na plátně jednoho z nich (Jean Bérard) vidíme Krista, krví zbroceného Spasitele, jak vleče svůj těžký kříž na příkrý vrch a dvojí zástup lidí tvoří špalír na okraji cesty: *skupina soucitných a skupina hříšného světa, tábor lásky a tábor nenávisti.*

Na okraji silnice leží starý, umírající muž. Jeho hlava spočívá na prsou kněze, jehož natažené rámě ukazuje na Krista. Jinde leží opět raněný voják na bojišti a zdvihá sepnuté ruce k nebi. A tu zase klečí před Kristem dělník. Dívka s bílým závojem sklání své čelo před Kristem. Řeholnice vede dva sirotky, kteří se modlí ke Kristu se zdviženými ručkami. . . A tak dále. Toto vidíme na jedné straně cesty. Zde všichni Krista milují.

Ale na druhé straně silnice vidíme zcela jiný obraz. Kat bije Spasitele holí do hlavy. Žena, zahalená černým závojem — »Nenávist« — popichuje dělníka, aby po Kristu hodil kamenem. Lidské postavy se zvířecím vzezřením se tlačí kolem kříže. . . a v jednom rohu obrazu (právě proti skupině modlících se sirotek) stojí muž v plesovém úboru, zavěšen v rámě nějaké podezřelé dámy: muž se pohrdlivě usmívá, zatím co ona ženština s drzým a urážlivým pohledem se směje z plna hrdla. . . Zde Krista vše nenávidí.

»Jak zvláštní to obraz! Co si všechno ti malíři nevymyslí!« řekne někdo. Ó nikoli! To není fantasie, ale smutná skutečnost! Od těchto dob, kdy došel Kristus na konec křížové cesty, následují ho vždycky tyto dvě skupiny lidí: zástup lásky a zástup nenávisti. Tenkrát křičel jeden zástup: Hosanna! a druhý: Ukřižuj ho! Od těchto dob žijí tyto zástupy stále a bez přestání volají stejným způsobem.

Bratře, sestro, ve které skupině se nacházíš ty?

Neboť hle, i dnes ještě jsou lidé pod křížem rozdělení, dnes, jako o prvním krvavém Velkém pátku. Jsou takoví, kteří stojí s Matkou Boží, se zbožnými ženami a sv. Janem bolestí naplněni pod křížem, a politují muka umírajícího Spasitele. Pak jsou také takoví, kteří jako ti v kostky hrající vojáci jdou okolo Krista lhostejně a bez porozumění. A pak jsou takoví, kteří — právě tak, jak to udělal svedený dav — zahrnují Krista hanou a zlořečením.

Jsou takoví, kteří Krista nenávidí a pronásledují.

Jsou takoví, kteří ve svém životě odstrčí Krista stranou a oň se nestarají.

Jsou takoví, kteří před Kristem pokleknou a jemu se klanějí.

A ke kterým patříš ty?

Na středověkých obrazech, které představují ukřižování Páně, můžeme často vidět zajímavou postavu. Vedle surových, lhostejných a nadutých postav farizeů, katů a vojáků klečí na okraji obrazu postava v modlitbu pohřížená: jest to umělec, který vytvořil tento obraz, nebo bohatý člověk, který dal vystavět tento chrám a malovat obraz. Všichni na tom obraze Spasitele nenávidí, jenom tato jediná postava se mu klaní, ona sama se odvažuje postavit se na jeho stranu.

Vidíme-li Krista Pána na takovém obraze, smíme potom říci, že tento soucitný, modlící se člověk zastupuje naše místo?

Smíme i my říci, co pravila sv. *Terezie z Lisieux*, tato dívka, která se stravovala ve své lásce ke Kristu?

Když již umírala a její rty se usmívaly beze slova, tázali se jí okolostojící: »Que dites vous a Jésus?« — »Co říkáš Ježíškovi?« A umírající světice odvětila: »Je ne lui dis rien, je l'aime.« — »Neříkám mu nic, miluji ho.«

Ó Pane Ježíši, pro nás na kříži umírající, dle příkladu sv. Terezičky pokorně poklekáme u Tvého kříže a z hloubi srdce voláme k Tobě: Pane Ježíši, milujeme Tě!

*

Milí bratři a sestry! Když byl Kristus přibit na kříž, pohlíželo se ještě na kříž jako na dřevo největší potupy.

A co se stalo z kříže, z tohoto znamení potupy a hanby, po devatenácti stech letech? Podívej se na koruny královské: stkví se na nich kříž! Pohleď na vesnice a města: kříž na kostelních věžích se tyčí nad nimi, ukazuje k nebi. Podívej se na silnice a pole: všude stojí kříž! Pohleď jen, s jakou úctou lidé smekají, když jdou kolem kříže! Podívej se, jak se dítě před večerní modlitbou krásně pokřičuje! Nevidíš, že kříž visí v domovech rodin, že umírající křečovitě drží kříž v ruce? Každou částčku sv. kříže dáváme zasazovati do zlata a drahokamů a miliony lidí líbají požehnaný kříž Kristův.

V Jerusalemě bylo zvykem při ukřižování obracet k smrti odsouzeného zády k městu, aby nešťastník snad v posledním okamžiku neproklínal město. I Pán Ježíš byl ukřižován zády k městu. Jeho zkrvavená tvář se tedy odvrátila od nevěrného národa a zrádného města, a odtud, s výšin Golgoty, obrátil svůj hasnoucí pohled na západ ... přes moře ... přes století ... Daleko na západ hledělo jeho vševidoucí oko a tam objímal všechny národy, objal také nás ... také mne ... Ach, i na mně spočívá krví zalité oko umírajícího Spasitele, i na mne kane jeho božská krev!

»Krev jeho na nás« — tak řval zdivočelý lid s klením a spíláním pod křížem.

»Krev jeho na nás« — tak se dnes modlíme hluboce dojati a plni pokory. *Tvůj kříž ukazuj nám cestu! Tvůj kříž buď naší spásou! Tvůj kříž buď naším milosrdenstvím, které smývá hříchy! A tvůj kříž buď naší útěchou, která k nám mluví o životě věčném!*

Pane Ježíši, prosíme tě, vyslyš pokornou modlitbu svých vděčných věřících, modlitbu, která po devatenáct století zní na zemi a bude zníti dále, dokud na zemi bude tlouci jediné vděčné srdce: *Klaníme se tobě, Pane Ježíši Kriste, a dobrořečíme tobě, neboť skrze svatý kříž svůj svět jsi vykoupil!*« Amen.

V Kristu milovaní bratři a sestry!

Co dnes — na Velký pátek — oslavujeme, není porážka, nýbrž vítězství!

Slzy, jež dnes kanou z našich očí, nejsou slzy smutku, ale díky!

Ten, který dnešního dne zemřel, nebyl zničen, ale naopak začal ode dneška vládnouti!

Životní dílo toho, který před devatenácti sty lety byl přibit na potupné dřevo kříže a jehož kříž v milionech a miliardách napodobenin na kostelních věžích a korunách královských, v rukou umírajících, na okraji cest a stěnách našich příbytků a na hrobech, nezhroutilo se na Golgotě, ale spíše zahájilo tamodtud svůj triumfální pochod.

Kdo v posledních okamžicích dovedl zvolati: »Dokonáno jest!«, ten od nás neodešel jako poražený, ale jako vítěz.

»Dokonáno jest!« — tak zavolal umírající Spasitel do světa, do temnot Velkého pátku. A my, po devatenácti stech letech žijící věřící, kteří jsme díkem zavázáni, se s pokornou duší snažíme porozumětí smyslu podivuhodného slova: »Dokonáno jest!«

Slovo Kristovo se tedy uskutečnilo: Syn člověka přišel, »aby dal život svůj na vykoupení za mnohé« (Mat. 20, 28), a zároveň také druhé slovo Kristovo: »Tak Bůh miloval svět, že Syna svého jednorozeného dal« (Jan 3, 16).

To znamená, že za I. je Kristovo poslání dokonáno, a za II. že láska Kristova dosáhla svého vrcholu.

I. Kristovo poslání jest dokonáno.

Co bylo dokonáno tehdy o onom krvavém pátku?

A. Především jest nyní dokonáno pozemské poslání Kristovo, touha jeho srdce. Bůh utrpením a smrtí Kristovou dokázal nám, jak nekonečně nás miloval.

Nejlepším důkazem toho, *jak velice Kristus miloval člověka*, je jeho ochota, jeho láska a touha, s jakou pro něho trpěl.

Člověk často a rád mluví o tom, co je mu blízké, o tom, co zvláště miluje. Ale kdo by mohl spočítati, kolikrát a jak různým způsobem mluvil Kristus Pán o svém budoucím utrpení! »Od té chvíle počal Ježíš ukazovati učedníkům svým, že musí jíti do Jerusalema a mnoho vytrpěti« (Mat. 16, 21). »Hle, береме se do Jerusalema a Syn člověka bude vydán velekněžím a zákoníkům, a ti odsoudí ho na smrt a vydají ho pohanům, aby se mu posmívali,

ho bičovali a ukřižovali« (Mat. 20, 18, 19). »Syn člověka bude vydán v ruce lidské« (Luk. 9, 44). »Jako Mojžíš povýšil hada na poušti, tak musí povýšen býti Syn člověka« (Jan 3, 14) . . . Hle, to jsou myšlenky Páně.

Ale ještě mnohem dojemnější jsou slova, ve kterých naznačuje, jak toužebně čeká na své utrpení: »Mám však pokřtěn býti křtem, a kterak jsem tísněn, dokavad se nevykoná?« (Luk. 12, 50).

Nuže, dnes to bylo dokonáno! Skončilo se to, co praví Bůh u proroka Ezechiela: »Zdali vůle má je smrt bezbožného, a ne spíše, aby se obrátil od cest svých, a živ byl?« (Ezech. 18, 23). Skončeno bylo dílo utrpení, které Kristus začal, když sestoupil na zem, a které dokončil, když nyní odcházel se země.

Kolika oběťmi, jakou nezištnou láskou bylo vyplněno oněch třiatřicet let jeho pozemského života! Kolik kroků pro nás učinil, kolik námahy vzal na sebe k vůli nám, kolik kapek krve prolil za nás. S nebe až na zem, z Betlema do Egypta, z Egypta až do Nazaretu, z Nazaretu do Jerusalema, toť cesty za naší duši, až konečně mohl pronést modlitbu: »Otče, dokonat jsem dílo, které jsi mi dal k vyplnění . . . Zvěstoval jsem lidem jméno tvé . . . Ochraňoval jsem ty, které jsi mně dal« (Jan k. 17).

»Mně přísluší pomsta,« (5. Mojž. 32, 35), tak praví Pán o sobě. A nyní přišel den pomsty: rozpíná své paže na kříži, abychom se utíkali pod jejich ochranu, otvírá své srdce, abychom v něm nacházeli útočiště. *Ach, ty požehnaná, svatá pomsto ukřižovaného Spasitele!*

B. A dnes jest výroční památka všeho toho!

a) *Proto jest Ueliký pátek obzvláště dnem díků.* Dnes je výroční den, co Kristus zemřel, devatenáct set let od založení všeho toho, co smrt Kristova měla za následek. Proto také myslí dnes každý věřící křesťan s živými pocity díků na toto výročí. Dnes jest také výročí jiného vznešeného skvostu, oběti mše svaté, která je stálým obnovováním oběti Velkého pátku: dnes děkuji za všechny mše svaté, které jsem po celý život kdy s knězem slavil. Dnes je také výročí svaté zpovědi, v jejíž očišťující, oživující, ozdravné síle jsem tolikrát koupal svou duši. Kolik ztracených synů, kolik celníků, kolik zkroušených Magdalen, kolik cizoložníků, kolik ztroskotaných duší bylo již ve svaté zpovědi očištěno a povzbuzeno, takže se s blaženou radostí zase pozdvihli k novému životu!

Všechny milosti mše svaté a svátostí tryskají z utrpení Páně. Toto utrpení bylo dnes dokonáno — proto jest dnešní den pro nás svátkem vděčnosti.

b) Ale Velký pátek jest pro nás také *dnem vážného napomenutí!*

Ze vzdálenosti devatenácti set let svítí k nám krvavý kříž jako

planoucí veliký vykřičník a kreslí ohnivými písmeny na obzor lidského života důtklivé napomenutí: *Lidé, od těch dob, co Kristus za nás zemřel, není již možno žít bez Krista!*

• Společnost, která si troufá žít bez Krista, zahyne. Společnost, která na jedné straně za miliony staví luxusní paláce hříchu, ale na druhé nechává celé zástupy lidí hynouti ve sklepních brlozích bídy a nouze, společnost, která noc jak noc promarní v kabaretech nehorázné sumy na orgie, ale nevidí tisíce hladových bratří; společnost, v níž liknavé veřejné mínění souhlasí s kdekterým mravním bahnem; společnost, v níž manželská věrnost a nerozvížitelnost manželství, láska k dítěti, jsou jen na posměch; společnost, v níž platí čisté ruce a čisté svědomí, konání povinností a poctivost jen tolik, co musejní starožitnosti a pod sklem uchovávané a obdivované zvláštnosti — taková společnost musí zahynouti!

Zde máme napomenutí kříže starého devatenáct set let!

• *Kristovu utrpení v celé jeho hloubce porozumíme teprve tehdy, když poznáme jeho hlavní příčinu* — hřích. Kdo hledí pouze na vnější stránku utrpení Páně: důtky, hřeby, trnovou korunu, ocet, žluč a kříž, ten se snadno rozplývá soucitem a bude Krista litovati, ale nepochopí vlastního významu jeho utrpení. Hlubiny Golgoty může poznati jen ten, kdo pochopil slova Kristova: »Přišel Syn člověka, aby spasil, co zahynulo« (Mat. 18, 11). »Syn člověka nepřišel, aby se mu sloužilo, nýbrž aby sloužil a dal život svůj na vykoupení za mnohé« (Mat. 20, 28). A zvláště dojemná slova: »Jerusaleme, Jerusaleme, který zabíjíš proroky a kamenuješ ty, kteří jsou posláni k tobě; kolikrát jsem chtěl shromáždit dítky tvé, jako slepice shromažďuje pod křídla kuřátka svá, a nechtěl jsi!« (Mat. 23, 37).

Jak muselo Krista Pána boleti a rmoutiti, když s výše kříže viděl toto nevěrné město a věděl, že se blíží své zkáze! *Ale také naše duše jest Jerusalemem, svatým městem Božím. A plakal-li nad Jerusalemem, ach, jak to musí teprve Pána rmoutiti, když předvídá zkázu naší duše, tohoto města Božího!* Protože jest plně neřestí! Protože se to v jeho ulicích přímo hemží ohyzdným hmyzem a pobíhá v něm celá armáda krysl!

• Kdo tedy má rád Krista a cítí s ním, ten dbá o čistotu duše, ten chodí po cestách Božích přikázání, pokorně se vyznává z hříchů, napraví život svůj a se srdečnou lítostí se modlí ke sv. kříži:

Aj, prapor Kristův vlaje výš,
plá k nebi jasně svatý kříž,
svůj život na něm skončil Pán,
by smrtí nám byl život dán.

Ó, strome krásný, vznešený,
a nachem krále zdobený,
jen tobě dána nebem čest,
bys mohl svaté tělo nést.

Ó, kříži, zdráv buď, naděj všech,
v těch hořkých smrti Páně dnech
a rozmnož milost věřícím
nes spásu duše kajícím.

Doba svatopostní je velmi vhodnou dobou, abychom oživili v sobě ducha kajícího, oživili víru. Když hříšník vidí dobrotu a utrpení Kristovo, tu jest skoro nemožno, aby se v něm neprobudila soucitná láska a zkroušenost a to tím spíše, jestliže rozjímá nad zvoláním: »Dokonáno jest!« také v jeho druhém významu.

II. *Dokonána jest láska Boží k nám.*

Poslední slovo ukřižovaného Krista Pána »Dokonáno jest!« nehlásá pouze, že jest naše vykoupení dokonáno. Toto slovo nás upomíná zároveň na pocity umírajícího lidského srdce: neboť nyní, v okamžiku Kristovy smrti si musíme uvědomiti, jak velice nás Bůh miluje, nyní se také naplňuje slovo Písma svatého, předpověď Jeremiášova: *»Ano, láskou věčnou miloval jsem tebe, proto jsem zachoval tobě smilování«* (Jerem. 31, 3).

A. Toto pěkné slovo Písma svatého svědčí, že Srdce Ježíšovo je opravdu hlubinou lásky: *»Láskou věčnou miloval jsem tebe!«*

Nemůžeme nikdy dosti přemýšleti o těchto slovech. »Láskou věčnou miloval jsem tebe!« Což jest na světě možná věčná láska? Lidé, dobří přátelé, novomanželé si slibují věčnou věrnost, věčnou lásku, ale čas, však to víte, pokryje brzy tento slib prachem a smrt přetrhne až příliš brzy pouta této »věčné« lásky.

Jest tedy na světě věčná láska? Kdo mne miloval před sto lety? Již tenkrát spěchali lidé po ulicích. Přicházeli a odcházeli, kuli plány, žili a bavili se — kdo však tenkrát na mne myslel, kdo mne již tehdy miloval? Bůh, který mne miloval »láskou věčnou«!

Co bylo na této zemi před tisíci lety? Úplně jiný svět! Jiné odivání, jiné zvyky, jiné domy, jiné řeči... Kdo tenkrát na mne myslel, kdo mne již tenkrát miloval? Bůh, který mne miloval »láskou věčnou«!

A když na světě ještě nebylo lidí, a byla zde pouze prázdná hmota, a když ještě nebyla země a byli pouze andělé... a když ještě ani andělé nebyli... když tu ještě nebylo ničeho kromě věčného Boha... kdo již tenkrát na mne myslel, kdo mne již tenkrát miloval? Bůh, který mne miloval »láskou věčnou«!

B. »Ale vždyť to jest jen taková dětinská víra!« namítneš snad. A přece je to svatá pravda. Toto slovo nalézáme v Písmě svatém. Ale nevztahujeme slova Písma sv. na sebe samy neprávem? Máme důkaz o správnosti této neslýchané myšlenky?«

Ano, bratře, máme! A tímto důkazem jest devatenáct set let staré *dřevo kříže Velkého pátku!* Důkazem toho jest poslední slovo Syna Božího, který svůj život za nás obětoval na kříži, slovo: »Dokonáno jest!«

A právě rozjímání o této bezmezné lásce uchvacuje dnešního dne duši lidskou. Každý, v němž zůstala ještě jiskřička lidského citění, víry a lásky, hledí dnes teskně na krvácejícího Spasitele. Dnes putuje v duchu celé křesťanstvo na Golgotu. K procesí se přidávají i takoví, v nichž víra zchladla, i takoví, které zahnilo chvatné tempo a tvrdost dnešního života stranou od života náboženského; tohoto dne pocítují i oni pravdivost slova Kristova: »Já, budu-li povýšen od země, potáhnu všechno k sobě« (Jan 12, 32).

A tak také pochopíme, čím je pro nás památka Velkého pátku. Lidé oslavují všelijaká jubilea. Oslavuje se 25. a 50. výročí smrti velkých lidí a uměle udělaných veličin, padesáté a sté výročí založení ústavů a spolků . . . ale co je to všechno při srovnání devatenáctistého jubilea smrti Kristovy!

Ó svatá krvi, která koluješ po devatenáct století v duších věřících a která je oživuješ — buď požehnána!

Ó požehnaná božská krvi, která jsi před devatenácti sty lety kanula na hříšnou zemi a od těch dob vydávala nejkrásnější květy velikostí, hrdinnosti a krásy, květy božské ceny!

Ó krvi Kristova, která v neustálých potůčcích napájíš žíznivé duše na vypráhlé zemi a lidskému pokolení, žíznivému po vykoupení, ještě po staletích zůstáváš jedinou nadějí, posledním útočištěm — buď pozdravena!

*

Bratři, sestry! Každý obřad Velkého pátku jest dojímavý, ale žádný tak, jako odhalení kříže.

Každý křesťan zná kříž, toto požehnané znamení našeho vykoupení, ale o Velkém pátku nám jej staví Církev zvláště na oči. Chce nám připomenouti, jakým strašným zlem jest hřích, pro nějž Kristus vystoupil na kříž, na tento oltář obětí, aby na něm dokonil vykoupení světa.

Kněž, který koná obřad podobný mši svaté, běře na nejspodnějším stupni oltářním do rukou kříž, zahalený fialovou rouškou, a zpívá, když odhalil jedno rámě: »Ecce lignum crucis« — »Ejhle dřevo kříže, na němž spása světa pněla«. A sbor odpovídá, poklekaje: »Pojďte a klanějme se!« Pak vystoupí o stupeň výše, odhalí kříž z polovice a zpívá totéž o tón výše po druhé. Na to nahoře u-

prostřed oltáře odstraní roušku docela, zdvihne kříž do výše a volá k věřícím po třetí: »Ejhle dřevo kříže, na němž spása světa pněla,« načež odpovídáme po třetí: »Pojďte a klanějme se!«

Tisíciletá, dojmavá liturgie!

Kdo by nepocítil u paty kříže, že jsme dlužníky Spasitele, který za nás vykvrácel! Ale především mu dlužíme své srdce a svůj život: Kristus, který za nás zemřel, má na nás právo, má právo na náš život, na všechny tužby našeho srdce, na všechny myšlenky, na každé slovo a každý čin.

Poklekám tedy nyní ke kmeni devatenáct set let starého kříže, tisknu hlavu na tvrdé dřevo, a s vřelou láskou objímám kříž a budu nyní — co budu nyní činiti? Snad vyznám svoji víru? Ano, i to učiním! Snad vydám svědectví o své vděčné lásce? I to!

Ale co musíme učinit především?

Svatý slib: svatý slib věrnosti, sebeobětování a vytrvalosti tomu Kristu, který mne miloval »láskou věčnou«.

Děkujeme tobě, Pane Ježíši, žeś nás tak miloval!

Děkujeme tobě, Pane Ježíši, žeś nás vykoupil!

Prosíme tebe, Pane Ježíši, pro tvou prolitou krev, doved' nás do blažené říše svého nebeského Otce! Amen.

OBSAH.

PROČ TRPĚL KRISTUS?

I. Proč se stal Bůh člověkem?

- I. *Bůh se stal člověkem, aby nás učil* 9
A. Prastará touha lidstva, aby Bůh žil mezi námi, str. 10, B. V jakých temnotách bychom tápali bez Krista, str. 11.
- II. *Stal se člověkem, aby nás vykoupil* 11
A. Umožňuje náš dlužní úpis, str. 11, B. Proč dopustil pád prvního člověka? str. 12, C. Jakou cenu musí mít moje duše, když Kristus za ni umřel, str. 12.
- III. *Kristus přišel na svět, aby nás vychoval k oslavě Boží* . . 13
Syn Boží se stal člověkem, aby se člověk mohl státi dítětem Božím, str. 15

II. Tragedie člověka.

- I. *Co jest dědičný hřích?* 16
Naším neštěstím je dědičný hřích, str. 16.
A. Bůh stvořil lidi v nejdokonalejší duchovní harmonii, str. 16, B. Jsme zodpovědni za hřích svých prarodičů?, str. 17, C. Vědomí viny člověka vždy mučilo, str. 18.
- II. *Je skutečně dědičný hřích?* 18
A. O tom svědčí nesoulad v lidské duši, str. 18, B. jakož i strašlivá vláda zla, str. 20, C. Bez víry v dědičný hřích zůstává člověk věčným tajemstvím, str. 20, Proto musíme zároveň bojovati i důvěřovati, str. 22.

III. Byl Kristus pesimista či optimista?

- I. *Byl Kristus pesimistou vůči lidem?* 24
Mnoho jeho výroků by to dosvědčovalo, str. 25.
- II. *Byl optimistou?* 25
A. Dle jiných výroků by se tak dalo soudit, str. 25, B. Jak si vysvětlíme tento zdánlivý rozpor, str. 26, C. Proč zdůrazňuje tolikrát posílení duše?, str. 26.
- III. *Jest život v Kristu ponurý?* 27
A. Vyžaduje stále sebevýchovy a bdělosti, str. 27, B. To platí pro všechny, str. 28, C. Křesťanská askese, str. 28.

IV. K čemu nás napomíná dědičný hřích?

- I. *První napomenutí: Bojuj o svou duši!* 31

A. Nejtragičtějším následkem hříchu dědičného jest hrůzu nahánějící vláda hříchu, str. 31, B. Duše nesmí otupěti, když si uvědomí vinu, str. 33.

II. *Další napomenutí* 34

A. Dejte děti brzy pokřtít, str. 34, B. Zodpovědnost rodičů i vychovatelů, str. 35, C. Vědomí lidské závaznosti, str. 36, D. I když jsou následky hříchu dědičného tak politováníhodné, přece od dob Ježíše Krista můžeme nad nimi vítěziti, str. 36.

V. *Osobnost Vykupitelova.*

I. *Před vykoupením* 38

A. První hříšná dvojice lidí zanechala nám otrávené dědictví, str. 38, B. Ale člověk se s tím nemohl spokojiti, že by toto mělo býti jeho konečným osudem, str. 39.

II. *Kristus, zaslíbený Vykupitel* 40

A. O němž se posvátná literatura židovská tolikrát zmiňuje, str. 40, a B. v němž jsme našli svou záchranu, str. 41. C. Jakmile víme, co nám Vykupitel Ježíš Kristus daroval, a co ho stálo naše vykoupení, padáme na kolena s vroucí modlitbou díků, str. 42.

III. *Klaníme se tobě, Pane Ježíši Kriste!* 42

A. Klaníme se celému Kristu, str. 43, B. jeho nejsvětějšímu Srdci, str. 43, a C. jeho svatým ranám, str. 44.

VI. *Dílo vykoupení.*

I. *Jak se stal Kristus naším Vykupitelem?* 46

A. Tím, že byl Bůh, str. 46, a B. ačkoli byl Bůh, vytrpěl za nás smrt, str. 47. Znovuvybudování mravního pořádku vyžadovalo dostiučinění, str. 47, Co jsme stáli Krista, str. 48.

II. *Pro takové oběti se stal naším Pánem* 49

A. Jest Bůh a člověk zároveň, str. 49, B. Jako člověk jest naším »bratrem«, str. 50, Jako Bůh jest naším Pánem, str. 50.

VII. *Had a beránek.*

I. *Beránek Boží zvítězil nad hadem* 53

A. Kristus trpěl, aby vykoupil lidstvo, str. 53, B. vykoupil svou kreví, str. 55.

II. *Ale my se musíme též zúčastniti vykupitelského díla* 55

A. Co neznamená vykoupení? Neznamená, že nebude již žádného pokušení, žádného hříchu, ani smrti, str. 56, B. Co znamená pro všechny »Umytí našeho roucha v krvi Beránkově«, str. 57.

VIII. O vykoupených.

- I. *Jsem vykoupen!* 60
 A. »Svět k zániku již spěl — zrozen byl Spasitel«. Kristus zemřel, aby nezahynul svět, který spěl k záhubě, str. 60. B. Ale pro mnohé zemřel nadarmo, str. 62.
- II. *Jest možno poznati na nás, že jsme vykoupeni?* 63
 A. S Kristem snese život ještě i dnes jednotlivec, str. 63, B. i národ a celé lidstvo. Bez něho však nikdo, str. 64.

IX. Jsem dítkem Božím.

- I. *Jsem dítkem Božím!* 67
 A. »Synu, nezapomeň, že jsi Ravensteinem!« Nezapomínejme, že jsme bratřími a sestrami Kristovými a přijatými dítkami Božími, str. 67, B. Jak požehnané bylo rozhodnutí, že se Bůh chtěl státi člověkem, str. 68.
- II. *K čemu zavazuje myšlenka, že jsem dítkem Božím?* 69
 A. Myšlenka na můj vznešený původ má mně dodávati odvahy a horlivosti, str. 70, B. I dnes ještě dokáží všem, k čemu mne zavazuje dětství Boží. Pracuji a snažím se, aby Kristova krev nebyla pro mne prolita nadarmo, str. 71. Podobenství o ztraceném synu jest obdivuhodné zjevení milosrdenství Božího, str. 74.

X. Marnotratný syn.

- I. *Pryč od otce!* Mladší odchází 74
 Do daleké krajiny, »do světa«, str. 75, Promarní vše, str. 75, Nesmí se najísti ani potravu vepřů, str. 76.
- II. *Zpět k otci!* 76
 Šel do sebe, str. 77, »Vstanu a půjdu k otci svému«, str. 78, Ačkoliv ho hřích zdržuje, str. 79, Jak toužebně čeká naň otec, str. 79, Pln odpouštějící lásky tiskne k sobě tohoto zlomeného hříšníka, který se nyní chce polepšiti, str. 80.

XI. Utrpení Kristovo a moje I.

- Kristus trpěl, by nás svým utrpením vykoupil, str. 82, Ne na posledním místě též proto, aby nás učil snášeti naše vlastní utrpení, a aby nás v něm posiloval, str. 82.
- I. *Jak trpěl Kristus?* 83
 A. S povznešenou, vítěznou duší, str. 83, B. Ačkoli sám vychutnal všechnu bídu lidského života, str. 83, C. Učme se chápati Spasitele nesoucího kříž, str. 84.
- II. *Proč nás může trpící Spasitel posilniti?* 85

A. Učí nás snášeti utrpení, str. 85, B. a také nám je pomáhá snášeti, str. 87.

XII. *Kristovo a moje utrpení II.*

- I. *Jak se díval Kristus na utrpení?* 91
A. Problém utrpení je zkušebním kamenem světových názorů, str. 91, B. »Myšlenky moje nejsou myšlenkami vašimi,« str. 91, C. Kristovo utrpení, dobrovolně podstoupené, usnadňuje i nám snášeti utrpení, str. 92.
- II. *Utrpení jest pozdrav Boží* 93
A. Ukazuje, je-li naše zbožnost opravdová, str. 94, B. Utrpením si můžeme získati zásluhy pro nebe, str. 94, C. Utrpení činí lidské srdce jemným, chápajícím a smířlivějším, str. 95.

XIII. *Utrpení Kristovo a moje III.*

- I. *Utrpení jest Boží napomenutí* 98
A. Ostrý nůž Boží chce nás vyloupnouti ze slupky pozemských pomíjejícíchností, str. 98, tedy jest B. bolestnou operací v rukou Božích, str. 99, C. My sami to můžeme dosvědčiti, str. 100.
- II. *Utrpení jest Boží smilování* 101
A. »Proč právě já?« táží se lidé, str. 101, B. »Čím jsem si zasloužil, že se Bůh na mne hněvá?«, str. 101, C. »Vždyť přece nemám žádného hříchu!«, str. 102, D. I kdybys mohl toto o sobě říci, musíš se tázati sebe sama: »Od čeho mne chce Bůh osvoboditi tímto utrpením?«, str. 102. E. Tak pochopíme též utrpení národů, str. 103.

XIV. *Utrpení Kristovo a moje IV.*

- I. *S jakým smýšlením máme přijímati utrpení?* 107
A. Jest to nejtěžší problém našeho pozemského bytí, str. 107, B. Z příkladu Šimona Cyrenského se naučíme, jaké stanovisko máme zaujímati vůči utrpení. Nevyhledával kříž, když se však před ním objevil, neodhodil jej. Ochotně snášené utrpení mírní i bolesti Kristovy, str. 108.
- II. *Jak si osvojíme toto smýšlení?* 110
A. Síla kříže Kristova, str. 110, B. Jak silni jsou ti, kteří se pevně přimknou ke kříži Kristovu, str. 111.

XV. *Utrpení Kristovo a moje V.*

- I. *»Kristus za nás trpěl, abychom kráčeli v jeho šlépějích«* 115
A. Kristus krácel nejhroznějšími okamžiky utrpení: Trpěl sám, opuštěn, str. 115, B. Chtěl nás naučiti, jak se

musí trpěti záslužně, str. 116, C. Neříkej: Můj život je jen bol a bída, str. 117.

II. *Utrpením se přibližujeme Bohu* 118

A. Pozorujme-li Kristův kříž, stává se duše krásnější, ušlechtlejší a silnější, str. 118, B. Nevede k sebevraždě, k zoufalství a nevěře, ale povznáší, zušlechťuje a očišťuje, str. 119.

Konečné vyřešení problému utrpení jest obsaženo ve slovech: »Víra a život věčný«, str. 122.

XVI. *Utrpení Kristovo a moje Ůl.*

I. *»Neboj se, toliko věř!«* 123

A. Tato slova pronesl Kristus k Jairovi, který se naň obrátil ve svém žalu. My se obracíme k Bohu, neboť »můj otec již ví, kolik mohu unést«, str. 123, B. Taková víra vede k Bohu i v utrpení, str. 124, C. Kdo dovede takto věřit?, str. 125.

II. *Ůř v život věčný!* 125

A. Jaká posilující převaha nad světem vzrůstá z myšlenky na věčnost, str. 126, B. když se na naše utrpení vrhne takové světlo, str. 127.

XVII. *Ůsledek Kristova utrpení.*

I. *Co nám dalo Kristovo utrpení?* 130

Svým utrpením se stal Kristus: A. naším veleknězem, str. 130, B. naším Vykupitelem, str. 131.

II. *Čemu učí utrpení Kristovo?* 132

A. Utrpení Kristovo jest pro nás velkým zjevením, jak spravedlivý a milosrdný jest Bůh, a jak velice miloval Kristus svého Otce i všechny lidi, str. 132, B. Jest nám také velkou útěchou, str. 133.

III. *K čemu zavazuje utrpení Kristovo?* 132

A. »Tak jako Kristus zemřel za nás, máme i my umřítí hříchu«, str. 134, B. Milujme Spasitele za nás trpícího, str. 135.

CO TRPĚL KRISTUS?

XVIII. *Kristus na Olivetské hoře.*

I. *Souvislost děje utrpení Kristova:* jeho zajetí, výslech u An-náše a Kaifáše, jeho odsouzení k smrti; přelíčení před Pi-látem; potvrzení rozsudku smrti; ukřižování 142

II. *Kristus na hoře Olivetské* 143

A. Popis scény, str. 143, B. Kristus se zahleděl vědomě

smrti do očí. Bolela ho i tělesná muka, ale ještě více duševní: nesmírná tíha hříchů lidských, které na se vzal, str. 143, C. Nejvíce však jej mučilo pomyšlení, že pro mnohé zemře nadarmo, str. 145.

XIX. *Kristus odsouzen k smrti.*

- I. *Kristus před veleradou.* »Kde jsou tvoji učedníci?« táže se ho velekněz. Polekaní učedníci opouštějí zajatého Ježíše — ale i my jej necháváme o samotě 149
- II. *Kristus před Pilátem.* Pilát dává Krista zbičovati, vojáci vtlačují mu na hlavu trnovou korunu a posmívají se mu. Jak často musí Kristus i dnes ještě snášeti takovou potupu! 150
- III. *Kristus odsouzen k smrti.* »Vezměte ho a ukřižujte!« pravil Pilát. Jak často bylo slyšeti tento rozsudek od oněch dob! 152
- IV. *Kristus bere kříž na svá ramena.* Mějte soustrast se Spasitelem, nesoucím kříž, a učme se od něho! 153

XX. *»Miloval mne a sebe sama vydal za mne.«*

- I. *Kristus trpěl za mne.* Nikdo není s to, popřítí Kristovu obětavou lásku k nám. Tato láska pudila Krista k smrti za nás. Jaká síla víry, jaká útěcha a kolik napomenutí vyvěrá pro nás z těchto fakt! 157
- II. *Buď vděčen trpícímu Spasiteli!* 160
 - A. Vděčen jest ten, v němž jest duch pokání živý, str. 160,
 - a B. ten, jenž se snaží vzbuditi toho ducha i u jiných a vésti i jiné ke Kristu, str. 161.

XXI. *Jidáš.*

- I. *Jidášův pád* 165
 - A. Jidáše odsuzuje veškeré lidstvo, str. 165, B. Pokusy Páně, zachrániti Jidáše, byly marné, str. 166, C. Ačkoliv měl před sebou skvělou životní dráhu, str. 167.
- II. *K čemu nás napomíná Jidášův pád?* 168
 - A. Pracujme na zdokonalení své duše tím, že od prvního okamžiku bojujeme proti plevelu, který se objeví v duši, str. 168, B. Nezapomínejme, že hřích nás podvádí, str. 169, C. A když jsme snad padli, nikdy nesmíme zoufati nad milosrdenstvím Božím, str. 170.

XXII. *Sv. Petr.*

- I. *Jeho charakter* 173
 - A. Petr byl hluboce věřící, nezištný, poctivý a miloval

Krista, str. 173, B. ale zároveň byl přesprávilš sebevědomý, prudký, unáhlený, str. 174.

II. *Jeho pád* 174

A. »Neznám toho člověka!« — těmito slovy zapřel Pána. Jak často bylo slyšeti tato zbabělá slova ve světě od té doby, str. 174, B. Co ho strhlo k zapření? Ve svém opovážlivém spoléhání na sebe vydal se v nebezpečí a neposlechl hlasu svědomí, str. 176.

III. *Jeho obrácení* 177

A. »I obrátil se Pán a pohleděl na Petra«, str. 177, B. Petr viděl ve vyčítavém pohledu Ježíšově i jeho odpouštějící milosrdenství — a to bylo jeho záchranou, str. 178, C. Modleme se za své kněze, str. 179.

XXIII. *Pilát.*

I. *Kdo byl Pilát?* 181

A. Nebyl to »římský charakter«. Dobře žíti a nerozčílovati se! — bylo jeho heslem, str. 181, B. Byl by se procesu s Ježíšem rád vyhnul, aby nemusil přiznati barvu, str. 182.

II. *Kristus před Pilátem* 182

A. Nejdříve se v něm sice hlásil ke slovu římský právní cit, str. 183, B. ale hned na to se táže cynicky: »Co jest pravda?«, str. 183, C. Dává Krista bez příčiny zbičovati, str. 184, a D. jsa na rozpacích, vydává Krista jeho nepřátelům, str. 184.

III. *Tragedie Pilátova* 185

A. Nebyl pevným charakterem, str. 185, B. Hříchy dnešních Pilátů jsou ještě mnohem větší, str. 186, C. Ruce si myl zbytečně, str. 187, D. Trestní řízení ho stihlo, str. 187.

XXIV. *Herodes.*

I. *Minulost Herodova* 189

A. Kristus jest předveden Herodovi, ale Pán ho neuznává za hodna jediného slova, str. 189, B. Pro cynického vraha sv. Jana Křtitele neměl ani slova, str. 190.

II. *Mlčící Kristus* 192

A. Kristovo mlčení bylo proň větším trestem než dlouhá kárná řeč. I dnes ještě je pro hříšníka strašlivým trestem, když v něm svědomí oněmí, str. 192, B. Herodes se Kristu posmíval, aby se mu pomstil. Právě tak se posmívají od těch dob hříšní Herodové vyznavačům Krista, str. 193.

XXV. *Trpící Kristus a ženy.*

I. *Manželka Pilátova* 196

- A. Konečně někdo, kdo si dodal odvahy, přimluví se za Krista, str. 196, B. Její starost o muže, str. 197, C. »Mnoho jsem vytrpěla ve snách pro něho«, str. 197.
- II. *Veronika* 198
Měla soucit s Kristovým zkrvaveným obličejem. Do každé křesťanské duše jest vtisknut obraz Kristův, str. 198.
- III. *Plačící ženy* 199
A. Měly soucit i odvahy, str. 199, B. Pán jim byl také za to vděčen. »Plačte samy nad sebou a nad svými dětmi!« str. 200.
- IV. *Matka bolestná. Stabat mater dolorosa!* 201

XXVI. *Kristus na kříži.*

- I. *Co znamená pro nás Kristův kříž?* 204
A. Ukazuje nám cestu. Nikdy nekázal Spasitel tak výmluvně, jako na kříži. Zde máme také konečnou odpověď na problém utrpení, str. 204, B. Naše vykoupení. Zde za nás tekla Kristova krev, str. 206, C. Milosrdenství. Zde poznáváme, jak jest Bůh milosrdný, str. 206, D. Útěcha. Kříž jest znamením života věčného, str. 207.
- II. *»Jsem s Kristem přibit na kříž«* 208
A. Musím ctít oběť na kříži a vážit si jí, str. 208, B. a postaviti se na stranu přivrženců Kristových, str. 209.

XXVII. *»Dokonáno jest.«*

- I. *Kristovo poslání jest dokonáno* 212
A. Jeho utrpení a smrt nám nejlépe dokazují, jak velice miloval člověka, str. 212, B. Dnes slavíme devatenáctisté výročí toho, proto jest letošní Velký pátek obzvláště dnem díků, ale také dnem velkého napomenutí, str. 213.
- II. *Dokonána jest láska Boží k nám* 215
A. »Láskou věčnou miloval jsem tebe«, str. 215, B. Toho dokladem jest dřevo kříže Velkého pátku, str. 216.

Dr. TIHAMER TÓTH:

UTRPENÍ KRISTOVO

Překlad podle III. německého vydání

Nákladem Společenské knihtiskárny

v Přerově

Vytištěno ve vlastním závodě

1935